

The logo for ASRAN features the letters 'A', 'S', 'R', and 'A' in a stylized font. The 'A' is red with a white outline and a small white shape inside. The 'S' is white with a red outline. The 'R' is blue with a yellow outline. The 'A' is red with a white outline and a small white shape inside. The 'N' is red with a white outline and a small white shape inside. The background of the logo is a collage of national flags, including the Canadian flag, the Romanian flag, and the American flag.

ASRAN

ASOCIAȚIA SCRITORILOR ROMÂNI DIN AMERICA DE NORD

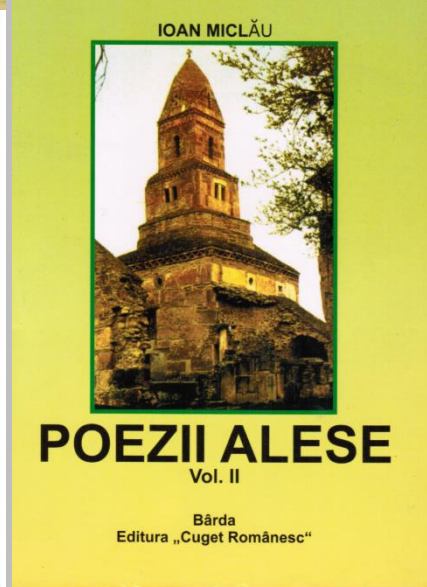
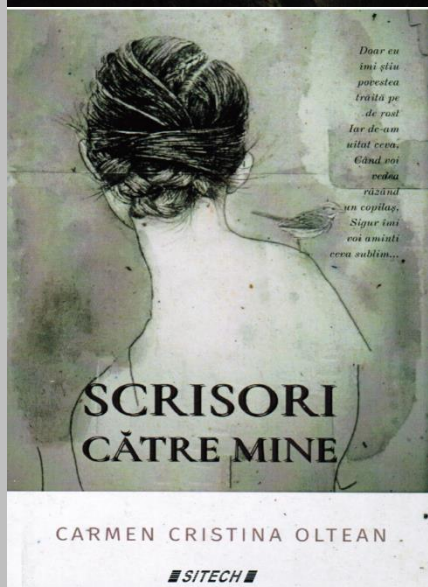
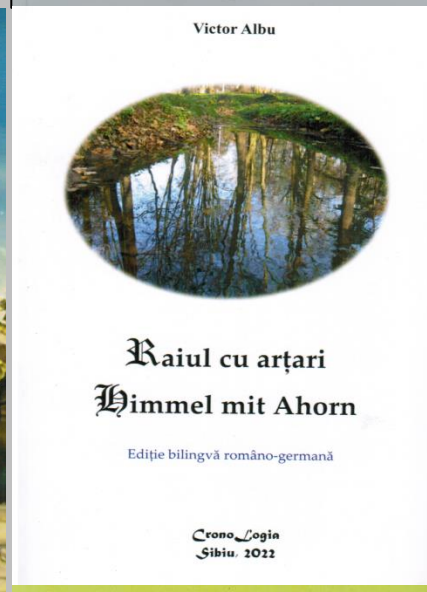
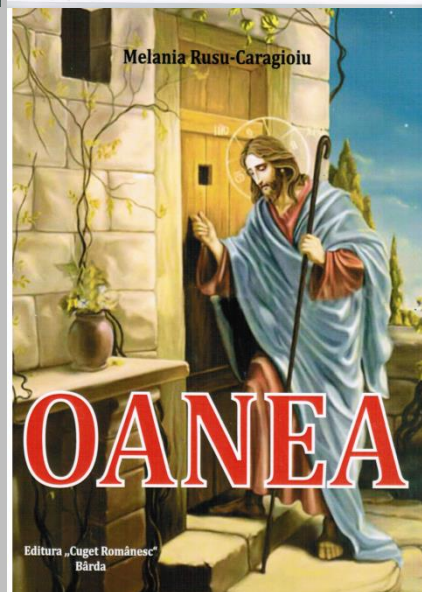
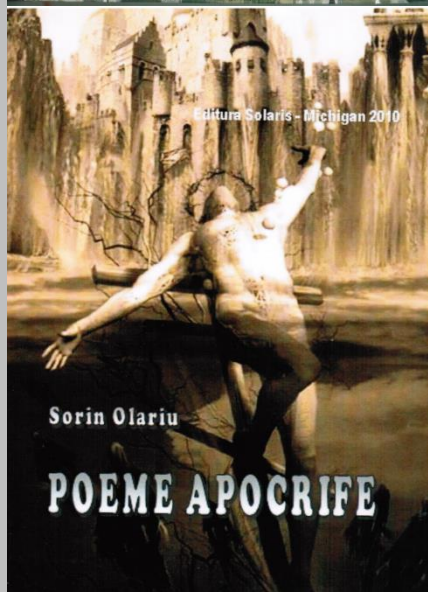
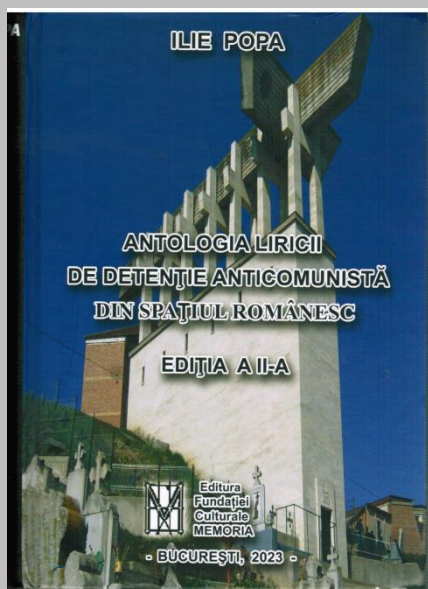
An artistic painting of a woman in a red dress and blue hat, with a peacock and a butterfly in the background. The woman is wearing a large, vibrant blue hat and a red dress with a white collar. She has a serious expression. In the background, there is a peacock with its tail feathers fanned out, and a butterfly with pink and white wings. The overall style is expressive and somewhat abstract.

*Destine
Literare*

ANUL 18, NR.66. IANUARIE – MARTIE 2024

WWW.DESTINE-LITERARE.COM

Cărți care au trecut oceanul

Alexandru CETĂȚEANU

A fost iar vremea colindelor!

Să privim înapoi cu mândrie! Avem de ce! De la începutul pandemiei, am ajuns la cea de-a 50-a întâlnire internațională (cenaclul Destine Literare) pe Zoom! Este greu de crezut, dar nu a existat întâlnire de mai puțin de 6 ore. Iată câteva selecțiuni din ce scriam în revista Destine Literare din decembrie 2021 (www.destine-literare.com):

...Cenaclu Destine Literare, derivat din revistă, în realitate – o întâlnire literară internațională, a realizat un record mondial absolut (vă rog să mă anunțați dacă nu am dreptate) ca timp dedicat literaturii și culturii, petrecut pe ZOOM – am ținut treizeci și una de întâlniri, de cel puțin 6 (șase!) ore fiecare! Numai numele câtorva personalități care ne-au făcut onoarea să participe la Cenaclu și se va înțelege de ce avem motive de mândrie: Diva Virginia Zeani (eroină națională!), renumitul acad. Ioan Aurel Pop (Președintele Academiei Române), prof. Univ. Dr. Anca Sîrghie (sufletul Cenaclului!), prof. dr. Ronald MACKAY, prof. universitar dr. Pierre Morell, acad. Prof. dr. Liviu Pendefunda, prof. univ. Dr. Florentin Smarandache (geniu al Planetei!), fostul ofițer FBI și scriitor Wayne A. Barnes (prieten și colaborator de aproape cu regretatul general Ion Mihai Pacepa), scriitorul prof. dr. Nick Dima, scriitorul prof. Univ. Dr. Ion Haineș, maestrul Sergiu Cioiu... Nu am fost singuri cu cenaclul nostru – la Denver/ Colorado, la „o milă altitudine”, un grup de români patrioți au ținut pe ZOOM, minunatul cenaclu Mircea Eliade și ne-am înfrățit – am înfrățit cele două acțiuni culturale (coordonatori -Simona Sîrghie și Sebastian Doreanu – profesor de istorie!)....

O altă activitate desfășurată pe Zoom în anul 2021, de care putem fi mândri, este și i n i ț i e r e a P r o c e s e l o r l i t e r a r e a l e c o m u n i s m u l u i , d i n c a d r u l „Tribunalului Literar din Quebec”. Despre această acțiune originală și unică pe Zoom (și poate pe Planetă) se pot afla mai multe, citind mai jos (în revistă/Nota redacției) interviul pe care l-am dat domnului George Motroc... Amintesc vorbele atribuite lui Voltaire, care ne sunt „lege”, principiu de bază în „Tribunalul literar”: Je ne suis pas d'accord avec ce que vous dites, mais je me battrais jusqu'à la mort pour que vous ayez le droit de le dire...

În numărul din decembrie, 2022 scriam:

...Am ajuns, precum se vede, la voi, frații mei din prezentul continuu al Cenaclului Destine Literare, cu revista sa cu tot, într-un întreg ca într-un bulgăre de zăpadă fermecat. Nu plângeți frații mei după Anul care a trecut, că și anul Nou, 2023, tot așa va fi, cu Kalokagathia, ca profesii de credință a Destinilor Literare. Frumoși și tineri sănătoși, unduitori ai condeiului pentru bine și frumosul omenesc din noi. La Muncă fraților, că s-a dus alternativa străveche cu „ne dați ori nu ne dați”. Nimeni nu ne pune în palme decât o răsplată virtuală, aidoma cu scrierile și zicerile noastre. Zoom-ul să trăiască și Cenaclul să trăiască și revista să trăiască armonios și frumos ... De urat aș mai ura, sănătate și belșug, dar aștept să vină și vremea mea. Colindați și voi Flăcăi și pentru mine, să mă țină voința și dorința pentru Destine Literare drepte și împlinite. Dați cu biciul măi flăcăi, pe ZOOM, să

audă Noul An bucuria noastră. La mulți Ani cu sănătate și PACE, pentru dumneavoastră și familiile domniilor voastre, de pe cuprinsul acestui Pământ! ...

Acum, la sfârșitul anului 2023, sustin aceleași urări, dar pentru anul 2024, subliniind din nou, dorința de PACE pe planeta PĂMÂNT! Dacă nu este PACE, nu mai este nimic cinstit și sfânt.

Pe data de 9 decembrie a avut loc cel de-al 50-lea cenaclu Destine Literare, care a ținut șase ore și jumătate și se poate urmări pe YouTube. Adevărată sărbătoare! Anunțul pregătit de Vali Luca și poeta Carmen Stănescu-Luca vorbește de la sine.

Acest număr special al revistei Destine Literare este inspirat de acest cenaclu aniversar, la care distinsa scriitoare Melania Rusu Caragioiu ne-a prezentat eseu care urmează:

Eseu aniversar zoom „Destine Literare”, Cincizeci de Apariții

de Melania RUSU CARAGIOIU

Este un decembrie luminos prin forța speranțelor de viitor și prin aerul pur luminat de fulgii jucăuși.

Deschidem fereastra sufletului spre lumea din jur. Ne înfiorăm de învălmășirea de bine și rău și ne retragem în sinea noastră spre binefacerea pe care le oferă în gând bun și înălțător literatura bine făcătoare ca o ancoră.

Scrutând mai îndeaproape momentul vom număra clipele de frumos, de răgaz literar mondial trăite alături de Cenaclul „Destine literare”. Spunem accentuat cuvântul „destine” pentru că drumul parcurs aduce în fiecare aliniat sau sunet rostit un destin închipuit sau aieva, gândit profund și smuls din inimă. Inima autorilor, cititorilor-auditoriului, fericitului Colegiu redacțional, care toți au contribuit la ridicarea acestui maestuos edificiu scris și redat audio-video-electronic ZOOM.

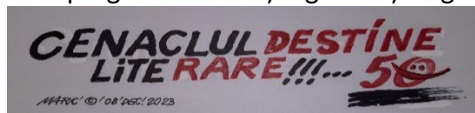
S-a ajuns prin munca sufltească și intelectuală comună la cifra Jubiliară - ANIVERSAREA A CINCIZECI DE ÎNTRUNIRI ZOOM ale Asociației Scriitorilor Români din America de Nord (ASRAN) de la începutul pandemiei și până în prezent. A fost o victorie colectivă împotriva morții pandemice, împotriva suferințelor personale, sociale și de continuă neliniște.

Am biruit noi toți, împreună și iată-ne le momentul aniversar când în istoria Cenaclului „Destine literare” vom tipări „ZOOM 50”, „L ZOOM” sau „CINCIZECI ZOOM”, o performanță neînchipuit de greu de atins!

Să ne urăm: „Mult succes și în viitor, nouă tuturor - cititori, auditor, colaboratori, autori și corespondenți, alături de Președintele, Scriitorul Alexandru Cetățeanu, care a susținut și material acest mare pentatlon literar, cultural, social și am ajuns de a culege strălucirea celor CINCIZECI DE ILUMINĂRI, ale celor 50 de stele pe care le merităm „in

Designerul Marc Marinescu-Constantin ne-a pregătit acest afiș ingenios și sugesiv

Îi mulțumim colegei noastre (vicepreședintă ASRAN) și îi urăm viață lungă și putere de creație la cei aproape 93 de ani fericiți, cu nenumărate împliniri!

Crăciun fericit la toți cititorii și colaboratorii noștri, iar anul 2024 să ne aducă numai bucurii!

LA MULȚI ANI!

Liviu PENDEFUNDA

Per aspera ad astra

Când urmărim ceea ce se întâmplă în jurul nostru mă gândesc cu mândrie nedisimulată că noi, scriitorii, prin ceea ce comitem suntem de fapt făuritori de pace. Suntem la un început de an și sigur suntem mânați de avântul creator, cel care ne caracterizează atunci când dorim să dăruim oamenilor din sufletul nostru. și urmăm involuntar cuvintele lui Isus în predica de pe munte: *fericiți făcătorii de pace*¹ și noi înșine o simțim ca o dispoziție interioară, acea stare plină de liniște și receptare a harului. Dintotdeauna am știut urcând pe drumul realizărilor noastre că munca noastră are și un aspect sisific, culmile munților, norii cerului fiindu-ne călăuze. Astfel drumul spre culmi, spre stele e greu, aspru, uneori cu piedici și sacrificii. Suntem paradoxali dorind confort și totuși muncim, luptăm, dorim încercând să evităm eșecurile, urmând îndemnul: *Acestea vi le-am grăit, ca întru Mine pace să aveți. În lume necazuri veți avea; dar îndrăzniți. Eu am biruit lumea*².

Pacea este esențială pentru concordia între oameni în plan social, religios și politic. Epocile de aur ale civilizațiilor umane s'au caracterizat prin progresia culturii. Cum putem fi noi păstrătorii unui climat pacifist? succesul în cultivarea păcii poate veni plecând de la gesturi aparent neînsemnate făcute în cadrul intim al familiei, la locul de muncă, în cadrul relațiilor între persoane și grupuri sociale. Să nu uităm ca în locul urii, agresivității și invidiei și minciunii să dăm importanță cuvintelor: *te rog, mulțumesc, iartă-mă*. Făuritorii de artă determină apropierea de educație, cunoaștere și spiritualitate, roade ale Duhului Sfânt. Pe acest Pământ facem cu toții parte din familia lui Dumnezeu, ceea ce înseamnă că lucrăm în lumină, repectând Cuvântul divin al păcii. Bunăvoinșa scriitorilor de a comunica, de a împărtăși experiențe și gânduri, de a scrie și publica, reprezintă tocmai aceste gesturi pentru unii neînsemnate, pentru noi de mare valoare în a pune în slujba creației pacea.

La începutul unui an dominat de conflicte de tot felul la nivel global, să ne învrednicim a lupta pentru a induce prin inteligența noastră cu armele păcii – pana, pensula, arcușul...

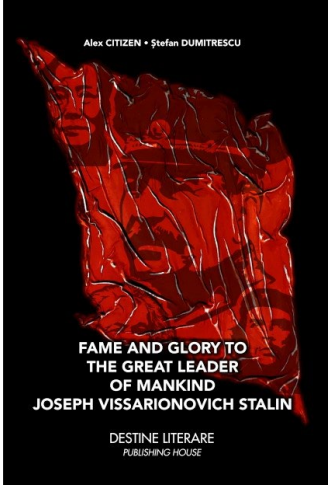
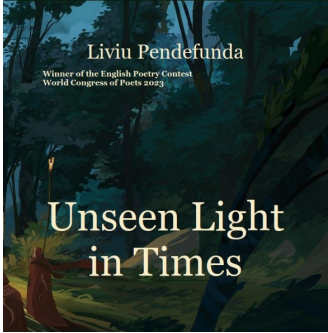
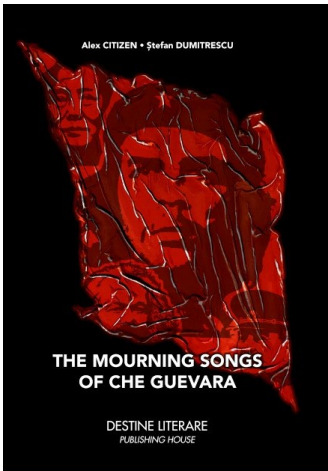
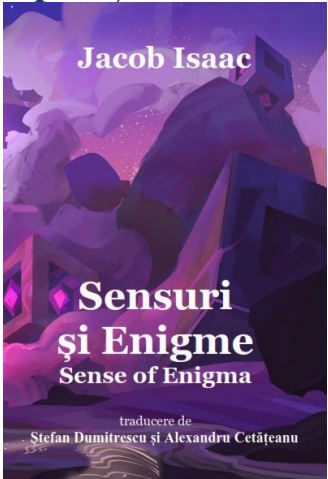
Pentru anul 2024 și pentru totdeauna *Revista Destine Literare* și *Cenaclul* său sunt câmpul nostru de bătălii duse „per aspera ad astra”.

¹ *Evangelia după Matei*

² *Evangelia după Ioan 16.33*

Apariții editoriale

Comoara mioritică

evocări, memorii, tradiții literare

Dragi colegi și prieteni,

Crăciunul e magica sărbătoare care ne unește cu absolutul și pe care o primim în sufletul și casa nostru după tradiție și după credință. El ne învăluie în indescritibila lumină pe care o poți recunoaște cu ușurință și în care, precum odinioară Magii vor fi putut contempla, pentru întâia oară, chipul pruncului sfânt, poți întrezări fulgerările dumnezeirii. Un mister traveresează această fereastră a Magilor și-și așează aura de o transluciditate împenușată peste ființele și alcătuirile noastre trecătoare. E ceasul în care toate creaturile lumii pot să se privească și să se minuneze unele de altele, înălțate dintr-o dată spre orizonturile celeste.

Fie dar ca ca bucuria și speranța pe care el ne-o aduce să domnească în casele și sufletele noastre! Fie ca lumea să devină mai înțeleaptă, ca iubirea să triumfe în fața urii, ca oamenii să fie cu adevărat trestii gânditoare!

Și îngăduiți să vă rostim la fereastră colindul din veac:

*Leru-i ler și iară leri-i ler
scutură-se florile de ger
când nuntesc luceferii în cer!*

*Când se face lumea nehotar
și se-aprinde lacrima-n pahar
să vă cadă peana grea de har!*

*Facă-vi-se noaptea de lumină,
spele-vi-se inima de tină
pentru ziua care va să vină!*

*Când se-mbracă în tăcere vântul
și-și rostește apa legământul
țină-vă în palma lui cuvântul!*

**Crăciun luminat !
Norocul, sănătatea și bucuria să vă însoțească în anul ce vine!
La mulți ani!**

Horia BĂDESCU

Horea PORUMB

„Înconjurul lumii în doi”

Membru al Uniunii Scriitorilor din România din septembrie 2011. Locuiește la Cluj-Napoca și la Paris. Cărți publicate: „Reflecții heteroclitice”, Editura Motiv, 2001; „Fiii lui Ramses”, Editura Limes, 2006; „Ca spițele unei roți”, Editura Limes, 2010; „Cu oameni prin lume”, Editura Ecou Transilvan, 2012; „Atlas – prin lume și prin noi înșine”, Editura Eikon, 2014; „Dincolo și dincoace de religii: paranteze, glose, comentarii” (antologie), Amazon, 2014; „Parisul meu”, Editura Corint, 2016; „La întâlnirea celor două oceane”, Editura Limes, 2018; „Clujul meu în oglinda timpului”, Editura Școala Ardeleană, 2018 – Premiul N. Drăganu, Premiul Primarului, decernat de Filiala din Cluj a Uniunii Scriitorilor, 2018; „Înconjurul lumii în doi”, Editura Eikon, 2019.

Fragment din volumul „Înconjurul lumii în doi”, în curs de apariție la Editura Eikon. Lansarea de carte va avea loc miercuri 25 septembrie 2019 la sediul Filialei din Cluj-Napoca a Uniunii Scriitorilor.

Student la Londra

Eu și fratele meu geamăn obținusem două burse de studii în Anglia, pe bază de concurs...

Universitatea din Londra e împărțită pe colegii, răspândite în diverse cartiere ale orașului. Colegiul Regal (*King's College*) e unul dintre cele mai venerabile și e clasat printre primele douăzeci din lume. El datează din 1828, fiind inaugurat de regele George IV și ducele de Wellington - deși istoria lui începe de fapt încă pe la 1107. E situat în plin centru, pe *Strand*, vizavi de *Bush House*, care e sediul BBC-ului, și are vedere spre Tamisa și podul *Waterloo*.

Cu titlu de curiozitate, știati că Tamisa își schimbă sensul de curgere, literalmente, de două ori pe zi, odată cu fluxul și refluxul? Stând într-o zi pe podul *Waterloo*, am văzut trecând la vale o ladă de lemn. Peste vreo șase ceasuri, am văzut-o revenind. În zilele de maree înaltă, fluviul urcă mai sus decât nivelul orașului, încât îl vezi avansând ca printr-un culoar între două ziduri de granit. Pentru cazul în care zidul ar ceda, sunt instalate alarme în toate imobilele, iar locuitorii au, în mod permanent, câte o valiză pregătită cu cele necesare ca s-o ia la fugă. Fiecărui localnic din zona inundabilă i s-a repartizat o familie-gazdă, pe care acesta e invitat s-o viziteze, s-o cunoască și cu care să lege prietenie...

Printre înaintașii noștri de la *King's*, în afară de vreo douăzeci de viitori șefi de state, îi menționez pe actorii Roger Moore („Sfântul”), Diana Rigg (din serialul „Răzbunătorii”), Anthony Hopkins și Vivien Leigh – cine își mai amintește de epoca aceea?! –, pe scriitorii Thomas Hardy și Virginia Woolf, pe infirmiera-om de știință Florence Nightingale, sau pe episcopul sud-african Desmond Tutu.

Apropo, am fost la casa din Johannesburg a lui Desmond Tutu (tovarăș de luptă al lui Nelson Mandela) cu ocazia altui voiaj decât cel pe care am să-l descriu în paginile care urmează. Trecând din

Africa de Sud în Swaziland, Zimbabwe și Zambia, am mers, ca să zic așa, pe urmele lui Cecil John Rhodes, un politician, om de afaceri, magnat al mineritului, filantrop (sau criminal în Războiul Burilor?), care visase să creeze un „culoar” ce mergea de la Capul Bunei Speranțe până la gurile Nilului, evident, sub auspiciile Coroanei Britanice.

Atunci când am ajuns la Londra, *King's College* produsese doisprezece laureați ai Premiului Nobel iar noi urma să lucrăm cu unul dintre ei, Maurice Wilkins, co-descoperitorul structurii ADN-ului și creatorul primului Departament de Biofizică.

Ceea ce ne-a surprins în primele clipe ale studenției, a fost bătrânețea clădirii. (Cât timp am fost acolo, am asistat la ridicarea edificiului modern, cu fațada la *Strand*, iar mai târziu Colegiul s-a extins și în palatul alăturat, în magnificul *Sommerset House*).

Dacă ați vizionat filmul „Dublul Helix”, veți fi văzut vechea clădire a Colegiului și laboratorul unde Rosalind Franklin a obținut prima imagine de difracție cu raze X a unei fibre de ADN. Maurice Wilkins era de meserie inginer de aeronautică și a avut ideea să se servească de generatoarele de raze X, folosite în defectoscopia sudurilor industriale, pentru studiul structurilor cristaline și a fibrelor „biologice”. Doar Rosalind Franklin știa, la data aceea, să prepare fibre de ADN și a fost adusă acolo ca specialistă. Forma „în cruce” a imaginii de difracție a ADN-ului a fost explicată de un alt profesor de-al nostru, Stokes (fiul altui mare fizician, al cărui nume e legat de relația ce dă forța de frecare la înaintarea într-un mediu vâscos), căruia i-a venit ideea în timp ce călătorea în trenul suburban ce-l aducea la facultate, și care și-a notat demonstrația pe dosul unei cutii de chibrituri. Stokes a renunțat la vanitatea de a apărea printre autorii „dublului helix”: premiul Nobel a revenit profesorului Wilkins, laolaltă cu tinerii Watson și Crick, iar Rosalind Franklin, care între timp decedase, nici n-a fost pomenită. De precizat că imaginea de difracție fusese furată (!) din sertarul Rosalindei de către americanul Watson și că, servindu-se de ea, împreună cu prietenul său, Crick, de la Cambridge, cei doi au avut ideea împerecherilor adeninei cu timina și a guaninei cu citozina!...

La prima zi de curs ne-am înfățișat purtând costumele de gală preconizate de tata. Contrastam cu moda de atunci, care cerea să porți un pulovăr de lână pe pielea goală, suficient de scurt ca, atunci când te întinzi, să ți se vadă buricul. În amfiteatru nu mai erau locuri libere decât în centrul sălii. Am rugat pe cei care ne stăteau în cale să se ridice, ca să ne permită să trecem.

- Cum să deranjați un rând întreg?! Treceți pe deasupra, pășind peste mese!

Așa se face că cei o sută-două de studenți ne-au văzut făcând echilibristică printre caiete și serviete, urcând din rând în rând, până la locurile noastre.

Engleza o învățasem bine la școală. Chiar prea bine, prea literar! Utilizam fără să ne dăm seama multe cuvinte de origine latină, care există, e adevărat, și în engleză, dar care dădeau discursului nostru un aer prețios, astfel că, în primele luni, am fost acceptați cu greu de către ceilalți, care credeau că vrem în mod intenționat să păstrăm „distanța”.

Urma să începă cursul de matematică. Eram mulți în amfiteatru, pentru că veneau să asiste și studenți ai altor departamente. La biofizică, însă, ne numărăm, de fapt, doar șase. Erau mai mulți profesorii decât învățăceii! În anii mai mari, s-a nimerit să ținem un curs deplasându-ne noi înșine în cabinetul profesorului.

Pe catedră stătea lăfăit într-o rână un tânăr, în pulover și el, ce-și bea cafeaua liniștit:

- Ce tupeu! Dacă-l surprinde profesorul?

Ei bine, el era profesorul!

Să nu credeți că lejeritatea lui a scăpat neobservată. Data următoare, studenții l-au așteptat cu o cană de cafea plasată în echilibru precar deasupra tablei, care i s-a vărsat pe cap la prima mișcare...

După anul de facultate petrecut la Cluj, materia de la *King's* ne părea facilă:

- O să ne fie ușor în primul an, se nimereste tocmai bine, până ne adaptăm!, am visat noi.

Da de unde! Tot ce făcusem la Cluj s-a parcurs în trei săptămâni! Aici se avansa cu pași mult mai mari, mult mai departe.

Studentii englezi nu aveau voie să-și cunoască notele, ca să nu li se învenineze relațiile de colegialitate.

Notele le urmărește doar tutorele - căci fiecare student are câte un „tutor”, care te cheamă uneori și-ți mai dă câteva exerciții suplimentare de făcut - acasă la tine, sau chiar sub ochii lui - atunci când consideră că trebuie mărită presiunea.

Evident, ceea ce povestesc era valabil „atunci”. Nu garantez că, în ciuda conservatorismului care-i caracterizează pe englezi, lucrurile se vor fi menținut la fel și în ziua de azi. Ba, frecventând mai târziu întâlnirile organizate pentru foștii studenți (*alumni*), am constatat că Universitatea mea a cârmit-o din plin pe linia promovării limbajului de lemn, denumit în mod peiorativ „corectitudine politică” (*political correctness*).

Există o „BBC English”, limbă vorbită doar la radio, există una a intelectualilor de la Oxford și Cambridge și mai există dialectul londonez, cu particularitatea că se pronunță câte un „a” lung în cuvinte precum „Strand”, sau „Mall”, inclusiv în cuvinte ordinare, ca, de exemplu, „bank”, ori „fact”. Nu pun la socoteală dialectul *Cockney*, vorbit la periferia orașului (și a societății), pe care îl înțeleg greu, mai cu seamă deoarece nu am avut prilejul să mă amestec cu acei oameni.

În ceea ce privesc conversațiile purtate între noi, tinerii de aceeași vârstă, precum și cu adulții făcând parte din aceeași - pardon - clasă socială (în Anglia, această apartenență nu ai cum s-o maschezi!), pot spune că timp de șase ani nu m-am exprimat altfel decât prin șarade. Discuția cu un englez are două calități. Prima, e umorul. Nu spui nimic direct, fără a-l ambala într-o întorsătură spirituală. A doua, e sinceritatea. Exceptând cazuri foarte speciale, un englez nu minte și nu se ascunde. Poți conta pe ceea ce zice ca fiind adevărul lui, garantat cu propria-i onoare. Din acest motiv, o conviețuire printre englezi te lasă marcat pentru totdeauna.

Anglia a fost punctul de plecare al aventurii noastre: înconjurul lumii cu rucsacul pe spate...

Geta și Horea Porumb cu mătușa – regretata Divă Virginia Zeani, în West Palm Beach/Florida (aprilie 2019)

Interviu cu Daniel Revach

de Lucreția BERZINTU

Am avut plăcerea de a-l întâlni pe talentatul poet, Daniel REVACH, la XLII Congres Mondial al Poeților, Roma, Italia, care a avut loc pe Croaziera MSC Divina în perioada 22 și 29 septembrie 2023. Este cercetător științific, doctorand în psihologie și lingvistică la Universitatea din Oxford, director național al IFLAC, Regatul Unit, scriitor, traducător (engleză, spaniolă, arabă, ebraică) profesor... la o vârstă destul de fragedă, și deținător al mai multor premii. De aceea i-am solicitat un interviu, pe care l-a acceptat cu bunăvoință. Iată:

Lucreția Berzintu (L.B.): Cine este Daniel Revach pentru publicul cititor?

D.R.: Mă simt mereu stânjenit să mă prezint, dar voi încerca. Aș spune că sunt atât cetățean al lumii, cât și israelian de origine franceză și marocană. Sunt și scriitor și academic – și nu văd aceste două practici ca fiind separate. Poezia mea și cercetarea mea sunt două moduri complementare de a explora condiția umană. Poezia mea aruncă o privire atentă asupra fiecărei fațete a ceea ce înseamnă a fi om – viață, iubire și singurătate, moarte și război, precum și relația noastră cu natura, pentru a numi câteva. Între timp, am publicat articole științifice despre cunoaștere și conștiință, precum și articole de opinie în mai multe ziare.

L.B.: Dacă ar fi să analizați evenimentul mondial la care am participat împreună, XLII Congres Mondial al Poeților, cum l-ați descrie în câteva cuvinte și care a fost impactul spiritual în dialogurile cu alți poeți din lume, cu organizatorii etc.?

D.R.: A fost un microcosmos plin de viață al lumii, cu poeți de pe fiecare continent găsim un limbaj comun prin artă (și rar prin engleză!). Participarea la crearea acestei comunități globale, a prietenilor de durată și a unei umanități unite care se ridică deasupra a tot ceea ce desparte umanitatea, este revigorant și plin de speranță.

L.B.: Ce v-a plăcut și ce nu v-a plăcut la evenimentul menționat mai sus? Aveți sugestii pentru viitorul Congres din 2024 din Taiwan?

D.R.: Cred că mulți dintre noi, participanții, am simțit că croaziera a fost în contradicție cu spiritul congresului. Acel oraș plutitor al unei nave era o mașinărie masivă, bine unsă de consumism, lăcomie și hedonism... era greu să ne cufundăm în experiența poetică mai spirituală, mai ales când evenimentele erau atât de rare și nu atât de interactive.

Dar aș minți dacă aș spune că nu m-am bucurat de fiecare minut al croazierei, cu toată nebunia și farmecul ei mediteranean. Să ai spațiu pentru a te scalda la soare sau a citi o carte în jacuzzi nu este un chin! Să nu ne păcălim pe noi înșine.

În ceea ce privește congresul, i-am iubit pe toți acești poeți pasionați, fascinanți, ciudați, talentați din întreaga lume, întâlnindu-i, discutând cu ei, bând împreună și făcând prietenii puternice. A fost un privilegiu să învățăm despre diferite culturi și limbi și, de asemenea, să ne răsăfătam în umanitatea noastră prea comună. Și, desigur, împărtășirea poeziei și chiar colaborarea cu oameni din întreaga lume a fost o experiență unică. În plus, trebuia să facem câteva opriri prețioase în jurul Mediteranei.

La următorul congres aș pune accentul pe evenimente interactive, activități și co-creare. Cu alte cuvinte, evenimente care îi ajută pe poeți să se cunoască și să descopere munca și visele celuilalt. Nu auto-promovare de suprafață, ci conexiuni mai profunde, între ele și cu meșteșugul. Găsiți un spațiu care să ne încurajeze călătoria poetică, poate conectându-ne la natură sau cultură, ar fi numai în beneficiul nostru.

L. B.: În 2022 ați câștigat Premiul I, Digital Futures Writing de la Oxford. În ce a constat proba de participare la concurs?

D.R.: Universitatea încerca să obțină idei sau mai degrabă inspirație despre cum ar trebui să folosească tehnologia pentru a îmbunătăți educația. Ideea a fost să ne imaginăm o scenă în viitorul apropiat care să prezinte o implementare cu succes a unei astfel de tehnologii la universitate. Am scris o piesă de pseudo-jurnalist plasată în 2027, în care inteligența artificială și o nouă abordare a mediului academic și a educației au revoluționat, într-un mod plauzibil, atât experiența studenților, cât și a cercetătorilor. Piesa o puteți găsi online.

L.B.: Ce este OxBrain?

D.R.: „OxBrain” este creierul meu fictiv (job de cuvinte). Aceasta înseamnă „The Oxford Connectional Student - Based Recommendation Artificial Intelligence Network”, un nume himeric cu un acronim captivant. Ar trebui să fie o platformă alimentată de învățarea automată care oferă studenților un spațiu personal în continuă evoluție în care își pot alege și gestiona propria educație. Va trebui să așteptăm 2027 pentru a vedea dacă cuiva i-a pasat sau a îndrăznit să-l dezvolte.

L. B.: Ce impact a avut Revoluția Educației Digitale de la Oxford față de sistemul de învățământ învechit? Ce a prezentat povestea ta?

D.R.: Oxford este departe de a fi revoluționar, dar povestea mea a prezentat un experiment de gândire, în care prestigioasa universitate a devenit o instituție centrată pe studenți, care oferă studenților săi mijloacele de a personaliza modul în care dobândesc cunoștințe, abilități și experiență. Ei pot interacționa digital între ei și cu platforma digitală Oxford de oriunde, gestionându-și propria educație și dictând valoarea și prioritizarea resurselor academice.

L.B.: Asociația Internațională a Scriitorilor cu sediul la Bruxelles și Pristina ți-a acordat Premiul „Bogdani” pentru contribuția ta la literatura mondială și pentru cel mai bun scriitor internațional tradus în limba albaneză, premiu care este acordat în fiecare an de Ziua Independenței Kosovo, pe 17 februarie. Ce impact a avut acest premiu pentru tine?

D.R.: Am primit acest premiu pentru munca pe care am făcut-o în ultimii ani, în special în poezie și traducere. Premiul literar Bogdani este acordat în fiecare an, de ziua independenței Kosovo, scriitorilor care au contribuit la literatura mondială. Poezia mea a fost tradusă de Jeton Kelmendi în albaneză și a fost bine primită în Kosovo și Albania. Am fost unul dintre cei doi israelieni care l-au primit, al doilea fiind prietena și talentata mea poetă, Shoshanah Vegh.

A fost un șoc să primesc premiul și sunt foarte recunoscător. Premiul a confirmat și a consolidat valoarea muncii mele în țările care nu sunt vorbitoare de limbă engleză și ebraică. Vreau să scriu pentru întreaga lume și vreau să traduc lucrările altor oameni atât de mulți cititori din toate țările, culturile și limbile ce le pot citi. Și dacă Premiul Bogdani m-a învățat ceva, este că lumea ne așteaptă cu brațele deschise.

L.B.: În calitate de membru de onoare al Organizației Artiștilor pentru Pace Mondială Paz – Pax, ce te-a făcut să devii un activist pentru pace?

D.R.: Am fost un activist pentru pace cu ceva vreme în urmă. După serviciul militar în IDF, înainte de studiile de licență la Universitatea Ben Gurion din Israel, m-am alăturat unui ONG israelian numit Darkenu, care lucrează pentru drepturile minorităților, valorile democratice și împotriva ocupării teritoriilor palestinienilor și pentru soluția celor două state. Eforturile mele s-au concentrat asupra Israelului și Palestinei, deși pentru o pace adevărată și durabilă trebuie să privim umanitatea ca întreg. Cu câțiva ani în urmă l-am cunoscut pe Ernesto Kahan, un om, artist, gânditor și lider spectaculos, iar curând am devenit prieteni apropiați. Ideea de a-mi continua lupta pentru pace în timp ce mânuiam stiloul a fost foarte atractivă pentru mine, așa că m-am alăturat organizației.

Paz Pax reunește artiști de pe fiecare continent, din mai multe religii, naționalități și categorii sociale, pentru a crea și propaga artă în întreaga lume în căutarea păcii. Este o comunitate, un ideal și o forță spre bine, capabilă să se mobilizeze pe termen scurt – ca răspuns la o criză oriunde în lume, sau pe termen lung, prin apropierea umanității prin artă și prietenie.

L.B.: Ce rol pot juca comunitățile și organizațiile internaționale pentru pacea în lume?

D.R.: Sunt acțiuni pe termen scurt, mediu și lung pe care astfel de organizații le pot desfășura. Pe termen scurt este să ne exprimăm într-un mod elaborat, perspicace și eficient despre evenimentele curente. Făcând acest lucru, am putea să dăm voce celor nevinovați, precum și să contracarăm retorica politizată, divizoare și dezumanizantă pe care oamenii o folosesc adesea atunci când vorbesc despre conflicte și tragedii din întreaga lume.

Rolul pe termen mediu este să ne expunem pe noi înșine și pe cititorii noștri la culturile, valorile și umanitatea celuilalt, prin traduceri și antologii, de exemplu.

Rolul pe termen lung al Paz Pax și al organizațiilor similare de artiști pentru pacea mondială, precum IFLAC, este de a crea, așa cum spun adesea, noi narațiuni comune. După cum spunea Shelley, poezii sunt legiuitorii nerecunoscuți ai lumii. Legistimăm imaginând și apoi prezentând artistic noi moduri de a privi omenirea – noi povești, noi valori, noi identități, noi obiective, noi idealuri. Prin crearea narațiunii umane - nu narațiunea unei singure religii sau națiuni sau grup, ci o narațiune care va plasa întreaga umanitate în centrul scenei, precum și natura; o narațiune care va indica o direcție spre care putem aspira. Asta trebuie să facă poezii.

L.B.: Cum vedeți situația actuală de război din Israel, unde sunt multe pierderi umane, de ambele părți ale conflictului?

D.R.: Este tragic și descurajant. Ororile care au avut loc pe 7 octombrie și de atunci ne vor bântui pe noi, israelienii și evreii din întreaga lume, mulți ani de acum înainte. Și acum și palestinienii din Gaza plătesc pentru acțiunile Hamas - moartea și distrugerea cauzate de represaliile furioase ale Israelului.

Oamenii din întreaga lume cred că este vorba despre două clanuri care jură să se omoare reciproc pentru religie sau teritoriu. O parte din retorica de suprafață ar putea susține acest lucru. Dar, în adevăr, este într-adevăr mai mult același cântec și dans vechi al puterii, corupției, și lăcomia celor puțini - lideri și extremiști, ai noștri și alții din întreaga lume - în detrimentul oamenilor, fie că sunt palestinieni sau israelieni sau orice altceva.

Conflictul durează de zeci de ani – un secol, îndrăznesc să spun. În octombrie acesta a

atins oficial un nou minim. Mergând mai departe, vom putea să ne ridicăm din cenușă și, în sfârșit, să facem alegeri dificile pentru un viitor mai bun, sau vom lăsa furia, durerea și frica să ne afunde mai adânc în noroiul însângerat? Timpul va spune.

L.B.: Credeți că Israelul, cu cele mai recente informații și tehnologie, nu a putut detecta atacul organizației teroriste Hamas din Sâmbăta Neagră, 7 octombrie 2023? Arată incredibil!

D.R.: Informațiile, tehnologia și armata israeliană sunt printre cele mai bune din lume. Așa că suntem cu toții surprinși. Nimeni nu a realizat încă modul în care Hamas și Jihadul Islamic Palestinian au scapat sub radarul Israelului, dar există câțiva factori despre care știm că au jucat un rol și, mai devreme sau mai târziu, vom avea o imagine completă a motivelor acestui colosal eșec de a preveni atrocitățile din 7 octombrie.

Din punct de vedere al informațiilor, știm că serviciile de informații israeliene au depriorizat până la punctul de a renunța la monitorizarea unora dintre canalele de comunicare ale Hamas, care au fost folosite pentru planificarea și efectuarea atacului. În al doilea rând, în calitate de fost soldat al IDF care a servit în serviciile de informații israeliene, vă pot spune că corpurile de informații ale IDF și din alte armate moderne sunt foarte eficiente în detectarea schimbărilor de comportament - activități ciudate, noi sau bruște - asta este de ce a fost ușor de detectat și oprit operațiunile anterioare pe termen scurt ale Hamas. Dar atacurile din 7 octombrie erau în devenire de ani de zile, iar unitățile teroriste se aflau într-o rutină de pregătire. Inteligența modernă nu este atât de bună să detecteze pericolele în rutine care durează de ani de zile. Este ca și cum ai încerca să vezi soarele mișcându-se pe cer – este prea lent, prea subtil pentru ca ochiul să îl detecteze. În al treilea rând, după zeci de ani de conflict, Hamas cunoaște IDF ca nimeni altcineva și știi cum să se ascundă de ea. Pune toate cele trei componente împreună și ai rețeta perfectă pentru un dezastru de securitate.

La nivel psihologic, atât în cadrul armatei, cât și în politica israeliană, am fost prea încrezători, crezând că Hamas a fost complet descurajat, nedorind să riște un conflict și se concentrează pe problemele interne ale Gazei.

La nivel politic, actualul guvern al Israelului – cea mai proasta conducere din istoria țării – a fost obsedat în ultima jumătate de an de Cisiordania – dând incendii și stingându-le în toate teritoriile ocupate, în lumina provocărilor lor provocatoare, - acțiuni și retorică de colonizare și pro-ocupație. Acest lucru a necesitat, de asemenea, concentrarea eforturilor militare – și a atenției armatei – asupra Cisiordaniei, atrăgând unități și resurse departe de învelișul Gaza. Acest guvern disprețuitor, anti-democratic, a fost, de asemenea, obsedat de protestatarii israelieni și de minorități, care luptă împotriva propriului popor și amenințările imaginare sau evocate, în loc să participe la nenumăratele amenințări reale care pândesc acolo.

L.B.: Dacă Israelul a fost informat despre acel atac, de ce instituția politică, armata și serviciile de informații ale Israelului nu au reacționat, ca să nu se întâmple acele orori?

D.R.: Este exact ca ceea ce s-a întâmplat cu Israelul în războiul de la Yom Kippur din 1973, unde am ignorat avertismentele interne și externe cu privire la o invazie planificată a țărilor arabe din jur.

Cu câteva zile înainte de 7 octombrie 2023, Israelul a fost aparent avertizat de Egipt și avea propriile sale suspiciuni, dar avertismentele sunt vagi și greu de confirmat prin natura lor și nu au fost luate în serios. Acest lucru are de-a face cu ceea ce am spus anterior - excesul de încredere a întunecat judecata armatei. Pur și simplu nu le venea să creadă că Hamas ar face așa ceva.

Desigur, există și alte teorii și multe teorii ale conspirației, dar nu văd rostul să le arăt aici până când nu există mai multe dovezi.

L.B.: De ce Hamas a atacat Israelul dacă Fâșia Gaza a fost dată poporului palestinian în 2005, când prim-ministru era Ariel Sharon?

D.R.: Spre deosebire de ceea ce cred mulți oameni din jurul cuvântului, Gaza este o entitate independentă cu propriul guvern - nu este ocupată de Israel. Deși, desigur, soarta lui este legată de cea a Cisiordaniei.

Este important să înțelegem obiectivele Hamas. Hamas a sabotat în mod sistematic și deliberat Soluția celor două state și, prin urmare, independența palestiniană, pledând pentru rezistența armată palestiniană, distrugerea totală a Israelului și anihilarea evreilor „de la râu la mare”. Situația greșită a

palestiniienilor este un preț slab de plătit pentru liderii lor distanți și puterile străine care trag sforile. Departe de a fi un preț, situația palestiniană este o monedă.

Majoritatea covârșitoare a finanțării care menține Hamas și PIJ în viață provine de la regimul iranian. Strategia de război proxy a Iranului implică furnizarea acestor organizații teroriste cu orice le sprijină eforturile împotriva Israelului, de la finanțare la arme, tehnologie și antrenament. Acest sprijin puternic a fost vital pentru actele comise de Hamas și PIJ pe 7 octombrie.

Organizațiile teroriste palestinene care au fost fondate pe premisa apărării cauzei palestinene au devenit mașini de ucidere bine unse, conduse de Iran. Așa că ei prosperă pe status quo. Conflictul este rațiunea lor de a fi: perpetuarea războiului împotriva Israelului sau încetarea afacerii.

Deci de ce au efectuat atacul din 7 octombrie? Există nenumărate motive. Mai presus de toate, putem sublinia dorința Hamas și a Iranului de a perturba procesul de pace dintre Israel și Arabia Saudită și Acordurile Avraam în general. Trebuie să le dai – a funcționat. Pentru acum.

L.B.: Se spune că Iranul este în spatele Hamas, afirmând public că va șterge Israelul de pe hartă și în ultima perioadă a dezvoltat o relație strânsă cu Rusia. În această situație, cum poți negocia cu cineva care te vrea mort?

D.R.: Știm cu siguranță că Hamas este o marionetă a Iranului, un alt tentacul în războaiele sale de mare anvergură din Orientul Mijlociu. Și împreună cu Rusia, cei doi și-au avansat propria agendă în regiune, contracarând eforturile Occidentului și sunitelor. Într-o mare măsură, evenimentele din 7 octombrie au mai puțin de-a face cu cauza palestiniană și mult mai mult cu ambițiile și motivațiile regionale ale Iranului pentru destabilizarea regiunii.

Nu poți negocia cu cineva care te vrea mort. Trebuie să negociezi cu cei implicați care vor să prospere mai mult decât vor ei să eșuezi. Aceasta include mulți palestinieni, partidul Fatah care este rivalul jurat al Hamas și guvernează ca Autoritate Palestiniană în Cisiordania, multe țări arabe și musulmane. Fă asta și izolați extremiștii fără compromisuri.

Desigur, trebuie să fim și autocritici. Oprirea așezărilor și încheierea ocupației Cisiordaniei

va delegitima și va slăbi puternic Hamas și va face ca implicarea Iranului în regiune să fie și mai puțin justificată. Israelul trebuie să se asigure că nu joacă un rol în susținerea Hamas prin propriile sale acțiuni ilegite.

L.B.: În timpul atacului din 7 octombrie 2023, gruparea teroristă Hamas a ars de vii israelieni, i-a ars în casele lor, a împușcat mame în timp ce copiii lor priveau, a împușcat copii în timp ce mamele lor priveau, a decapitat bebeluși, a violat femei... Cu toate acestea orori, sunt multe manifestații pro-palestiniene în lume, dar nicio demonstrație împotriva HAMAS, care a provocat un genocid al unei populații civile nevinovate. Cum vedeți această situație?

D.R.: Sprijinul pe care l-am văzut pentru Hamas în întreaga lume este dezamăgitor și îngrijorător, dar departe de a fi surprinzător. Oameni de toate naționalitățile și religiile aplaudă actele oribile ale Hamas din 7 octombrie pentru că le consideră o expresie a rezistenței palestiniene și, prin urmare, legitime. Ei cred că Hamas reprezintă opiniile, obiectivele și principiile palestinienilor. Cu alte cuvinte, susțin fără scuze Hamas pentru că susțin cauza palestiniană.

Hamas se opune implacabil soluției celor două state. Este o organizație fundamentalistă care respinge compromisul și îmbrățișează violența. De trei decenii, liderii teroriști au suprimat libertatea de exprimare și drepturile femeilor și au sabotat activ, cu violență, orice progres către un stat palestinian independent. Acest lucru ar trebui să fie evident pentru toată lumea până acum, dar printr-o combinație de lene intelectuală, rasism anti-evreiesc și o dragoste egoistă pentru semnalarea superficială a virtuții, mulți oameni din Marea Britanie, în special din stânga liberală, pur și simplu refuză să vadă că Hamas provoacă un rău îngrozitor adus palestinienilor. Și astfel mesajul Hamas este susținut de politicieni, poliție, studenți și celebrități din Marea Britanie, deoarece își imaginează că acționează în sprijinul virtuos și legitim al unui popor oprimat. Este evident că nu este cazul.

Văd că acesta este Oxford tot timpul și în întreaga lume prin intermediul mass-media. Oamenii din Marea Britanie au o viziune simplistă asupra acestui conflict. Ei cred că trebuie să aleagă o parte, ca și cum ar fi un meci de fotbal, Israel vs Palestina, și nu pot susține ambele echipe. „Echipa” palestiniană

este alegerea evidentă pentru mulți oameni după decenii de demonizare a israelienilor, ceva departe de a fi nou pentru poporul evreu. Drept urmare, acești oameni și-au pierdut capacitatea de a simți cea mai elementară empatie umană pentru israelieni.

Mesajul că regurgitarea pro-palestiniană este îngrozitor. În mod clar, ei nu au idee ce spun sau care sunt implicațiile retoricii lor. De exemplu, când auzi o gloată țipând: „Palestina va fi liberă”, întreabă-te – „liber de ce?” Sensul este: „liber de evrei”. Iar atunci când strigă „de la râu la mare”, un slogan regurgitat brandit de Hamas, implicația este distrugerea totală a Israelului, care găzduiește 9 milioane de oameni, evrei și arabi, musulmani și creștini.

Sunt cu încredere ignoranți. Înțelegerea zero a geografiei, istoriei sau ceea ce palestinienii au și își doresc de fapt. Ei cred că Palestina este o țară din afara Israelului, așa că Palestina liberă are sens pentru ei (și celor care cunosc Palestina include tot Israelul pur și simplu nu le pasă). Ei nu știu despre ce râu și mare vorbesc. Și ei cred că Gaza este ocupată de Israel... ei vorbesc despre apartheid, genocid, epurare etnică și colonizare, în loc să vorbească despre transgresiunile reale ale Israelului și despre problemele care trebuie rezolvate. Între timp, OLP palestinian a recunoscut de mult statul Israel și a semnat acorduri de pace pentru soluția cu două state. Marea majoritate a palestinienilor doresc doar să trăiască cot la cot cu Israelul și solicită încetarea ocupației Cisiordaniei, cu care eu și mulți israelieni sunt ferm de acord.

L.B.: Cum vedeți scenariul final al acestui conflict, Israel - Hamas, Israel - Hezbollah și victimele colaterale? Credeți că teritoriul va fi curățat de Hamas, așa cum speră Israelul?

D.R.: Hamas trebuie eliminat, cu toții putem fi de acord cu asta. Dar, spre deosebire de SUA după 11 septembrie, Israelul trebuie să se asigure că răspunsul și ofensiva sa la sol nu sunt conduse de furie, umilire și răzbunare. Ideea că așa vom „distruge Hamas” este naivă și bănuiesc că majoritatea oamenilor de pe scara de sus o știu. Distrugerea Hamas nu poate fi o operațiune impulsivă cu sânge fierbinte - ar fi trebuit să implice o strategie pe termen lung care se întinde pe zeci de ani, care operează la nivel politic, economic, psihologic, militar și de informații simultan. În schimb, corupții și cinicii dintre conducerea

noastră, cu Netanyahu primul printre ei, au susținut Hamas în toți acești ani.

Deci nu, nu cred că teritoriul va fi curățat de Hamas. Ne așteptăm la un război lung, probabil de câteva luni. După aceea, IDF ar putea menține prezența în Gaza, cel puțin până când o forță terță de menținere a păcii va fi instituită. Vedem că SUA sunt din ce în ce mai implicate, precum și Iranul, mobilizându-și celelalte forțe proxy, cum ar fi Hezbollah și „Yemenit Houthis”. Europa sprijinind cu reticență Israelul, iar Rusia și China sprijinind Iranul, întreaga lume începe să fie absorbită. Să sperăm că nu va escalada într-un război mondial. Cred că nu este imposibil, dar nici foarte probabil, din moment ce toată lumea are atât de mult de pierdut.

L.B.: Care ar fi principalele obstacole în calea unui acord de pace de durată între israelieni și palestinieni?

D.R.: Cred că Bill Clinton a spus că conflictul israeliano - palestinian este singurul conflict în care toată lumea știe care este soluția, dar nimeni nu știe cum să ajungă acolo.

Principalele probleme pentru ambele părți au fost întotdeauna clare și simple: israelienii vor ca terorismul și negarea dreptului lor de a exista să se termine, iar palestinienii vor să înceteze ocupația și o șansă la independență.

Deci, la capătul palestinian, obstacolul evident este Hamas și alte organizații teroriste. La capătul israelian, este ocuparea Cisiordaniei și construirea de așezări. Acestea fac ca orice șansă de progres către pace să fie foarte puțin probabilă.

Motivul pentru care este mai complicat decât ar trebui să fie este pentru că arătăm cu degetul către persoanele greșite. Trebuie să încetăm să gândim în termeni Palestina v Israel, trebuie să încetăm să fim pro - sau anti - Palestina sau Israel. Trebuie să ne dăm seama că marea majoritate a oamenilor din regiune își doresc același lucru și mai presus de toate își doresc o viață liniștită, demnă. Trebuie să arătăm cu degetul către cei care au cauzat toate problemele, ca întotdeauna – politicienii și liderii extremiști, nu, nu doar de ambele părți – să renunțăm cu totul la ecuația „cu două părți”. Organizații teroriste, politicieni de dreapta radical israelian și cinici și puteri externe precum Iranul care au totul de câștigat din perpetuarea conflictului.

L.B.: Care ar fi soluția de promovare a dialogului, care să ducă la o pace durabilă între evrei și palestinieni?

D.R.: Cu toții trebuie să înțelegem și să spunem tare și clar: Israelul și Palestina sunt aici pentru a rămâne, că israelienii și palestinienii merită să trăiască unul lângă altul în statele lor independente și, pentru a face asta, trebuie să ne ridicăm împreună împotriva tuturor. corupției, extremismii și războiniciei care ne-au făcut din viața un iad.

Pentru a face acest lucru, avem nevoie de o narațiune comună în loc de narațiuni direct opuse. O poveste, o credință și un obiectiv care ne-a pus în aceeași echipă. De asemenea, trebuie să vorbim limbile celuilalt – arabă și ebraică. Poate că aici intervin poezii, traducătorii și profesorii.

L. B.: Ce înseamnă literatura, poezia și cultura pentru dezvoltarea păcii mondiale?

D.R.: După cum am spus când am vorbit despre Paz Pax și IFLAC, literatura, poezia și cultura pun toate bazele modului în care gândim, vorbim, acționăm și luăm decizii. Acești doi piloni, sau trei dacă doriți să acordați poeziei respectul cuvenit, modelează modul în care indivizii și colectivitățile se văd pe ei înșiși și lumea, atât conștient, cât și subconștient.

Având în vedere acest lucru (la propriu), dezvoltarea păcii mondiale necesită ceea ce aș putea numi narațiune umană. Avem narațiuni religioase, narațiuni naționale, narațiuni etnice, narațiuni sociale, chiar și narațiuni individuale. Avem nevoie de o narațiune globală care să evidențieze apartenența noastră la rasa umană și valorile și obiectivele noastre comune.

Avem nevoie ca acest lucru să fie stabilit, exprimat și interiorizat prin cărți, filme, ritualuri, ceremonii, limbaj, tot.

L.B.: Ce v-a atras spre cercetarea științifică și te-a motivat să devii doctorat și cercetător la Universitatea din Oxford, Marea Britanie?

D.R.: Am fost întotdeauna fascinat de mintea umană, de la elementele de bază ale neurocognitive până la fenomenele complexe ale limbajului, dinamicii grupului, sistemele de credințe și cultură.

După studiile mele în Israel la Universitatea Ben Gurion, am știut că acesta este ceva căruia vreau să mă dedic, așa că m-am mutat

la Oxford pentru a studia și a lucra în cercetare.

De îndată ce am ajuns la Oxford, am știut că vreau să mai stau aici o vreme. Universitatea este uimitoare, cu cercetarea, personalul și facilitățile sale de cel mai înalt standard din lume. Și orașul este absolut fascinant, cu clădirile sale vechi, peisajul gotic și pub-urile și cafenelele tradiționale. Este mic, dar plin de viață și înconjurat de natură.

L.B.: Ne pueți spune despre domeniul dumneavoastră de cercetare și despre proiectele de viitor?

D.R.: Principala mea cercetare este în psiholingvistică, sau relația dintre psihologie, creier și limbaj. Ne uităm la modul în care diferiți parametri cognitivi, psihologici și socio-culturali afectează sau reflectă rigiditatea sau flexibilitatea cu care este interpretat sensul unui cuvânt - sau entropia variațională a sensului cuvântului. În termeni mai simpli, ne uităm la motivul pentru care unii vorbitori acceptă și folosesc limbajul într-un mod mai creativ, ambiguu, individualizat, în timp ce alții se țin de ceea ce este adecvat, precis și lipsit de ambiguitate.

Acest lucru poate lumina relația dintre limbă, minte și cultură. Poate informa cum și de ce limbile evoluează mai repede sau mai lent, ar putea ajuta la înțelegerea tulburărilor de limbaj și de ce condiții precum TSA ar putea afecta limbajul. Într-o notă mai personală, s-ar putea să spună să arunce lumină asupra nobilei arte a poeziei, care se referă la impactul psihologic al limbajului atunci când este folosit în mod creativ.

De asemenea, sunt implicat în Centrul pentru Studiul Coeziunii Sociale (CSSC) din universitate. Ne-am uitat la modul în care experiențele comune negative modelează identitatea personală și colectivă și ghidează moralitatea și comportamentul. Până acum am studiat locuri de conflict precum Bali, Indonezia și Irlanda de Nord. Dacă mă întrebați pe mine, este timpul să aruncăm o privire la Israel - Palestina.

L.B.: Ce sfaturi aveți pentru tinerii care vor să urmeze o carieră asemănătoare cu a dumneavoastră?

D.R.: Primul meu instinct este să le spun - nu! Fugi! Academia este rareori o alegere sensibilă în carieră, dar sunt masochist.

Serios, totuși, nu sunt în măsură să ofer înțelepciune. Tot ce pot spune este să vă pasioneze. Dedică-te. Orice îți dorești să reușești, citește despre asta, lucrează la asta, înconjoară-te de cei care știu mai multe despre asta decât tine sau care sunt la fel de pasionați. Fii consecvent și perseverent.

În ceea ce privește traiectoria mea specifică – cred că cunoașterea, psihologia și lingvistica sunt domenii fascinante și pline de posibilități – rămân atât de multe de descoperit, iar astăzi aceste domenii științifice sunt extrem de valorizate. În plus, le văd ca fiind complementare artei – două moduri diferite, dar înrudite, de a explora condiția umană.

L. B.: Din lucrarea dumneavoastră de master în știință, „Antropologia evolutivă cognitivă”, domeniul interdisciplinar, la ce concluzie ați ajuns în ceea ce privește evoluția cognitivă a omului? Dar conștiința?

D.R.: Poate mai presus de toate, că pentru a înțelege mintea trebuie să înțelegem corpul, iar dincolo de corp, trebuie să înțelegem contextul – mediul social și fizic. Conștiința nu este ceva care este „în interiorul” capului. Este ceva care reiese din interacțiunea unei ființe vii cu mediul lor.

L.B.: După masacrul din 7 octombrie de către organizația teroristă Hamas împotriva civililor israelieni, ați inițiat un proiect pe care l-ați pus în practică. Pentru cititorii noștri, despre ce proiect este vorba și ce v-a determinat să faceți acest lucru?

D.R.: După câteva zile după 7 octombrie, când scrisul părea pur și simplu absurd - cuvintele păreau fără sens, ceva s-a schimbat și, în frenezie, am scris două duzini de poezii și ceva. A fost o experiență ciudată, nu stilul meu obișnuit de a scrie, ca și cum ceva în mine mișca stiloul și nu eu. Și era aproape în întregime despre oameni, scene, imagini. Unii au scris, ca răspuns la 7 octombrie, despre „a doua zi” sau despre mari întrebări și mărețe declarații, abstracțiuni și reflecții. Nu am putut. Era ca și cum aș fi mărit până la punctul în care globul ocular săruta fețele morților. Scuze pentru imaginea groaznică.

Poate că nu am vrut să le pierd fețele făcând abstracție, făcând un pas înapoi. Mâna a refuzat să treacă la imaginea de ansamblu – unde poezia ar mușca mai mult decât poate mesteca, unde limbajul era încă naiv, absurd și pretențios și niciun cuvânt nu dădea

dreptate fiecărui mort și fiecărui viu (război? pace? dragoste ? Ură? Dă-mi o pauză). Au rămas atât de multe detalii brute de procesat. Până atunci, am decis să alcătuiesc o carte și să o public și să donez toate încasările către organizația de caritate. Am ales 17 poezii și m-am adresat prietenilor mei poeți din întreaga lume pentru a-i întreba dacă fiecare ar dori să traducă o poezie în limba lor. Nu sunt sigur că am avut un masterplan, dar cred că am vrut ca lumea să știe, să simtă, să-și amintească.

Deci rezultatul a fost o colecție care încearcă să înțeleagă, să descrie și să proceseze experiența sau experiențele a ceea ce s-a întâmplat în Black Sabbath; și, prin asta, despre ororile războiului și despre ceea ce face el indivizilor. Și să nu uite niciodată. Nu uita niciodată.

M-am consultat cu prietenul meu Shoshanah Vegh, care este poet și editor, și am decis că singura modalitate de a câștiga bani reali pentru caritate ar fi prin crowdfunding. Apoi, celălalt prieten al meu, Benjamin Friedman, și el poet și editor, mi s-a alăturat în timp ce am pus bazele campaniei.

Campania se va încheia pe 7 decembrie, după care vom dona toate încasările, atât din campanie, cât și din vânzările de cărți, către organizația de caritate Social Delivery.

L.B.: În concluzie, vă propun să transmiteți un mesaj de pace întregii lumi.

D.R.: Chiar și în cele mai întunecate vremuri, există speranță. Aveți încredere din toată inima că indiferent de credința, rasa, crezul sau sexul lor, ființele umane sunt capabile de schimbare și creștere, în mod constant. Oamenii nu sunt răi – actele lor rele apar atunci când ignoranța, alimentată de frică, ghidează cele mai bune intenții. Așa că nu vă temeți de nimic, în afară de frica însăși. Dragostea este cel mai mare antidot împotriva fricii, iar atunci când frica se risipește, apare claritatea pentru a ne ghida intențiile modelate de valorile umane universale.

7 noiembrie 2023,

Nicholas DIMA

Piramida evoluției și cunoașterii: Autocunoaștere și Afirmare

Când eram profesor la centrul militar American J. F. Kennedy din Carolina de Nord am inițiat un curs destinat auto-cunoașterii, înțelegerii, și comunicării inter-culturale. Cursul a fost necesar pentru că majoritatea ofițerilor Americani sunt etno-centric și de multe ori nu înțeleg mentalitatea și atitudinea altor țări și națiuni. Modelul de bază l-am conceput în formă de piramida și m-am inspirat din diferite discipline și din experiența personală. Cursul a fost litografiat pentru uzul intern al armatei și ulterior a fost publicat de o editură din Washington.

Cum poate fi înțeleasă deci o națiune? În primul rând trebuie să se cunoască pe sine însăși și apoi să se plaseze în context internațional. Toate comunitățile umane, de la cele mai mici triburi până la marile națiuni, își simt și își trăiesc sensul de a fi indiferent dacă îl exprimă sau nu în cuvinte. Și multe națiuni cred că au o misiune globală. De exemplu:

- America se consideră chemată să aducă lumii libertate și democrație
- Franța se consideră purtătoare de cultură și progres
- Rusia țarista se simțea chemată să libereze creștinătatea ortodoxă
- China actuala prezintă lumii contemporane un nou model de guvernare
- Evreii se consideră poporul ales... Și așa mai departe.

Si mă întreb, care ar fi rolul și scopul nostru, al națiunii române? Avem vreun obiectiv sau ne lăsăm purtați de vânt în voia soartei? Adevărul e că pentru a-i cunoaște pe alții, mai întâi trebuie să te cunoști pe tine însuși. Să ne definim deci și noi obiectivele ca națiune. Cine suntem noi românii, cum am ajuns aici și către ce evoluăm?

Să începem însă prin analiza procesului universal al cunoașterii și al evoluției umane.

Natură și Realitate

Fiecare națiune are o cultură proprie și un bagaj de cunoștințe care evoluează continuu și care seamănă cu o piramidă cu baza pe pământ și cu vârful spre cer. Cultura am definit-o antropologic; anume, tot ceea ce creează o societate de la bunuri materiale și limbă vorbită până la idei și abstracțiuni. Toate acestea la un loc definesc cultura și societatea

respectivă. În realitate, fiecare om reprezintă o piramidă de cunoștințe, dar în cadrul relațiilor dintre state cea mai importantă structură piramidală este cea națională. Comunicăm prin limba și acționăm potrivit culturii în care ne-am format. Există și o piramidă a evoluției cunoștințelor întregii omeniri, dar puțini oameni se raportează la ea. Cei mai mulți dintre noi se raportează la cultura natală și prin ea stabilesc legături interculturale cu membrii altor state și națiuni.

Piramida Culturală a unei societăți se referă la zestrea unei populații unită prin trăsături comune, prin modul în care își asigură existența materială, prin atitudine și mentalitate, prin valorile pe care și le-a creat de-a lungul istoriei, și prin modul în care își înțelege sensul propriei existențe. Toate comunitățile umane, dela cele mai mici triburi până la marile națiuni moderne, își simt și își trăiesc sensul de a fi indiferent dacă îl exprimă sau nu în cuvinte.

Piramida evoluției ilustrează natura dublă, materială și spirituală, a omului și a societății. Treptele piramidei se împart în trei segmente sau paliere. Primul segment este material și imediat și ne leagă de mediul natural înconjurător. Al doilea este predominant intelectual și ne leagă de lumea ideilor; anume, cum ne explicăm pe noi înșine, unde am ajuns și cum vedem viitorul. Al treilea și ultimul segment este spiritual și ne raportează la sensul și scopul vieții.

Ca persoane, ne naștem, ne dezvoltăm, ne însușim bunuri materiale, ne maturizăm, dobândim cunoștințe și înțelegere și spre final aspirăm la nemurire. Evoluăm deci de la materie la spirit și de la fizic la metafizic chiar dacă nu toți conștientizăm acest lucru. Ca națiuni parcurgem aceleași etape, dar le conștientizăm.

Lumea Materială

Ca ființe biologice ne câștigăm existența cu sudoarea frunții, prin munca și prin transpirație. În acest scop avem o anumită atitudine față de natura care ne înconjoară și din care extragem și producem cele necesare vieții. Avem deasemenea o anumită comportare (behavior) față de semenii noștri, cea ce se învață în familie (cei șapte ani de acasă), în școală, în universități și în societate. Odată învățată și însușită, comportarea devine o normă socială și e susținută și impusă prin tradiții orale și prin legi scrise.

Relațiile interne din cadrul unei societăți sunt de obicei pașnice, dar cele externe, cu alte țări sau popoare, pot fi atât amicale cât și ostile. Toate aceste relații sunt guvernate de politică, aceasta fiind arta de a organiza și governa o societate în interior și de a menține echilibrul în exterior. Modul de organizare politică și rolul liderilor sunt esențiale în formarea, existența și evoluția oricărei societăți. În acest sens, scopul prioritar al liderilor este formarea cetățenilor concentrându-se în special pe purtarea lor fizică și comportarea lor morală.

Comportarea noastră depinde progresiv de mediul înconjurător, de norme sociale, și de valorile morale (values) în care credem. Dacă ceace întreprindem tine în primul rând de lumea fizică, valorile țin de dimensiunile intelectuală și spirituală. La rândul lor, valorile depind de ceace credem (beliefs) și se suprapun pe spiritualitate. Ajungem la valori prin exercițiul minții și prin inspirație. Și ajungem la spirit prin meditație și unii dintre noi prin revelație.

Beatrice Silvia SORESCU

Marian Barbu, scriitorul total

Marian Barbu este un scriitor total, având în vedere faptul că a abordat, de-a lungul vieții, mai multe genuri și specii literare. Prozator, critic și istoric literar, eseist și nu în ultimul rând, poet, Marian Barbu a înnobilit, prin scrierile sale, literatura română, înscriindu-se astfel în seria marilor scriitori ai timpurilor noastre. A fost și un adevărat reper în lumea învățământului românesc, fiind profesor de limba și literatura română la unul dintre cele mai prestigioase Colegii din Craiova, și anume Frații Buzești, îndrumând multe generații de elevi, unii fiind, astăzi, nume cunoscute în literatura română.

Aceste „respirații epice”, așa cum le denumește însuși autorul cărții *În Zigzag cu viața mea*, sunt, de fapt, încă o dovadă vie că Marian Barbu este un îndrăgostit pe vecie de cuvânt. El i-a fost prieten o viață, a locuit în mijlocul lor, a cuvintelor, pe care a știut să le încoroneze frumos.

Volumul de față, de fapt al treilea, din *În Zigzag cu viața mea*, este un volum de flash-uri, scrise nu numai pentru a-și odihni memoria, cum singur mărturisește, ci pentru că Marian Barbu nu are astâmpăr, face ce face, promite că nu mai scrie, și ne surprinde din nou, cu câte o carte. Ea nu este „o carte mică, o cârtică de buzunar”, cum spunea Tudor Arghezi, ci una ce conține circa 640 de pagini.

Cartea este scrisă la Chicago, în America, în perioada pandemiei, care l-a prins acolo și, pentru a-și găsi liniștea, la mii de kilometri de casă, s-a apucat să scrie despre tot și despre toate, aducând sub privirile noastre, amintiri din anii de tinerețe, de studii, anii de facultate sau de doctorat, amintind nume de colegi despre care se leagă câte ceva sau ne plimbă prin întreaga literatură română sau universală. Aduce în memoria noastră nume de scriitori, precum: Marin Sorescu, prezentând amintiri legate de ziua de înmormântare a scriitorului, precizând că despre vestea morții acestuia a auzit de la un prieten bun, Dumitru Velea. Vorbește de *Zilele Macedonski*, 2019, unde au participat personalități de seamă din întreaga țară, despre Blaga, Vianu, Alecsandri etc.

Vorbește despre familie, copii, nepoți, despre America, despre lucruri cotidiene de acolo și de acasă.

Uneori admiră cerul cu măreția lui aducându-și astfel aminte de creațiile unor mari poeți, cum ar fi Eminescu, poezia „La steaua”. Scrie despre lucruri simple, firești, dar pline de frumos, cum ar fi zborul acela scurt, fâșâitor, de sticleți așezați pe câteva tufe de cimbru, în grădina americană a copiilor, pe care îi vede mult mai lacomi decât cei din Crișului, 10. De asemenea, scoate la iveală puiul de arțar, răzlețit de frații săi, plantat în grădina de la Chicago.

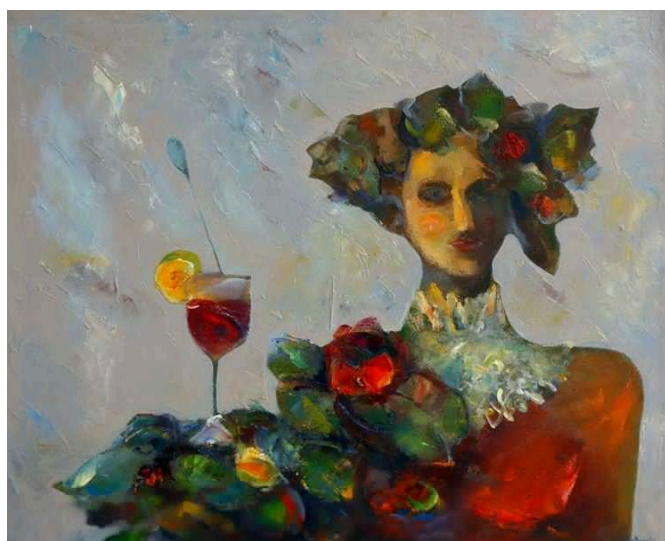
Trece cu ușurință de la lucrurile simple, la unele serioase, dar ce este important este felul în care știe să detalieze, folosește, deci, cu mare artă, tehnica detaliului, pe care îl presară cu atâta farmec, sub ochii cititorului.

Vorbește despre clima din America, de ploile năpraznice, de dorul de România și de neputința de a ajunge acasă cât mai repede. Nu este omisă nici Ziua Națională a României, nici anumite figuri politice din țară. Trece apoi la Alegerile din USA, alegeri așteptate de întreaga lume a globului și vorbește de însemnătatea acestora.

Izolată în America de Nord, sub custodia fiicei sale, Simona, admiră, în peregrinările sale medicale, pădurile care înconjoară locuința, natura fiind, de fapt, încă un element salvator al ființei sale.

Are și zile mai proaste, dar își dă seama repede că destinderea vine tot de la Domnia-Sa, atunci când evadează din cotidian și intră pe poarta desferecată a istoriei literare.

Doamna Sa, așa cum o respectă, de o viață, pe soție, și care i-a stat mereu alături în această peregrinare în lumea cuvintelor, a cărților, și i-a fost un real sprijin, este prezentă în flech-urile sale, dându-i, de data aceasta, și câte o veste proastă, și anume că englezii au închis toate granițele, interzicând astfel zborurile avioanelor să mai intre în țară.

Gândul, însă, iar i se întoarce în patria mamă, la platformele de piatră din munții de pe Valea Cernei, la oamenii care încă le mai populează.

Vorbește despre sculpturile masive lustruite și polizate ale sculptorului american de origine română, Marcel Guguianu, sau despre alte personalități din lumea artei, cum ar fi Gheorghe Zamfir.

Marian Barbu este de o exigență covârșitoare atunci când scrie, obișnuind să lectureze de trei, patru, chiar cinci ori tot ce a scris și dacă ceva nu-i convine, aruncă la coș fără drept de apel.

Domnia-Sa nu rostește cuvinte, ci le scrie, le formulează doar după ce are idei, apoi le îmbracă frumos sub imperiul inspirației.

Dumitru Micu avea perfectă dreptate când afirma că „Marian Barbu transformă tot ce știe, tot ce trăiește, în litere, așa cum regele Midas preschimba în aur tot ce atingea. Scrisul este pentru Marian Barbu, mod de existență.

Îl văd pe Bogdan, fiul plecat atât de departe și care a venit tocmai pentru a fi azi alături de tatăl său, o văd, cu ochii minții, pe Simona, fiica stabilită la Chicago, și care se află în direct, ascultând prin telefon de la fratele său, evenimentul, și îmi vin în minte versurile lui Tudor Arghezi, din poezia Testament: „Nu-ți voi lăsa drept bunuri după moarte, Decât un nume adunat pe-o carte”. Sunt foarte multe cărți scrise cu sufletul, pe care Marian Barbu le lasă drept moștenire, nu numai copiilor și nepoților săi, ci și întregului popor român, ele fiind o adevărată mărturie a existenței sale, fiind istorii etapizate ale acestui popor.

Așadar, Marian Barbu rămâne o personalitate de seamă a culturii românești, un adevărat reper cultural, care a știut, cu demnitate, să înobileze cuvântul și să-i dea sens.

Ioana-Alina COJOCARIU

O scriitoare: echilibru între două lumi

Șapou: Fiecare om își are propria poveste; uneori mai fericită, alteori mai tristă, însă niciodată doar una sau doar cealaltă. Există plâns, durere, frică sau haos în fericire și există iubire, speranță, râsete sau liniște în tristețe, iar cel ce reușește să facă un echilibru între toate acestea, să le contopească pe foaie, se numește scriitor. Acesta vede prin orice eveniment care are loc în viața sa versuri, rânduri de bine și rău care odată unite îi conturează o altă viață, cea pe care dorește să o transmită atât cititorilor, cât și propriei persoane, drept dovadă că a reușit să treacă de barierele aparenței. O astfel de persoană este și scriitoarea Nina Gonța, pe care am descoperit-o recent și-i sunt recunoscătoare că am avut ocazia să o întâlnesc. Încă din momentul în care am intrat în casa acesteia și am schimbat primele vorbe am simțit că sunt în prezența unui om pe care viața l-a învățat cum trebuie să trăiască. Deși acum își construiește romanele între zidurile unui cămin de pensionari din Iași, primele pagini ale doamnei Gonța au fost scrise de cealaltă parte a Prutului, mai exact în satul Pânășești din Republica Moldova. Scrierile ei s-au metamorfozat pe parcurs, plecând de la scurte lucrări despre primăvară și ajungând la subiectul principal al romanelor sale: Istoria unui neam.

C.I.: Înainte să mă întâlnesc cu dumneavoastră, am făcut o scurtă cercetare despre cum a început această poveste a vieții pe care o descrieți în opere. Așa am ajuns să văd că v-ați născut în Republica Moldova, într-un loc și o perioadă devastată, așa putea spune, de cursul istoriei. Prin urmare, prima mea întrebare este, cum a fost copilăria în acele timpuri?

N.G.: Copilăria... pentru orice copil este frumoasă. El nu știe ce se face în spatele cortinei, nu știe că suntem într-un regim. Eu m-am născut după război, mai exact... cu un an după ultima deportare a basarabenilor (din 1951) în Siberia, într-un sat de vechi răzeși, Pânășești, nu departe de Chișinău (fostul județ Lăpușna al României Mari). Tatăl și mama mea s-au căsătorit în perioada în care acesta încă făcea parte din România. Creangă a scris în limba mamei mele. Deci, prin naștere eu sunt româncă, numai că în vremea copilăriei mele nu aveam voie să spun asta. Când eram mică nu-mi dădeam seama că Uniunea Sovietică e o închisoare a popoarelor, acest lucru l-am aflat după ce a căzut „cortina de fier”, sârma ghimpată de la Prut. În școli, învățam din literatura română „Somnoroase păsările” de Mihai Eminescu, poveștile lui Ion Creangă și pastelurile lui Alecsandri, opere din care nu poți să-ți faci idei despre perioada în care trăiești. Acolo se învăța limba moldovenească, adică limba română cu caractere chirilice și foarte multe cuvinte arhaice; multe, de fapt, rusești.

„Eu îi spun istoria tragică a Basarabiei încă pierdute...”

C.I.: Am văzut mai apoi că în anul 2000 ați venit în România. Cum de ați ales să faceți acest pas?

N.G.: După 1989, a luat amploare și la noi o anumită deschidere culturală, deși multe lucruri mi le povestise deja mama mea, comparând mereu situația de acolo cu cea de aici. Astfel, în 1995 am venit la Inspectoratul Școlar din Iași, să iau niște manuale, eu lucrând la cel din Strășeni. Eram metodist, responsabil de asigurarea didactică. Atunci nu mă gandeam că am să rămân, pentru că încă speram la unire. A avut loc, în acea perioadă, și acolo o revoluție de „catifea”, fiind mai blândă ca aici, însă tot s-au pierdut vieți. După alegerile din 1996, balanța s-a înclinat iar în favoarea Rusiei, iar visul unirii s-a destrămat treptat. Astfel, în anii 1998/99 s-a renunțat la

judetele apărute nu cu mult timp în urmă. Voiau să scoată chiar și cărțile de limba română, dacă nu se revolta lumea. După ce s-au desființat județele, am rămas fără loc de muncă și, întâmplător, am aflat de o directivă proaspătă a Ministerului Învățământului din România, ce prevedea că basarăbenii care au cetățenia română, pot să-și înscrie copiii la școlile din Țară, iar eu parcă am prevăzut asta, pentru că obținusem, nu cu mult timp în urmă, cetățenia română. Era un vis, dar era un vis de unire, nu de... fugă.

C.I.: *Cum ați simțit această desprindere de țara natală? V-a fost greu?*

N.G.: A fost o perioadă foarte grea, deoarece oamenii nu înțelegeau că peste Prut sunt tot români. La început am crezut că o să fim primiți aici cu brațele deschise, însă nu a fost chiar așa, mulți au uitat că am fost cedați (în 1940), nu am ajuns în URSS de bună voie...

Nu mai aveam aceeași funcție, am stat patru ani într-un cămin al unei școli din Iași, unde lucram ca pedagog, trebuia să înfrunt multe greutăți până să finalizez actele pentru fiica mea, neavând acordul tatălui ei ca să o aduc în România. Prețurile apartamentelor erau foarte mari, am primit, într-un final, unul de la Primărie, cu chirie, însă abia când fata mea era în clasa a 9-a, în condițiile în care am venit aici încă de pe când era în a 5-a.

C.I.: *Ați declarat într-un articol că „istoria tragică a Basarabiei mele dragi constituie firul roșu al tuturor scrierilor mele...”, ce v-a inspirat să vă orientați scrierile în jurul acestui subiect?*

N.G.: M-a inspirat, practic, viața mea, pentru că o mare parte din ea am trăit-o în Republica Moldova. După 1991, citind foarte mult din istoria noastră comună, am înțeles tragismul situației. Asta este durerea mea... Am plecat mulți, fiecare cu motivul lui: unii pentru a-și deschide afaceri, alții din patriotism, pentru că ne simțeam români. Eram prinși, însă, între două lumi. Acolo îmi spuneau „Românco, cară-te în România ta!” iar aici „Rusoaico, ce cauți la noi?”. Eram în situația în care puteam să stau pe Prut, să mă ia valul, deși nu știam unde mă va duce. Mă voi opri, poate, din a scrie despre asta, dacă se va realiza Unirea, poate atunci va dispărea acest fir roșu. Până atunci, eu îi spun: istoria tragică a Basarabiei mele... încă pierdute...

„Ioana a fost mama mea, așa se încheie romanul”

C.I.: *Am mai observat că, pe pagina de Facebook „O carte pentru tine. Nina Gonța”, aveți expus un fragment din romanul „Ioana”... Despre moartea mamei dumneavoastră. Îmi puteți spune cum ați simțit acel episod?*

N.G.: „Ioana a fost mama mea”, așa se încheie romanul.

Abia în epilog se înțelege că este autobiografic. Moartea mamei mele a fost ceva pe neașteptate. Atunci eram la Yalta, acolo unde m-am operat la plămân, era și acea sărbătoare sovietică de 1 mai. În acea zi nu mai era niciun avion cu care să mă întorc acasă, în Moldova, iar singura soluție era să merg până la Odessa, iar de acolo să găsesc ceva. Avionul a costat, însă, mai mult decât cel cu care de obicei mă întorceam de la Yalta, în consecință, când am ajuns în Odessa nu mai aveam decât câteva ruble. Am vrut atunci să-mi vând inelul, ca să ajung până la Chișinău, însă doamna de la casa de bilete a rugat toți oamenii care erau la coadă să mă ajute cu o rublă și așa am reușit să plec. Acolo am dormit la o prietenă, iar apoi am luat mașini la ocazie pentru a ajunge în sat. Aveam doar 30 de ani...

C.I.: *Exact aceste scrieri dureroase și profunde, în care ați lăsat o parte din suflet v-au adus 6 premii cu o importanță semnificativă pentru societate. Care a fost, însă, premiul cel mai important pentru dumneavoastră?*

N.G.: Cel mai important a fost Premiul I (Dramaturgie) la Festivalul-Concurs Literar „Al. Macedonski”, din București, din martie 2018, pentru piesa „Basarabie în lacrimi”, însă premiul pentru care am avut cele mai mari emoții a fost chiar primul și anume Premiul special, pentru traducere, la Festivalul Internațional de Creație literară „Titel Constantinescu” din Râmnicu Sărat în 2013. L-am obținut pentru traducerea poeziilor unui autor rus, care nici nu avea cărți publicate. Tot ce scria era postat pe un site.

C.I.: *Și cum l-ați cunoscut?*

N.G.: L-am găsit din întâmplare, pentru că avea numele și prenumele la fel ca tatăl fiicei mele, deși scria sub un pseudonim. Când am început să-i citesc poeziile, mi-a plăcut foarte mult cum scria, este foarte talentat. Atunci eu am câștigat premiul ca traducător, iar el a devenit... laureat, ca scriitor. Am primit, mai apoi, dreptul de a publica o carte la editura Rafet, iar fiindcă adunasem destule poezii traduse ale acestui poet, le-am aranjat într-o carte cu titlul „Noaptea adâncă”, fapt ce, ulterior, a apărut și în presă. I-am trimis scriitorului decupaje din articolele respective, împreună cu cartea în sine. Acest lucru a fost foarte important pentru el, deoarece și-a dorit mereu să publice o carte, însă nu avea bani, iar acum era și tradus și... laureat la un concurs din străinătate... Practic, premiul în sine nu a fost atât de important pentru mine, însă a fost foarte plăcut să fac un lucru atât de mare, pentru poetul, actorul, regizorul Arkadii Ciujoi.

C.I.: *Sunteți, de altfel, membru fondator și președinte de onoare al Cenaclului IA'SI SCRIE din Iași. Îmi puteți spune mai multe despre activitatea acestuia?*

N.G.: Aici pot să povestesc două zile la rând sau chiar mai mult... Era în 2017, am fost contactată de un domn de la Biblioteca Publică Județeană Iași, care mi-a transmis că face un Cenaclu și m-a întrebat dacă vreau să fiu președinte. I-am zis că accept doar dacă îi pune numele Grigore Vieru, în memoria acestuia...

Mai târziu, s-a dovedit că acesta a vrut să-l înființeze doar din dorința de a demonstra (cuiva) că poate.

Ne-am adunat la conducere un grup de oameni, nouă membri fondatori. Nu eram, însă, organizați. Unii l-au abandonat... Prin urmare, am preluat mai mult eu, frâiele, m-am implicat în tot ce înseamnă un Cenaclu. Toată istoria acestuia (de șase ani) am cuprins-o în trei antologii. Acum, însă, Cenaclul s-a transformat (a fost acaparat...) într-o asociație, iar eu m-am retras... prin publicarea ultimei antologii („Talente la răscruce de drumuri”), cea de-a treia, o scriere, într-un fel, de rămas bun.

„Scrisul este ca o boală...”

C.I.: *Și totuși, cum ați început să scrieți?*

N.G.: Când eram mică, era la noi o revistă pentru copii care se numea „Scânteia leninistă”, unde trimiteam și eu diferite povestioare. Îmi venea apoi răspuns, pe o hârtie strălucitoare, în sensul: „...e foarte bine, dar mai scrie”, iar eu mă emoționam, mă entuziasmam și scriam din nou. Am tot făcut asta până într-o zi când, după multe scrieri trimise și nici una publicată, m-am gândit că ceva nu e bine și nu am mai continuat. Peste ani, publicam doar reportaje în interes profesional, pentru „Pedagogul sovietic”, sau „Bibliotecarul”. Nu am renunțat, totuși, la scris. Mă pasiona literatura, doar că scrierile rămâneau la nivelul caietelor mele, acum din lipsă de timp. Visam să scriu, dar nu aveam timp. Însă, când am ieșit la pensie, din tot ce aveam eu schițat, în cap și pe caiete, am publicat prima mea carte. Credeam că aceasta va fi și ultima, dar când am văzut că oamenii apreciază ceea ce fac, am luat asta în serios. Și acum scriu pentru cititori, dar și pentru mine, deoarece așa simt eu nevoia să mă exprim, e ca un fel de terapie prin scris. Așa am ajuns la 25 volume de autor, 6 traduceri și publicații în mai multe antologii.

C.I.: *Credeți că în ziua de azi se mai poate trăi din scris?*

N.G.: Eu cred că unii pot, dar trebuie să fie foarte talentați sau să aibă foarte multe legături. Acum, mulți scriu, puțini citesc, iar în general mai mult cheltui decât câștigi. Eu, spre exemplu, am început să scriu la pensie, ca hobby. Așa cum pescarul își cumpara undiță și momeală pentru pescuit și scriitorul este nevoit să facă rost de materialele necesare pentru a-și cultiva pasiunea. Scrisul este ca o boală... unii dintre noi, pur și simplu, nu putem trăi fără să scriem.

C.I.: *Am încercat să caut cărțile dumneavoastră pe internet, în librării, însă nu le-am găsit. Cum aș putea da de ele?*

N.G.: Nu sunt foarte familiarizată cu mediul online, trebuie să ai un impresar sau măcar să fii tânăr, energic și să ai cunoștințe despre... platformele speciale. Eu public doar fragmente pe pagina mea literară de pe Facebook, iar cărțile se găsesc în general, la lansările mele de carte și în bibliotecile mai mari din România și Republica Moldova.

C.I.: *Ați încuraja oamenii care vor să-și exprime poveștile prin scris, să meargă pe drumul acesta?*

N.G.: Da, desigur, eu am încurajat o mulțime de oameni. Veneau la Cenaclu persoane care nu scriseseră nimic. Spre exemplu, în anul 2020 am avut, să zicem, un medalion aniversar unde a fost o doamnă care a povestit participanților despre prima sa poezie citită în public și cum eu am încurajat-o să continue, spunându-i, cu emoție, „basarabenește”: „Da tu așa di ghini scrii! Da tu di și nu publici cărți? Tu trebuie să scrii!”, fapt ce a amuzat audiența.

Deci este necesar să fii îndrăzneț și să-ți urmezi visul. În prezent doamna respectivă are mai multe cărți de poezie publicate. Și exemplele ar putea continua.

C.I.: *În data de 22 octombrie ați avut o triplă lansare de carte, în cadrul Muzeului Unirii din Iași, moment în care ați lansat și cartea „Ultima etapă (însemnări dintr-un cămin de bătrâni)”. Plănuțiți ca prin această operă să vă încheiați cariera de scriitoare?*

N.G.: Nu plănuiesc să mă opresc aici. De ce am scris ultima etapă? Pentru că eu până am să mor, indiferent dacă mai scriu sau nu, am să stau aici, la cămin. Am avut în vedere locația, pentru că este o etapă care nu o să mă miște, sper, din loc. Multora nu le-a plăcut titlul meu, însă eu am vrut să mențin titlul, clar și apăsător: „Ultima etapă, însemnări dintr-un cămin de bătrâni ”.

C.I.: *Spre final, aș vrea să vă întreb, în ce carte v-a rămas sufletul?*

N.G.: În romanul meu „Ioana”, pe care l-am scris în 2013 și care e despre 100 de ani din istoria Basarabiei, despre familia mea. După această carte, am scris, în 2018, piesa „Basarabie... în lacrimi” care a fost jucată la Teatrul Național „Mihai Eminescu” din Chișinău. În pregătirea spectacolului, un istoric a verificat dacă într-adevăr povestea corespunde cu situația reală a timpurilor. S-a spus despre această piesă că „este o sagă de familie”, care în spate are „o lecție de istorie adevărată a Basarabiei”. Mi-aș dori să fie pusă în scenă și în România, pentru că cei tineri și nu numai să afle mai ușor și mai clar ce s-a întâmplat cu adevărat în Basarabia română în acele vremuri.

C.I.: *Cum ați descrie viața dumneavoastră acum?*

N.G.: E... curiosă, pentru că a fost foarte greu să mă adaptez aici, dar trebuie să spun mulțumesc Domnului că am ajuns la vârsta aceasta. Abia acum am început să mă bucur de lucrurile pe care, pe vremuri, le consideram nimicuri. Acum mă bucură o frunză, momentul când răsare soarele sau când apune, acum simt mai puternic cum miroase aerul, iarba... Abia acum am descoperit niște lucruri cărora... atunci când ești tânăr, nu le dai importanță, ai

mereu treabă, mereu ai ceva de făcut. Însă, când astea toate se liniștesc, realizezi că ele-s necesare, dar nu esențiale. Esențial este doar faptul că trăim, viața în sine. Cum să-mi caracterizez viața de astăzi? Frumoasă, pentru că încă nu am murit. Așa închei și cartea.

C.I.: *Mai aveți ceva de adăugat?*

N.G.: Mă preocupă interesul exagerat al societății noastre pentru lucrurile materiale și faptul că aceasta acum se transmite din generație în generație. Spre exemplu, pe vremuri, la noi se dădeau prin Sindicat covoare, iar odată veneam după o operație și am văzut două femei care s-au luat la bătaie pentru un covor...

Trebuie să învățăm să prețuim viața, nu lucrurile astea. Nu zic că nu trebuie să muncim ca să avem ce ne dorim, însă este mai important să ne punem pe primul loc sufletul. Și viața...

C.I. *Aș vrea să mai menționez, că în cadrul căutării mele am descoperit, pe lângă volumele de proză și volume de poezii. Versurile care mi-au rămas în minte fac parte din poezia „Cugetare...” și spun așa: „O, fecior, fecioară, ai lui Adam și Eva,/oriunde vă veți afla, să știți:/Nu este răsăritul tău... atunci când vii în astă lume/și nici asfințitul... când mori./Numai.../când dragostea-n tine apare – e... răsărit,/iar atunci.../când ea dispare, moare – e... al tău asfințit!*

N.G.: Da, da. Dragostea e chintesența...

Sub vrajă sadoveniană

Odată intrat sub vraja, sub puterile operei unui scriitor, poetul Gh.Tomozei nu se mai putea desprinde. Îl citea cu nesaț, îl recitea sistematic, scria de câte ori i se ivea sau nu i se ivea prilejul, despre.

Vraja cea mare și deplină era cea exercitată de Eminescu însuși(avea de altfel un raft de bibliotecă separat de restul bibliotecii , chiar pe peretele de lângă fereastra biroului, numai cu Eminescu).Viața și opera.Iar apoi, fără a încerca o ierarhizare, urmau Sadoveanu, Arghezi,Mateiu Caragiale, Anton Pann,Antim Ivireanul și treptat Nichita Sănescu, Labiș, apoi Dominic Stanca,Anton Holban,Sorbul, Jebeleanu, desigur,(considerat de el mentorul lui), Zaharia Stancu, Florin Mugur...Îndeobște poeți.

Dar Sadoveanu, Măria Sa Sadoveanu avea un loc aparte în inima munteanului-răgățeanului, musceleanului,bucureșteanului Tomozei. Ce care în mod normal s-ar fi numit **Stăncescu** , (căci așa o chema pe Mama lui, Franța Stăncescu), la o aruncătură de literă de prietenul Nichita, dacă n-ar fi fost să apară în viața lor un bărbat frumos și înalt, șef de depozit de bodegă de periferie bucureșteană, pe numele său Tomozei , cel care avea să-i ia mama de nevastă pe când el avea șapte anișori și să-l înfieze, dându-i acest nume de familie.)

Așadar revin la Sadoveanu. ”L-am iubit cum iubesc iarba și frunzele și poate că în tot ce am făcut de la stingerea lui am încercat să-l merit.”

Iată un text publicat în 1974 în culegerea de articole ”*Manuscrisele de la Marea Neagră*”(editura Cartea Românească 1981). În el poetul evidențiază apariția unei fotografii în care un grup de scriitori îl întâlneau pe muntele Sadoveanu, printre ei și Tomozei-tânărul. E înduioșător cum scrie el că e surprins de apariția acestei fotografii, cea pe care avusese grijă el însuși să o refotografieze și difuzeze peste tot, vreme de ani de zile. Ei, artificii poeticești.

”Editura Ion Creangă a tipărit recent o emoționantă carte de amintiri despre Sadoveanu , alcătuită de Constantin Mitru și împodobită cu numeroase fotografii de Dan Em.Grigorescu.Într-una din ele am avut surpriza de a mă vedea și pe mine, în tovărășia unor colegi din numărul omagial pe care i-l dedicasem cu prilejul împlinirii a opt decenii de viață și șase în literatură.

Așadar pot rosti:l-am cunoscut pe Sadoveanu!

M-am fotografiat alături de Sadoveanu !
Mi se pare o terbilă enormitate pe care biografia mea nu are a o merita.E ca și când aș fi fotografiat alături de Ștefan cel Mare.

Dar chiar așa a și fost!

Îmi aduc bine aminte acea zi ploioasă din toamna lui 1960 când am pășit pragul casei (despre care cu stupoare aflu că încă nu e muzeu) și când așteptam cu emoție apropiată de spaimă întâlnirea cu cel mai mare prozator al românilor. Îl mai văzusem, la Școala de literatură, cu prilejul unor neuitate prelegeri, la "Casa scriitorilor, pe stradă sau la Neamț, în casa din preajma Vovideniei...

Avusesem curajul, pe care acum nu mi-l explic, de a citi în fața Domniei-sale un poem nerușinat de lung, la o seară de poezie.

Nu-l văzusem însă acasă, înconjurat de obiectele ce aveau privilegiul de a fi îngăduite în preajma sa, și abia atunci când țineam în mâini tremurânde revista în care credeam că-l oglindim, am fost poftit de către Doamna Valeria lângă tronul maestrului, pe un minuscul jeț de catifea.

În spate aveam, iluminând peretele, un mozaic înfățișând un tânăr călăreț de legendă în care mi se părea că îl văd pe Ștefan pornit să răzbuie moartea părintelui său."

Așadar amintirea e din 1960, prima publicare a acesteia în volum e în 1968(în **Filigran**) , mai apoi în cartea din 1974. Vraja e totală, deplină. Acum știm că Sadoveanu era majestuos și alura lui profund masonică impunea copleșitor, dar descrierea tânărului întrece orice închipuire...

Subjugat, așa e cuvântul.

Cu trecerea timpului poetul se simte tot mai investit cu responsabilitate grație acestei întâlniri.(Să nu ne mirăm de faptul că mai târziu, o seamă din cei care aveau să frecventeze locuința lui Nichita Stănescu, deveneau instantaneu poeți importanți, dobândeau un soi de aură mai ales în proprii lor ochi, pe care o transportau cu infinită precauție în articole dedicate acestei relații.)

Noi am pierdut demult aceasta formă de adulație. Shakespeare însuși (de-o fi existat întruchipat într-o singură persoană fizică!) de s-ar coborî printre noi, ei bine societatea de azi i-ar găsi cusururi mari, ar ști să îl critice și în orice caz nici un pedestal nu i-ar construi .

Poetul îi mulțumește și fotografului (drept e că e vorba de un mare artist...): *"Îi mulțumesc lui Dan Em. Grigorecu omului drag și artistului incomparabil, pentru darul pe care l-a făcut vieții mele. "Asirianul"(cum îi spunea Sadoveanu) a oferit existenței mele un dar și o povară. Dacă ai fost în preajma lui Sadoveanu trebuie să-ți gândești cu înfricoșată severitate litera, trebuie să plătești cu truda unei vieți un minut sublim, o secundă sublimă."*

Ei da, aceasta era adorația magilor, clipa de vrajă, prosternarea în fața maestrului. *"Sfârșit la vârsta înțelepților*

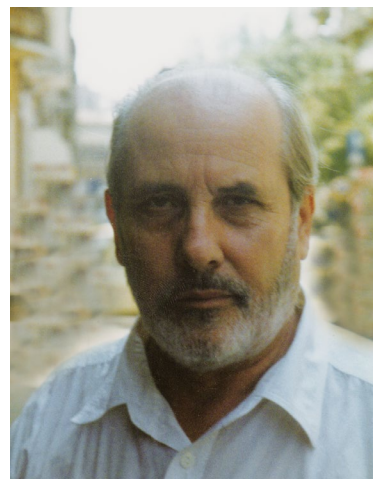
elini, Sadoveanu părea totuși tânăr sau fără vârstă (...) Pierea poate ultimul mare scriitor coexistând cu propriu-i mit, arhitectul implacabil (iată aici referința subtilă și la masonerie, Sadoveanu era se pare de rang foarte înalt în structura ordinului)al unei mitologii literare cu adevărat unice."

Mort în 1997, Tomozei nu mai apucă din fericire marea degringoladă literară și campania de defăimare a celui mai mare prozator al românilor.

Fotografii inedite din colecția Cleopatra Lorințiu

Ion HAINEȘ

Lidia Vianu

„CALEIDOSCOP“

Poetă, prozatoare, critic și traducător literar, Lidia Vianu este profesor emerit de literatură britanică modernistă și contemporană la Universitatea din București, director fondator al editurii online a Universității din București, *Contemporary Literature Press* și al revistei online *Translation Café*.

A predat cu bursă Fulbright doi ani, la University of California Berkeley și State University of New York Binghamton.

A publicat peste 20 de volume de critică, a publicat *Metoda Lidia Vianu în șapte volume: Smile and Learn!* (manual de predare a limbii engleze).

A tradus în limba engleză și în limba română peste 100 de volume.

A înființat *Masteratul pentru Traducerea Textului Literar Contemporan*.

A tradus peste o sută de poeți români și englezi, pe care i-a publicat sub formă de ediții bilingve.

A publicat un roman, cinci volume de poezie și o carte de poezie bilingvă *The Wind and the Seagull. Vântul și Pescărușul. La Mouette et le Vent* (Editura Eikon, 2022,)

Caleidoscop este ultima carte (în ordinea apariției) publicată la aceeași editură în ediție bilingvă (Eikon, 2023).

Am citit-o cu sufletul la gură.

Este o carte la care autoarea a lucrat 30 de ani, dovadă a dorinței de perfecțiune, o carte care, singură, poate aduce gloria unui scriitor.

Am citit cartea cu o mare bucurie.

Este o carte-sinteză a unei vieți, strălucitoare din orice unghi ai privi-o, un „caleidoscop“, așa cum spune undeva: „Viața mea întreagă este un caleidoscop“.

Caleidoscopul este un „dispozitiv închis într-un cilindru opac, care formează, cu ajutorul unor oglinzi, imagini simetrice ale câtorva mici piese viu colorate, aflate la capătul opus celui prin care se privește, imaginile putând fi variate și infinite prin rotirea cilindrului“.

„De Crăciun, Layla mi-a dăruit un caleidoscop. Când mă uitam la el, parcă mă scufundam în nenumărate realități paralele.

N-am iubit nicio altă jucărie atât de tare. Atunci când l-am scăpat din mâini, șapte zile mai târziu, m-am uitat îndelung la cioburile colorate. Mi-era dor de pietrele prețioase la care visam în primii mei ani de viață.

(...)

Când Alma (fetița ei) abia împlinise doi ani, i-am cumpărat cinci caleidoscoape... Toate cele cinci caleidoscoape sunt acum în sertarul biroului meu. Mă simt în siguranță că le știu acolo. Culorile lor sunt luminile sufletului meu.“

Spre sfârșitul cărții, autoarea mărturisește:

„Un Caleidoscop spart, pe care numai eu îl puteam drege.

Cum anume? Scriindu-l.“

Peste toate, domină dorința de perfecțiune, de a scrie, pentru ca să-și poată împărți sufletul „cu cei care mă caută“.

Scrisul apare ca o salvare – „un singur lucru îmi doresc: să scriu“.

„Nu trebuie să uit absolut nimic. Despre toate voi scrie cândva. Trebuie să le postez vii în suflet, pentru ca, atunci când chiar o să scriu o carte, să fie cu adevărat trăită.“

Am cincisprezece ani. La douăzeci și cinci, la cincizeci, ori la șaptezeci și cinci de ani, odată și odată o să găsesc înțelesul. Tot ceea ce nu am uitat se va închea și voi putea scrie“.

Cartea este, de fapt, un poem, o confesiune sinceră, deschisă, despre viața unui intelectual de elită, despre tot ce i s-a întâmplat. Are un ritm poetic și un stil elevat, intelectual. Este o proză modernă, densă. Asistăm la secvențe după secvențe, la alternanțe cinematografice, într-o ordine aleatoare, ca într-un caleidoscop. Ca într-un mozaic.

Autoarea scrie despre diferitele vârste pe care le-a traversat, despre copilărie și maturitate, despre „aventurile“ sale intelectuale și erotice, descrise cu discreție și sensibilitate, despre „viața sufletului“, despre familie, părinți, prieteni și neprieteni, despre căsătorie, despre suferință și bucuria de a se dăruia, despre permanenta dorință de a fi cea mai bună, despre compromis și verticalitate, despre dreptate și nedreptate, despre justiție și injustiție, despre școală și sistemul de învățământ în comunism (cartea are valoarea unui document), despre închisoarea politică, interdicțiile de orice fel, despre Securitate și lipsa libertății individuale, despre refuzul de „a colabora“, despre învățământul superior, despre bucuria și mândria de a fi universitar. „Profesia m-a făcut fericită. M-am născut pentru ea“.

Autoarea povestește cu dragoste despre părinții ei, despre Tata și Mama (cu majuscule). Tata (cărui îi seamănă) era medic cardiolog, iar Mama lucra în Presă. Ea o îndemna permanent să citească, să învețe franceză și engleza, să fie cea mai bună.

De altfel, Lidia Vianu a luat premiul întâi în toții anii. Și ca studentă la Facultatea de Filologie, catedra de engleză, se plasa în frunte. Ambiția ei de a deveni universitar nu a cunoscut limite. Dar, așa cum spune, „Promovarea era o chestiune politică“.

Cei patru ani de profesorat la liceu au fost pentru ea un coșmar, pentru că trebuia să predea mereu aceleași lucruri, monoton și plictisitor, iar tabloul învățământului liceal oferea o imagine tristă.

De aceea, ea s-a pregătit intens pentru doctorat, a luat doctoratul și, în cele din urmă, și-a văzut visul cu ochii. S-a specializat în Modernism. La rândul ei, a devenit conducător de doctorate, a primit o bursă Fulbright și a ajuns să predea în America.

O viață împlinită.

Informații prețioase despre viața în comunism ne dă autoarea prin pagini antologice.

Ea scrie despre celebrele și umilitoarele cozi pentru alimente. Oamenii se așază la coadă de la ora patru dimineața. Speră că vor prinde să cumpere un kilogram de pui. Se spun bancuri politice. Ceaușeștii sunt înjurați.

Atmosferă de Orwell, Pasternak, Soljenițin, Șukșin.

Curentul se oprește patru ore zilnic.

Căldură nu este aproape deloc. Apă caldă – zece minute pe zi. Oamenii trăiesc ca într-un lagăr.

La deschiderea anului universitar, Ceaușescu ține un discurs de patru ore.

Paștele și Crăciunul sunt interzise.

Cine sunt bărbații din viața autoarei?

Colbert, Estephan, Marc, Phil, Den-Disco.

Cu fiecare a avut o relație specială.

„Când Den-Disco m-a sărutat. Când a părăsit țara fără să spună o vorbă.

Când Estephan m-a făcut întâi să mă îndrăgostesc de el și apoi să-l uit.

Când Phil a decis să-și încheie viața la o mănăstire.

Când Marc și-a irosit și apoi și-a pierdut viața, iar eu mi-am dat seama că el fusese singurul care chiar a contat.

Sunt din nou cu mine, exact cum am început.“

De fapt, nu este singură, pentru că, permanent, o are alături pe Alma, fetița ei, care ajunge doctor ca și bunicul ei, tatăl autoarei.

În final, ea organizează o expoziție de pictură și sculptură.

Autoarea iubește natura, muntele, dar mai ales marea. Marea și toamna.

Autoarea trăiește drama retrocedării casei bunicilor, luată abuziv de comuniști.

Ea are permanent sentimentul de acasă.

„Casa nu mai este. Nici Bunica și nici mama mea. Casa ne-a fost retrocedată după patruzeci de ani de comunism și treizeci de ani de postcomunism“.

În final, Caleidoscopul revine.

„Un lucru este necesar ca să ne bucurăm de viața Caleidoscopului: Lumina. Dacă Lumină nu este, nici culori nu sunt... Caleidoscopul ne învață să slobozim în noi Lumina. Amândoi, din Lumină am plecat și în Lumină ne vom întoarce“.

Marți, 14 noiembrie 2023

Milena MUNTEANU

Topsy-Turvy

O încercare de (re)interpretare a lui Urmuz
(în „Puțină metafizică și astronomie”)

Motto

„În adevăr, cine a putut mai întâi obliga materia și forța cosmică să fie ceva, când ele însele, la rândul lor, desființându-se, dându-și demisia, ar putea oricând obliga pe acel „cine” să nu fie „nimic”?!...”

Urmuz

În limba română neaoșă, spunem că „lumea e cu fundu - n sus”, ba chiar că e cu „c--- - n sus”, nu-i așa? E năduf în astfel de afirmații, exprimate atât de plastic, pe românește. În engleză se spune cam același lucru cu o ușoară detașare, există chiar o expresie care denotă dezordinea și confuzia: „Topsy-Turvy”.

Martor îi e Dumnezeu, Urmuz a încercat să găsească sens în rotația gratuită a astrelor,

ce par doar să se afle în treabă... Poate că el încearcă să găsească un răspuns la „încâlcile” universului, ce nu pot fi lămurite doar de către o minte omenească, ce uneori se învârte, și ea, în gol. Alteori se crede atotștiutoare, dorind să găsească răspunsul unic, înțelegerea ultimă a forței primordiale, ce guvernează toate celele, incluzând astrele. Când colo, chiar și stelele par să fie influențate de însăși lumea noastră. Referirile sunt multiple și merg de la facerea

lumii și paralela cu institutul „Maternitatea cerească” cu lapte contrafăcut cu apă gazoasă de lăptărelele Căii-lactee”, până la „interese meschine, egoiste”, după care și corpii cerești par să se învârtă, inspirați de exemplul pământenilor.

Urmuz observă că stelele se rotesc „numai din propriul lor gust, [...] în mod cu totul dezinteresat, fără nici o intenție cât de mică de procopseală pe setea mulțimilor și a distanțelor mari, fără rost și necesitate. Parcă ar fi chiar puțin comic să te învârtești în veci de veci gratuit și numai pentru a te vedea alții...”. Păi nu așa ne învârtim și noi, cam „fără rost și necesitate”? Îmi pare că și stelele au împrumutat din iraționalitatea noastră, ea însăși de dimensiuni astrale. Să găsești sens în lumea de azi?... când chiar Bunul Dumnezeu e confuzat, când nici El nu mai face față încercărilor la care Îl supunem... Când chiar și corpii cerești, creați chiar de El, par să fie inspirați de aflarea noastră în treabă, ca și de învârtirea de pomană, în cerc?...

În aceste condiții mai avem îndrăzneala să ne erijăm în atotștiutori, ce caută să explice însăși facerea lumii? Să credem cu convingere că nu există decât un adevăr, al Big Bang-ului, ce a creat toată materia universului?

Și cum rămâne cu „La început a fost Cuvântul”? Sau poate, confuzând îndeajuns legile firii se ajunge la concluzia că „materia și forța cosmică” „la rândul lor, desființându-se, dându-și demisia, ar putea oricând obliga pe acel „cine” să nu fie „nimic”?!... ”

Mă tem că azi avem tot atâta nevoie de „Puțină metafizică și astronomie” ca acum un secol, când a fost scrisă. O încercare de rescriere sau (re)interpretare a uimirii urmuziene aplicate lumii de azi, lasă și alte întrebări nelămurite. Mai mult ca oricând, proiectăm gândirea noastră, dar și limitările ei, împrumutând o parte din confuziile noastre universului. Poate e încă mai

adevărat azi, când lucrurile par să se tot încălcească, în loc să se clarifice. Nu cumva pornim de la haosul interior, de la dilemele și nedumeririle noastre, iar apoi mai avem și aroganța să spunem că le știm pe toate?...

În aceste condiții, mă întreb, de unde să vină speranța?

Să ne rugăm să rămânem mici și neînsemnați, astfel încât acțiunile noastre să nici nu conteze? Să sperăm că ne vom înțelepți încât să îmbinăm atât prudența, cât și smerenia, înțelegând că suntem doar o mică parte a acestui univers? Să sperăm că există undeva, acolo sus, nu doar ceva mai mare decât vom fi noi vreodată, ci și o magie, un mister, o „corolă de minuni a lumii” ce va rămâne în veci nedeslușită?...

Găsesc că există chiar o doză de umor urmuzian în contrastul dintre umanele noastre limitări și disproporționatele noastre ambiții de a explica lucruri ce conduc însă doar la „multiplicitate, încălceală și contradicție”. Și apoi mai e o curiozitate legată de firea oamenilor, ce pretind că înțeleg viața stelelor, precum și rostul universului, deși se împiedică la fiecare pas în lumea lor de zi cu zi. Să fie aceasta o cauză sau o manifestare a așa numitului „Topsy – Turvy”?

La celebrarea lui Urmuz la 140 de ani de la naștere și 100 de ani de la moarte, lucrurile par să fie așa cum ni le-a descris un secol în urmă, iar efectele sunt „din nenorocire [...] îndrăcit de multiple și de încălcite”. Nu doar la figurat, ci chiar la propriu. Entropia, sau starea de dezordine, să fie la ea acasă? Să fie oare o anticipare a dezintegrării lumii noastre, așa cum o știam?

Și apoi, vorba lui Urmuz, oare ce se întâmplă cu făuritorul universului, la apusul Lui, la „demisia” Sa? Oare e posibil ca acel „Cine”, să devină „nimic”? Mă întreb ce vom mai fi noi atunci? Fără acel Cineva, vom mai fi noi ceva?

Toronto, Canada

Doine și Balade

poezie contemporană

Adriana WEIMER

Sufletul poeziei

Ne întorcem
în sufletul poeziei
ca-ntr-un refugiu

tu și eu

dintr-o lume prea gri,
într-o lume-lumină.

Ne întorcem
în sufletul poeziei
ca-ntr-un tărâm
al făgăduinței.

r

Cu iubirea

N-aș vrea să mă sor
cei 30 de ani
lângă tine

nici cu timpul,
nici cu ceasul,
nici cu pasul,

ci doar cu inima,
cu sufletul,
cu iubirea ce-ți port.

Lângă tine,
soarele și-a regăsit
albastrul cerului,
zi după zi de senin.

Ochii Cerului

Lumina ta,
din ochii tăi
în ochii mei
a-nflorit, Mamă,

lumina zilei
am văzut-o atunci!

Și, mai departe,
lumina mea,
din ochii mei
în ochii tăi
a-nflorit, Fiica mea,

lumina zilei
ai văzut-o atunci!

O înflorire
a Luminii
din ochii ei, în ochii mei,
din ochii mei, în ochii tăi,

din ochii
Cerului Prea Înalt.

Trăim ireal

Trăim ireal
vremuri
ce au devenit brusc
ireale!

Izolați
în lume,
în țară,
în casă,
în noi înșine,

ne-ntrebăm
mereu și mereu,
pe noi înșine
și unii pe alții:

De ce?
Cum?
Până când?
Ce va fi?
Încotro?
Cine?

Și fără un răspuns
retrăim
istoria de groază
a omenirii
de acum un veac,
de acum un secol,

ce-a pus punct
atâtor vieți,
ca acum,
înaintea vremii lor!

Vom privi
și vom vedea
ce nu ne-a privit
și nu am văzut la timp!

Vom asculta
și vom înțelege
ce n-am ascultat la timp
și am înțeles prea târziu!

Inimile de piatră
se vor topi
și inimile calde
vor îngheța
nemângâiate
și triste...

Cum să înțelegi?

Cum să înțelegi

liniștea străzii
și vacarmul
din sufrageria ta?

Viața
cu 180 de grade
în sens invers
acelor de ceasornic?

Liniștea neliniștii
din noaptea-zi,
din ziua-noapte?

Răceala din gânduri
când primăvara
te răsfață-n culori?

Cum să înțelegi

timpul comprimat
în ceasornic
și clipa
dilatată-n priviri?

Calendarul cu cifre
cuminți ordonate,
iar azi cifre haotice
vorbind despre
moarte?

Vieți
până ieri prea tunate,
iar azi vieți răvășite
de durere și frică?

Ceremonii
până ieri fastuoase
și știrile bombă,
iar azi tancuri,
izolete,
măști și mănuși?

Cum să înțelegi,
cum să te lupți,
cum să învingi
un dușman nevăzut?

Vinovată

Vinovată
de trecerea
prea repede
a vieții
peste mine

au încărunit
și clipele
în ceasornicul
de pe peretele meu
cu rozariul fosforescent
al nopților mele albe,

au încărunit
și kilogramele
pe cântarul meu electronic
cu sticlă transparentă.

Vinovată
de trecerea însăși,
de trecerea spre
Marea Trecere
cu clipe cerești,

Doamne,
am destule
amintiri frumoase,
poți să mă iei
la Tine!

„Stați acasă!”

Am învățat
pe de rost
durerea zilelor
și tăcerea din priviri,

când timpul
s-a oprit în loc,
în suflet,
în minte,

clepsidrele
s-au spart
rând pe rând

și ceasurile-n izolare
au ruginit
la ore deja trăite...

„Stați acasă!”
se aud pretutindenea voci,
„Stați acasă!”

Timpul
s-a oprit
în locul vieții
ce așteaptă să fie!

Anul din afara timpului

de Înviere, 2020

Trăim cu toții
Anul
din afara Timpului!

Neștiuți în credință,
ne-mpăcați în iubire,
piatră vie
lângă piatră vie!

Sub cupola cerească
vom dura infinit
Alatarul Iubirii!

ANII-Destin

Întipăriți
în minte
și în suflet
vor rămâne acești
ANI în afara Timpului:

ANI-sabatici,
ANI-pandemie,
ANI-suferință și durere,
ANI-izolare,
ANI-distanțare,
ANI-prag psihologic,
ANI-mască (și mascați),
ANI-sacrificiu,
ANI-însingurare,
ANI-dor,
ANI-chin,
ANII-Destin!

Mai toamnă ca nicicând

E toamnă-n păduri,
în priviri
și în suflet

– mai toamnă
ca nicicând
pe Pământ!

E toamnă
în gânduri,
în doruri,
în lume
și-n multele inimi
plângând!

E-o toamnă desculță,
frunzărită-n cuvinte,
ruginindu-ne zile,
și vieți,
și destin!

E-o toamnă-ngenuncheată
în timp
și-n paradoxuri,
în calendare oarbe
și-n ceasuri ruginind!

Și parc-ar vrea să strige
să ne oprim
o clipă,
să-și regăsească seva

– al rugăciunii cânt!

Beatrice Silvia SORESCU

Doar lucrurile se mai bucură...

În jurul nostru, toate lucrurile sunt fericite.
Scaunul s-a tatuat pe brațe și a început să țopăie de bucurie
cu gândul că mâine va avea majoratul.
E o atmosferă incendiară!
Biblioteca și-a trimis toate cărțile la coafor, iar tablourile își calcă, atente,
fracurile.

Câteva umerase vor purta papioane albe,
Iar perdelele, fuste lungi cu crinoline.
Covorul abia și-a făcut baie și acum își probează hainele cele mai
scumpe,
nu cumva să dea greș, vor avea invitați speciali...
Va fi foarte atent la ținută, nu cumva
Să fie luat mâine peste picior.
Și masa vrea să fie cea mai cochetă,
să-și pună în păr agrafe, iar la gât, un colier alb de perle.
Lăutari vor fi o ceată de greieri, și ei în fracuri negre, de seară,
Iar bucatele vor fi aduse de dinafară, pe platouri calde,
Vor coborî și stelele, chiar și luna în rochie roșie de foc.
Da, în jurul nostru, doar lucrurile se mai bucură,
Găsesc ele varii motive pentru a mai da câte o petrecere,
Între ele există unitate, iubire, altruism,
Doar noi, oamenii, ne uităm unii la alții, plini de răutate, de invidie, mirați
și triști

Și fără dinți, și obosiți, și nemâncati, și goi...
Voind parcă să ne întrebăm, retoric, firește:
Asta viață e?

Îți scriu

Îți scriu mereu, ca-ntotdeauna, îți scriu pe-o oră sau pe-o floare,
Îți scriu pe-o stâncă de granit și pe argintul din ninsoare,
Îți scriu pe-un dor, pe-o frunză verde, pe-un ram de cais, pe-un trandafir,
Îți scriu scrisori pe curcubeie bătute-n pietre de safir,
Îți scriu atâtea mari nimicuri pe undele de apă rece,
Pe întrebări, pe amintiri, pe toamna asta care trece,
Despre-ntâmplări, despre emoții, despre iubire și extaz,
Îți scriu pe genele subtiri, pe razele de la amiaz',
Cioplesc în rânduri nopti de stele , viori cu coardele subțiri,
Îți scriu de ieri, de toată viața, despre dezastre și-mpliniri,
Cu-o pană verde de păun îți scriu pe râsul tău onest,
Pe binele ce te înalță, pe râul care curge-atent,
Cu mintea plină de-ntrebări, îți scrijelesc pe brațe nume,
Și drumuri ce te duc mai sus, îți scriu pe frunte și renume,
Îți scriu mormane de scrisori, caut poștaşul ideal,
În tolba lui de vise plină, să le așez pe-un cer oval,
Îți scriu mereu, fără tăgadă, poștaşul ăsta mă așteaptă,
Cu un salcâm îți scriu pe buze, pe inimă, pe mâna dreaptă,
Despre speranțe și-ndoieli, despre iubire și iertare,
Îți scriu așa nedeslușit, pe scoici, pe algele din mare,
Pe coji de mere ionatan, pe dungile de la cămașă,
Pe zâmbetul ce-l afișezi, pe scâncetul vioi din fașă,
Îți scriu un munte de scrisori, îți scriu o pajiște de viață,
Pe noaptea asta liniștită, pe prânzuri și pe dimineață,
Mergi către poartă chiar acum, poștaşul va veni îndată,
O lume-ți va aduce-n plicuri, s-o sfredelești cu mintea toată,
Să-ncheși din ea comori și-un soare să fie veșnic doar al tău,
Un luminiș să scurme-n tine și să te-aprindă tot mereu.

Cântec despre suflet

E sufletul fără iubire ca o fântână fără apă,
Ca un suspin ce se aude prin adieri de vânt curat,
Și bucuria-n miezul lui nici nu mai poate să încapă,
Căci simți mereu izvorul ăsta cum lângă tine a secat,
Și-n albia ce se frământă, același dor nemângâiat...
E sufletul, fără iubire, ca și un pom ce n-are roade,
Uitat de timp, uitat de noi, într-un pustiu neîncăput,
Și inima-i se vestejește neputincioasă, apoi cade,
Prin mărăcini și pajști goale să putrezească la pământ,
Purtată-n dorurile toate și-n risipirile de vânt.
E sufletul pustiu, stingher, dacă iubire nu cunoaște,
E ca o floare ce pălește în fața multor altor flori,
Pe fruntea lui amurguri sună și îl sărută ca pe moaște,
Înverșunat, se zbate iar să se aprindă-ntre culori,
Dar nu se poate ridica, și cade la iviri de zori.
Deasupra, peste neguri albe, doar o lumină scânteiază,
Amețitoare ca un vis, ea toarce încă gânduri noi
Și înflorește, visătoare, secundele pe la amiază,
Pe tâmplele încărunțite, stropite-n tină și noroi,
Desface muguri verzi, aprinși , și-i coase prin vlăstarii goi.
E sufletul ca o fântână, fără iubire se topește,
Secătuită e mereu, izvorul ei se-neacă-n mâl,
Întunericul, sub pleoapa-i tristă tot roade și se cuibărește,
Degeaba-ncerci din răputeri, nu se ivește nicidecum,
E sufletul fără iubire ca și-o țigară fără scrum.

Va ninge iar

Va cerne bolta iar, prin sita deasă,
Omătul alb pe dealuri și câmpii,
Și sufletul va fi ca o mireasă,
În jur, noian de visuri argintii,
În piept va bate-o inimă frumoasă,
O filă albă va fi valea toată,
Un necuprins ce va-nflori în noi,
Văzduhu-ntreg, o rară nestemată,
Râu de lumină clocotind șuvoi,
Va fi ca o poveste-adevărată,
Va ninge iar prin noi ca prima oară,
Va ninge peste inimi și cuvinte,
Un cer topit, cântând ca o vioară,
Ce va așterne doruri pe morminte,
Îl vom privi acum a câta oară?
Pe ochi, pe frunte-n gândurile frânte,
În visurile toate câte sunt,
Vor cădea fulgi, steluțe mici, rotunde,
Va ninge chiar prin minte și prin gând,
Și vântul va tăcea ca să-i asculte,
Aștept zăpada asta ce-o să vină,
O simt de pe acum prin părul meu,
Simt cum mă scald în râuri de lumină,
Va ninge și mai sus, la Dumnezeu,

Și sufletul va fi ca o grădină,
De mâine vom fi oameni de zăpadă,
De mâine-n ochiul nostru-i cer senin,
S-or strânge bucuriile grămadă,
Și ne-o aduce dulcele alin,
Povești aprinse-or astepta să cadă.
Ah, ce mirare, ce senin adânc...
Simt dintr-odată cum se-nalță ființa,
Azi doar mă bucur, nu mai pot să plâng,
Găsesc în mine numai biruința,
Și diamante cad în jur, se frâng.

Sunt un om bogat

Am lipit pe frunte luna nouă,
Când eram copil cu flori în păr,
Am ales grădina cea cu rouă
Și-am ascuns-o-n suflet lin, ușor,
Soarele mi l-am adus sub gene,
Și-apoi cerul tot cu stele mii,
Am sădit în inimă zorele,
Cântecul de mierlă dintre vii,
Am furat din boltă curcubeie,
Și luceferii cu ochi de foc,

Le-am pictat în mine ca să-mi steie,
Toate mi-au purtat de-atunci noroc!
Din apus am luat un petec mare,
Inima am învelit-o-n el,
Mi-au dat energie și culoare
Am rămas ca muntele acel,
Mi-am spălat privirile în rouă,
Zâmbetul, în cerul purpuriu,
Am acum în mine-o lume nouă,
Totu-nveșmântat în mugur viu,
Am adus pe frunte lanuri coapte,
Verdele l-am așezat la brâu,
Am luat munți cu coamele înalte,
Și zăpada lor ce curge râu,
Am luat răsărituri dulci ca mierea,
Și prin sânge le-am vărsat ușor,
Murmurul de apă și tăcerea,
Mi le-am fiert în picături de dor,
Acest joc e alb precum e neaua,
E altarul sufletului meu,
Curge ca o apă prin vâlcea
Gândului, și-n el e Dumnezeu,
Sunt un om bogat, le am pe toate,
Merg prin lume fără să îmi pese,
Plec cu ele dincolo de moarte,
Las lumina-n mine să sa verse.

Sufletul, o taină

Ni-i sufletul o oază cu pajiști răcoroase,
Un cer de-albastru pur topindu-se mereu,
În el sunt muguri verzi și câmpuri
luminoase,
În el sunt ape-adânci, culori din curcubeu,
Prin sufletele noastre se unduiesc dezastre,
Furtuni care izbesc, și viscole, și vânt,
Acolo curg noroaie, dar și atâtea raze,
Puhoie nemiloase ce se adună-n gând,
Prin suflete trec ape, trec munți înzăpeziți,
Și desfrunziri uitate pe pajiștile serii,
Și nori ce scânteiază ca niște ochi cumiți,
În suflete-s ghețari și albul primăverii,
Din ele curg întruna cascadele la vale,
Valuri în care-noată rechinii firoși,
Și tot din ele, îngerii zburând spre cer agale,
Și zâmbete de aur, și lupii veninoși,
Tărziu, prin reci amurguri, ca niște dulci
viori,
Ce freamătă în noapte prin clipele plăpânde,
Se-aud atâtea șoapte împrăștiind fiori,
În sufletele toate cresc bolțile arzânde,
E sufletul o taină, din toate cea mai mare,
Corolă de lumină, izvor nedescifrat,

E aur, e otravă, parfumul dintr-o floare, Grădină, fir de aur în inimi răstignit,
Un fir de busuioc, un vis adevărat, O, nu știm cum de-ndură atâtea câte sunt...
E sufletul lumină, e-un cer aprins de rouă, Le-nchide-n el, pesemne, apoi le scuipe-afară,
Și freamăt, bucurie, albastru infinit, El e făclia noastră, în cer și pe pământ,
Un cuib ascuns în lutul ce se împarte-n două, E mugur ce-ncolțește în orice primăvară.

Florentin SMARANDACHE

Haikuri de toamnă

Toamna pictează stins
strigătul florilor
adormite.

Pe-o bancă lângă lac
un sărut -
și-ndrăgostiții nicăieri.

Florile s-au închis
pe marginea zărilor
una câte una.

Prin aerul ludic
o nuntă evanescentă
de bâtlani.

Porumbii
își aprind felinare
sub braț.

Eminescieni tei
în palide hemoragii
de frunze.

Buciumul sună șters
din marele clopot
al tăcerii.

În sfere-nalte se aude
albastrul
din viori cum cântă.

Pedantele flori își închideau
ferestrele
într-un deșert infinit.

Bate vântul, bate,
și pomii
îmi întorc spatele.

Se mai zbate puternic
o libelulă
într-un ceas...

Plutesc zgribulite
în bărci de salvare
sufletele noastre.

Vie culeasă
de soare
și stoarsă de lumini.

Vinul
picură-n pahare
amintiri.

Desfac o sticlă
plină
de doruri posomorâte.

Mai trec vânturi
într-o barcă
de aer.

Plouă lung de cresc
mușchi și licheni
de-a dreptul pe inimă.

Ascultă furtuna
cum cântă nebună
în turbări de vânt!

Prin bălți adânci
șchioapătă
strada.

Prin noroiul nopții,
stelele umblă
în cizme.

Marea-și fierbe
măruntaiele
în orașul de pe dig.

Seara stinge cerul.
În lucruri se face
târziu.

Un cer ingenuu
ce îl ridică
doar amurgul.

În vârful norilor
bătrâna lună
cu cearcăne de noapte.

Un marș funebru mână
burnița târzie...
și-atâta melancolie!

Camelia Carmen STĂNESCU-LUCA

Până la tine

Iubesc versul care de fiecare dată
mă îndrăgostește
de tine,
până la el sunt un gând,
până la tine,
ramură de cireș dulce-amăru,
cu frunzele lipite
de adierea primului sărut al umbrei tale...

Prin înalt

Ochiul meu
asemeni umbrelor rătăcite
prin înalt,
își spală înserarea în lumina stelelor, purificându-se,
ca apoi,
să boteze curcubeiele îngenuncheate
la țărături...

Dacă te doare

Privește Cerul cu sufletul
și se vor topi zăpezi,
ploile
își vor înghiți apele
și visele
își vor aprinde stelele din adâncul
nostru
plin de soare...

Dacă te doare,
ascultă iubirea cum curge din stele,
ninsoare
cum visele noastre trecute de lume,
au nume...

Tăcerea

Peste tot tăcerea geme
ca o boală peste flori,
ca pădurea, peste vreme,
viscolită de ninsori .

Ne surzește în adânc
și ne taie pân' la os,
pașii noștri, de ce duc
mai în spate de Hristos?

A tăcut tăcutu-n noi
plin de lacrimă mărunță,
păsări zboară înapoi
și lăuta parcă-i mută.

Geme parcă și condorul
de atâta nepăsare
când tăcerea, parcă zborul
ni-l sfâșie la hotare.

Pe tine nu pot să te uit

Pe tine nu pot să te uit,
îmi bați în tâmplă
ca ploaia
când își plouă durerea
în piatră,
ca soarele când își risipește lumina
printre umbre,
izbindu-le de pântecul amiezilor
fierbinți...
Adierea dinspre tine
îmi șoptește
despre frământările care-ți sugrumă
cântecul,
despre tine atât de obosit fără azi
și atât de pustiit
fără noi...

Pe tine nu pot să te uit,
pentru că mâine
trebuie să te recunosc de departe,
din ochi de rouă
certându-mă,
plângându-mă,
iubindu-mă...

Dincolo de timp

Ca o salcie rugându-se la maluri
tăcute,
gândul tău
întâlnindu-l pe al meu
se închină apelor
cristaline,
să strălucească dincolo de timp
umbrele
care bântuie ochii zorilor noștri plini
de lumină...

Pe colț de Rai

Iubirea mea, îți scriu pe colț de Rai
De unde curg doar vise și tăcere
Pe-acolo îngerii, cu mirul ung,
Grădini întregi de flori cu gust de
miere.

Îți scriu, să știi, că visele mă poartă
Pe coama nopților, și-n ochiul treaz,
Aprind din vecinicia unor stele
Lumina care-ți curge pe obraz.

Din freamătul unui copac cu flori
Adun tăcerea unei frunze, toată,
Și-ți scriu pe dunga ei cu lacrima
Că n-am trădat iubirea niciodată.

Pe vârf de lacrimă

Eram două tresări de stele
pe vârf de lacrimă
obosită,
curgeam pe obrazul
Lunii
care scria povestea pământenilor
rătăciți
de Univers
și visul ne tatua pe degete
o lacrimă....

Din noi

Ne pierd diminețile peste ape stătute,
ne ceartă din rouă
din frunze
din iarbă,
din guri de lumină uitate
de fluturi...
Mai știi, despre ieri,
ceva,
din noi amândoi să te bucuri ?!

Poteci uitate

Eu nu privesc spre umbrele târzii
Și nici spre visul orb care mă doare
Din mine mă aprind, aș vrea să știi
Și tot din mine cresc mărgăritare.

Din mine se aprinde flacăra
Ce își curgea lumina pân' la noi
Și tot din mine curge lacrima
De-ar fi s-o drămuiască pentru doi.

Din mine se aprind umbrele reci
Când le stârnești cu iarna în abis,
Și tot din mine se închid poteci
Uitate ca a noastră, propriu-zis...

Când ard poieni de foc

Eu nu m-ascund de niciun ochi șiret
Și nici de ochii muzelor cu fler
În pielea goală merg spre epitet
Și-n verbe mă îmbrac de-o fi să pier.

Metafora o pun în șevalet
Să nu scadă la număr niciodată,
De va fi acuzată pe nedrept
Lumina ei sa rătăcească prima dată.

Eu știu să plâng când versul n-are loc
Și râd când năvălesc torente-n draci,
Dar dacă-n cartea mea vei pune foc
Asmut lumina peste care calci...

Irina Lucia MIHALCA

O fată ți-a traversat timpul

Pe moneda bătută atunci
a fost trecut eronat anul,
o melodie de departe te cheamă,
poezia ei s-a ascuns în tine,
doar visul i-l porți în suflet...

O fată ți-a traversat timpul -
reamintirea unui alt timp sau doar
o trecere temporară printr-un nou timp.
Acesta-i misterul și cheia timpului ei!

Lumina ei a pâlpâit la ceas de seară,
călătorind împreună,
pe pământ înspre pământ,
nu ai recunoscut-o,
dar focul din mână i l-ai citit -
că te-ai născut din neșansa
de a fi iubit și a o iubi
dincolo de viață și moarte...

Se lasă noaptea.

Încerci să-i refaci traseul
chiar dacă nu și-a atins cerul sufletului,
nici stelele în palmă nu le-a ținut,
nu se auzeau nici măcar șoapte,
doar foșnetul clipelor și sângele buzelor.

Dar setea nu ți-o potolesc!

Printre copaci vântul își poartă
suspînul frunzelor pe alei,
- blestemul rătăcirii atâtor vieții,
neavând construită fundația de petale.

În ochii de culoarea timpului
reții doar clipa visării.
Ce ai astăzi,
mâine poate fi o mare durere!

Din aripi bate și zboară o porumbiță albă,
o melodie auzi, privești înainte vrăjit -
cercuri mari, în oglinda apei, face valul,
malurile se depărtează încet,
din umbră lunecă luntrea înspre lumină.

Fără întoarcere, ușurat de poveri,
sufletul e desprins acum în cerul subțire,
în cerurile de dincolo de cer se vor uni în
uitare...

Furtunile gândului

eseistică, critică literară

Anca SÎRGHIE

O Triadă inedită în “Cartea cu mituri” a lui Dumitru Cristănuș

Am văzut în răstimpuri cărți pe care poeții, mai ales când este vorba de bunicuțe emoționate să-și primească primul nepot, ca Maria Ujică de la Bistrița sau ca Tina Țene din Cluj- Napoca, le dedică nepoților cu toată iubirea încercată la un asemenea dar dumnezeiesc. Așa socotesc eu că sunt nepoței pentru bunicii lor. Eu însămi am trăit experiența conceperii unei cărți bilingve a nepoței mele de 8 ani, trăitoare în U.S.A., care mi-a dictat, iar eu am scris la computer, o întâmplare de vacanță făcută în România. Cartea a fost intitulată *Povestea celor trei cățeluși/ The Story of the 3 Puppies* by Alyssa Sîrghie, translated by Gabriela Sîrghie și publicată la Editura TechnoMedia, Sibiu, în 2015. Câteva exemplare donate unor biblioteci din școli sibiene au fost citite de clase întregi de elevi. Asemenea abordări literare pe o temă ca aceasta pot prezenta o diversitate spectrală.

La Dumitru Cristănuș, în *Cartea cu mituri*, publicată la Editura Agnos, Sibiu, în 2023, noutatea este cu totul alta ca exprimare a bogatei trăiri pe care o presupune dialogul unui bunic cu nepoței lui. Poetul ne apare în primele sale volume de versuri, publicate

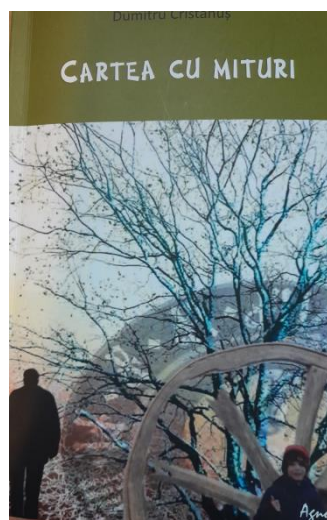
cu o constanță pe care aș numi-o bacoviană, (cu deosebirea că George Bacovia și-a scos primele antologii de versuri la distanță de 10 ani, iar Dumitru Crăstănuș la fiecare doi ani) poet al unui univers funebru, de care nu părea dispus să se îndepărteze. După *Întemeierea somnului*, 2015, poetul publică *Morminte insomniace*, 2017, *Livada nopții*, 2019, *Citirea oaselor*, 2021. De-a lungul celor 6 ani, autorul trece de la exerciții de admirație la prietenia cu moartea. Apoi, poetul găsește puterea să sfideze pe Urâta, privită ca obosită, îmbătrânind și “lăsând omului șansa vieții într-o livadă a veșnicei înfloriri, cea în care se proiectează iadul și raiul.” (Vezi A. Sîrghie, *Oglinda lumii existențiale în optica lui D. Cristănuș din vol. „Citirea oaselor”*, recenzie publicată în „Rapsodia”, Sibiu, an XVII, nr. 205, sept. 2021, p.7-9 ; „Nord Literar”, Baia Mare, an XIX, nr.10 (221), octombrie 2021, p. 17) .

În 2023, iscodind pe mai departe tainele existenței, Dumitru Cristănuș are o altă proiecție a vieții, cea pe care o aduce copilăria nepoților lui, David, Vlad, Dominic și Dragoș. Pe aceasta, poetul o va pune în vers: ”veșnicia/ să țină/ minte/ comoara/

ascunsă/ între copertile/ din scoarța/ de fag/ ale unei cărți/ cei patru/ nepoți/ când o vor/ deschide/ au să vadă/ visul lor/ împlinit/ ce bunic/ minunat/ au moștenit”. (p. 96-97). Noua apariție se intitulează Cartea cu Mituri, publicată la Editura Agnos, Sibiu în 2023. Coperta cărții este ingenios realizată de Francesca Anamaria Lörinczi, exprimând prin roata timpului și ecranul ceasului, cadrul în care se desfășoară meditația existențială propusă de autor.

Dialogul vârstelor din noua carte are ca actanți, așadar, un bunic și nepotul său, unul care simbolic îi preia chiar și numele. Titlul cărții ne pune în fața unei dileme, întrucât substantivul mit, -uri folosit majusculat desemnează în mod neașteptat pe cei doi actanți, Mitu, aflați într-un dialog monologat plin de candoare sufletească: „cum / mă alintai/ pe mine/ să crească/ voinicul/ legănat/ de bunicul”. (p. 9). Teoria pedagogiei vârstelor consemnează diferența între copiii crescuți în familii cu bunici, al căror aport este indiscutabil, ca îmbogățitor atât sufletește cât și spiritual, față de cei aflați doar în grijă parentală. O altă ipostază simbolică este cea a plimbării la care bunicul și nepotul iau parte ținându-se de mână „prin livada copilăriei/ căutând zâna/ cea bună”. Poetul antrenează în imaginarul noului ciclu de versuri diverse flashuri aparținând anilor prunciei, flashuri metaforizate în mod plăcut, dar fără ostentație: primul ghiozdan, creioanele colorate „să desenez/povestea/ unei poezii” sau jucării cu care „împreună/ vom naviga/ pe un ocean/ de bucurii”. Poetul - copil urcă pe un vapor/ cu pânze/ albe de nor” transformându-se, la modul ludic, într-un scafandru ca „să pot înota/ prin sufletul tău/ tandru”(p. 15). Prind contur scene domestice, ca masa în familie, când fiecare are îngerul său păzitor. În transfigurarea nepotului, care se confesează bunicului: „Sigur știi/îngerii/ sunt ca noi/ ai cerului/ copii” (p. 17). Copilăria are o pasăre a ei, așezată “în cuibu-i/ de soare”(p. 18).

Ca dintr-un același caier al imaginației, firul tors al poeziei se compune din gândurile celor doi actanți, gânduri care se împletesc, se îngemănează, ajungând să se substituie, astfel că bunicul se face tot mai mic, iar nepotul lui crește tot mai mare. Fulgurant, gândul poetului atinge și ipostaza îndepărtat viitoare a morții nepotului: “când vei urca/ la cer/ într-un avion stingher”, dar imaginea nu-și pierde strălucirea, întrucât “copilăria/ sub formă/ de stea/ te va întâmpina”. Metamorfozele existențiale nu ocolesc nici ipostaza nupțială, căci ”mire să vii/ mitule/ treci pragul / bisericii/ acasă/ copilăria/ te așteaptă/ mireasă”.(p. 65 - 66) Motivul este reluat mai puternic la p. 78, bunicul închipuindu-se așezat pe tron împărătesc, asistând la nunta de basm a nepotului său. Ca într-un puzzle, ipostazele omenescului se completează cu fiecare nouă pagină a volumului într-un melanj de euri, unde Mitu-bunic și Mitu-nepot își întrepătrund gândurile, într-o curgere lină, în care poeziile nu au titluri, tocmai spre a nu segmenta mărturisirea în unitatea ei.

Tema centrală a confesiunii duale este vârsta de aur a omului, pruncia. Un pivot ideatic este rostit de nepot: „bunicule bun/ copilăria / niciodată/ nu moare/ ai grijă/ce îți spun” (p. 11). Sigur că mintea proaspătă a copilului nu avea nevoie de înțeleapta cugetare a lui Constantin Brâncuși: „Când nu

mai ești copil, vezi că ai murit de mult.”, care vine dintr-o îndelungată străbateră a timpului de către celebrul artist de la Paris. Nu, Mitu, ca personaj al poetului Cristănuș, vede în copilărie o permanență existențială din care nu acceptă să iasă. Pentru că prospectăm mințișoara crudă și înțeleaptă a picului din cartea lui Cristănuș, hai să părăsim pentru un moment filele volumului, ca să-mi amintesc de un copil care spunea apăsător că el nu vrea să crească mare, ci „dorește să crească mic”. Așadar, el nu acceptă să rămână cum este, pentru că nu refuză ideea devenirii, ca lege a firii, dar direcția schimbării lui era alta. Nici vietățile ce-l însoțesc pe prunc nu trebuie să accepte îmbătrânirea, pentru că aceasta este monstruoasă în gândirea pruncului. Cățelușul cu care se joacă vesel și fericit n-ar trebui să mai mănânce, ca să nu devină „un dulău, gata să-l muște”.

În imaginarul lui Cristănuș, însuși Soarele „mai vrea/ să fie/ copil/ odată cu noi”. (p. 13) Elemente de basm, ca drumeția prin „pădurea minunii/ de aur/ curat al/ lunii/ lângă un/ lac fermecat/ să văd/ leul/ cu coama/ de cer/ bogat/ de după/ un gard/ de stele/ alesul/ mire/ în poiana/ cu iele”. (p. 19). Împreună străbătând, cei doi Mitu trăiesc o aventură a cunoașterii, plimbându-se prin livada copilăriei. Ei poartă diferite măști, devenind detectiv și hoț sau, ca un mic meșter Manole, înalță „castel după castel”. Nu este uitat nici suitul în cireș ori plimbatul cu tricicleta prin Sub Arinii Sibiului etc.

La poetul Cristănuș, inedit este felul cum copilăriile bunicului se multiplică, iar nepotul va deveni bunic alături de Mitru, cel care l-a răsfățat în copilărie: „...apoi ne vom/ strânge/ mâinile/ ca de la/ bunic/ la bunic/ fericiți/ am copilărit/ împreună/ fiecare/ toamnă/ fiecare/ brumă/ și în primăvara/ de apoi/ am fost/ tot copii/ amândoi/ chiar dacă/ pe câmpia/ unei furtuni/ am alergat/ ca doi

nebuni/ să ajungem/ din urmă/ anii unei minuni”(p. 56) Perspectiva acestui dinamic exercițiu ludic este nemurirea cea tainică, iar cartea de față se dorește să fie un model de atingere a acestui ideal.

În întregul volum, așadar, versurile converg spre tema copilăriei, privită ca o constantă a existenței, întrucât “atunci/ când ești/ cu mine/copilăria ta / va învia/ cu fiecare zi/ din calendar”. (p. 75) Fără să detectăm vreo influență directă, ideea aceasta îmi amintește de cuvintele lui Lucian Blaga: ”Copilăria este inima tuturor vârstelor.”, afirmație la care merită să cugetăm.

În fapt, poetul se lasă atras de jocul rimelor facile, ce dau însă, versurilor o cantabilitate fluidă. O anumită stăruință în cizelarea versurilor ar fi putut elimina anumite impurități și stângăcii prozodice. Copilărindu-se el însuși ca artist al cuvântului, poetul se mișcă în lumea lui Făt Frumos și a zmeilor. Alteori, „împărat/ te-ai înălțat/călare pe un nor/ poruncind/ să-ți devin/ prințul tău/ moștenitor”. Dl Cristănuș practică un lirism ludic, în opoziție absolută cu volumele precedente. Aici, încearcă un respiro revitalizant, uneori cu accente umoristice:”...apoi plimbat/cu onor/sonor/ de mașina/ salvării / direct/ la spital”. (p. 33) Volumul are metafore ce intensifică emoția trăirii: ”deschide/ fereastra / sărbătorii/ a venit/ să ne colinde/ copilăria/ ninsorii”.(p. 64)

În esență, noua carte a lui Dumitru Cristănuș luminează o triadă, constituită din bunic, nepot, ca mărturisitori, și mitul copilăriei, având și ea “o noapte de înviere” (p. 120). Este o triadă pe care mașina de scris o immortalizează sub forma unui dialogul spumos ca imaginație și subtilitate ideatică. Ineditul acestui volum al lui Dumitru Cristănuș devine astfel de necontestat, asigurându-i un loc singular în evoluția creației sale și, nu mai puțin, în literatura română.

Argument

Să treci printre semeni cu ochii sufletului larg deschiși, nu-i chiar la îndemâna orîșicui. Mai întâi ar cam trebui ca sufletul să vadă și să aibă înțelepciunea trestiei gânditoare care știe (o, cum mai știe!) că le *cœur a des raisons que la raison ne connait pas*.

Liliana Popa este o astfel de trestie care nu se mulțumește cu învelișul tuturor văzutelor ci caută miezul bun al lucrurilor în chiar alcătuirile umane care dau timpului pe care-l traversează măsură și înțeles.

Mozaic viu format nu din pietricele și sticlă colorată ci din oameni care prin ceea ce sunt aduc un cât de mic adaos lumii de frumuseți, volumul de interviuri "**Comtemporani în Mileniul III**" (ajuns, iată, la cel de al treilea volum) este o frescă a vremii noastre pe care autoarea o întregeste provocându-și aleșii la adevărate spovedanii ca tot atâtea nuanțe ale întâmplării cu numele de viață, ca tot atâtea elemente dintr-un puzzle ale cărui piese gata alcătuite poartă câte un nume de om: Narcis Dorin Ion – istoric, slujitor al artelor, paznic de far la Muzeul Peleş; Manuela Cernat – critic de teatru, care nu despre ea vorbește ci despre acei regizori – Pygmalionii fără de care un text dramatic n-ar ajunge spectacol (a se vedea portretul pe care i-l face regizorului Dan Pița care astfel devine și el parte a viului "dicționar"); Matei Vișniec – profesorul de limba română plecat din România anilor '80 în Franța unde avea să devină mult apreciatul dramaturg ale cărui piese, traduse și interpretate pe mai toate scenele lumii care mai cuvântă, continuă în stilul care-i este propriu voga de care s-au bucurat (și încă!) un Ionesco, un Cioran – români de-ai noștri de notorietate internațională pe care și i-a adjudecat literatura franceză ca să nu se simtă exilat hobișeanul sculptor în universul multilingv al artelor... Dacă la ceilalți intervievați Liliana Popa simte nevoia să intervină cu întrebări întru relansarea dialogului, la Matei Vișniec „spovedania” este lăsată să curgă lin, firul poveștii așternându-se ca-ntr-o poveste cu înainte mult mai este. Și pe bună dreptate fiindcă scriitorul este în plin elan creator iar nouă – comporanii săi, nu ne rămâne decât să invocăm timpul să aibă răbdare cu acest trăitor cu capul în lună, ales între aleșii creatori de dramaturgie contemporană; Mihaela Albu – neobosită jurnalistă și fondatoare de reviste de limba română prin toate zările pe unde au purtat-o pașii de *visiting profesor* prin cele universități de peste Atlantic; Șerban Filip Cioculescu – fiu și nepot de cărturari de elită, el însuși continuator și păstrător al nobilei zestre de cultură cu care a fost „împovărat”; Pavel Șușară – depozitar al unei vaste culturi europene, reductibil critic de artă; Aura Christi – fragilitate și forță poeziei, voce limpede în corul zgomotos al poezilor care nu conțin să se caute printre cuvinte înnegrind albul versurilor cu banalul prozei...

Cum anul 2023 a fost anul Urmuz – 140 de ani de la naștere și 100 de ani de la moartea acestui mare neînțeles de care știe o lume întregă, doi dintre prezenții în volumul Lilianei Popa vorbesc despre Urmuz – Narcis Zărnescu, autodidactul mândru (numele i se potrivește mănășă!) că își datorează doar sieși bogăția de cunoaștere acumulată în ani (poate puțin și dascălului care i-a descifrat primele litere și miracolul lecturii de mai apoi...) și Marian Nencescu, scriitor botezat în apele adânci ale filozofiei.

Liliana Popa

Să treci printre semeni cu ochii sufletului larg deschisi nu-i chiar la îndemâna orîșicui. Mai întâi ar cam trebui ca sufletul să vadă și să aibă înțelepciunea trestiei gânditoare care știe (o, cum mai știe!) că le creur a des raisons que la raison ne connait pas.

Liliana Popa este o astfel de trestie care nu se mulțumește cu învelișul tuturor văzutei, ci caută miezul bun al lucrurilor în chiar alcătuirile umane care dau timpului pe care-l traversează măsură și înțeles.

Paula Romanescu

CONTEMPORANI ÎN MILENIUL III

**CONTEMPORANI
ÎN MILENIUL III**
volumul 3

Liliana Popa

EDITURA
Semne

Un grupaj special pe care l-aș numi „colțul artiștilor din lumea teatrului contemporan” este alcătuit din stele omenești de toate mărimile: Alexa Visarion, regizorul, vorbește cu atâta căldură despre prieteni și prietenie cât spre a da „râsului o bogăție de lacrimi”, aduce sub ochii sufletului nostru portrete de actori și regizori dăltuite în iubire de multe carate – inegalabilul George Constantin, inclasabila Cătălina Buzoianu, Dan Mîcu – regizor a cărui gândire „illumina ideile mergând după stele căzătoare.” ; Alexander Hausvater, regizorul intrat cu acte-n regulă și în regatul literaturii și așteptând supușii cărora *cetitul cărților* le este încă *cea mai de folos zăbavă*; Rodica Mandache – actriță de petală și de rouă cu vocea ei de înger suav prihănit de armonia rostirii; Ioan Andrei Ionescu – actor de puțină vreme mereu tânăr, mereu altul; Nicolae Urs – scenarist, regizor, actor – reflectare fidelă a lui Nenea Iancu, cel cu care se și aseamănă izbitor, realizând pe scenă un *Caragiale altfel* întru încântarea publicului spectator „călătorit” cu gândul într-o lume care a uitat să mai apună.

Alte personalități urmează șirul întregitor de chipuri de pe canavaua acestui volum: Sorana Georgescu-Gorjan, scriitoare, închinătoare la zeul sculpturii moderne – Brâncuși, fiica inginerului Ștefan Georgescu-Gorjan, colaborator al magului de la Hobița; Alexandru Constantin Chituță – scriitor; Gabriela Dobre – mezzosoprană și poetă; Mihai Șurubaru – artist sculptor, poet în neostoită luptă cu „forțele strigoniene”; Paula Craioveanu – poetă a picturii cu, temă predilectă, nudul feminin ca măsură și simbol al perfecțiunii; Denis Dinulescu – jurnalist și dramaturg; Gilda Lazăr – oscilând cu grație între canto, teatru, învățământ, diplomație; Virgil Ștefan Nițulescu – director al Muzeului acela în care „exponatele sunt creații originale ieșite din mâna, din sufletul și din răunchii acestui popor, într-o clipă de încordare și spontaneitate care a durat două mii de ani” (Marin Sorescu dixit).

În partea finală a volumului sunt incluși invitații de onoare ai autoarei – „Prietenii mei, scriitorii”, cum îi numește Liliana Popa pe cei creatori de cuvânt care fac parte din cenaclul „Poeții Cetății” care, sub coordonarea sa, sunt voci distincte în foarte ofertantele întâlniri literare de la MLR, Casa Arghezi Mărțișor, Muzeul Satului, MȚR, Cetatea Sighișoarei,

Centrul Cultural Bușteni, Palatul Brâncovenesc Mogoșoaia, autori ale căror scrieri s-au bucurat de pertinente cronici literare: Corina Dașoveanu – prozatoare de mare forță epică; Silvana Andrada Tcacenco – poetă-n toate cele, cântăreață cu timbru de miere și descânt; Olga Delia Mateescu – scriitoare în a cărei creație se ghicește omul de teatru, scenograful atent la fiecare detaliu în măsură să dea consistență și farmec decorului ca loc unde se întâmplă ceva; Issabela Cotelin – poetă pentru care cuvântul nu-i decât răsfrângere în cânt de tăceri grăitoare; Marina Costa – prozatoare născută, nu făcută; Ecaterina Popescu-Botoncea – medic-scriitor din marea familie de creatori de frumusețe a purtătorilor de halate albe care nu ignoră nici puterea cuvântului-rugă la *Cel care ține universul fără margini la degetul Lui mic*; Ion Toma Ionescu – luciditate și acuratețe în idei; Mihai Traistă - un prozator de povești ce povestește cu atâta talent încât ai impresia că totul se întâmplă aievea, Mihai Traistă este și poet și dramaturg, piesele sale fiind montate pe scenele din țară. Gabriela Tănase – grație feminină topită în rostire; Dan Ioan Marta – înțelepciune cântătoare, elegantă și forță de redare a emoției lirice; Florentin Streche - spirit înalt și fin "in medias rex", Cristiana Memesis, Marius Costache, Grațiela Avram, Erika Blaj, Constanța Popescu – poeți fără rest, oglinzi ale ideilor văzute cu sufletul.

Cu Daniela Achim-Harabagiu, Agnes Andrei și Mihai Cătrună, ultimii (dar nu cei din urmă!) din grupul de prieteni, artiști ai formelor și imaginilor colorate ale lumii de semne și simboluri în care suntem spre a fi cu adevărat, se încheie volumul trei al volumului "**Contemporani în mileniul III**".

Îngăduiți și subsemnatei să-și afle loc în amintitul volum între privilegiații contemporani de care mileniul trei va trebui cândva să-și amintească fie și în treacăt, cu nostalgie ori cu un surâs binevoitor sau indiferent de ființe super-robotizate cărora poezia nu le-ar spune nimic, că au trecut și ei... cu aproximație prin deceniul al treilea, cu credința neșrămutată în adevărul din spusa marelui *poet al iubirilor gingașe*, Ovidiu cel exilat la Tomis din Roma imperială care nu i-a înțeles rugul iubirii din celebra lui *Ars amandi – Carmina morte carent/ Poezia nu cunoaște moarte*.

Noi credem că frumusețea nu are moarte cât vor fi pe pământ oameni care să o slujească.

CV Liliana Popa

Facultatea de Istoria și Teoria Artei - Universitatea de Arte din București
2002 - Cursuri de Renaștere la Institutul Michelangelo din Florența - Italia
(Michelangelo Institute of Florence)

Adresa: Via Ghibellina, 88, 50122 Firenze, Italia)

*prima româncă înscrisă la Institutul Michelangelo din Florența

din 1990 - reporter, redactor la Radiodifuziunea Română din str.General Berthelot nr 60- 64

Volume de poezie

"**Portretul în oglindă**" - editura TRACUS ARTE
lansat 7 aprilie 2014 la Muzeul Literaturii din bd.Dacia 12.
Articole despre:Emil Lungeanu în revista "Lucaefărul"și Mircea Bîrsilă în revista "Argeșul".
Prefață Ioan Groșan; Semnal editorial de Horia Girbea în revista "Lucaefărul"

"**Stăpînă pe tăcerea mea**" - editura "Art creativ" , lansat la librăria Sadoveanu de pe bd.Magheru.
Articole - Nae Georgescu în revista "Cronica din Iași" și Mircea Bîrsilă în revista "Argeșul" cu o postfață de Daniel Cristea Enache.

"**Luna nu intră niciodată pe fereastră**" - editura TRACUS ARTE

lansat 20 ianuarie 2018 la Muzeul Literaturii din str.N.Cretulescu.
Cronici literare Ana Dobre și Mircea Bîrsilă

"**Nu mai cred în distanța dintre paralele**" - volum de poezie 2020 editat în urma acordării premiului special "Clara Mărgineanu" din cadrul "Concursului Național de Poezie Radu Cîrneai", ediția a III-a, organizat de revista "Arena Literară" și "Asociația Difuzorilor și Editorilor - Patronatul Cărții"

Volume de interviuri

"**Contemporani în mileniul III**" - Volumul I - editura SEMNE - 2018, volum de interviuri lansat la Palatul Suțu, Argument Liliana Popa, prefață Nae Georgescu.

"**Contemporani în mileniul III**" - Volumul II - editura SEMNE - 2019 , volum de interviuri lansat la Palatul Suțu, Argument Florentin Nicolae Streche.

"**Contemporani în mileniul III**" - Volumul III - editura SEMNE 2023, volum de interviuri lansat la Palatul Suțu, Argument Paula Romanescu.

Redactor la RADIODIFUZIUNEA ROMÂNĂ

Redactor colaborator la reviste literare dar și de artă - articole, cronici literare, cronici plastice, cronici teatrale, interviuri, informații, comentarii culturale în revistele "Convorbiri literare", "Contemporanul", "Lucaefărul", "Argeșul", "POESIS", "Observator cultural", "Discobolul", "Arta", "Literadura", „Contact international”, "Cenaclul de la Păltiniș", "Cronica de la Iași", "Actualitatea literară", "Bogdania", "Arena literară", "Urmuz", "Art-emis", "Detectiv literar", "Constelații diamantine", "Algoritm literar", „Destine Literare”, "Conta", "Dacia literară" și zilnic agenda culturală pe pagina InfoArt.

Liviu PENDEFUNDA

Maladia lecturii

Fragmente în deznădejdea generală

*Ca un eretic stau pe gânduri și mă'ntreb:
De unde 'și are raiul –
lumina? – Știu: Îl luminează iadul
cu flăcările lui!*
Lucian Blaga – Lumina raiului

Ceea ce frapează pe oricine este împătimit de a lectura poesia este, aplecându-se asupra paginilor îmbogățite cu semne care transmit magia, o uluitoare permanență a elementelor postmoderniste. La o privire mai atentă se remarcă cu obstinație că „nicio fericire nu-l mai atinge/ În această mireasmă divină.” Lumea poetului oscilează între o variantă de perfecționism maladiv și macabră exaltare a unui apocalips excelent interpretabil ca un autodafeu fortuit în fața societății contemporane.

Lupta sa este o participare la o revoltă literară cuplată celei sociale și, dacă nu am pătrunde deja adânc în secolul XXI i-aș integra pe scriitorii într'un avangardism raportat zilelor noastre. Am înțeles citind zeci de mii de volume din înțelepciunea omenirii, din mesajele subliminare receptate, că totul se rezumă la esența primordială a undelor Luminii. Tu, cititorul meu, ia aminte că nu am petrecut degeaba aceste clipe de ființare umană, nu am prididit să împărtășesc gândurile mele celor care au capacitatea prin har sau strădanie, am răspândit sămânța roadelor mele spirituale și... precum în pilda semănătorului... m'am entuziasmat să constat pretutindeni și pământ roditor, să văd că nu exist ca o curiozitate pe acest pământ. Poate exagerez. Dar au fost momente în care m'am simțit singur. Când îmi aud copiii că citesc Lucian Blaga sau Nichita Stănescu, îmi umplu ființa de fericire, ca un ulcior strecurat sub izvorul cu apă vie prelinsă din primordialele râuri edenice. Mirabila

sămânță mai încolțește și luminează mințile crude ale odraslelor umane. Câtă înțelepciune răspândită de fotoni așteaptă să fie culeasă în cetățile de os ale creierelor noastre! E lumina pe care o auzim bătându-ne în ferestre și noaptea prin razele de lună...

*Atâta liniște-i în jur de'mi pare că aud
cum izbesc de geamuri razele de lună.*
(Liniște)

Scriam odinioară că puțini sunt aceia care reușind să acumuleze doctrinele strămoșești au înțeles tâlcul chakrelor și rolul funcțiilor care le sălășluiesc. Sufletul și spiritul dăruite unui trup își găsesc influența volitivă, afectivă și de înțelepciune în nodurile rețelelor neuronale care sunt în permanență comunicativă cu arcurile cerești și divine coborâtoare din marele chaos. Poetul știe și afirmă:

*Eu nu'mi am inima în cap
nici creieri n'am în inimă...*
(Lumina raiului)

pentru că lumina, duală în excelența sa, răscolește îndoiala, adâncește căutarea și, în final trece hermeneutic într'o altă etapă. Vezi tu, cititorule, vreo greutate în a interpreta versurile atât de ecliptice ale lui Lucian Blaga? Eu nu pot decât să-ți deschid ochii minții ca să vezi cu inima lumina în care el s'a scaldat în clipele când și-a zămislit poemele. Cu siguranță știa mai mult

decât spun cuvintele, deși ele sunt în căutarea Cuvântului. Dintotdeauna marii gânditori au fost percepuți ca făcând parte dintr'un lanț de lumină care izvorăște din lumina primordială, nefiind separați de ea, tot ceea ce ei transmit prin cuvinte provenind din aceeași comoară sacră a înțelepciunii călăuzitoare, acceptată și nu ca fiind un păcat al cunoașterii. Din moment ce ei reprezintă o prelungire a realității lăuntrice a informațiilor receptate indiferent dacă prin vise sau viziuni, întreaga lor ființă provine din înțelepciunea divină.

Poetul se transformă într'un receptacol plin de adâncă adorație dar, în același timp, realizează că numai Creatorul ar putea să'l protejeze, să'i ia harul cunoașterii înapoi. Și în Coran (18:109) se afirmă că dacă mările ar fi cerneală pentru cuvintele Domnului, acestea s'ar termina înainte de a fi scrise în totalitate și nu ar fi suficiente nici toată cerneala din univers. Iubite cititorule, lumina nu mai operează cu premisa existenței sale, cu materia brută din care empiricul este constituit, ci cu abisurile propriei ființări, cu radicalitatea schimbărilor pe care aceasta le poate întreprinde. În acest sens, maestrul apare drept însetat de nou, filosofând cu cartea, aflat în căutarea unui bine care nu mai poate fi obținut decât prin raportare la materia propriei vieți, a propriului moment de întemeiere spirituală. El nu numai că nu strivește lumina magică a iubirii divine transfigurată între oameni ci o îmbogățește, iar tâlcul luminii este revelat doar celor care doresc s'o vadă. Faptul că divinul este la originea ei este o dovadă că El nu are origine. Lumina devine o mirare, căci doar în fața divinității poți avea impulsul de a te integra în infinit. Luminătorii cerești își definesc rolul în spiritul unui suflet umil care își depășește starea de trup.

*Omule, ziua de-apoi
e ca orice altă zi.
Îndoai'e 'ți genunchii,
frânge 'ți mâinile,
deschide 'ți ochii și miră-te.
Omule, ți-aș spune mai mult,
dar, e'n zadar –
și-afară de-aceea stele răsar
și 'mi fac semn să tac*

și 'mi fac semn să tac.

(Taina inițiatului)

Cunoașterea, trăirea vieților personajelor aflate în cărți, locurile reale ori fantastice imaginate de scriitori, toate reprezintă esența creației divine, Pentru mine cărțile sunt fragmente de inițiere în viața unei ființe superioare, pe care o numim cu modestie: Om. Heidegger susținuse mereu în prelegerile sale (comentându'i pe Hölderlin, Rilke și Trackl) că poezia constituie suflet pentru oricine știe să și-o apropie, devenindu'i astfel obiect de cult, rugăciune. Scriind despre beneficiile scrisului și mai puțin ale tastării și știind implicațiile celor două hemisfere cerebrale în aceste funcții, scrisul cu mâna dezvoltând manualitate, senzualitate și legătura direct cu funcțiile minții, m'am dedicat susținerii unei conștiințe umane îndividuate de cunoaștere și inteligența universală. Pictura, poezia, muzica, artele, în general, se descoperă în fața gândirii mele ca un ecou al realității, dar și al lumii virtuale. Dacă ar fi să interpretăm ceea ce trezește în imaginația noastră lumea surprinsă de un poet, observăm jocul magic al unei alchimii a verbului. Imaginația cititorului o poate lua razna simțind catedrale, orchestre angelice și scâncete de bebeluși printre norii cerului. Contemplarea și analiza percepțiilor lecturii se completează armonios cu meditația, ceea ce împlinește o lucrare opera magna în alchimia unui foc celest din alambicul sentimentelor umane atât de controversate care plutesc între realizare și derizoria alunecare a anotimpurilor. Cu siguranță, fiecare poet are în laboratorul său ideatic o rețetă magică, un har care îi îndrumă pașii versurilor și amestecă cuvintele pentru a schimba culorile verbelor întru obținerea aurului liric.

Lectura este o maladie, pe vremuri o boală contagioasă, azi pe cale de eradicare de către cei ce ne doresc obedienți, hipofrenici, cu tare educaționale supuși manipulării și controlului lor. Eceastă maladie face corp comun cu libera gândire ce ar putea conduce la înțelepciune (sindrom abject și handicapant) și, din păcate, se poate complica cu ilegalul liber arbitru al inteligenței umane (!?).

Înțelepciunea bufonului

Nu știu dacă **Mircea Ștefan** își îndeplinește cu asiduitate planul de a scrie câte un poem pe zi, dar sunt convins că talentul pe care îl remarcă un mare prieten comun arhitect al Citadelei, Aurel Pop, este caracteristica primordială a unei geneze lirice.

Născut pe plaiuri bihorene (Tileagd-Bihor) la 29 septembrie 1947, poetul urcând ierarhia școlară prin Aleșd și Cluj-Napoca devine fizician, cercetător științific și redactor principal la Radio România. Încă din studenție debutează cu versuri în revista Echinox (1972) și la Editura Dacia editorial (1987). Până la trilogia poetică la care mă refer s'au perindat în ochii cititorilor încă șaptesprezece volume. Scrisul e o maladie, indiferent ce ar vrea lumea să mă contrazică. Face parte din același grup morbid cu lectura care e pe cale a fi eradicată. *Retina fierbinte/ o simt cum se prelinge pe tâmplă/ pe frunte/ o marmoră rară...* (*Dimineața*) este exact ceea ce întrepătrunde hobby-urile literare cu arta prelucrării rocilor nobile. Sinestezic, prima opțiune este văzul (*abia mai văd/ cum curg/ prin propriile-mi mâini/ flacăra*), uneori pe întuneric (*ne apropiem/ cu un poem postum/ ascuns în haine vechi*) și mai ales în septembrie, sorgința autorului, *în vis veni-va umbra rostogolind răzoare* (Destin de septembrie).

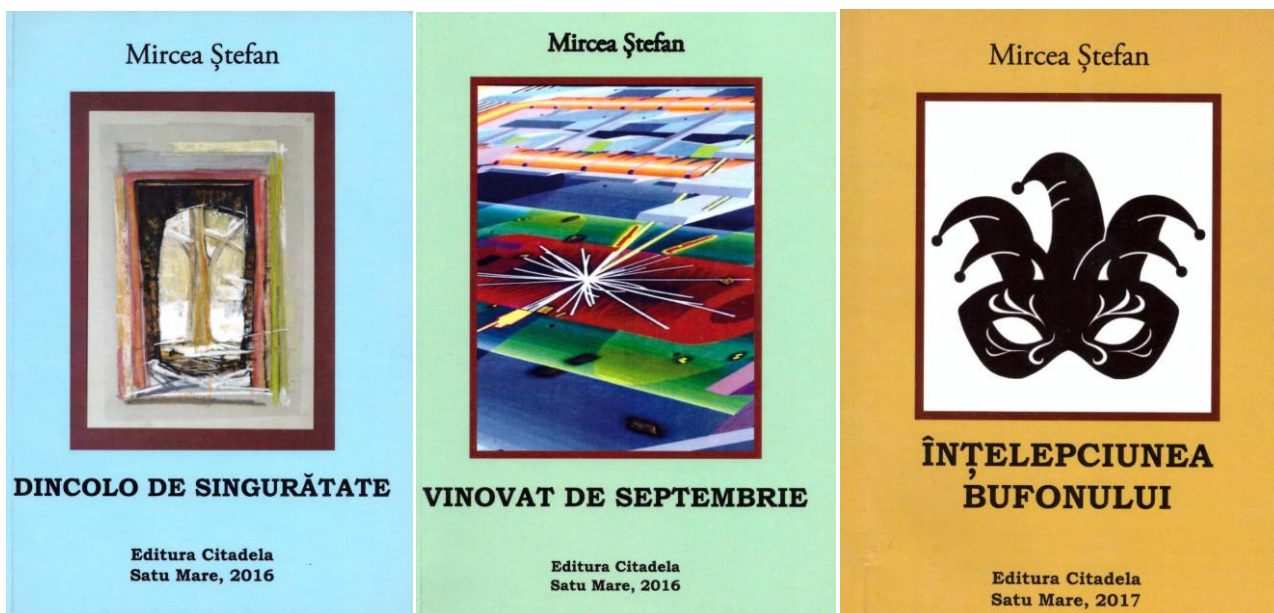
Am ales doar câteva versuri din miile de mari idei, cuvinte care șochează, mângâie sau doar sugerează începutul unei povești precum un ocean plin de haiku. Cum altfel aş putea să înlocuiesc simțul vederii printr'o flacăra care sunt propriul ego prelingându-se ca o cernere printre degete sau cum altfel să mă transform în versuri reîncarnate din timpuri imemorabile, amăgindu-ne în învelișuri perimate? Pagină cu pagină sunt declanșate în suflet de cititor spectrele unor lumi ce aduc puteri de extracție din memoria fiecăruia a experiențelor senzoriale, multe având amplitudinea unui roman, întregul fofilându-se în noi ca o sămânță. Titlurile completează această putere îndrumând analiza

unei inserții sufletești – *în iarnă sub zăpadă/ năuc un ghiocel/ întregul munte pare a coborât la el*. Titlul? = *Imagine de primăvară cu un copil*. Este un exemplu a ceea ce doresc să demonstrez. Dar nu metaforele sunt aici cele pe care le subliniez ci variabilitatea interpretărilor lirice. Câtă sensibilitate și imaginație se găsesc în poetul însingurat¹, călător între continente, din 1995 stabilit în Statele Unite ale Americii: *înfipt/ ca un falus ceresc/ în reavănul pământ pare luna//din umbră picură ceară/ pânză cabrată/ de corabie-n vânt (Poem într-un apus)*. Veți spune că fiecare vers ar necesita o analiză literară, o aprofundare, iar prin alăturarea lor, dincolo de multe curente literare, veți rămâne blocați într-un fotoliu din univers supus unui spectacol multidimensional.

De ce oare întâlnesc frecvent referiri la septembrie, indiferent că poemele sunt cuprinse în toate anotimpurile anului? Poetul se simte dator constelațiilor astrogramei natale și ascendentului destinic.² Timpul trece și poetul respiră această realitate: *scap toate literele peste pagini/ sunt degetele vinovate/ știu/ vine septembrie mâine, poimâine/ iar eu mă mișc mai greu/ neinspirat...* (*Vinovat de septembrie*). Temele surprind satul natal, căprioarele din arealul casei de lângă Cleveland, elemente estetice, sintagme culese din trăirile ființării spirituale. Un glas unic, a cărui similaritate cu marile voci ale liricii precum Elytis ori Stănescu nu înseamnă confundarea de stil ci doar un har bine conturat: *locul de naștere al poemului este-n septembrie* (*), parfumul trandafirului adulmecat de/ șoareci lunari/ numai întristările înseși/ neînverzitul risipit peste noi/ ca o lună măreț se înalță/ drumul nelumit spre Damasc (Leția de caligrafie)*; simbolistica fiecărui cuvânt realizează un mit înscris pe tăblițe de lut orientându-ne într'un trecut ce frizează și viitorul: *Ghilgameș s-a oprit din căutare/ nedumerit cum câinii lui/ pe câmpul fără flori*

¹ *Dincolo de singurătate*, Editura Citadela, 2016

² *Vinovat de septembrie*, Editura Citadela, 2016

cuvintele mirositoare/ se sinuid alternativ (Către o estetică a expresionismului). Sunt perfect conștient că un cititor avizat de înalta poezie nu are cum să fie mai atras de conținutul uneori ocult, alteori pastoral al gândirii lui Mircea Ștefan: nimic nu tulbură mai mult oglinda apei/ decât să calci pe limpezimea ei/.../ sub verdele mușcat de-atâta apă sare/ pare osmoză/ aerul sărac/ gândul că plouă/ galvanic/ mai mult rouă/ rezerva mea de viață ce-am păstrat...(Plop fără somn). Acestea din urmă sunt versuri care definesc înălțarea sa spre cer asemenea plopului de acasă. Dar, oare, lumea în care trăim ar putea prozaic să renunțe la divinitate? Această seară un nume de poem/ puzderie de galaxii/ le putem șterge cu o bucată de vată/ lângă pădure (Această seară), scrie parcă îngrozit poetul.

Și totuși în pod/ timpul atârână de grinzi// undeva/ de cealaltă parte a universului/ Dumnezeu se ninge/ printre cuvinte (Ultima lună din an). O captură de imagini reprezentând o numărătoare inversă, citită cu atenție poate forma la o lectură sau a doua lectură din ultimul volum al trilogiei atmosfera narativă a unui întreg străbătut de un bufon, nebunul din cărțile de Tarot, un areal temporal ce ne aparține dar e proprietatea sufletului călător.³ Când te desparți de durere și teamă/ te desparți de lumină...(Când) , cail stârnesc umbre de cercuri/ le văd cum se ascund în oglindă (Privim), Nordul

³ Înțelepciunea Bufonului, Editura Citadela, 2017

*e semn ce desparte/ Golgota de chin (Nordică) sau seara e o viperă moțând în tranșee (Seara) sunt aleatoriu alese să mă conving de un fragmentarium, mici capitole de înțelepciune dăruită de **Mircea Ștefan** iubitorilor de poezie.*

Mari poeți, modești în a nu forța notorietatea acaparată de cunoscute non-valori, scriu, publică și sunt apreciați fără a suna goarnele palatului. Și chiar ei sunt bine conștientizați e timpul pe care îl trăiesc, devenindu-le cronicari involuntari, istoria păstrându-se pură și nealterată în realitatea ei: *Când vom privi din unghiuri diferite/ un cosmos agitat și prea rarit/ armatele se vor opri/ de joaca de-a războiul printre vii (Cosmos suspendat)*. E prea frumoasă lirica acestui poet care stăpânește oceanul cu un pod sufletesc accesibil doar celor care înțeleg dincolo de efemer universul Cuvântului.

Și închei umila mea invitație la lectură cu un alt fragment reprezentativ: *Poemul atinge iluzia/ de a fi scris// dar dincolo de el/ o clipă a nimicului. (Poli-Grafie)*.

Pe cărări transilvane, un spirit al profunzimilor, dar și un pictor al sentimentelor înnobilate de vremile prin care s'a strecurat de-a lungul anilor, **Victor Albu** realizează o panoplie uriașă de experimente lirice. De la scurtele poeme cu iz de haiku, concise și pline de energie

ideatică, în care vitalitatea cuvântului solicită imaginația și tinde să înrăurească meditația, nu'ți poți desprinde degetele pentru a întoarce o altă pagină. Este darul și harul poetului de a fascina cititorul și de a-l determina să zăbovească, să recitescă și să se transpună prin versuri în lumea creată de divinitate. În același timp, chiar dacă imaginile sinestezice par a te cuprinde în realitatea cunoscută, există o originalitate care destăinuie puterea autorului de a sugera lucruri inedite și care par a face parte și din trăirile cititorului. Remarcabilă este și prezentarea doamnei prof. Anca Sîrghie la volumul *Dorm într-o coajă* (ed. Techno Media, Sibiu, 2021), ceea ce formează o introducere pertinentă în ansamblul ontogenic al autorului.

Poetul nu'și alege cuvintele. Se simte o cascadă de fior care îl îndeamnă să scrie reflectând o intuiție, un imbold subteran, o viziune cosmică ce îmbracă lumea terestră: *dorm pe-ndelete/ într-o coajă de timp,/ luminile serii/ sapă dăre pe chip// mă lepăd de talpă/ ca mânzul de frâu,/ cum stele de abur/ calc coajă de râu// ard heruvimii/ într-o coajă de danț/ privind la poteca/ pe care mă-nalț... (dorm într-o coajă)*. Toate aceste versuri, care se vor laolaltă să creeze o realitate virtuală, mă încurcă în actul meu de a le recepta, analiza, comenta și chiar, citindu-le, apreciez valoarea unui imens poet pe care abia acum îl descopăr. Din păcate nu am citit din volumele sale apărute în 1999 – *Perpetuum mobile*, 2008 – *Dincolo de rai*, 2009 – *Cascadele dulci* și 2013 – *Ultima luncă*, deși starea de spirit, sunt convins, a frizat mereu performanța lirică.

Nu știu ce să aleg, îmbătrânind de înțelepciune și frumusețe pe meleagurile cărților editate în România și Germania, în limba străbună și în traducerea eminentului medic chirurg, poet, eseist Christian W. Schenk în germană din volumele *Raiul cu arțari/ Himmel mit Ahorn* (editura Crono Logia, Sibiu 2022) și *Ahorn Paradies – Gedichte* (ed. Dionysos, Boppard am Rhein/ Germany, Rheinland-Platz, 2022). Întâlnim aici versuri în stil clasic, cu ritm și rimă sau în vers liber, la rândul lor, însă, nedesmințind grăuntele de talent binecuvântat divin: *întinzi o mână/ și mângâi pe/ creștet un pui/ de stea//din când în/ când/ puiul ascultă/*

peste umăr/ foșnetul tău// mirându-se/ cât de bine/ tălmăcești/ limba luminii... (limba luminii). Un adevăr nescris, dar în memoria poetului adânc înscris e tocmai ceea ce am remarcat în toate aceste prea scurte dar concentrate scilipiri de lumină care, dacă le surprinzi cu atenție inundă un creier avid de cunoaștere dumnezească.

Uneori informațiile venite ca din rai, sunt fermecătoare, dar trăiri și influențe sociale umbresc verdictele înălțătoare ale universului, simboluri pline de sens profund prezentând zbaterea unui suflet pur întinat de lume, dar care nu cedează speranței și împlinirii unui vis suprem: *șontâc, șontâc/ pe creste în zori/ poteca desparte/ zdrențe de flori// râul meu, râul tău/ se adapă din fragi// dintr-o culme/ ce curge/ prin fumuri de stele/ privim peste umăr/ la cocori deșirați/ cum cern în pridvor/ cenușa de rai... (cenușă de rai)*. A comenta școlărește epitetele, metaforele, simbolurile și simțămintele pe care fiecare vers le crează, pare astfel o împietate. Aș remarca, însă, un semn, poate singular, dar edificator – fiecare poem se încheie, greșit spus se încheie, cu trei puncte, ceea ce lasă cititorului senzația de infinit. Și autorul demonstrează ființarea sa într'un etern infinit, de unde culege pentru noi, fructele raiului, acelea pe care Creatorul le-a aruncat prin Cuvântul luminii.

Oscilând din nou între rimă și vers liber, volumul *Binele sfios* (ed Limes, Cluj-Napoca, 2023), poetul păstrează temele pline de gingășie, dăruite mamei, dragei sale și credinței, se încapăținează să treacă peste vicistitudinile vremii: *după fiece ușă/ puzderie de răni// cu luna de mână/ în foșnet de nuc/ ascult năpârlirea/ unei/ pleoape de cuc/ / pe partea ei de/ rană/ cu dor și credință/ lacrima mamei/ devine sămânță... (după ușă)*. Pășind ca un cuc, sârmanul păstor de cuvinte este în acest volum, ce pare mai ușor lizibil, mult mai interiorizat, ca să nu afirm că substratul ocult emană dintre versuri cu o forță prea puțin obișnuită. Atenție la ascunsele simboluri ale acestui mare magician al liricii contemporane: *nimeni mai/ nefericit ca/ sârmanul/ păstor/ întrebând/ din lacrimă/ răzorul/ de fragă:/ unde sunt/ mierlele mele/ dragă?... (sârmanul păstor)*.

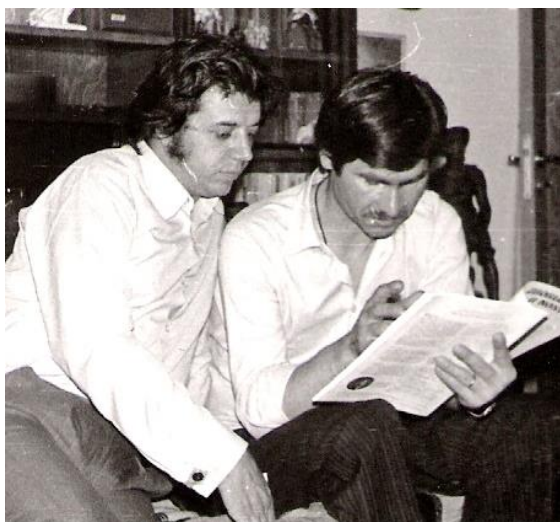
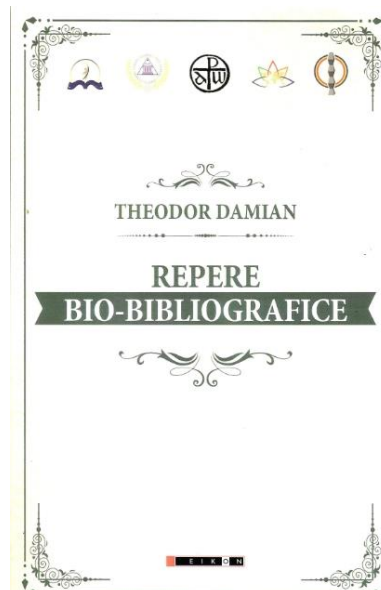
Armonia creatorului

Un volum⁴ ce reprezintă promovarea valorilor românești, o adevărată tribună pusă la dispoziția purtătorilor de lumină, invitați să prezinte drumul care urcă spre înălțimi, despre modelele valorilor demne de urmat pentru tinerele generații, despre cum să ne dezvoltăm personalitatea în armonie, cu dragoste și respect pentru tot ce a făurit Creația ne prezintă un vechi și drag prieten de peste ocean, preotul, filosoful, poetul și profesorul Theodor Damian.

Mă aplec, deci, asupra unei lucrări cuprinzând dintru început studiile, cariera profesională, publicațiile: cărți (teologie, critică literară, filosofie, eseistică, lirică și proză), colaborări și articole în diverse domenii, recenzii; numărul lor impresionează și este pentru doritori un îndemn de a învidia constructiv după teoria înțeleaptă: dacă vecinul și-a cumprat o capră, eu îmi voi lua două.

O viață dedicată Sfintei Taine a Preoției reprezintă drumul parcurs din Ibăneștii Botoșanilor, Protopopiatul Dorohoi (acetuia devenindu-i protoereu), prin Elveția la New York. În acest răstimp devine fondator și paroh al bisericii ortodoxe române „Sfinții Trei Ierarhi” din Lausanne, Elveția.

Cea mai complexă perioadă, creatoare și plină de realizări pe toate planurile vieții familiale și profesionale, Theodor Damian o are în New York slujind, întemeind, activând în cadrul Arhiepiscopiei Ortodoxe a celor Două Americi, dar și ca dascăl la Metropolitan College of New York, îndeplinind diferite funcții până la cel de profesor emerit. Prezent în diverse medii academice și culturale pe întreg mapamondul nu prididește să împărtășească cele mai frumoase gânduri despre Dumnezeu, umanitate și cultura română. Scrie și publică în mai toate revistele literare, teologice, sociale, activitatea a culminând cu Cenaclul literar „Mihai Eminescu” New York și revista *Lumină Lină/ Gracious Light*.

Fotografii realizate la întâlnirile dintre redacțiile Contact internațional și Lumină Lină la Iași și New York în ultimii 50 de ani

⁴ Theodor Damian, *Repere bio-bibliografice*. Editura EIKON, București, 2022

Citesc acest volum complex, imaginând povestea unei vieți, nici epic, nici liric, poate tehnic de științific și exact. Simt de departe descrierea treptelor urcate pe scara lui Iacob, viața cu care se poate mândri oricine, muncă, învățare și creare, precum prietenul meu de o viață, din Moldova noastră. Ne-am cunoscut însă la București frecventând cenaclul studentesc, vizitându-ne apoi între Iași și New York, legându-ne amintiri și preocupări comune, atât literare cât și filosofice. Citesc volumul biobibliografic și îmi imaginez strădania, încăpăținarea și sânguința unui om dedicat slujbei și doritor de frumos atât la cele din familie cât și prin sacrificii în afara acesteia. și totuși ce este această carte? - un CV dezvoltat în amănunțime, o demonstrație de realizări excepționale? Eu o simt drept o poveste, o saga a unui Om fericit. Știu, deși, poate, nu am habar de multiplele piedici ivite în calea desăvârșirii pe care ne-o dorim cu toții la începutul vieții și... Aici e aici: deznodământul!

Ce este și ce reprezintă acest formidabil volum?

Este un gen pseudojurnalistic de cercetare retrospectivă de analiză statistică a vieții unei mari personalități românești dar globale pe care o admir.

Reprezintă un îndrumar social, psihologic de antropologie estetică a unei armonii dedicate obiectiv subiectivului.

E viața și calea în Lumină!

Petru SOLONARU

Eminescu, Oda...

Aflase Eminescu de la Sine de nașterea Poesiei... Anume aceea, după care Toth, zeul Matematicii și Înțelepciunii (Djehuti), oferă lui Isis (Poetul, Onomaturgul) cuvintele pentru a-l re-face pe Osiris (Cuvântul), ca, astfel, amândoi (Yin-Yang) să-l conceapă pe Horus (Poesia, numitoarea de Ființă, numitoare a Vederii, a Vidului)...

Așa primise Cheia Pietrei Filosofale! Lapis Philosophorum!... Primise binecuvântarea lui **Phoenixe**, a **Pasării Benu**...

Deci, nu era necesară o colindare la Abydos, Dendera, ori Heliopolis, ci, pentru El, Inițiat al ecuanimității, se impunea numai o adâncă **măsurare** a Cerului Circumpolar de Nord, unde o Stea dă Vestea lumii că: **Viața este veșnică!**... Acea stea Polară de Nord, situată pe axa de rotație trigonometrică a Pământului, a fost numită de Nomotetul-Poet în Oda sa drept **Phoenixe**...

Spre a înțelege Eminesciana „**Odă (în metru antic)**”, avem în fața noastră corola unui Triadic Templu: a. **Pasărea Phoenixe** (Steaua Polară de Nord), b. **Poesia** ca atare și c. Înțelepciunea criptată ca Lapis Philosophorum sub **Raza a celor Doi Protoni** ai Genezei din Piatra **Ben-Ben** a Vechiului Egipt. Ce le unește?... Alchimia care dezvăluie: Inseparabilitatea,

Cunoașterea translării Energiei sub Ideea că Viața este veșnică.

a. **Pasărea Phoenixe** (Steaua Polară de Nord)...

Prin ciclul Precesiei echinoctiale, desfășurat în 25.920 ani, 14 astre vin la un Punct și pleacă apoi, spre a împlini Cercul, Oglinda Boreală... Azi el este **Polaris**, Alpha Ursa minor, și va fi urmat de: Gamma Cefei, Iota Cefei, Beta Cefei, Alpha Cefei, Kapa Dragonis, Delta Cygni, Alpha Lirae, Iota Hercules, Tau Hercules, Iota Dragonis, Alpha Dragonis, Kapa Dragonis, Beta Ursa minor (Kochab)... De unde importanța, pentru sistemul nostru solar, a **Nordului?**... Noi suntem în Galaxie undeva spre sud, **având mereu în față Centrul spre Nord!**... Nu întâmplător toate piramidele sunt orientate către Nord, spre o bună comunicare intragalactică.

Phoenixe (Pasărea!), asociată cu Steaua Polară a Nordului, Măiastra lui Brâncuși, la Chinezi, Fenghuang, este cea care anunță începutul timpului și sfârșitul timpului, în fond, **a unui Ciclu de 25.920 de ani** prin care Soarele și Sirius (Soarele de dincolo de Soare!), se rotesc levogir împreună în jurul lui Alcyone din Pleiadele Taurului...

După cei 25.920 de ani, Phoenixe se autocombustionează, așezând cenușa (vechea pasăre) sub forma unui Ou (înțelegem, sub forma Orbitei în jurul Alcyonului) din care renăște a pururi.

De ce 14 Stele ale Polului Nord?... Ele arată așezarea Omului în Lumină, sub înlesnirea Vidului, căci: $\ln(14)/21 = 4\pi...$

unde prin 21 Inch distingem theometria razei Spiralei Mirabilis, a Genezei, iar $4\pi \times 10^{-7}$ este remarcabila constantă fundamentală a permeabilității vidului. Totodată acest 21, în angströmi, creionează lățimea răsucirilor **Dublului Helix** al **ADN-ului** uman, iar, în **Raze ale Protonului**, prin radical, trimite la 2 Inch, unitate divizionară a Diametrului Alveolei Albinei, după buna sa chibzuință gravitațională.

O paranteză legată de Kochab - Beta Ursa minor din Radiantul Urselor - spre o dumirire a povestei din Noul Testament privind locația nașterii lui Isus... Ieslea... Între anii 1.500 î.Hr și 500 d.Hr. Kochab a primit sceptrul cosmic de stea Polară (Phoenixe!)... Aceasta, împreună cu: Zeta (Akhfa al Farkadain), Gamma (Pherkad) și Eta (Anwar al Farkadain) din Ursa minor alcătuiesc, după cum știm, „**Loitra** Carului” cu semnificația, pierdută sau ascunsă, a „**Ieslei cristice**”, locul Nașterii Mântuitorului...

Ca atare vom revela nu „ieslea” povestei, ci **Loitra** Carului ce desemnează **Vestea Marii Nașteri galactice**... Acea Loitra a Carului ce păzește, spun cei treziți, rânduiala Polului de Nord și, vom vedea, Cheia Pietrei Filosofale, Cheia lui Phoenixe...

Tot pe aici, în **Loitra** Carului, este minunata „Gură de Rai” a Mioriței... În consecință, nu o căutați altundeva!...

Revenim: Polaris, Alpha Ursa minor, se află la o distanță, în unități europenești, de 323,1 AL, deci $3056,762 \times 10^{15}m$... Dar cunoaștem că **Mirabila Creație** este matematizată, măsurată, în **Inch** ($0,02543194m$) și în **Raze ale Protonului** ($0,8095238 \times 10^{-15}m$)... **nu în metri!**...

Astfel, vom descoperi că „depărtarea” de Polaris înseamnă de fapt 3776×10^{30} Raze ale Protonului... care se armonizează în ecuația: $32 \times 1,18 \times 10^2$... unde înțelegem: $32 = \ln(I) \times (m_{pr}/m_e)$, logaritmul natural al kaliogenezei (vezi „Pitagoreica Brâncușiană”), iar **1,18** reprezentând

constanta de cuplaj a forțelor nucleare tari, prin care Dumnezeu înlesnește Nucleosinteza Primordială din Stele (și din aceea Polară!), deci, prin care binecuvântează Geneza.

b. **Poesia** ca atare: „**Odă (în metru antic)**”

„Nu credeam să-nvăț a muri vreodată;
Pururi tânăr, înfășurat în manta-mi,
Ochii mei nălțam visători la steaua
Singurătății./
Când deodată tu răsăriși în cale-mi,
Suferință tu, dureros de dulce...
Pân-în fund băuii voluptatea morții
Ne'îndurătoare./
Jalnic ard de viu chinuit ca Nessus
Ori ca Hercul înveninat de haina-i;
Focul meu a-l stinge nu pot cu toate
Apele mării./
De-al meu propriu vis, mistuit mă vaiet,
Pe-al meu propriu rug, mă topesc în
flăcări...

Pot să mai re'învii luminos din el ca
Pasărea Phonix?/
Piară-mi ochii tulburători din cale,
Vino iar în sân, nepăsare tristă;
Ca să pot muri liniștit, pe mine
Mie redă-mă!”

Dumiriri la cele Cinci Strofe:

Prima: Meditația la „Întrebarea întrebărilor” (a Sphinxului, a Omului!) despre Steaua Singurătății, în miez, Steaua Singularității, a Orizontului Evenimentelor cosmice.

A doua: Punerea acestei Întrebări anankeice... A bea voluptatea morții, este a o stinge, a o aneantiza... A susține că naștere nu-i, cum nici moarte...

A treia: Elementele cardinale (**Patru!**), constrictive (Sfingo!) sub Apele Dintâi... Foc, Lut, Aer și Apă... Tetraedrul (Lapis Philosophorum) și Icosaedrul Apelor nediferențiate,

A patra: Combustia **celor Doi Protoni...** (**Doi!**)... Amiaza lui Yin-Yang, Androgenul.

A cincea: Sinteza ecuanimității metafizice (nepăsarea) în Câmpul de lumină MerKaBa, pe de o parte, fericirea corpusculului, pe de alta fuziunea Suflet -Spirit în unduire... (**Trei!**).

c. **Raza celor Doi Protoni** ai Genezei din Piatra **Ben-Ben** a Vechiului Egipt.

Acum, de unde izvorăște **Raza Protonului** în Conștiința celui ce a răspuns la „Întrebarea întrebărilor”, ca urmare, la **Întrebarea Sphinxului?**... Pentru didactică, vom merge totuși, noi, cei de aici și acum, la Abydos, Dendera, ori Heliopolis, spre a ne bucura Spiritul cu observarea lui Lapis Philosophorum, Piatra ce încoronează Piramida (**Sulf Adâncii Alchimii!**), cunoscută sub numele de **Pyramidion** (pluralul pentru piramidă, ce ar ilustra: „piramida piramidelor”, Cheia Luminii) sau **Piatra Ben-Ben**, a Păsării Bennu, Temeiul ascensiunii în Spirală...

Și ce ascunde ochilor privirii, ochilor profanilor, această Piatră?... Vom spune, după atâta vreme, că **Pyramidion**-ul, prin înălțimea sa misterizează măsura, firește în diviziune, a **Razei Protonului**, mai precis **Diametrul Protonului** (transcendentalul Număr: $1,6190476 \times 10^{-15}m...$), iar baza sa trimite la esoterismul **Inch**-ului și al Numărului π ... Nașterea Energiei, Creația în fond, înseamnă fundamentala Alchimie din Soare când Doi Protoni de Hidrogen fuzionează și generează un **alt element**, Heliul. Prin urmare, despre așa ceva ne vorbește Piramida alături de Crainicul său, **Pyramidion**-ul, care, sub dimensiunea înălțimii sale, încrîpează **suma Razelor celor Doi Protoni**... Curenții telurici din univers suie în **Ben-Ben** și iau calea cosmosului într-un vast dialog cu Viața galactică... dialog, din păcate, uitat sau ignorat de contemporanitatea pământească.

Iar Pasărea Phoenice (Bennu) înconjură, sus, pe fațeta Pyramidionului, Discul Solar (dar, atenție, nu era vorba de Soare, ci de **Sirius**, Soarele de dincolo de Soare!)... Sirius, Osiris al Cunoașterii esoterice, depărtat de noi, în metri, în diviziune, și El, prin măsura Diametrului Protonului...

Plecând de la Carul de lumină divină, **Mer-Ka-Ba** (corp-minte-spirit), Ea desemna Ba-ul (Spiritul) lui Ra, în fond Sirius...

Așadar, **eterna renaștere din propria cenușă!**... Din propria lumină!...

Vom desluși, iată, o triadică legătură între: Poema Eminesciană „Odă, în metru antic”, Pasărea Phoenice (Stea Polară de Nord) și aceeași pasăre încrîptată pe fațeta Pyramidion-ului, Pasărea Bennu (ilustrând Lapis Philosophorum, mesaj al ADN-ului uman), toate **sub corola Genezei: Nucleosinteza Primordială din stele și cenușa ce urmează**... într-o nesfârșită repetare...

Trăim, din păcate, într-o lume în care aproape nimeni nu stăpânește o minimă iscusință a matematicii lirice...

După incursiunea de mai sus, să răzbim hermeneia, făcând conexiunile firești în pentada:

1. Pe fețele **Pyramidion**-ului este criptată, sus, **Pasărea Phoenice**, tronând Stâlpul Djed, două Ankh-uri și cele două personaje ale Unului: YinYang... Pasărea Phoenice avea în Egiptul pre-faraonic numele de **Benu**, care ne înlesnește calea înțelegerii către **Piatra Ben-Ben**, „piramida piramidelor”, Temeiul ascensiunii în Spirală, simbolizând: a răsări, a se înălța, a străluci ca **Lapis Philosophorum**... La Chinezi era sintetizată prin YinYang și Dragonul-Pasăre, Fenghuang...

2. Ca stea a așezării Omului, de data aceasta, **Pasărea Phoenice** (Polaris), **Stea Polară**, e importantă după distribuția Sistemului nostru Solar în Calea Lactee (întrucât Centrul Galaxiei este **spre Nord** față de noi!.. Cel puțin acum!). Ea poartă, cum am spus, o calitate fundamentală: **Autoincendierea**, ca apoi, **să renască din propria-i cenușă**...

3. Unde am descoperit această proprietate?... În **Nucleosinteza Primordială** din Stele și din miliardele de Galaxii!... Acolo, în reacțiile nucleice Doi Protoni de Hidrogen -Deuteriu și Tritiu- (Atum!... **Protonos!**... cel ascuns ca înălțime în **Pyramidion** ca Rază a Protonului) **fuzionează**, ard, sub auspiciile Invariantului **1,18** de mai sus ce reprezintă constanta de cuplaj a forțelor nucleare tari, în fond **Forța lui Dumnezeu**, iar prin această Creație de Pură Alchimie apare un nou element, mai

greu, Heliul Trei, alături de o imensă emanație energetică și de lumină... **Iată Geneza!**... După un ciclu cosmic care durează zeci de miliarde de ani stelele, galaxiile se sting, disipând „cenușa lor de lumină”, ce apoi este aglutinată în alte noi stele și galaxii... Iar acestea, cu voie divină, vor porni din nou nesfârșitele combustii și stingeri cosmice... **Împreună cu noi!**

4. Asemenea cu Nucleosinteza Primordială din Stele, **Pasărea Phoenix** (Protonos!) și **Pasărea Bennu** a Câmpului de Lumină se Autoincendiază, ca apoi, să renască etern din propria lor cenușă...

5. În fond ce ne transmit cele două: **Pyramidion-ul** (cu Pasărea Bennu) și **Pasărea Phoenix** (Stea Polului Nord)?... Ideea esențială că: **Viața e veșnică!** Da, **Viața e veșnică!**...

Oda, o meditare admirativă față de o Idee... **Aici, Ideea că Viața este veșnică!**...

„Oda (în metru antic)” este, iată, concisa formulare a Omului ce pune Întrebarea întrebărilor (a Sphinxului!)... Este Întrebarea Oglindă!...

Frumusețea Operei Eminesciene, asemeni **reunirii celor Doi Protoni din Nucleosinteza Primordială** din Stele și din miliardele de Galaxii, nu se referă la cele 190 de silabe ale Tonalității alcătuitoare, ci la combinatoria lor desăvârșită prin cei Doi

Actori: **Focul și Cenușa, Unda și Particula**, pe fundalul Indiferenței Universale (nepăsarea) a Orizontului Evenimentelor... Vorbim de un lirism al Jocului anankeic la care contribuie unduirea și corpuscularitatea... Întâlnim, prin urmare, aici o **Veste**, nu o **po-veste!**

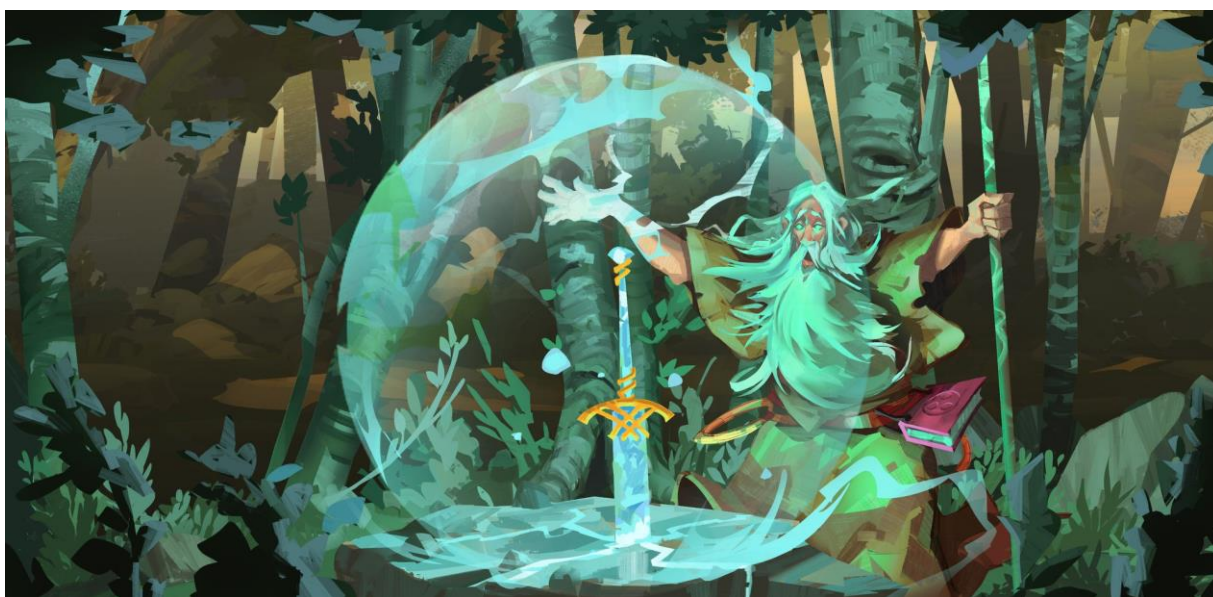
Revelația Eminesciană în „Oda (în metru antic)”... „a învăța a muri” desemnează adâncă înțelegere a Omului Trezirii că **Viața sa este eternă**, că El însuși este coparticipant la nesfârșitele „**Autoincendieri și renașteri din propria cenușă**”...

E starea acelu **Martor-Oglindă** ce vede egalitatea între viață și moarte, luând seamă la cei Doi Protoni ai Unului din Nucleosinteza stelelor, care călătoresc împreună și în foc și în praful cosmic, sub desăvârșita renunțare la identificare... Aceeași similaritate și între cele Două catene ale Helixului ADN-ului uman ce acceptă libertatea...

Veșnicia rămâne, așadar, Oglindii... Aseasta este **Piatra Filosofală** a Întelepciunii...

Ce trebuie să facă Omul?... - Nimic, să moară înainte de a muri, redându-se Sinei în liniște, cum **Pasărea Bennu** a Câmpului de Lumină MerKaBa, cum **Pasărea Phoenix**...

12 ian. 2024, la Trestiana.

Dialogul ca formă de istorie literară

Anul 2023 a fost bogat în realizări pentru scriitoarea Anca Sîrghie, care publică sub semnul unui dublu „miracol” volumul corespondenței sale cu un reputat om de litere al Sătmăruului, Dialog epistolar cu Nae Antonescu⁵, cel identificat chiar din titlu. Aceluiași cadru temporal îi aparține și rezultatul contactelor sale atât de rodnice cu diaspora românească din America și Canada, în tandemul editorial Fascinația artei. Dialoguri româno-americane și Fascinația adevărului. Dialoguri româno-americane⁶. În toate cele trei cărți, apetența pentru realitate și autentic este evidentă. Aceasta se impune drept nota dominantă a corespondenței sale care depășește interesul particular, devenind un document de viață literară, așa cum este și cazul dialogurilor cu români aflați peste ocean, interesați de cultura și literatura în limba țării de origine.

Un destin cu totul special a fost rezervat de autoare fondului de scrisori pe care Anca Sîrghie le-a schimbat cu Nae Antonescu, profesorul de limba română din comuna sătmăreană Terebești, schimb din care s-a constituit volumul deja menționat, ce are un pronunțat caracter memorialistic. Pentru o bună informare a cititorului, Anca Sîrghie are alături în demersul său personalități reprezentative din zonă, precum prof. univ. dr. Florian Roatiș, redactor-șef al revistei „Bibliotheca Septentrionalis”, publicație a

Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” din Baia Mare, universitar care propune o introducere intitulată De la Radu Stanca la Constantin Noica⁷. Aici se urmărește traseul formării scriitoricești a profesoarei din Sibiu și povestea modului în care aceasta a intrat în contact cu Nae Antonescu, renumit specialist în revuistica interbelică, la al cărui sprijin apelează pentru documentarea tezei de doctorat despre Radu Stanca. De asemenea, Postfața Nae Antonescu, o emblematică prezență în Sătmăr, semnată de George Vulturescu, scriitor și redactor-șef al revistei „Poesis” din Satu Mare, este o prezentare de sinteză a personalității profesorului studios, care a depus „o activitate meritorie pe tărâmul atât de vitregit al cercetării revuistice”

Conținutul celor 146 de scrisori, ordonate cronologic, este comentat într-un amplu preambul – eseu de 36 de pagini – , sub titlul Profesorul Nae Antonescu în corespondență cu „a opta minune a lumii”⁸, aparținând universitarei sibiene, care, cu subtilitatea ce o caracterizează, ține să mute atenția de la frumusețea fizică și intelectuală spre condiția dramatică a profesorului ostracizat de regimul socialist din România, atunci când, dincolo de activitatea la catedră, el încerca să fie creator prin cercetare literară; cei doi

⁵ Anca Sîrghie, Dialog epistolar cu Nae Antonescu, Editura Techno Media, Sibiu, 2023.

⁶ Anca Sîrghie, Fascinația adevărului. Dialoguri româno-americane, Editura Limes, Florești-Cluj, 2023.

⁷ 4 Florian Roatiș, De la Radu Stanca la Constantin Noica, la Anca Sîrghie, Dialog epistolar cu Nae Antonescu, ed. cit., p. 11-25.

⁸ George Vulturescu, Postfață Nae Antonescu, o emblematică prezență în Sătmăr, la Anca Sîrghie, Dialog epistolar cu Nae Antonescu, ed. cit., p. 306-308.

protagoniști ilustrează în moduri diferite acea dramă profesională. Ilustrând o realitate singulară, această carte este un unicat în perimetrul scrierilor cu caracter memorialistic al contemporaneității noastre. Considerațiile autoarei despre varietatea dialogului epistolar rețin valoarea documentară a acestor texte, mai mult sau mai puțin elaborate, nedestinate, fără îndoială, publicării, dar devenite, când aceasta se întâmplă, surse importante de informații, de dezvăluiri neașteptate și alte perspective necesare cercetării exegetice.

În acest fel va fi prezentată și corespondența cu Nae (Ioan) Antonescu, al cărui destin a rămas legat de comuna Terebești din județul Satu Mare, unde s-a născut la 18 decembrie 1921 și unde a rămas, trecând la cele veșnice la 18 iunie 2008. Parcurgând scrisorile pe care acesta i le adresa de-a lungul anilor 1976 – 1990, Anca Sîrghie îi reface traseul biografic, interesată fiind nu numai de evenimente în sine, ci, mai ales, de rezonanța lor în viața interioară. Pentru cel nevoit să suporte constrângerile regimului socialist, privilegiul lecturii, „veșnica mea pasiune”, cum mărturisește profesorul din Terebești, este fundamental.

Corespondența dezvăluie „apetitul pentru confesiune”, capacitatea de a trece cu „umor dureros” peste dramele vieții sale, mai ales aceea a perioadei de detenție. În mod constant se reliefează „efervescenta literară”, „calitățile de intelectual rafinat”, dar și bucuria sinceră cu care oferă doctorandei Anca Sîrghie informații inedite despre prezența în presă a lui Radu Stanca, chiar dacă, prin factura lucrării pe care atunci sibianca o elabora, asemenea date n-au putut fi absorbite în structura tezei sale de doctorat. Aportul acelei corespondențe s-a resimțit la nivelul atmosferei în care Anca Sîrghie realiza cercetarea sa, ca prim studiu monografic consacrat unui scriitor prea puțin cunoscut. O astfel de generozitate științifică a lui Nae Antonescu, raportată la numeroșii săi corespondenți (la un moment dat, el precizează că deține 2000 de scrisori, pe care era pregătit să le doneze Academiei Române,

în a cărei bibliotecă el studia în mod frecvent, ceea ce s-a și întâmplat) derivă dintr-o mare calitate, cea de „altruist, prin însăși structura sa interioară”. Demnă de toată prețuirea este și opera dascălului din Terebești, căutător neobosit prin biblioteci și arhive, pentru a deveni o autoritate de necontestat în domeniul publicisticii interbelice. Aceasta nu îl reține de la a-și numi interlocutoarea „a opta minune a lumii”, capabil fiind să recunoască dincolo de⁹ frumusețea fizică și valoarea intelectuală autentică, cu modestia cu care aprecierea este primită, la rândul său, de mai tânăra corespondentă.

Cu adevărat talent narativ, Anca Sîrghie relatează povestea întemeierii acestei prietenii, ca un dialog la distanță mai întâi, dacă menționăm faptul că timp de 3 ani cei doi corespondenți nu s-au aflat face to face, esențial pentru ei fiind un schimb de cărți și de reviste, dintre cele greu de procurat, dar mai ales de informații și idei între oameni de cultură de înaltă calificare în profesia lor, animați de o sinceră admirație și prețuire. Chiar dacă nu se cunosc personal o bună bucată de vreme – se vor întâlni doar de 5 ori în perioada schimbului epistolar, adică în întreaga lor viață – cei doi dascăli întemeiază o trainică prietenie, bazată pe deplină încredere și pe respect reciproc.

Mic de făptură, dar având un umor subtil, care-l determină să se compare ca urâțenie cu celebrul Giovanni Papini, profesorul din Terebești își manifestă uimirea să constate că, după ce l-a văzut cum arată, sibianca cea frumoasă continua să corespundeze cu el. El nu ezită să-i mărturisească faptul că nicio altă doamnă nu a acceptat să ducă mai departe corespondența începută înainte de a se fi văzut. Cu același haz, el răspunde la o reuniune literară unei oamne care îl întreabă de ce se arată mai interesat de reviste decât de femei.

⁹ Anca Sîrghie, Profesorul Nae Antonescu în corespondență cu „a opta minune a lumii”, în Dialog epistolar cu Nae Antonescu, ed. cit. p. 26-62.

„Pentru că le răsfoiesc mai ușor”, cade răspunsul care amuză întreaga asistență. Acesta este mereu tonul de o totală sinceritate al fiecărui text epistolar, niciodată alcătuit cu intenție de publicare și tocmai de aceea ferit de orice înfrumusețare sau îmbogățire forțată, așa cum se întâmplă deseori în acest gen literar, atunci când actanții proiectează cu premeditare să încredințeze posterității epistolele lor. Chiar și atunci când doamna Sîrghie relatează ultimele zile din viața lui Constantin Noica, filosoful pe care, ca adevărată prietenă, l-a vizitat, oferindu-i medicamente aduse din străinătate și feluri de mâncare, la spitalul din Sibiu până în seara morții sale, continuând cu evocarea înmormântării de la Păltiniș, se simte emoția încercată în acel început de decembrie 1987, una pe care înțelege să o transmită și lui Nae, ca autor al cărții „Scriitori uitați”, ce se bucurase de sincera prețuire a filosofului.

Plină de farmec este și relatarea odiseei scrisorilor, atâtea câte s-au păstrat: 104 din cele semnate de Nae Antonescu, scăpate ca prin minune de un incendiu, și doar 42 dintre cele trimise de Anca Sîrghie, ajunse după decesul cărturarului sătmărean în fondul Bibliotecii Centrale Universitare din Cluj-Napoca, fapt ce i-a fost adus la cunoștință însă, abia după mai bine de un deceniu. Rămâne în sarcina viitorului, ca printr-un alt „miracol” să se completeze scrisorile ce deocamdată lipsesc, probabil răcâte în fondurile de arhivă din Sătmăr. Conștientă de valoarea documentară a cărții, Anca Sîrghie asigură autenticitatea acestei corespondențe care refacă o perioadă importantă din viața sa, cu bucuriile și grija familiei, cu problemele și cu greutățile întâmpinate în cariera didactică, dar și cu eforturile de a le depăși, care au adus alături doi oameni animați de o „frățietate cărturărească”. Nucleul unei atât de singulare prietenii este sintetizat de Anca Sîrghie astfel: „Rațiunea ce stă la baza corespondenței între doi profesori de literatură era prețuirea reciprocă pentru izbânzile publicistice repurtate, deloc lesne

de realizat.”¹⁰ Cu atât mai mult după detenția politică a lui Nae Antonescu, când foarte frecvente erau reacțiile de respingere chiar și din partea unor redactori precum Mircea Tomuș de la revista sibiană „Transilvania” sau ale celor de la publicațiile Clujului.

Parcursul scrisorilor reproduse în acest volum epistolar produce o impresie puternică și o reală emoție. Informația culturală, explorarea bibliografică, comentariile pertinente definesc largul orizont științific al celor doi corespondenți, dar tonul comunicării este simplu, firesc, împletind date din viața particulară, relatate cu căldură și sinceritate. Nu de puține ori, domnul Antonescu găsește în relatare un ton sugubă, chiar și atunci când descrie suferințele provocate de experiența detenției în închisoarea de la Oradea, care pare să fi fost mai aspră chiar și decât cunoscuta „școală” de la Pitești. Anca Sîrghie își mărturisește „bucuria” de a-i scrie despre familia sa, despre activitatea didactică, cu toate avatarurile ei, sufocante fiindu-i mai ales ședințele de îndoctrinare ateistă, ironizate epistolar fără reținere sau teamă de repercusiuni. În mod firesc, cel mai ades sibianca se confesează despre munca ei de cercetare, pe care profesorul din Terebești înțelege să o susțină, cu entuziasm.

Trecând, cu timpul, la tonul confesiunii amicale, Anca Sîrghie își lasă pe alocuri să răzbată aptitudinile literare. Un exemplu doar, acela al scrisorii din 22 noiembrie 1981, este edificator: „Dragă Nae,/ Gândul meu veșnic zburdalnic te surprinde în seara aceasta – cred – la masa ta de lucru, cu mașina de scris melițând litere spre a nu lăsa odihna deplină mânuitorilor de condei care au fost țintuiți de jur împrejur, aproape de

¹⁰ Anca Sîrghie, Profesorul Nae Antonescu în corespondență cu „a opta minune a lumii”, op. cit., p. 43. dar și unul istoric, ilustrând aspecte ale vieții intelectualilor, profesori și publiciști, într-o anume perioadă de timp în care libertatea expresiei se cerea cucerită pas cu pas. Bogăția evenimentelor relatate reconstituie specificul unei epoci în care a scrie ce gândești devenise un act de tenacitate și curaj. Unul amenințat de mari primejdii.

sufletul tău. Pentru truda de o viață, reculegere întru eternitate!” Referirea se face la faptul că biroul de lucru al lui Nae, semn clar de prețuire, avea de jur împrejur pe pereți portretele scriitorilor români.

Punctate mereu de izbucniri confesive, scrisorile devin și o supapă de eliberare, atât de necesară, în condițiile vremii. „Cine nu se sincronizează cu cei mulți și, practic,

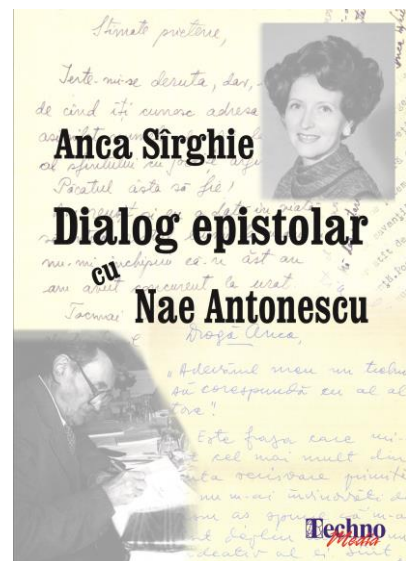
indiferenți contează ca smintiți. Iartă-mi tonul cam tânguitor al epistolei mele – scrie Anca Sîrghie la 3 februarie 1985 – dar dacă nu tu, atunci cine să mă înțeleagă?”

Explorând filonul biografic al celor două personalități afine prin calități, formație și preocupări, volumul Dialog epistolar cu Nae Antonescu devine un document memorialistic,

Antonia BODEA

ANCA SÎRGHIE,

„Dialog epistolar cu Nae Antonescu”

Corespondența – un veritabil portret interior

Două aspecte au determinat această „miraculoasă apariție” a cărții „Dialog epistolar cu Nae Antonescu”, (Editura TechnoMedia, Sibiu, 2023), realizată de prof. univ. Anca Sîrghie, scriitoare, cercetătoare, istoric literar. Aceste aspecte sunt mai întâi interesul deosebit al fiecăruia dintre respondenți față de viața și activitatea lui Radu Stanca, personalitate proeminentă a vieții teatrale și culturale în general a Sibiului timp de două decenii (1941–1961), poet dispărut dureros la vârsta de 42 de ani.

Pentru Anca Sîrghie prezența lui Radu Stanca în urbe a însemnat o revelație a adolescenței sale, privind aspirația spre cultură, artă, frumos, prin tot ceea ce a manifestat această personalitate fascinantă, misterioasă, unică pe atunci în ambianța spirituală sibiană. Acest fapt se va concretiza în cercetarea, documentarea și realizarea a cinci cărți închinată personalității lui Radu Stanca, începând cu lucrarea de doctorat „Radu Stanca – Studiu monografic”, în a cărei realizare a fost susținută moral de filosoful Andrei Pleșu și, mai ales, de Constantin Noica, pe atunci aflat la Păltiniș, care, din proprie inițiativă i-a onorat lucrarea cu un “Scurt referat”, deși nu făcea parte din comisia de doctorat; aceasta, datorită prețurii deosebite a operei lui Radu Stanca și totodată ca mod de onorare a prieteniei pe care o purta autoarei în anii Păltinișului.

Ca profesoară de liceu, pe atunci, fără o catedră sigură, Anca Sîrghie a simțit că sprijinul moral oferit de asemenea personalități înalte i-au dat încredere atât în activitatea la clasă și în diverse întreprinderi pe planul culturii locale și, mai ales, în demersul inițiat privind obținerea doctoratului. În acest context, profesorul Gavril Scridon de la Facultatea de Litere din Cluj, fiindu-i coordonator ca doctorandă, i-a sugerat să-l contacteze pe dl Nae Antonescu, profesor la Școala din Terebești – Satu-Mare, cunoscut pe atunci ca specialist în revuistica interbelică, deși nu publicase nicio carte, dar și ca un generos sprijinitor pentru cei interesați de presa literară. Acesta, la rândul său, încântat de proiectul d-nei Sîrghie, fiind un admirator al lui Radu Stanca, îi răspunde prompt, trimițându-i o bibliografie bogată Radu Stanca și, în continuare, în cele alte cinci scrisori de pe parcursul anului 1976, în măsura în care chiar el descoperea în presă unele texte ale poetului și eseistului, care murise în 26 decembrie 1962, fără să fi publicat vreun volum cu versuri sau cu piese de teatru.

Deși scrisoarea de debut a acestei corespondențe lipsește, în “Jurnalul literar” al lui Nae Antonescu apare consemnat faptul că Anca Sîrghie i-a vorbit despre proiectul în legătură cu Radu Stanca și „i-a cerut unele lămuriri bibliografice” (*Dialog*, p. 13, subsol – notația datând din 21 iunie 1976), pe parcursul anului 1976 Nae Antonescu îi expediază cinci scrisori. Astfel încât, în scrisoarea datată 5 martie 1977, expedită de Anca Sîrghie, în care-i vorbește și despre tragicul eveniment al cutremurului, i se adresează familiar: „Dragă prietene”. Altfel, în scrisoare se găsesc date referitoare la revistele consultate, despre activitățile profesionale, despre preocupările legate de doctorat, motivându-și astfel faptul de a nu-i fi răspuns la scrisori suficient de prompt.

Fără ca în primii trei ani să se întâlnească, dialogul epistolar cu acest om de mare cultură umanistă, cu o bogată experiență de viață, cu un puternic simț al prieteniei, continuă, oferindu-i respondentei un mare câștig pe plan documentar cât și afectiv, prin încurajarea spre autodepășire profesională și culturală, și susținerea afectivă în unele întâmplări de viață mai puțin fericite, adresându-i adesea „cuvinte potrivite pentru suflet și pentru minte” (p. 14). Această corespondență purtată pe parcursul a aproximativ 14 ani, cu unele întreruperi fără obiecții, datorate diferitelor momente de viață (ex. 5 iunie 1986 – 15 aprilie 1987) și de asemenea în ultimii doi ani: în 1988, trimise de fiecare parte câte două scrisori, iar în 1989 cinci, din care trei ale lui Nae Antonescu.

Prima lor întâlnire efectivă a avut loc în iulie 1979, când Nae Antonescu i-a fost oaspete la Sibiu d-nei Anca Sîrghie, dar până atunci el își făcuse o părere despre Domnia Sa, din afirmațiile unora, precum Monica Lazăr, dl prof. univ. Scridon sau bibliotecare de la B.C.U., acestea din urmă informându-l că l-a căutat „o doamnă frumoasă”, astfel încât el concluzionează într-o scrisoare din 1 iunie 1979, că „pentru mine ești a opta minune a lumii”, expresie pe care o cotează drept „o metaforă gratuită și fără nicio obligație!”, după ce mult timp își ceruse scuze cu adresarea: „ilustra mea nevăzută și necunoscută”, pe care se oferă să o servească cu informații literare, așa cum proceda și cu alții, în egală măsură.

Impresia puternică lăsată după întâlnirea de la Sibiu, din iulie 1979, apare în scrisoarea din 29 iulie 1979, în care îi mărturisește admirația pentru frumusețea intelectuală pe care o deține: „Dar dacă îți mărturisesc că ești femeia care m-a impresionat cel mai mult intelectual, încă nu am spus totul” (p. 142), Nae Antonescu consemnând restul în “Jurnal”. În rest, notează unele răspunsuri la problemele ridicate de d-na Anca Sîrghie, privind, de exemplu, romanul „Viața spre ziuă” de Mircea Valer Stanciu, text pe care-l consideră reușit, promițând un reviriment al prozei obiective în sensul pe care-l dorea Lovinescu.

De asemenea, vorbește despre poezia lui Radu Stanca, despre unele descoperite de către el în revista “Vremea”, precum și despre un curs de istoria teatrului francez interbelic pe care se oferă să i-l trimită, dacă în lucrarea d-sale abordează nu doar poezia, ci și teatrul. De asemenea, se oferă să sprijine documentația pentru o lucrare de Gradul I a d-nei Ana Meliță (Sibiu) etc., colegă a profesoarei Sîrghie.

O altă întâlnire a avut loc în toamna aceluiași an, 1979, în biroul lui Marin Preda, director la Editura “Cartea Românească”, în vederea unui interviu, început la Sibiu în toamna precedentă, dar la București ratat din cauza stării de ebrietate a scriitorului, stare comentată de Nae Antonescu și în “Jurnal” cu aceeași obidă colegială.

Apoi cei doi corespondenți s-au revăzut la Terebești, în cuibul de lucru al prietenului, printre valoroasele lui cărți și reviste, despre care Anca Sîrghie, sosită cu soțul și cu băiatul lor, își exprimă încântarea pe care a trăit-o, cunoscându-i familia, ca pe “o adiere suavă”. Încurajată continuu și convingător de Nae Antonescu, Anca Sîrghie este tot mai activă pe plan publicistic, unde încă în 1975 semnase în revista de specialitate „Limbă și literatură”.

O preocupare mai veche, determinată de relația de rudenie din partea mamei, memorandistul Nicolae Cristea, personalitate emblematică pentru Sibiu și pentru Transilvania, face ca, pentru moment, Anca Sîrghie să abandoneze pe Radu Stanca, fapt ce-l neliniștește pe Nae Antonescu, întrucât lipsea o monografie serioasă despre poetul dramaturg, iar Ion Vartic publicase doar o introducere în opera poetului prin eseul său Radu Stanca „Poezie și teatru” în 1978. Ținem să semnalăm faptul demn de apreciat, că în 4 mai 1978 la Sibiu, Anca Sîrghie a organizat la Librăria “Mihai Eminescu” prima lansare a noii cărți a colegului Vartic, eveniment livresc pe care ea l-a anunțat publicând în presa locală, chiar în acea zi, prima recenzie la eseul monografic proaspăt apărut. Pe de altă parte, tot în 1978 este publicat “Romanul epistolar” al lui Radu Stanca și al lui Ion Negoitescu, ce a creat dezamăgiri pentru Nae Antonescu și a provocat nemulțumiri pentru soția lui Radu Stanca.

Din nou, Nae Antonescu insistă pe lângă d-na Anca Sîrghie să reia preocuparea pentru Radu Stanca, sugerându-i că ar putea să intre cu el în „raiul «Literaturii»” ceea ce d-na Anca Sîrghie va izbuti în anul 1996, în vol. „Radu Stanca și obsesia Thaliei. Ipostaze ale omului de teatru”, carte care cuprinde cea mai mare parte din teza de doctorat a Domniei sale. Revine la acest autor în 2012 cu volumul „Dăltuiri” și „Radu Stanca, Profil spiritual” din 2015, amândouă în colaborare cu universitarul bucureștean Marin Diaconu, cărțile fiind publicate la „Fundăția Națională pentru știință și Artă”, București, cu acceptul acad. Eugen Simion.

Apoi, Anca Sîrghie semnează volumul „Radu Stanca – Evocări și interpretări în evantai”, (Editura TechnoMedia, Sibiu, 2016). În afară de lucrările cu caracter didactic (11 cursuri, dintre care 5 au avut și ediția a doua), preocuparea sa de suflet este scoaterea din uitare și restituirea memorialistului Nicolae Cristea, prin cele cinci cărți de studii, memorialistică și documente, dintre care două împreună cu Marin Diaconu. Pe de altă parte, în 2021, scoate la Editura TechnoMedia din Sibiu cartea „Radu Stanca și Sibiu” într-o primă formă, iar în 2022 va apărea ediția a doua a acestui studiu.

În toată perioada dintre 1976 și 1990, corespondența cu Nae Antonescu se derulează în aceiași termeni calzi și încurajatori, cu schimburi de cărți, pe atunci greu de procurat. De asemenea, se dialoghează și pe probleme legate de preocupările familiale sau despre condiția nesigură a profesorilor, chiar și titulari fiind.

Prin aceste probleme cotidiene dezbătute, epistolarul degajă o evidentă dimensiune culturală, date fiind proiectele concepute, lecturile efectuate, opiniile expuse în diferitele cărți publicate. Temeinic informat, Nae Antonescu îi chiar oferă d-nei Anca Sîrghie un îndreptar de lectură. La rândul său, d-na Anca salută cu bucurie apariția primei cărți a lui Nae Antonescu, după o lungă așteptare în editură, anume „Scriitori uitați” (1980), carte despre care constată că filosoful Constantin Noica, veche cunoștință a lui Nae Antonescu, știa. Desigur că această situație le întărește și mai mult prietenia, Nae Antonescu recomandându-l pe C. Noica drept „singurul filozof român de azi care gândește”, și se avântă în studierea filosofiei acestuia. El notează în jurnal, în 3 decembrie 1987, faptul că citește „pagini despre sufletul românesc”, cartea lui Noica din 1944. În seara zilei următoare, cade ca un trăsnet vestea morții filosofului în spital la Sibiu, el înveșnicindu-se la Schitul de la Păltiniș.

Sub impresia puternică a evenimentului, Anca Sîrghie revine după o lună cu o scrisoare, în care relatează ultimele zile ale lui Noica în spital, dar aduce și mărturia unor întâlniri irepetabile, ale unor dispute pe teme filosofice între Andrei Marga și Constantin Noica sau între C. Noica și Eugen Simion. Prin detaliile semnificative redate, Florian Roatiș, prefațatorul volumului Ancăi Sîrghie, “Dialog epistolar cu Nae Antonescu”, consideră că această scrisoare va rămâne în Istorie.

De asemenea, sinceritatea și autenticitatea pe care le degajă prin spiritul de cultură ce se remarcă, scrisorile redau practic profilul intelectual și uman al celor doi respondenți, fără trucaje, fără intenții de epatare, fără dorința de afișare etc. Această experiență trăită de d-na Anca Sîrghie a fost reactualizată prin împrejurarea dobândirii teancului de scrisori de la familia lui Nae Antonescu, împreună cu „Jurnalul”, după trecerea acestuia în eternitate, datorită bibliotecarului Cătălin Cira de la Biblioteca Universitară “Lucian Blaga” din Cluj-Napoca, chiar dacă scrisorile din debutul corespondenței se pare că s-au pierdut. În mare pericol fuseseră și cele 104 epistole primite de Anca Sîrghie de la profesorul din Terebești, despre care ea crezuse că au căzut pradă unui incendiu la locuința din Sibiu a profesoarei. Totuși, ele au fost găsite într-un târziu, ceea ce a părut un alt miracol. Șansa d-nei Anca a fost, pe de altă parte, că scrisorile primite de la profesorul terebeștean au fost salvate de la „tentativa” de ordine și curățenie, întreprinsă în zona unde erau depozitate.

Un alt motiv al apelului la corespondență, ca act de comunicare, e tendința secolului nostru de a apela la anume surse de informație mai rapide, mai directe, chiar dacă mai sumare, în ton cu ritmul de viață care pe cei doi îi nemulțumește. O observație pertinentă face și Emil Cioran cum că „Adevărul despre un autor e de căutat mai degrabă în corespondență, decât în opera sa, primise misterul confesiunii prin cuvânt, văzut ca „taină dumnezeiască”. De asemenea, Ion Dur în „Lancea lui Dorifor”, Editura Eikon, 2021, în “Tribuna”, Sibiu, an CXXXVII, nr. 8986, 14 sept. 2021, p. 10, afirmă că epistolele înfățișează autorul într-o lumină mai autentică și anume, „ca un personaj care și-a lăsat pentru un timp masca la garderobă”.

Apropo de “Dialogul epistolar”, autoarea remarcă manierele diferite, în funcție de target, imaginând mai multe modalități de a purta o corespondență cu exemple din literatura noastră: Eminescu – Veronica Micle, Radu Stanca – Doti, corespondență atât de diversificată a junimiștilor, Lucian Blaga – Vasile Băncilă, Ion Negoitescu și Radu Stanca.

Autoarea prezintă succint biografia lui Nae Antonescu, născut la 18 decembrie 1918 în comuna Terebești, jud. Satu Mare, cu școala urmată în Terebești – Oradea (Școala normală) – București în refugiu (unde a fost coleg cu Marin Preda, Facultatea de Filosofie și Litere din Cluj și Academia de Studii Economice la București, activitatea în redacția hebdomadarului “Dreptatea țăranilor”, perioadă care-i atrage detenția sub acuza de activitate politică național-țăranistă, începând din 1944. După război, Nae Antonescu s-a reîntors în satul natal, activând ca profesor de limba română, întrucât în Terebești el s-a simțit cel mai bine.

În anii studenției, s-a născut pasiunea pentru presă, el colaborând la mai multe publicații precum: “Familia”, „Steaua”, „Tribuna”, „Viața Românească”, „Limbă și Literatură”, „Convorbiri literare”, „Poesis”, „Nord Literar”. A fost interzis între 1946 și 1961, din cauza preocupării sale politice țăraniste și orientării religioase greco-catolice. A avut preocupări editoriale, a condus cenacluri, a fost director la Casa Corpului Didactic din Satu-Mare, unde scoate publicația . „Școală Sătmăreană”.

Corespondența celor doi scriitori, care sunt “eroii” principali ai noului roman epistolar, conturează filonul autobiografic al acestora. Astfel sunt consemnate aspecte ale vieții de dascăl la țară, evadările spre bibliotecile din Cluj, București și Oradea. Pentru N. Antonescu biblioteca era „paradisul pe pământ”, încât suporta chiar frigul iernilor din perioada socialistă, dar povestește cu încântare și despre lecturile în biblioteca italiană din Cassino. În alte scrisori, el povestește despre maladiile din copilărie,

viața stresantă din armată, dar mai ales despre suferința din timpul detenției – toate redată cu un umor amar. În perioada dialogului epistolar, Nae Antonescu debutează editorial cu vol. „Scriitori uitați”.

De o mare meticulozitate în documentare, el era dispus și chiar fericit să ofere ajutor altora prin informațiile ce le colecta, precum în cazul respondentei privind date despre apariția în presă a poeziilor și articolelor lui Radu Stanca. Impresionat că profesoara Anca Sîrghie îi răspunde la scrisori, spre deosebire de alte experiențe negative în acest sens, motivând cu umor situația prin aspectul său fizic, „Pappini al României – nu și ca persoană culturală. În mod deosebit este preocupat de cercetarea presei literare interbelice, informații adunate în vol. cu același nume, material care-i folosește autoarei în elaborarea unui curs univ. intitulat: „Din istoria presei românești”, Editura TechnoMedia, Sibiu, 2004.

Modest, când consemnează un succes personal, Nae Antonescu evidențiază doar partea hazlie a evenimentului. Întrebat de ce iubește mai mult cărțile decât femeile, el a răspuns: „Pentru că se pot răsfoi mai ușor”. Alteori, în epistole, își exprimă prețuirea față de izbânzile publicitare ale autoarei, subliniind efortul de a susține în paralel și alte nenumărate griji ale vieții.

Adevărat filon de „trăire prietenească”, această corespondență a consemnat și unele situații mai grave de viață a lui, sprijin moral oferit cu tact și sensibilitate precum în scrisoarea din 1 martie 1978, unde-i prețuiește o frază în care se regăsește: „Adevărul meu nu trebuie să corespundă cu al altora” – cu referire la unele „necazuri didactice”. În unele scrisori își exprimă dorința de a revedea Sibiu, amânată atât de mult.

La rândul ei, autoarea se confesează privind greutatea legate de editarea cărții cu Jurnalul lui Nicolae Cristea, pentru care i-a trebuit un deceniu întreg de documentare și redactare, sau chiar cele gospodărești, manifestând o încredere sufletească și o profundă implicare spirituală în această deosebită relație a două spirite superioare.

Pentru d-na Anca Sîrghie, această prietenie de suflet a însemnat un dar spiritual prin care hazardul și-a manifestat prezența benefică în efortul propriei împliniri.

De aceea, publicarea volumul Ancăi Sîrghie, “Dialog epistolar cu Nae Antonescu” la Editura TechnoMedia din Sibiu în anul 2023, constituie un gest de recunoștință, alături de convingerea dreptului la recunoaștere valorică a acestui profil spiritual, unul pe cât de discret, pe atât de distins și superior.

Sebastian DOREANU

Epistolae Manent

Cel mai vechi mesaj scris, rămas până la noi, s-ar afla, după spusele arheologilor, pe Tăblițele de la Tărtăria, a căror vârstă este evaluată la 7500 de ani, precedând astfel tăblițele de argilă sumeriene sau hieroglifile egiptene. Cum simbolurile de la Tărtăria nu au fost descifrate până acum, nu se cunoaște conținutul mesajului. Poate este o informație economică, referitoare la o zonă mai bogată decât altele în vânat, sau o scrisoare de dragoste pentru o femeie dintr-un trib vecin. Ce se poate afirma cu siguranță este că mesajul scris, între un personaj "transmițător" și altul "receptor", poate fi considerat printre cele mai vechi forme de literatură scrisă, într-un tandem, de-a lungul veacurilor, cu literatura orală. La Brașov, la Arhivele Statului, se păstrează "**Scrisoarea lui Neacșu din Câmpulung**", datată 29 (sau 30) iunie 1521. Este un document cu caracter militar (conține informații despre numărul și mișcarea oștilor otomane în Balcani), dar, alături de istorici, scrisoarea este revendicată și de criticii literari. George Călinescu își începe masiva "**Istoria Literaturii Române**" cu o scrisoare, această scrisoare.

Anca Sîrghie, timp de peste o jumătate de secol, profesor la licee din Sibiu și București, apoi conferențiar universitar la Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu, respectiv Universitatea "Alma Mater" din același oraș transilvan și la Universitatea de Arte din Târgu-Mureș, autoare a numeroase volume de istorie a literaturii, critică literară, monografii, amintiri și reportaje de călătorii (*), a publicat de curând un volum în care a adunat scrisorile schimbate cu un intelectual de marcă din nordul României. Este

vorba despre Nae Antonescu (**), profesorul stabilit la Terebești, lângă Satu Mare, publicist prodigios, autorul unor volume de referință pentru cultura română, unele dintre ele apărute postum, întrucât statutul său de intelectual cu vederi țărăniste i-a adus, în perioada stalinistă a socialismului românesc, o condamnare politică la închisoarea din Oradea, ținându-l departe, după eliberare, de presa și editurile timpului.

Volumul în cauză, "**Anca Sîrghie. Dialog epistolar cu Nae Antonescu**", (***) , cuprinde 104 scrisori adresate de Nae Ionescu celei "de-a opta minuni a lumii", cum își numește partenera de dialog epistolar, și 42 de scrisori plecate de la Sibiu spre Terebești, la care mai sunt adăugate, la sfârșitul volumului, încă cinci misive, nedatate, semnate tot de Anca Sîrghie.

Volumul se deschide cu o prefață semnată de Florian Roatiș, care ne introduce în laboratorul cercetătoarei Anca Sîrghie și fascinația pe care au avut-o asupra domniei sale două personaje legate de orașul de pe malul Cibinului; este vorba despre Radu Stanca și respectiv Constantin Noica. Primul, asupra căruia s-a aplecat cu acribie și i-a dedicat ani din viață, analizându-i opera și activitatea profesională, cu rezultate notabile, sub forma unor volume de exegeză bine primite de către specialiști și publicul larg, al doilea, o adevărată "instituție culturală" în vremea deșertului comunist, care s-a deschis cu înțelegere și, mai ales, cu prietenie, către tânăra profesoară, încurajându-i activitatea culturală, profesională și publicistică. Un bogat cuvânt introductiv, semnat de Anca Sîrghie, îl familiarizează pe cititor cu biografia intelectuală a lui Nae Antonescu, profesor în Sătmar, dar și cu activitatea mai tinerei parteneri de dialog epistolar.

Corpusul de scrisori publicat în acest volum debutează la 20 iunie 1976, cu misiva plecată de la Terebești spre Sibiu, încheindu-se tot cu o scrisoare a profesorului Nae Antonescu, la data de 9 februarie 1990. Din păcate, multe

scrisori schimbate între cei doi parteneri de dialog s-au pierdut de-a lungul vremii, cum aflăm din cuvântul introductiv, așadar cu atât mai mare este meritul alcătuirii acestui volum, spre neuitare.

Originile dialogului epistolar trebuie căutate în activitatea "detectivistică", depusă de Anca Sîrghie, pe urmele lui Radu Stanca. Înscrisă la doctorat cu o lucrare pe acest subiect, la Universitatea din Cluj, tânăra profesoară de la Sibiu apelează la mai vârstnicul Nae Antonescu, împătimit colecționar și cititor de reviste vechi, de grabă vizitator, cercetător și căutător de aur bio-bibliografic în bibliotecile din țară. Dacă Radu Stanca a fost scânteia de la care a pornit această flacără culturală, cu timpul, subiectele s-au deschis ca un evantai purtat în pas de Flamengo. Un loc binemeritat își găsesc, în rândurile misivelor, informațiile despre gânditorul paideic de la Păltiniș, Constantin Noica, adulat dar și contestat de anumite foruri culturale. La vremea respectivă, ca de altfel și în zilele noastre, sprietoarea "legionarismului" funcționa la fel de bine, fapt ce dovedește, fără tăgadă, o continuitate a anumitor blocaje mentale la nivelul societății. În schimb, în casa familiei Sîrghie de la Sibiu, Constantin Noica era întotdeauna bine primit. Misivele plecate spre Terebești dau seama de întâlniri și dialoguri scilpitoare, între patriarhul filosofiei românești la vremea respectivă și mai tinerii cercetători în-ale umanioarelor. Redescoperim în scrisori nume cunoscute ale scenei culturale românești; Andrei Marga, Eugen Simion, Mircea Ivănescu, Gabriel Liiceanu, Andrei Pleșu. Odată cu trecerea timpului, mesajele devin adevărate confesiuni. Evenimente familiale, bucurii ale tinerei profesoare dar și mamă, care împărtășește bucuria câștigării Premiului I, de către unul dintre fiii săi, la Olimpiada de Literatură, sau, câteodată, mai puțin plăcute, se regăsesc în paginile acestor mesaje. Dureri, cum ar fi pierderea unei rude apropiate sau a unui prieten drag, își găsesc alinare în cuvintele de îmbărbătare ale partenerului de dialog, în ambele direcții. Pentru istoria literaturii, pentru cultura română, merită citite scrisorile în care Anca Sîrghie descrie ultimele zile de viață și respectiv

moartea lui Constantin Noica. Rândurile acelea se apropie de frumosul și tragicul text "**Mahaparinirvana**", scris de către Ioan Petru Culianu, care i-a fost alături lui Mircea Eliade în orele dinainte Marii Treceți, așa cum Anca Sîrghie i-a fost alături lui Constantin Noica. Nu sunt evitate în a fi menționate neplăcerile și greutățile zilnice, în regimul comunist din România deceniilor 8 -9 ale secolului trecut, unde procurarea celor necesare familiei era la fel de dificil precum procurarea unor cărți de către profesori, cercetători, oameni de cultură. Odișea obținerii cărților lui Mircea Eliade, difuzate cu parcimonie și "pe liste", poate figura într-o analiză a comunismului românesc.

De-a lungul timpului s-au publicat opuri cuprinzând scrisori ce au devenit parte din patrimoniul cultural universal: "*Scrisorile lui Seneca pentru Lucillus*", "*Scrisorile lui Abelard și Heloise*", scrisorile lui Machiavelli, ale doamnei de Seville sau, în spațiul românesc "*Scrisori către Vasile Alecsandri*", de Ion Ghica, schimbul de scrisori dintre Lucian Blaga și Vasile Băncilă, corespondența de dragoste dintre Nae Ionescu și Margareta Fotino, dintre Radu Stanca și soția lui Doti, fără să uităm "*Un roman epistolar Ion Negoițescu - Radu Stanca*".

Într-un fel, acest volum, îngrijit de către Anca Sîrghie, încheie o epocă. Se tot vorbește despre dispariția cărților tipărite. Umberto Eco a scris la un moment dat că "nu vom scăpa " niciodată de cărți. (****). Putem vedea însă, cu ochii noștri, dispariția genului epistolar așa cum îl cunoaștem. Viteza de comunicare a crescut enorm odată cu intrarea în epoca tehnologiei. Cine mai are timp să aștearnă pe hârtie o scrisoare, în special folosind caligrafia, scoasă de mult din programa de învățământ și, mai ales, cine mai are răbdare să trimită letera prin poștă și să (mai) aștepte răspunsul ? Un călător francez, Stanislas Bellanger, ajuns pin Valachia mijlocului de secol 19, afirma că poștalionul făcea zece zile de la București la Iași (*****). De la un cal distanță am ajuns astăzi, iată, la un click distanță, click-ul care ne deschide infinite

posibilități dar ne închide, în același timp, interacțiunea firească și directă cu semenul nostru. Câștigând timp pe computer sau prin telefon, am pierdut frumusețea unor fraze așternute cu penița pe foaia albă de hartie, fraze construite ca măretia unei catedrale gotice sau șlefuite cu migala figurilor de stil dantelate, împodobite cu arabescurile unei limbi ce se retrage, la rândul ei, în fața barbarismelor invadatoare. Mesajele de astăzi, transmise prin diferite forme electronice de comunicare, seamănă tot mai mult cu papirusurile egiptene, pline cu hieroglife, emoticoane, emoji și desene animate sau sunt construite după alfabetul cretan liniar B, de acum 3000 de ani, când vocalele lipseau din mesajul scris iar frazele erau compuse din alipirea primei litere din fiecare cuvânt.

Este interesant de urmărit, în volum, forța centripetă, ce-i apropie, în mesajele schimbate, pe cei doi corespondenți. Dacă în primele scrisori apelarea se face protocolar, doamnă profesoară/domnule profesor, urmată de dragă colega/drag coleg, trecerea se face lin, odată cu cimentarea unei prietenii ce va rezista decenii, la folosirea prenumelui dragă Anca/dragă Nae, amintind de o altă prietenie în care au fost lăsate deoparte conveniențele: "dragă Vasile (Băncilă)/dragă Lucian (Blaga)".

Postfața, semnată de George Vulturescu, dă seamă despre rolul important jucat de profesorul Nae Antonescu în viața culturală sătmăreană, iar Anexele la volum închid fericit acest dialog epistolar, printr-un bogat album de fotografii, împodobind, ca o boltă renaștistă, o minunată prietenie, o adevărată frescă în imagini, ce se continuă și după dispariția fizică a unuia dintre actanții acestui dialog, respectiv Nae Antonescu, iar una dintre profețiile lui, menționată în scrisori, s-a împlinit cu asupra de măsură. Partenera lui s-a afirmat plenar ca profesor universitar, a publicat cărți necesare pentru o mai bună cunoaștere a literaturii române

și a devenit un om de cultură recunoscut în țară și peste hotare, după cum dovedesc imaginile din acest volum. Cei doi profesori oferă cititorilor exemplul unei prietenii epistolare create în jurul frumuseții limbii române, a interesului pentru cărți, a iubirii pentru cultura națională, slujită cu devotament, ani în șir. Misivele celor doi intelectuali, publicate acum, dau, și, mai ales, vor da seamă în viitor de "minunata lume veche", o lume a cărților tipărite și a scrisorilor așternute pe hârtia albă, ca o velă de corabie la orizont. Umberto Eco nu s-a înșelat. Cărțile vor dăinui și în "minunata lume nouă".

.....
(*) Dintre numeroasele cărți semnate și îngrijite de Anca Sîrghie amintim: *Radu Stanca și obsesia Thaliei* (1996); *Nicolae Cristea: File de memorialistică. Jurnal* (1998); *Memorandistul Nicolae Cristea și epoca sa* (prima ediție 1999; ediția a doua 2011); *Pagini din istoria bibliotecilor* (2003); *Lectura și studiul* (prima ediție 2001; ediția a doua 2002); *Din istoria presei românești* (2004); *Întâlniri pe calea undelor* (2 volume, 2008; 2011); *Radu Stanca: Dăltuiri* (2012, în colaborare cu Marin Diaconu); *Aurel Cioran, fratele fiului risipitor* (2012, în colab.cu Marin Diaconu); *Radu Stanca: Profil spiritual* (2 volume, 2015, în colab. cu Marin Diaconu). *Lucian Blaga și ultima lui muză* (2015, cu versiunea franceză *Lucian Blaga et sa dernière muse*); *Radu Stanca. Evocări și interpretări în evantai* (2016); *America visului românesc* (3 volume; 2017, 2019, 2020); *Nicolae Cristea: Meditațiuni politico-istorice* (2018); *Nicolae Cristea: Publicistică* (2019); *Procesul Memorandistului Nicolae Cristea* (2021); *Radu Stanca și Sibiu* (prima ediție 2022; ediția a doua 2023). Acestor volume li se adaugă *Caiete Cioran* (3 volume); *Întâlniri cu Cioran* (6 volume, în colab. cu Marin Diaconu); *Modelul cultural Noica* (5 volume, în colab. cu Marin Diaconu); *Caietele Constantin Noica*, iar lista este departe de a fi epuizată.

(**) Volume publicate de Nae Antonescu: *Scritori uitați* (prima ediție 1980; ediția a doua 2017); *Reviste literare conduse de Liviu Rebreanu* (1985); *Revista Jurnalul Literar. Monografie* (1999); *Scritori și reviste literare din perioada interbelică* (2001); *Reviste literare interbelice* (2001); *Reviste din Transilvania* (2001); *Revista Fundației Regale. Monografie* (2006); *Din presa sătmăreană de altădată* (2013); *Jurnal literar 1974-1989* (2015), ultimele două volume apărute postum, la care se adaugă ultima apariție editorială, *Nae Antonescu, Corespondență primită 1960-1969* (2022)..

(***) *Anca Sîrghie Dialog epistolar cu Nae Antonescu*, editura Techno Media, Sibiu, 2023, 340 pg.

(****) Jean-Claude Carriere, Umberto Eco: *Nu sperați că veți scăpa de cărți*, editura Humanitas, București, 2010, 256 pg.

(*****) Stanislas Bellanger: *Le Keroutza. Voyage en Moldo-Valachie*, Paris, Librairie Francaise et Etrangere, 1846, 472 pg. (tome I), 482 pg.(tome II)

Nicholas DIMA

PostDoc

În Țara Soarelui Răsare

(Fotojurnal Instantaneu) de Florentin Smarandache

Florentin Smarandache este fara indoiala un om deosebit. Scriitor unic in felul lui, mathematician cunoscut la nivel mondial, si om neastamparat cu o sclipire geniala care se plimba pe mapamond ca pe plaiurile Olteniei sale natale. Intr-un cuvânt, e un original. Cum poate fi numit altfel un confrate care a descoperit o ramura noua a stiintelor matematice si care a scris cateva sute de carti si brosure de observatii si adontari de tot felul, mergand de la ganduri filozofice pana la reactii practice de moment?

L-am cunoscut pe profesorul Smarandache prin internet si ne-am intalnit recent la o reuniune a unui grup de romani pe care soarta i-a adunat la Tucson in Arizona unde acum locuim si noi. Am descoperit un om deschis, onest, popular si prietenos; un roman asa cum erau romanii buni de alta data. Vorbind cu el, nu intuesti preocuparile matematice si abstracte pe care le descoperi citindu-i cartile. Cu prilejul acelei intalniri, de ziua nationala a Romaniei sarbatorita la Tucson in decembrie 2023, Florentin Smarandache mi-a oferit cartea-brosura mentionata mai sus, ceace imi ofera posibilitatea sa scriu si despre autor si despre multiplele sale preocupari.

Cartea are 150 de pagini si numeroase fotografii si a fost tiparita in 2014 la editura Duran din Oradea. Ea descrie in principal experienta academica a autorului dobandita in cursul vizitelor in Japonia in anii 2012 si 2014. Insemnarile oglindesc persoalitatea dinamica a autorului care nu isi poate opri motorul intelectual intern ce il poarta pe toate meridianele globului. Autorul descrie viata cotidiana a unui simplu vizitator in paralel cu preocuparile oamenilor de stiinta. Acestia exploreaza posibilitatile unui viitor pe care noi, muritorii de rand, nici macar nu ni-l putem imagina.

Lectura cartii incepe lent si neobisnuit, dar atrage repede atentia printr-un stil ‘contra-literar’ si prin labirintul de informatii si intamplari la care te expune autorul. E o forma literara pe care eu o numesc ‘paralela cu realitatea’, dar care se potriveste ca o manuse cu lumea intoarsa pe dos din aceste zile. Autorul te duce parca de mana si te ghideaza pana iti gasesti singur fagasul prin care sa inaintezi pe neasteptatele carari ale cartii. In drum spre un final imprezibil, urmezi nenumarate detururi si faci multe popasuri neasteptate, Si dupa ce te-ai ratacit pe mai mlte meridiane si fuse orare, te intrebi de ce s-a terminat scrierea atat de abrupt? Ar trebui sa continue! De fapt nu s-a terminat, pentru ca autorul isi continua atat cautarile interioare cat si noi repere de pe mapamond.

La obiect, profesorul Smarandache ne ofera statistici generale, multe din ele inedite si utile, informatii exacte necesare turistilor, ganduri si reactii la situatii bizare, intalniri la capatul lumii cu tot felul de persoane neobisnuite, si intruniri stiintifice intelese doar de o elita de experti. Astfel, facem cunostinta cu asemenea notiuni ca: Masuri si Cercetari Neutrosofice, Mecatronica Medicala, Logica Fuzzi, Miscarea Inverted Pendulum, Masurarea Disturbantelor si alte... bizarerii. In plus, compatriotul nostru este co-autor al teoriei Dezert-Smarandache, elaborata impruna cu cercetatorul francez Jean Dezert si care are aplicatii practice in mai multe domenii.

Omul nostru intr-adevar neobisnuit are insa si preocupari si activitati literar-artistice. In acest sens, am gasit in aceasta carte mai multe pagini de literatura stiintifica, pagini pline de semnificatie. De exemplu, cu prilejul vizitei sale la Hiroshima, orasul unde a explodat prima bomba atomica. Florentin-omul ne ofera o ampla prezentare a evolutiei stiintei nucleare de la primele teorii pana la ziua exploziei. Decrierea m-a afectat personal pentru ca in prima tinerete am facut si eu doi ani de politehnica si am fost atras de fizica si chimie. Cred ca m-as fi specializat in fizica nucleara daca nu as fi fost arestat si exmatriculat din facultate. In inspirata sa vizita la Hiroshima, confratele Florentin scoate in special in evidenta partea umana a tragediei care a zdruncinat lumea si care o ameninta si in ziua de azi.

In ce priveste Japonia, brosură ofera cititorilor numeroase adnotari din toate domeniile: istorie, geografie, economie, arhitectura, limba, cultura, mentalitate. In plus, prin caracterul sau personal: bonom, onest, curios si deschis, Florentin isi face prieteni si e invitat peste tot si foloseste orice imprejurare si orice moment ca sa observe ceva nou sau inedit. Totul e descris cu sinceritatea unui adolescent care descopera o lume noua la fiecare pas. Nu e de mirare ca peste tot i se deschid usi si suflete noi.

In tot acest timp, autorul invata in fiecare zi cateva cuvinte nipone si cred ca daca ar fi ramas mai mult timp in Japonia ar fi ajuns sa vorbeasca binisor limba. Cu aceasta ocazie, inavam si noi putina japoneza: *Hai* inseamna Da; *Arigato* inseamna multumesc; *Kampai* inseamna noroc, si *Geishe* e doamna de companie... Ca un barbat normal ce sunt, m-am intreb cum de nu a intalnit nici o japoneza care sa-i placa? Am gasit raspunsul in paginile urmatoare intr-un proverb Nipon: *Cu o femeie urata te obisnuesti dupa trei zile; cu o femeie frumoasa ai dureri de cap dupa trei zile*. Deci, Florentin nu a vrut probabil sa aiba dureri de cap. (Imi plac proverbele. Ele oglindesc in mare masura mentalitatea, trasaturile, humorul si cultura nationala a popoarelor).

Profesorul Smarandache, pensionat in ultimii ani, constata nemijlocit ca Japonezii sunt muncitori, disciplinati, onesti, loiali, politiciosi, ospitalieri, modesti si excesivi in toate aceste trasaturi. Nu e de mirare ca doar la cateva decenii dupa incheierea ultimului razboi mondial Japonia a devenit lider al tehnologiei de varf. Japonia traieste deja lumea viitorului, ceace ii shocheaza pe toti vizitatorii straini. Si totusi, acest viitor a produs un mare shoc national care poate duce la disparitia natiunii Nipone. Este vorba de curba demografica negativa a omenirii moderne, perspectiva care ameninta tot occidentul. Japonezii nu se mai inmultesc..!

Si in incheiere, in calitate de profesor eu insumi, redau un sfat Budist pe care autorul il mentioneaza la pagina 104: *Transmite-ti cunostintele; este o metoda de a atinge imortalitatea*. Este ceace am incercat sa fac prin aceste randuri. Felicitari, Stima si Sanatate.

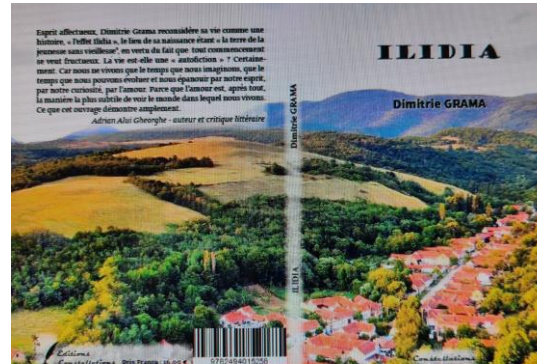
Tucson, Arizona, 8 ianuarie 2024

ILIDIA

Dimitrie GRAMA

Traduction : Amalia Achard

Adaptation : Daniel Malbranque

Ilidia, terre de paradis Ilidia, petite bourgade du Sud-Ouest de la Roumanie, à quelques encablures de la frontière serbe. 300 âmes à tout casser. Une atmosphère qui sent bon la ruralité d'antan, du temps où le temps imposait son rythme aux hommes et non l'inverse. La guerre officiellement est finie. Le Parti Communiste a fait tomber la monarchie et peu à peu supprimé tous ses opposants. Au fin fond des campagnes, la nouvelle loi se confronte aux pratiques enracinées dans l'âme de ceux qui ont toujours vécu là. Le bond en avant leur paraît souvent marche forcée, poussée par les bulldozers de la modernité. Un nouveau monde qui profite, hélas, encore seulement à quelques-uns. Nous sommes au début des années 50. Et un enfant rêve. Un enfant ou plutôt un homme d'un âge avancé qui se souvient du paradis qu'il y a trouvé là et dont il boit encore aujourd'hui le miel grâce à sa mémoire...

Cet enfant, cet homme d'âge mûr, c'est l'auteur, Dimitrie Grama. Parti depuis longtemps hors de son pays d'origine pour faire, comme l'un de ses aïeux, carrière de chirurgien, il se laisse ici imbiber par la nostalgie. Ce qui aurait pu sous la plume de nombre d'autobiographes être un récit entendu, complaisant, fastidieux, grâce à la magie de la simplicité et de l'émotion devient tableau enchanté / enchanteur. L'évocation de ce petit village où il a passé les années paradisiaques de son enfance est un miracle de justesse d'écriture. S'y mêlent hommages à ses aïeux, scènes tendres ou pleines d'humour, rêves de l'enfant qui découvre la vie, personnages truculents ou attachants, féerie des légendes, puis expériences, espoirs et troubles de l'adolescence.

Au-delà des souvenirs du petit Mitru (surnom enfantin donné à l'auteur), c'est toute une époque et une région qui revivent dans le récit de Dimitrie Grama. Le travail des champs, les relations entre les villageois et le nouveau régime, le rôle des tziganes, la solidarité entre gens de misère, l'organisation ancestrale de la vie au village, les histoires d'antan qui peuplent l'esprit des anciens, etc. L'auteur fait ici véritable œuvre d'historiographe. Mais on n'oubliera pas cependant que devant cette toile de fond, merveilleusement tissée, c'est l'aventure d'un petit garçon puis d'un jeune adolescent qui nous est conté. Et c'est là que la plume de Dimitrie Grama se fait charmeuse. Dès le prologue, on embarque dans les pas du petit Mitru et jusqu'à la dernière ligne on se laisse conduire avec délectation, ressentant avec lui ses incompréhensions devant le monde des grands, ses peurs, ses interrogations, ses bonheurs, ses malheurs, la joie de vivre libre, la découverte de l'amour et les remises en cause de ses certitudes.

On vibre à chacun des chapitres qui ont le mérite d'être ramassés et vifs comme autant de petites nouvelles. Le choix de cette forme brève est judicieux, car cela donne de l'allant et correspond à l'esprit qu'a voulu nous faire ressentir l'auteur : les souvenirs arrivent à l'improviste, sans toujours un ordre décidé. Mais cela ne remet pas en cause l'unité du récit qui se construit peu à peu comme un puzzle pour finir par former l'image vraie du paradis que fut pour l'auteur le village d'Ilidia et où nous sommes si généreusement invités. Je suis sûr que pour Dimitrie Grama ce récit était nécessaire, pour nous il est tout simplement jubilatoire!

Doine și Balade

poezie contemporană

Sophie LU

Sophie Lu, a Canadian Chinese Poet, Master of Computer Science, she is a life member of the World Congress of Poets. She has published two selections of poetry, *Flashback in Time* and *The Sorrow of a Secret Garden*. She was the second-prize winner of the First China Urban Literature Poetry Competition in 2015, and first-prize winner of the Second “Monkey King Cup” Chinese Poetry Competition in 2021.

作者简介:

索菲，加拿大华人诗人，计算机硕士。世界诗人大会终身会员。出版有诗集《倒叙的时光》，《巴卡贝尔的忧伤》。曾获2015年首届中国城市文学诗歌大赛二等奖，2021年第二届“猴王杯”华语诗歌大奖赛一等奖。

Sophie Lu, o poetă chineză canadiană, master în informatică, este membră pe viață a Congresului Mondial al Poetilor. Ea a publicat două selecții de poezie, *Flashback in Time* și *The Sorrow of a Secret Garden*. Ea a fost câștigătoarea Premiului II al Primului Concurs de Poezie de Literatură Urbană din China în 2015 și câștigătoarea Premiului I al celui de-Al Doilea Concurs de Poezie Chineză „Cupa Regelui Maimuțelor” în 2021.

Prezentare și traducere în română de **Liviu PENDEFUNDA**

The Leaning Tower of Pisa

I come, not to put it upright.
For to oppose the world,
Neither do I have the might,
Nor the mind.

A bell tower that never rings a day,
More admirers it attracts,
Than all other towers that do play.
Like the Godfather of Sicily who never preached,

But by that name was known,
Inspiring awe and tremor far-stretched.

Imperceptibly inclines the way up,
Till step by step I reach atop.
All around me,
A tilted world I see.

Aloft and silent the alarm bell hangs.
Leaning--leaning without falling,
It has lived to become a wonder real,
Idolized in a world seized with wonder-zeal.

Walking out of the tower,
Everything goes on as ever.
The upright cannot be made aslant,
Nor the slanted upright.
The upright always win in quantity,
While the slanted, in oddity.

比萨斜塔

我不是来扶正它的
我无力也无意与世界为敌

作为钟楼，它未曾撞过一天钟
却比天下钟楼更倾倒众生
堪比西西里教父，一生从没布过道
却以教父之名震慑江湖

绕着察觉不出的斜道
我一步步登上塔顶
环顾四周
整个世界，都是斜的

警世之钟高悬而沉默
斜——斜而不倒的绝技
已然让它活成奇迹
扬名立万于膜拜奇葩的人间

走出斜塔，世道依然如故
该正的正，该斜的斜
正的永远比斜的多
斜的永远比正的惊世骇俗

Turnul înclinat din Pisa

*Vin, nu ca să îl pun în picioare.
Pentru a mă opune lumii,
Nici eu nu am putere,
Nici mintea.*

*O clopotniță care nu bate niciodată,
Mai mulți admiratori atrage,
Decat toate celelalte turnuri care joacă.
Ca nașul Siciliei care nu a predicat niciodată,
Dar cu acest nume era cunoscut,
Uimire inspiratoare și tremur extins.*

*Înclină imperceptibil drumul în sus,
Până când pas cu pas în vârf ajung.
Peste tot în jurul meu,
O lume înclinată pe care o văd.*

*În sus și în tăcere, clopotul atârână.
Aplecat--aplecat fără a cădea,
A trăit pentru a deveni o minune reală,
Idolatrizat într-o lume cuprinsă de zel-minune.*

*Ieșind din turn,
Totul merge ca întotdeauna.
Cei drepți nu pot fi aplecați,
Nici verticalul înclinat.
Cei drepți câștigă întotdeauna în cantitate,
În timp ce înclinatul, în ciudățenie.*

The Sistine Genesis Frescoes

God created man, in His own image,
Michelangelo created God, in the image of man.
On the Sistine Dome, His fingertips and Adam's
Nearly touching, yet forever separated,
Much like a father and son.
Among the bustling visitors, how many
Come to worship God? And how many
Come to look up at Michelangelo?

2023.9.20 Vatican

西斯廷创世纪壁画

上帝创造了人，照祂自己的样子
米开朗基罗创造上帝，照人的样子
西斯廷穹顶，祂和亚当的指尖
几乎相触，却永远分离
像极了一对父子
熙熙攘攘的游人，有多少
来敬仰上帝？又有多少
来仰望米开朗基罗？

2023.9.20 梵蒂冈

Frescele Genezei Sixtine

*Dumnezeu l-a creat pe om, după chipul Său,
Michelangelo l-a creat pe Dumnezeu, după chipul omului.
Pe Domul Sixtin, vârful degetelor Lui și ale lui Adam
Aproape se-ating, dar despărțite rămân pentru totdeauna,
La fel ca un tată cu-al său fiu.
Dintre vizitatorii plini de viață, câți
Vin să se închine lui Dumnezeu? Și câți
Vin să privească la Michelangelo?*

Rome and Heaven

You say all roads lead to Rome.
But he doesn't want to go to Rome;
He is going to Heaven.

罗马与天堂

你说条条大道通罗马
但他不想去罗马
他要去天堂

Roma și Raiul

*Spui că toate drumurile duc la Roma.
Dar el nu vrea să meargă la Roma;
El merge în Rai.*

Bitter Melon

When my daughter was but months old,
To prevent her from sucking her fingers,
I learned a trick from seasoned others: on her tiny fingers,
I'd dab just a bit of bitter melon juice. Unexpectedly
what was foolproof for other kids proved futile with her.
Just like many things in life, she had her own way.
Gnawing unfazed, she grew fond of bitter melon along the way,
So much so that it remains her favored dish even now.
Tonight, as I stir-fry bitter melon with eggs,
I think of my daughter, far away on the horizon.
Cooking and contemplating, contemplating and cooking:
Could the bitterness she's faced over the years
Trace back to the early days of bitter melon juice
Once smeared on her little fingers?

苦瓜

女儿几个月大时
为了避免她吮手指
我跟高人学了一招：在她的手指头
抹一点苦瓜汁。出乎意料
对别的孩子屡试不爽的招数
对女儿压根不管用
就像许多事情一样，她有自己一套
她照啃不误，顺带还爱上了苦瓜
以至于到现在，仍是她喜欢的菜式
今晚苦瓜炒鸡蛋，想起远在天边的女儿
边想边做，边做边想：
难道这些年来她所受的苦
跟小时候涂在她小手指上的
苦瓜汁有关？

Pepeenele amar

*Când fiica mea avea doar câteva luni,
Pentru a o împiedica să-și sugă degetele,
Am învățat un truc de la alții experimentați: pe degetele ei mici,
Aș tampona doar puțin suc de pepene amar. Neasteptat
ceea ce a fost fără greșală pentru alți copii s-a dovedit inutil cu ea.
La fel ca multe lucruri în viață, ea a avut felul ei.
Ronțăind netulburată, ea s-a îndrăgostit pe data de pepenele amar,
Atât de mult încât a rămas mâncarea ei preferată și acum.
În seara asta, în timp ce prăjesc pepene amar cu ouă,
Mă gândesc la fiica mea, departe la orizont.
Gătitul și contemplarea, contemplarea și gătitul:
Ar putea amărăciunea cu care s-a confruntat de-a lungul anilor
S-o urmărească din primele zile ale sucului de pepene amar
Odată uns pe degetele ei mici?*

Flashback In Time

Wrinkles disappear, skin as clean and clear as water,
Beaches at low tide, shells left behind by night
Be picked up by leaning over.
Pairs of eyes on poplar trees,
Scabbed scars hurt and itch,
Blood oozing out drip by drip.
Going back to original,
Saplings in green, seeds yet to sprout,
Flowers yet to bloom, snow yet to fall, the moon yet to be full.
I hadn't yet met you; the river hadn't yet turned.
The universe was still a black hole,
Quantum was yet to grasp entanglement.

倒叙的时光

皱纹消隐，肌肤光洁如水
退潮的海滩，黑夜遗留的贝壳
俯身可拾
白杨树上一双双眼睛
结痂的伤口痛且痒
血一滴滴渗出来
回到最初
青涩的树苗，未发芽的种子
花未开，雪未落，月未圆
我未遇见你，河流未拐弯
宇宙还是黑洞
量子不懂纠缠

Amintire în timp

*Ridurile dispar, pielea curată și limpede ca apa,
Plaje la reflux, scoici lăsate în urmă noaptea
Fii ridicat aplecându-te.
Perechi de ochi pe plopî,
Cicatricile cu crustă dor și te mânâncă,
Sânge care curge picătură cu picătură.
Revenind la original,
Puiți în verde, semințe încă de încolțit,
Flori încă să înflorească, zăpadă încă să cadă, luna încă plină.
nu te-am cunoscut încă; râul nu se întorsese încă.
Universul era încă o gaură neagră,
Cuantumul nu a înțeles încă încurcătura.*

Mykonos Island

Though unable to swim freely, walking into the sea is a joy,
Though unable to own the ocean, collecting some pebbles
To take home the breath and imprint of the Aegean Sea,
As a humble tribute to this journey.

Stones here in this stretch of sea seem
Distinct from those found anywhere else.
Rough as the mythical monster Minotaur,
Yet delicate and smooth like southern red beans.

As I bend down, a wave rolls in,
Sweeping away the pebble I aim to grab,
Yet some new ones rush forth.
The sea is vast, yet so little can I carry away.

Picking up an orange one is to give up colors other than orange,
Picking up an oval one is to give up shapes other than oval,
Picking up one the size of a ring finger is to give up other sizes,
Picking up this wave is to give up the next wave,
Oh no, I can grasp only pebbles,
But none of the wave.

Elie, my beauty! I shall not be too greedy,
With you, I have but this fleeting moment.

2023.9.27 Elie Beach

米克诺斯岛

不能畅游，海边擢足也一解快意
无法拥有大海，不妨淘些小石子
把爱琴海的气息和印记带回家
何尝不是对这段旅途谦卑的敬意

这一片海域的石子，似乎
有别于他处
粗粝如神话怪兽弥诺陶洛斯
细腻光滑宛如南国之红豆

俯身之间，一阵波浪袭来
瞄准的那颗还来不及抓起
已被卷走；又冲来一些新的
海那么大，我能带走的却那么少

捡起一颗橘红的，就是放弃橘红以外的颜色
捡起一颗椭圆的，就是放弃椭圆以外的形状
捡起一颗无名指大小的，就是放弃其他大小
捡起这一片波浪，就是放弃下一片波浪
哦不，我可以握住一颗颗小石子
却握不住一朵浪花

埃利亚，我的美人！我不能太贪心
我与你，只有这一刻情缘

2023.9.27 埃利亚海滩

Insula Mykonos

*Deși nu poți înota liber, mersul în mare este o bucurie,
Deși nu poți deține oceanul, adună niște pietricele
Pentru a lua acasă aerul și atingerea Mării Egee,
Ca un umil tribut adus acestei călătorii.*

*Pietrele aici în această întindere de mare par
Diferite de cele găsite oriunde altundeva.
Aspre ca monstrul mitic Minotaur,
Dar delicate și netede ca fasolea roșie din sud.*

Când mă aplec, un val se rostogolește,

*Măturând pietricica pe care vreau să o apuc,
Cu toate acestea, unele noi ies în grabă.
Marea este vastă, dar atât de puțină pot lua cu mine.*

*A ridica una portocalie înseamnă a renunța la alte culori decât
portocaliul,
A ridica una ovală înseamnă a renunța la alte forme decât ovale,
A ridica una de mărimea unui deget inelar înseamnă a renunța la
alte dimensiuni,
A ridica acest val înseamnă a renunța la următorul val,
Oh, nu, pot să înțeleg doar pietricelele,
Dar nimic despre val.*

*Elie, frumusețea mea! Nu voi fi prea lacomă,
Cu tine, nu am decât acest moment trecător.*

Liliana POPA

EPIGRAME

Dinastia escrocilor

Universul îngândurat
Stă și ascultă cu mirare
Pe escrocii ce au lăsat
Bani și case din dotare
Într-o adâncă însingurare
Vor rămâne la păstrare.

Hrana săracului sau Covrigul la putere

Fără friptură, murătură
Fără o cănuță cu udătură
Românul uită de factură
Renunță iarna la căldură,
Voit retras în prima fundătură.
Trăiește într-o utopie pură
Hrănindu-se cu vise de anvergură
Dar nu renunță la cultură.
Catadicsind să iasă din spărtură
Socoate banii și se îndură
Să iasă într-o conjunctură.
Măslina, brânză, chiar și-o țiră

Golește cinzeaca dintr-o sorbitură
Iar azi în loc de afumătură
Răbdări prăjite în miniatură...
În Bucureștiul de altădat, ce tevatură
Cu nenea Iancu în altă conjunctură,
Dar azi nu mai avem dublură.

Corupția

Aveam petrol, păduri și ape.
Dar sub ce umbre de mister
Au dispărut din zori în noapte ?
Corupția - ce trist flagel !

Contingentă sau Să se arate vârful parabolei

Iubitul tuturor are carismă, farmec,
La puterea n.
Cu o privire răstignește, demonstrează
Că el nu-și aparține, ci salvează
Fecioare în postura de trezire Zen.
Pe dreapta de ecuație semț, fălos
Nu-i nici pe dreaptă,
Nici sub dreaptă
Pe vârful parabolei
Celei cu ramurile în jos.

Abstractizări

Cu mințile întunecate de eresuri
Și viscoșiți din cele patru zări
De legi deșarte, fără de înțelesuri
Nimic concret, primim abstractizări.

Ce frumoasă ești

de Adrian PĂUNESCU

Ce frumoasă ești în prag de iarnă,
Ninge disperat asupra ta,
Cerul peste tine se răstoarnă,
Țurțurii în plete vor suna.

Hai să fim doi oameni de zăpadă
Ridicați de brațe de copii,
Care-n frig și ger mai știu să creadă
Că se pot iubi, se pot iubi.

Ce frumoasă ești în prag de vară,
Când miroși a mere ce se coc,
Cerul în ființa ta coboară,
Trupul meu din trupul tău ia foc.

Focurile noastre se cunună,
Focurile noastre se-nțeleg,
Suntem baza lumii împreună,
Suntem vara focului întreg.

Ce frumoasă ești în prag de toamnă,
Ca o zi egală între nopți,
Când iubirea noastră te condamnă
Să ai soarta strugurilor copti.

Să înveți, iubito, să te bucuri
Că ți-am dat din jertfă un destin,
Și că via, asurzind de struguri,
Va trăi definitiv în vin.

Ce frumoasă ești în primăvară,
Cea mai minunată-ntre femei,
Iezii pasc năframa ta ușoară,
Tu, cu muguri, bluza ți-o închei.

Sigilat de taine nepătrunse
Cerul bate drumul tău îngust,
Trupul tău de muguri și de frunze
De la cine să învăț să-l gust?

Moara cuvintelor

proză contemporană

Ștefan DUMITRESCU

Mireasa

Era una din iernile grozave, mărețe. Zăpezile căzuseră din abundență peste zăvoaie și peste sate, peste codri, peste câmpiile și țarinile, din partea aceea de lume în care curgea râul, și care acum nu se mai cunoșteau. Apa înghețase demult, și peste ea căzuse o ninsoare fragedă, aburoasă, care astupase tot râul, de ziceai că pe acolo trece o câmpie care se întindea în toate părțile. Și apoi veniseră ninsorile din nopțile acelea umede, și stratul de zăpadă se îndesase, se îndesaseși se întărise.

Și când a venit frigul, frigul de trosneau lemnele în garduri și în păduri, de crăpau stejarii și aerul părea de alcool, sau de vapori de acid ; scârțâia aerul când treceai cu mâna prin el, și vedeai numai scânteii fosforescente. Oamenii dăduseră zăpada la o parte din curți, o aruncaseră peste garduri, întinseseră zăpada la o parte din curte, o aruncaseră peste gard, întinseseră mesele lângă gardul cel înalt din partea de apus a curții, de unde în nopțile

verilor și toamnelor veneau dihăniile la păsări.

Apoi iar a mai nins neîntrerupt câteva zile și câteva nopți, care parcă nu se mai terminau. Acum zăpada era atât de înaltă, încât ulucile curților nu se mai cunoșteau de mult, numai nămeții cât casa se înălța în locul unde trebuiau să fie ele, gardurile, o dată. Astfel că locul unde era curtea rămăsese ca și cum ar fi fost o groapă, sau o vale adâncă, netedă. Și în valea aceea, în groapa aceea netedă, întinsă, albă se vedeau câțiva oameni mișcându-se ca niște umbre, apărând de undeva, prin niște uși negre, dinspre cuhnii și dinspre pivnițe, care astupau întunicul să nu iasă afară în lumina acidă și metalică. În lumina care de fapt nici nu era lumină, ci era frig mai degrabă, dacă nu cumva frigul acesta, gerul era luminos, în care lumina se aprinse în el ca într-o apă și-l luminase, fără să se poată trece mai departe în pământ, să-l lumineze și pe el. Și oamenii se mișcau prin ger, încet, sau cine știe poate că timpul trecea greu, de

parcă erau niște cosmonauți, sau niște scafandri pe fundul unei ape. Și abia se mișcau prin apă, legați cu o funie de undeva de sus, din cer, și acolo, în văzduh, e cineva care-i ține, care are grijă de ei. Și ei merg încet și greoi ca într-un balet straniu, de parcă n-ar fi gravitație, și le e frică să meargă, să nu se ridice în aer, sau să dea cu capul de cer, de tavanul unei peșteri. Și lumea ar fi mică, și orizontul ar fi aproape, și parcă ei n-ar vedea, n-ar ști nimic, și le-ar fi frică să nu se lovească de peretele și de zidul orizontului.

Și zăpada de întindea, începând de acolo de sus de la acoperișul casei, acoperișurile caselor abia se mai vedeau ieșind deasupra câmpiei, a întinderii nesfârșite a albului, ca niște mușuroaie albe, abia deslușite. Și câmpia zăpezii pleca de la acoperișurile caselor pierzându-se în zarea cenușiu metalică, atât de aproape a lumii. Și aerul era așa de jos, metalic, și el, văzduhul, o pătură lucioasă de nori cenușii gălbui prin care lumina trecea filtrată atât de bine, de parcă însuși cerul gălbui metalic ar fi luminat lumea atât de strimț de sub el. Și acolo unde erau porțile, unde fuseseră porțile curții înainte, căci le luaseră acum, și nici urmă din ele nu se mai cunoștea, acolo săpaseră prin zăpadă, întâi în tunel, apoi dărâmaseră bolta străvezie a tunelului și o aruncaseră și pe ea în lături. Și acum se vedea un canal săpat în zăpadă adânc și lat cât să iasă două sănii deodată din curte și să plece, unde ar fi putut să plece pe o vreme ca asta, sau să vină. Înălțimea canalului trebuie să fi fost de vreo șapte-opt metri, un dud abia se vedea alături, cum vârful îi străbate cu puțin deasupra câmpiei de zăpadă, câteva crengi acolo, care fuseseră o dată vârful dudului.

Timpul trecea greu, de parcă ar fi fost o lumină care curge peste zăpadă, sau de parcă ar fi fost lumină filtrată de luciul morilor, și ar fi căzut încet, încet spre pământ, plutind, un fel de văzduh, de aer luminos, translucid, curgând. Și el, mirele, ieșea afară, o lua pe canalul acela adânc tăiat în câmpia zăpezii, care trecea cu mult pe deasupra capului lui, și apoi nu se mai vedea, dispărea după un

colț al zăpezii, care da în drumul mare al satului, care o lua și ieșea din sat drept ca ața țintind-o peste ogoare. Sau ce fuseseră o dată demult ogoare, apoi o lua prin pădure, și da în celălalt sat, dincolo de valea pe fundul căreia trecea râul, care de mult nici nu se mai vedea nici el.

Și nici valea nu se mai vedea, acoperită de câmpia zăpezii, înaltă de vreo cinci stânjeni, cât stejarul sau cât aninii din zăvoi. Nici zăvoitul nu se mai vedea, câmpia zăpezii trecea peste el, ca și cum s-ar fi sprijinit de zăvoi, sau s-ar fi lăsat pe el. Numai câteva vârfuri și rămurele, acoperișurile de gheață și de chiciură mai trecea dincolo de suprafața câmpiei, de parcă ar fi fost niște firișoare de buruieni care cresc dintr-un pământ alb, care nu se mai termină pe lumea aceasta.

Ca și cum pământul ar fi alb, din veci aceasta ar fi culoarea lui; substanța lui ar fi de var sau de zăpadă. Și oamenii satului săpaseră canalul acolo adânc, de parcă ar fi fost un canal de apă pe care ar urma să vină vapoarele și să treacă pe acolo. Sau ca și cum ar fi fost un canion, și oamenii l-ar fi curățat frumos, l-ar fi aranjat, și l-ar fi tăiat drept.

Ieri trecuseră câteva sănii dintr-un sat în altul, abia reușiseră cu greu să ajungă.

Lumina parcă se întetea din ce în ce mai mult devenind galbenă înspre gălbuiul copt, înspre un galben bolnăvicios, și gerul mai slăbise învins de lumină, dacă impresia aceasta nu venea de la culoarea luminii, o culoare nemaivăzută niciodată în părțile acestea. Și zăpada se mai înmuiase puțin, aveai impresia că se întâmplase ceva, și ea, zăpada, acum se lăsase mai jos, acceptase să se lase mai jos cu câteva palme, căci ramurile dudului de la poartă se vedeau acum mai înalte, ieșind deasupra zăpezii, a câmpiei zăpezii, și parcă n-ar mai fi fost niște rămurele, ci niște arbuști ieșind mândri în lumina galbenă. Liniștea stătea în adâncul zăpezi ascultând de parcă ar fi fost un iepure cu urechile ciulite. Era o liniște umedă, de vată, vorbeai și cuvintele se auzeau încet, sorbite de zăpada care parcă aștepta, era cu

ochii închiși și se făcea că doarme, dar ea aștepta.

Prin curte, pe fundul gropii aceleia mari, care era curtea, ca și cum ar fi fost săpată în pământ, se mișcau acum oameni mulți, și parcă dispăruse apa aceea care era de fapt un lichid galben, gelatinos aproape, și umbrele oamenilor mergeau plutind așa prin lichidul acela galben, până la marginea curții, unde erau sorbite nesățios de malurile înalte ale zăpezii în care se pierdeau. Și alte cuvinte se încolăceau prin era și pluteau către malurile de zăpadă ale curții, după care nu se mai auzeau. Mirele ieși la poartă, apoi nu se mai văzu, și când se întoarse era alb la chip, un alb care se aseamănă cu al zăpezii.

Făcu niște semne din mâini, de parcă ar fi vorbit singur. Oamenii se mișcau în groapa curții din ce în ce mai repede și parcă erau mai mulți acum, și mai mici, și treceau unii prin spatele altora, și forfota părea mai mare, mai viermuitoare. În curte apăru dintr-o dată o sanie, și doi cai, albi, și înalți de parcă ar fi vrut să meargă prin zăpadă, și capetele să le rămână deasupra, de parcă ar fi fost gâturile unor girafe, astfel putând să vadă peste câmpia albă și nesfârșită, și ei înotând prin pământul alb, și capetele nu li se zăresc, ca și cum ar fi înotat pe sub apa unei mări. Și ei trebuie, cine știe când va fi asta, să ajungă dincolo de malurile celelalte ale mării, unde îi așteaptă țărături înflorite și câmpii roditoare. Și oamenii cu cât se mișcau mai repede cu atât erau mai mulți.

Și mirele ieși iar pe canalul, pe canionul care urcă din curte, și dă în drumul mare, în canalul acela și mai lat, care fusese o dată drumul, la fel de adânc cât un arbore; cât un plop de înalt era peretele, malul canalului. Și canalul acesta, care era drumul satului, drept ca și cum ar fi fost tras cu sfoara, ducea în satul celălalt, unde oamenii din satul acesta aveau neamuri.

La fel și cei de acolo, din satul acela care dormea sub zăpadă, numai câmpia zăpezii trecea peste lume, prin dreptul acoperișurilor, și se pierdea pe lume, dincolo de zarea care era așa de aproape, cenușiu metalică, plină de o negură tainică, adormită. Apoi mirele se întoarse iar, cu

chipul alb, atât de alb, că devenise mai alb decât al zăpezii, un alb care lumina, răspândind o lumină albă ca un fascicul care pleca din chipul lui. Care acum începuse să se bălângăne, de parcă i-ar fi fost o mască, și masca acum se desprinsese, și se legăna într-o parte și alta, ca un felinar, ce ar fi fost agățat pe fața aceea nevăzută, de un cui pe care l-ar fi avut bătut în frunte. Apoi cei doi cai, atât de înalți, ce ar fi putut să mănânce numai vârfurile pomilor, dacă ar mai fi iar vară, și s-ar mai vedea pomii, mândri, se urniră, și ieșiră prin canalul acela are ieșea din curte. Sania coti încet și nu se ai văzu. Mirele se uită după ei cum piere, și apoi când se întoarse întră în casă, chipul i se văzu iar la fel de alb, și bălângându-se.

Curtea acum, adică groapa aceea mare săpată în câmpia și în pământul alb de zăpadă, era aproape plină de oameni, care se vedeau și mai mici, acum se mișcau iar încet, ca și cum se aștepta ceva, și ei stăteau să asculte, să audă sunetul acela, sau să se arate semnul acela.

Lumina era la fel, galbenă, că te usturau ochii, un galben portocaliu, și tot văzduhul era un fel de apă galbenă portocalie, stătătoare, stătută, învechită. Când începură să cânte lăutarii, trecu foarte mult timp până când oamenii să se oprească din viermuiala aceea înceată, aproape înnebunitor de înceată, dacă nu cumva timpul începuse iar să curgă, să se miște și el încet.

Omuleții aceia mici, care se mișcau unii printre alții, de parcă asta trebuiau să facă atunci, de asta apăruseră ei acolo, cine știe de unde apăruseră, de sub malurile acelea ale zăpezii, că altfel n-aveau de unde să apară, începeau să se trezească încet, încet, din somnul în care erau, și umblau așa unii pe lângă alții în somnul acela, și acum începeau să se trezească încet. Se trezeau greu și se apropiau de malurile înalte ale zăpezii, lângă care stătura privind acolo în mijlocul curții unde locul rămânea gol, și se vedea pământul înghețat. Și la vederea pământului, începură să se agite, de parcă se trezeau iar, încă o dată din somnul acela în care erau, în care așa apăruseră în curtea aceea adâncă, în groapa aceea săpată

în zăpadă, în loc de uluci cu niște maluri înalte cât casa. Se adunau unul lângă altul, și atunci înțeleseseră ei ce se întâmpla. Se formase hora, cercul acela de oameni închis, care se mișcau încet, încet, și marginile i se mișcau încolo și încoace de parcă ar fi fost un pendul.

Și oamenii se mișcau încet, încet, și lăutarii acolo în mijloc pe pământul înghețat, parcă ar fi fost niște păpuși mecanice, niște automate care se mișcă în neștire, și arcușurile se mișcau repede, repede, numai hora se mișca încet, încet, ca și cum s-ar fi opus mereu cineva să nu se miște, să se rotească așa rar, cât mai tăcut, să nu se întâmple ceva. Și tot nu se treziră din somnul acela, picioarele li se mișcau încet, și era o liniște grea, o liniște de mormânt sau de îngropăciune, o liniște ciudată, o liniște care venea de acolo, din stratul acela adânc de zăpadă.

Nu mai apărea nimeni, câteva mogâldețe care erau în afara horei se mișcau încolo și încoace, din casă la bucătărie și înapoi.

Și hora se învăteau încet, încet, și fețele din horă, parcă acum și mai adânc, căzuseră iar în somnul acela, și nu se mișcau deloc parcă ar fi fost niște statui; numai picioarele li se mișcau încet, încet, după un fel ciudat, după o ordine simplă, și totodată adâncă. Era ca și cum picioarele le-ar fi fost atrase de pământul acela care nici nu mai era pământ, sau nu mai era pământul cald și roditor, mănos, care-i hrănea pe ei, și pe care stau ei. Și pământul le ținea picioarele ca și cum ar fi vrut să-i tragă în el, și ei ridicau cu greutate piciorul când și-l simțeau prins, apoi oboseau și îi dădeau drumul, și atunci își aduceau aminte că trebuie să-l ridice pe celălalt, și-l ridicau atunci pe celălalt picior, și totul se întâmpla aidoma.

Și totul se repeta, ca într-un somn, ca într-un ritual, și nu se mai termina, de parcă dura de cine știe când. Nimeni nu mai ieșea din horă, toți stăteau în somnul acela, și se supuneau mișcărilor ritmice, și atât de încete, de parcă n-ar mai fi fost timp, și acum s-ar termina timpul, de aceea curge atât de încet, de subțire. Și deodată apărură ciii aceia albi, și mari, și mândri.

Numai sania apăruse pe canalul acela adânc tăiat în zăpadă, ciii veniseră parcă din cer, și ceea ce te uimea, sau te speria, era disproporția dintre sania micuță ca o jucărie, și ciii aceia mari, ca niște arătări. Ca din altă lume, te trecea dintr-o dată ca și cum ți-ar fi urcat un vierme pe șira spinării în sus, o spaimă amară, și apoi după ce se risipea în tot trupul, spaima, ca o ceață neagră, se vedea clar presimțirea aceea, mai dureroasă, ascuțită ca o săgeată. Că ceva nelumesc se întâmplă, un fel de presimțire a unei nenorociri care plutește în aer, și încă nu s-a produs, dar toți au simțit-o, toți știu că se va întâmpla, și nu se poate face nimic, de aceea și s-au scufundat în somnul acela, ca și cum s-ar fi dus undeva departe, ar fi plecat de aici, din locul acela, din băătura aceea adâncă, săpată în pământ, cu maluri înalte, ca atunci când se va întâmpla ce trebuie să se întâmple, și se va auzi atunci vestea, și apoi urletul acela, pe care-l va da cineva, cineva trebuie să-l dea, ei să fie cât mai departe de locul, de urletul acela care se va da. Între ei și nenorocirea care avea să se întâmple să fie un spațiu cât mai mare.

Și atunci ea va fi cu adevărat nenorocire întâmplată, căreia nu mai ai ce să-i faci, decât să te uiți la ea ca la o nenorocire, distanța dintre ei și acea nenorocire să fie cât mai mare, vestea să-i ajungă cât mai târziu, ca ei să poată să-și revină, să se facă atunci că nu știau nimic. Și să înceapă și ei apoi să urle. Și ciii aceia albi și înalți cât casa, stăteau acolo în băătură, intraseră pe poartă, și oamenii pierduți, refugiați în somnul acela, care nici nu era somn, păreau mici, ca niște omuleți acolo, în cercul acela care tremura, și se lățea ca valurile unei ape, și se învăteau atât de încet, și se făceau că nu aud nimic, că nu s-a întâmplat nimic, încât îți veneasă țipi, să urli, sau eu știu ce să mai faci, să-i vezi odată cum tresar, și se sperie din somnul acela, și încep să se miște, și să se întrebe ce e cu ei, și ce s-a întâmplat. Mirele apără în tindă, chipul acela alb, care se clătinase ca o mască pe fața lui nevăzută, devenise acum galben, și-i stătea împietrit pe față, de arcă acolo în casă cât stătuse îl bătuse cineva bine în cuie, și acum stătea

înfipt în piroane. Nu se auzea nimic, numai lăutarii se vedeau dând din mâini fără să se poată opri, și ei vorbeau acolo și mirele stătea pe scară și parcă se făcea din ce în ce mai galben, și fasciculul acela de lumină care pleca împietrit, al mirelui, ca dintr-o lanternă, străpungea ca un cuțit lumina galbenă, portocalie de apus care nu se va mai termina niciodată, lumina aceea ca o apă veche, stătută, prin care se mișca, de fapt în care stătea, se lătea și se atingea iar, aproape nemișcat, cercul acela care trebuia să fie hora. Apoi mai apăruă, pe canalul acela prin care se ieșea din curte în spatele cailor acelora monștruoși de mari, de parcă ar fi fost niște cai troieni, și poate că și de aici venea, se simțea, se răspândea senzația aceea stranie, sentimentul că ceva plutește, un fel de gol, un fel de pustiu în aer, și cîp se întâmplase ceva, niște sâni cu cai, trebuie să fi fost câteva, și erau atât de mici, mai ales caii, pe lângă caii aceia monștruoși, ce păreau niște câini, sau niște mânji ai cailor acelora mari și curtea se umplu dintr-o dată de oameni, de omuleți mici, muți care se mișcau repede, veneau și nu se mai terminau. Cercul horei se mișca rotindu-se încet, ei vedeau ce se întâmplă, însă nimeni fie că n-avea curajul să se miște să iasă din hora aceea, care devenise de fapt un loc de refugiu, și cei care stăteau în ea, tremurau de fapt de frică, și stăteau în ea ascunși ca după un grajd, și n-aveau curaj să iasă afară, din lașitate și din frică, fie că nu voiau să creadă ceea ce se întâmplase, și se așteptau să audă, să vadă singur ce se întâmplase ca să știe apoi ce trebuie să facă, sau poate că aveau în clipa aceea în mintea lor ideea, ei tot mai credeau că dacă stau acolo în somnul acela și nu aud vestea aceea groaznică de care știau, ei tot mai credeau poate, sau cine știe cât credeau asta, că astfel o pot opri, și astfel n-avea să se întâmple nimic până când erau siguri că n-avea să se ai întâmple, că trecuse răul, așa cum trece un corb prin văzduh, pe deasupra satului și s-ar duce, ar pieri în zarea cealaltă, cenușie și mută, și după ce ar fi trecut nenorocirea, că acum nu se mai putea întâmpla nimic, ar fi scos și ei capul, ar fi ieșit și ei din somnul acela, în care se

uitaseră ca și cum ar fi intrat în pământ. Vocile acum se auzeau, și oamenii aceia de lângă scară, stăteau acum învăluiți în vocile lor, în cuvintele dezlănat ca ceața, ca într-un fum, ca într-un fum de pușcă, sau de tun, care începe încet, încet să se împrăștie. Și se văzu atunci o mână ridicată, și glasul acela care se ridică pe lângă mâna ca un stâlp, care s-ar duce în cer, și lăutarii se opriră, împietriră așa, deși de mult nu se auzea nimic din scârțâitul lor, numai hora, și picioarele acelea care se smulgeau din pământul care le atrăgea se mai mișcară, apoi un alt glas se înălță iar la fel ca primul, ca un par care s-ar înălță la cer, drept în sus. Și atunci ca și oamenii aceia, hora împietri și ea, și împietriră și picioarele acelea, se lăsară pradă păântului, care le sorbea, și le ține strâns, și stăteau așa nemișcați ținuți cu mâinile de umeri cum se stă la horă, și nimeni nu se mișcase altfel, toți rămaseră așa, ca și cum ar fi fost trăsniți și ar fi rămas așa. Și ceea ce era, se vedea că lucrul acesta a îngrozit-o, era că ei tot nu ieșiseră din somnul acela, erau treziți, ei în somnul acela erau treji, numai că nu voiau să iasă afară. Și atunci alte voci. Rupeți hora, terminați hora, răgușite, se ridicară iar ca niște pari străpungând văzduhul. Și abia atunci se dezorientară și ieșiră din somnul acela, dar acum se văzu cât de frică le era, cât de slabi erau, mai subțiri și mai mici, și parcă mai puțini, tremurau și tot se mai țineau de mâini. Glasul acela stătea în aer ca un par gata să cadă asupra capetelor lor. Și poate că nu simțeau înțelesul glasului acela, înțelesul era în ei, ei îl știau în ei, cine știe de când, poate de aseară de când se culcaseră și se gândiseră că a doua zi se duc la nuntă, sau poate din somn, sau de dimineață, cine știe, ceea ce se vedea atunci clar la ei, este că ei știau asta dinainte, și poate că aici nu veniseră la nuntă, ci veniseră să audă vestea aceea, și atunci când vestea îi va zgudui să sară toți să urle, și să țipe, să bocească, și apoi să plece să dea ajutor, sau ceea ce trebuie făcut atunci în clipele acelea. Ele auzeau glasul acela care le biciuia de parcă ele, ființele acelea care stăteau în băutura tăiată în zăpadă, săpată, ar fost vinovate de

ceea ce se întâmplase și acum se lăsau docile biciuite de glasul acela gros și negru care cădea peste ei. Și cu cât glasul se abătea nemilos asupra lor, cu atât înțelesul lui, care era al ei, pe care-l știau demult, se arăta de parcă ar fi izvorât chiar atunci din ei, urcând din pământ, sau de parcă ar fi izvorât chiar atunci din ei, urcând din pământ, sau venind nevăzut din zăpezile înalte ca munții. Și ei vedeau totul. Curtea casei din satul celălalt, cum merg printre zăpezi, ca prin niște tranșee adânci, și numai sus deasupra se vede linia cerului, și cum ies afară, în drumul satului, care nu este altceva decât un canion, același canal adânc tăiat în zăpadă, și cum iese mireasa frumoasă și albă, parcă ar răsări din zăpezi, și ies după ea toți ai casei, și neamurile care au venit s-o pregătească și s-o conducă, și în urmă de tot tatăl miresei, îmbrăcat cu sumanul negru și gros, om înalt și voinic, cumustățile arămii, și se aude numai, ca și cum ar fi o apă ce curge pe o coastă, plânsul mamei, cu ochii umflați ca cepele, numai neamurile merg tăcute, în urma mamei, cu capul plecat în pământ. Și iată-i trecând unul câte unul prin tranșeea aceea mai mare încă o dată decât ei, în care lumina pătrundea difuz, și acum au ajuns în canalul acela cu maluri de zăpadă atât de înalte, care este drumul satului, și calul așteaptă nerăbdător înhămat la o sanie mică, și fata își îmbrățișează neamurile, în ochii femeilor se văd picături de sticlă, tata se urcă în sanie, și așteaptă și el, e puțin trist, fața îi e puțin obosită, dar așa s-a pomenit, așa e de când lumea, își zice. O vede la casa ei, prin livadă, mergând prin livadă, după o găscă mare cu boboci mulți, după poala ei se ține un gândăcel de omuleț, abia mergând, cu picioarele împleticindu-se.

Femeile n-o mai termină cu îmbrățișările și cu pupatul și vremea a cam trecut, soarele trebuie să se fi ridicat acum, dincolo de perdeaua aceea lucioasă de nori, în dreptul prânzului. Gata, măi femeilor! Hai, gata, terminați odată, se face el supărat și nerăbdător, dar nu e supărat, are mintea trează și memoria vie. Și își încordează mintea tot mai tare ca să țină minte, să țină bine minte momentul acesta, ce-a făcut

fiecare, cine plânge mai tare, și ea se suie în sanie, și el nu-și aduce aminte când a dat bice cailor. Se vede numai cu sania mergând, încet, lin, nu se aude nimic, numai picioarele cailor se mișcă de te dor ochii uitându-te. Și ei văd în mintea lor sania cum merge așa lin, pe fumul canalului acela care este drumul care vine în satul acesta, și apoi deodată nu mai văd nimic de parcă li s-a împăienjenit mintea, nici înainte nu mai văd, nu văd nimic pe drum înainte, și atunci se uită pe drum înapoi, și nu se vede nimic pe drum înapoi.

Glasul se lasă peste ei turtindu-i și făcându-i din ce în ce mai mici. Soarele trebuie să se fi lăsat de mult înspre apus, lumina portocalie, clisoasă este din ce în ce mai roșie, un roșu negru, parc-ar fi sânge curs, sânge în care intră noaptea. Și ei stau acolo, de mâini, în mijlocul curții, fiecare cum a apucat, cu cine s-a apucat de mână atunci când a fost trăsnet, când a venit vestea nenorocirii, care acum a trecut, s-a întâmplat, numai că a rămas în aer, ca un fum care se risipește în aer, și rămâne tot aer, ea a devenit acum aer, lumina aceasta, aerul acesta și gerul acesta roșiatic, de parcă ar fi un apus care nu se mai termină. Și ei stau acolo împietriți, și nimeni nu mișcă o mână, sau un deget, și aerul se face din ce în ce mai roșu și mai întunecat. Numai câteva umbre se mai mișcă printre ei, fără să știe nici ele de ce se mișcă, poate că se mișcă pentru că nu pot să stea pe loc, sau așa o fi rosul lor să se miște. Și ei stau acolo împietriți, căzuți iar în somnul acela care te fură, ca și cum ar fi niște pietre care nu pot să stea, să plutească pe fața apei, și atunci cad pe fundul ei, și se văd așa senine și împietrite, parc-ar dormi în ele de-o veșnicie. Și ei știau că plecaseră după mireasă s-o caute, și că aveau să se întoarcă până diseară, și ei n-aveau voie să plece de acolo. Ei trebuie să fie cei în care se oprește vocea aceea, vestea care avea să fie rostită, și avea să meargă așa prin aer, apoi ea trebuia să se piardă, în el și să nu treacă dincolo, să se piardă în neant, ca și cum ar fi fost un glonț, și ar trece prin zece trupuri și în ultimul s-ar opri, și n-ar cădea jos. Poate

că ei și de data asta veniseră de la început, căci trebuia să fie cineva, în care să se fi oprit cuvântul nenorocirii, și acest cineva începuse să se însereze, de acum aerul și gerul erau mai mult negre, lumina sau sângele acela dispăruse demult, și ei se întoarseră cu cetele acelea de oameni care plecaseră după mireasă, cu furcile și cu cazmalele, cu sapele, cu securile, fiecare cu ce apucase, și luaseră fiecare un metru pătrat din malurile canalului pe fundul căruia trebuia să fină mireasa cu sania, și cu tatăl ei, care trebuie să fi mânat caii; luaseră fiecare un metru pătrat, fiecare colțișor, poate s-o fi oprit calul și-o fi intrat cu sania în malul de zăpadă, și or fi intrat în zăpadă, și zăpada s-o fi surpat pe el, acoperindu-l. Sau or fi ieșit niște dihăanii, vreo haită de lupi, de acolo din vreun loc, de sub zăpada mare, care a acoperit toate vietățile de pe lumea aceasta, care trebuie să fi murit asfixiate, dacă nu înfometate, o fi ieșit vreo fiară din zăpadă, o fi răzbătut până la canalul acela tăiat în zăpadă care era drumul ce lega cele două sate, și fiarele or fi mâncat calul, sau l-or fi mâncat și pe el. Acum vreo douăzeci de ani tot pe drumul acesta mai mâncaseră lupii o mireasă. Se mai vedea și acum o cruce veche, intrată în pământ, și acoperită cu mușchi, vara acolo în marginea drumului. Sau o fi apărut de sub zăpadă vreo dihanie și calul s-o fi speriat, însă nu se vedea nicăieri nici cea mai mică clintire din malul neted, tăiat cu lopata, de parcă ar fi fost șlefuit. Încotro s-o fi luat calul, și sania, să se fi întors înapoi poate, dar nimeni nu-i văzuse, și dincolo de sat, drumul se oprea într-o fundătură la fel de netedă, căci dincolo de drum nu că numai era nici un sat, căci satul era foarte departe, la vreo cincizeci de kilometri, și oamenii nici nu se cunoșteau între ei, nici nu se întâlneau vreodată. Ei cu cei din satul acesta mai aveau treburi, își măritau fetele, își însurau băieții, mai veneau după vreun meșter. Nici încoace pe drum nu putură să vină, să zicem că s-a speriat calul, și a luat-o la fugă trecând ca un glonț cu saia după el, și el bătrânul, tatăl miresei, care ținea calul de hățuri, n-o fi avut ce-i face, n-a putut în nici

un chip să-l oprească și calul a trecut cu sania prin sat, da, dar și aici, dincolo de capătul celălalt al satului, drumul se oprea, și canalul se termina într-un perete drept și neted la fel ca dincolo, și apoi trebuia să treacă pe la poarta unde era nuntă, pe la poarta mirelui, nu se putea să nu-l vadă nimeni, mai ales că era duminică, și lumea a ieșit în drum, tinerii mai ales, nu se putea să nu-l vadă cineva. Însă, ceea ce era de necrezut era că nu se vedea nici o urmă, căci au încercat ei să-i ia urma de acasă de unde a plecat mireasa s-o aducă mirelui. Da, se vedeau două urme de sanie de ieri, și urma saniei intrase pe urmele astea și nu se putea vedea deloc unde se opresc urmele saniei care trebuie s-o ducă pe mireasă în sat, unde o aștepta nunta.

Seara se lasă dintr-o dată neagră, și statuile acelea, omuleții aceia care rămaseră împietriți așa cum îi lovise nenorocirea, nu se mai vedeau, îi acoperise întunericul negru ca smoala, prin care se aprinseseră câteva lămpi, câteva lămpi se aprinseseră și prin curte, mai ales înspre casă, unde se vedeau umbrele celor care se mișcau încolo și încoace. Cineva ieși din casă și văzu statuile alea acolo împietrite în băătură, și țipă la ele să se ducă acasă, să vină mâine să-i caute, că mâine iese tot satul să-i caute, și apoi intră în casă, iar ei se risipiră încetul cu încetul, de parcă s-ar fi topit, sau ar fi fost mâncați de beznă, de întunericul care venea din zăpezile înalte și nesfârșite, parcă n-ar fi luat-o pe poartă, și n-ar fi pierit unse aprinseseră câteva lămpi, câteva lămpi se aprinseseră și prin curte, mai ales înspre casă, unde se vedeau umbrele celor care se mișcau încolo și încoace. Cineva ieși din casă și văzu statuile alea acolo împietrite în băătură, și țipă la ele să se ducă acasă, să vină mâine să-i caute, că mâine iese tot satul să-i caute, și apoi intră în casă, iar ei se risipiră încetul cu încetul, de parcă s-ar fi topit, sau ar fi fost mâncați de beznă, de întunericul care venea din zăpezile înalte și nesfârșite, parcă n-ar fi luat-o pe poartă, și n-ar fi pierit unul câte unul într-o tăcere de mormânt, sau din altă lume, și apoi ar fi pierit fiecare la casa lui. Curtea rămase pustie, numai țolurile de

bucătărie ardeau mari, o mai luminau din când în când, slab și fantomatic. I ziua când veni, veni ca și cum n-ar fi fost o zi, veni ca și cum ar fi fost prima zi de pe pământ. Lumina avea o culoare argintiu plumburie, stranie, și străină acestor locuri, ul câte unul într-o tăcere de mormânt, sau din altă lume, și apoi ar fi pierit fiecare la casa lui. Curtea rămase pustie, numai țolurile de bucătărie ardeau mari, o mai luminau din când în când, slab și fantomatic. I ziua când veni, veni ca și cum n-ar fi fost o zi, veni ca și cum ar fi fost prima zi de pe pământ. Lumina avea o culoare argintiu plumburie, stranie, și străină acestor locuri, de parcă ar fi venite din alte părți ale universului, și ar fi ea însăși speriată, ea însăși se simte străină și stingherită sub cerul acesta argintiu, între străzile acestea atât de înguste, de parcă ar fi un cer făcut de om. Și oamenii mergeau prin lumina aceasta și pe fundul canalului tăiat adânc înzăpadă, parcă ar fi mers undeva de unde trebuiau să se întoarcă, sau ac și cum le-ar fi bătut din față un vânt nevăzut, și ei mergeau prin acel vânt, și vântul le șfichiuia fața. Erau atâți demulți, cred că prin casele acoperite cu zăpadă nu mai rămăseseră decât bătrânii și copiii mici. Mergeau unul lângă altul, și fiecare voia să intre cât mai adânc în mijlocul grupului, ca și cum s-ar fi apărât de vântul acela care le tăia fețele, sau care bătea prin ei, și le îngheța sufletele. Se mirară cât era canalul de lung, de la poarta mirelui, până la tranșeea aceea care venea din casa miresei și da în drumul satului, unii de o parte și alții de alta. Liniștea avea în ea ceva de cristal, ceva ascuțit, înfiorând, și toți unelteau atenți, cine știe la ce erau atenți, sau dacă nu cumva nu le era frică, cine știe, poate că le era frică să nu se spargă liniștea aceea de sticlă din aer și din el. Munceau încordat, când și când ștergându-și transpirația cu mâna, ca și cum și-ar da jos pe de față ceva. Cazmalele se înfîgeau încet, apoi zăpada se surpa, și ei dădeau în spate că în față n-aveau unde s-o arunce. Se vede o imagine stranie, de minuni dezăpadă, de șanțuri și de găuri p rin zăpadă. Mirele trecea, era tot în costumul acela și cu floarea aia pe care o poartă toți mirii la piept când

sunt miri, și când le e nunta, și umblă de-a lungul șirului de oameni întrebând: n-ați găsit ceva? Oamenii nici nu se uitau la el și el mergea înainte, și ceea ce era adevărat, și se vedea asta din prima clipă, era nu albul acela al chipului său, de parcă fața i-ar fi o mască, ci somnul acela în care căzuse și el, ca oamenii aceia de aseară care-i veniseră la nuntă, și căzuseră în somnul acela, ca și cum ar fi căzut prin pământ în jos, în fundul pământului, și stăteau așa, împietriți, pe fundul pământului. Se ajungea până la poartă la el, unde se spărsese nunta, și prin curtea pustie se vedeau numai câteva femei bătrâne care se învârteau pe la bucătărie și pe la pivniță, mute și ele, toate ne oprindu-se o clipă, poate de frică să nu audă liniștea aceea țiuitoare de sticlă. Și apoi se întorcea iar întrebând cu glasul lui slab și răgușit, de parcă n-ar fi fost glas, ci lumină, sau ceață, și ajungea până la poarta miresei, auzea bocitul soacrei, și al neamurilor ei, cum îl jeleau pe el, pe tatăl miresei, și acum o jelea pe ea, pe mireasă. Mamă, mamă, unde te-ai dus tu, mamă, și mă lăsași tu singură? Unde te-ai dus tu, mamă, și n-ai lăsat nici o urmă? Aici jeluitul se prelungea lung și sfâșietor, începând iar. Mamă, mamă, ce ți-am făcut eu, mamă, mamă? Te crescui ca pe-o regină, mamă, mamăaaa! ... Ia-mă și pe mine, că pe pământ nu mai am pentru ce să trăiesciii!!! ... Și jeluitul plutea ca un șarpe prin aer și trecea pe sub zăpadă, și apoi iar ieșea la suprafață fără să se piardă de loc, și o lua așa pe canalul acela, plutind deasupra pământului, șarpe negru și veninos. La înălțimea unui stat de om. Și el auzea șarpele acela, cum vine ca fumul prin aer, și se întorcea înapoi. Alb la față, întrebând mereu fără să se trezească din somnul acela în care căzuse, și în care mergea, ca și cum ar merge pe fundul unei văi la vale.

Și când se lăsă seara oamenii ieșeau dintre mormanele de zăpezi, se auzeau între ei cum vorbesc în șoaptă, de parcă le-ar fi fost teamă, că nu e nimic, ea nu prin zăpadă a intrat. Și prin toți trecea un fior negru, o frică stranie care venea de departe. Nu e lucru curat, auzeai șoaptele între ele cum se înnoadă, și apoi se pierd în zăpadă. Și seara

se lăsa brusc, repede, ca și cum în cer ar fi fost cineva și a tras obloanele cerului să se facă dintr-o dată întuneric.

Acasă la mire unde era nunta oamenii munciseră la căutat și erau așteptați cu mâncare, de parcă-ar fi venit de la prășit, sau de la lemne, oamenii însă treceau tăcuți, muți prin fața casei, a canalului acela tăiat în zăpadă care ducea în curtea aceea adâncă săpată în zăpadă, unde trebuia să fie nunta, și pe unde se vedeau câteva umbre trecând așa ca prin vis. A treia zi, iar veni aceeași lumină, străină, străină de oameni, de viața lumească, de pământ, cine știe din care părți ale universului o fi venind. Stătea deasupra câmpiei nesfârșite de zăpadă, ca și cum i-ar fi fost frică să se lasă pe zăpadă, să se lase pe pământ. Și oamenii se adunară iar, dar nu mai veniră să sape și cu lopeți, veniră așa, cu mâinile goale, cu mâinile în buzunare. Lumea aceasta stranie și străină se lumina din ce în ce mai mult, și părea cu atât mai străină de lumina aceasta, și de înțelegerea ei. Și cu cât părea mai străină și mai luminoasă pe atât părea că privește lumea de sus. Mirele nu se mai vedea. De la casa miresei, dinspre satul celălalt, venea bocetul femeilor, venea parcă nu dinspre satul acela, ci mai degrabă venea din pământ, din adâncul lui, dintr-o altă lume. Și oamenii ascultau înfiorați, în călduri, veniseră din cele două sate, nu mai păreau căzuți în somnul acela, se mișcau repede, dar mai repede întorceau capul, de parcă le trecea ceva pe la ureche, și mintea era în ei trează, ca și cum ar fi fost un foc acolo în capul lor, și se vede fumul, un fum nevăzut, al atenției și al gândului la Dumnezeu, sau al gândului pe unde o luase mireasa, cu sania și cu tatăl ei ținând de hățuri. Căci n-avea încotro s-o ia. Dincolo de sate nu putură să treacă, pentru că nu se putea să nu-i vadă cineva, și nici urme nu erau. Căii sunt cai, și sania nu e un lucru cât acul, să cadă undeva și să nu-l găsești. Dă-o naibii de sanie! Încotro s-o fi luat? Dacă s-ar fi speriat caii și ar fi intrat în zăpadă, cât să intre de adânc în zăpadă? Și cum să intre, numai să fi fost vreun tunel pe sub zăpadă, dar și acela s-ar fi găsit, că dădeau de el. Lumina se făcea din

ce în ce mai străină, și se ridica din ce în ce mai sus, ca și cum s-ar fi ferit de locul acela, i-ar fi frică de lumea aceasta.

Murmurul oamenilor, învârtindu-se pe acolo, creștea din ce în ce mai mult. Cuvintele se auzeau tare și reci de parcă ar fi fost niște țurțuri de gheață care s-ar fi înălțat asemenea unor săgeți trase din arcuri înspre cer, înspre lumina aceea rece și străină, care se ridica din ce în ce mai sus. Ei, da, dă-o dracului, Doamne iartă-mă!, de sanie, încotro putea s-o ia? Ce, e șoarece, e cât o ghindă să n-o poți vedea? Nu se poate, aici nu e lucru curat, aici e mână de om. Dacă nu e mână de om, atunci e mână de diavol, ce naiba!

Glasul se auzi limpede, sinistru de limpede, asta poate și pentru că murmurul, toate murmurele, se opriseră atunci, și se ridicase limpede în văzduh numai glasul acesta. Se lăsă tăcerea, aceeași tăcere de sticlă care tăia ca o lamă, și pe care toți stăteau ca și cum ar fi stat deasupra unei prăpăstii, și le era frică să nu se spargă geamul, să cadă cu toții în adânc. Apoi murmurele iar porniseră să crească, și acum totul era o viermuială de oameni, care se mișcau repede, de parcă avea să se întâmple cine știe ce. Sau de parcă ar fi fost un război, și ei erau în tranșee, și se pregăteau de ceva.

Ce naiba să se fi întâmplat? Ce Dumnezeu să se fi întâmplat? Cine să fi avut ceva cu el și să-l fi pândit și să-l fi dus undeva? Dar unde era sania și unde erau caii, unde să le fi dus, și cum să fi intrat cu ele în zăpadă? În zăpada cât casa? Și orișicât le-ar fi dus în zăpadă, s-ar fi găsit ele. Înapoi nu putea s-o ia că era satul, erau neamurile fetei care stăteau mai mult la poartă. Înainte unde să se fi dus că s-ar fi întâlnit cu oamenii care ar fi venit la nuntă, și cum să treacă pe la poarta mirelui, pe la poarta la care era nunta? Soarele apăru o clipă printre nouri, apoi iar se pierdu. Lumina le și păru dintr-o dată tuturor că-și bate joc de ei. Și din lumina aceea străină, care stătea ca o pasăre de pradă în slăvile cerului cocoțată, privind la ei, cum viermuiesc și se frământă acolo jos, începură să se desprindă fulgi argintii, cioburi ale

unei ceți care se spârgea atunci în cer.

Și oamenii se mișcau, treceau unii pe lângă alții înjurând, și întrebându-se cu voce tare, mai mult ca să se audă ei înșiși, pentru că se vedea, și cine sau care nimerea acolo, chiar dacă n-ar fi știut despre ce este vorba, și ar fi venit cine știe de unde, sesiza, vedea imediat că le este frică, și că ei de fapt fac chestia asta pentru că nu pot sta liniștiți. Și frica nu vine de acolo, ci s-a întâmplat ceva, în trecut, și vine din altă parte, dacă nu de nicăieri. Ea vine de peste tot, din aer, din zăpadă, iar ei stau în aerul acela, între munții ăia de zăpadă, în canionul acela, care tăia câmpia de zăpadă. Și cu cât timpul trecea, în realitate, ei uitaseră de găsirea trupurilor înghețate, sau ciopârțite, tăiate de cineva, ale celor doi, ale tatălui și ale fetei îmbrăcate în mireasă. Cine știe ce s-o fi întâmplat cu adevărat? Poate numai Dumnezeu o fi știind ce se întâmplase cu ei, sau nici El. Ei uitaseră de mult asta și așteptau să se întâmple ceva, de unde o fi venind, și numai din cer, din văzduh trebuia să vină. De aceea ei stăteau cu ochii mai mult pe sus, se mai învârteau, înjurau cu glas tare, se adunau în cerc câțiva cunoscuți ca să se întrebe și ei cu glas tare și să înjure apoi, sau să exclame: asta nu s-a pomenit niciodată, sau n-am mai auzit nicăieri să se mai fi întâmplat o chestie ca asta. Ce Dumnezeu ar putea fi nu pot să pricep! Și apoi ei se despărteau și se adunau cu alții în altă parte unde își mai puneau iar o întrebare. Ca să se audă uni pe alții, numai așa ca să se întrebe, sau poate ăștia nici n-au fost acasă. Cine știe pe unde or fi murit, și ei și-au închipuit că-i pun în sanie, de ochii lumii, sau să nu-i fi omorât ei, și să zică așa că i-au pus în sanie. Apoi se uitau iar înspre cer. Nimeni nu-și dădea seama de ce uita la cer, poate e gestul reflex al omului dintotdeauna de a se uita la cer, înspre Dumnezeu, de unde-i vine lui speranța de salvare, sau de unde i-au venit lui toată istoria cât a fost ea de lungă și de vitregă, toate nenorocirile, durerile câte s-au abătut asupra capului lui.

Și celălalt din fața lui, fără să se uite nicăieri, poate la cer, se uita și el în sus, și zicea și el tare, ca și cum ar fi strigat la

cineva care e la o sută de metri distanță de el. N-auzi, bă, cum i-o fi zis el, că toate neamurile, tot satul era la el la poartă când i-a suit în sanie, și s-au uitat după el cum se duce, unde Dumnezeu s-o fi dus, sau dracului, că prea s-a dus de nu mai dă nimeni de ei. Apoi iar se uitau în sus, și se despărteau strângându-se cu alții în alt loc. Ceața aceea, cețurile acelea subțiri și fine, care nici nu se vedeau, se întindeau din ce în ce mai mult, și venea din ce în ce mai dese și mai înecăcioase și ei nici lucrul acesta nu-l vedeau. Se mișcau unii printre alții, ca și cum ar fi fost niște furnici, printre alte furnici, și se mișcă unele printre altele în canionul acela, în valea adâncă, tăiată în zăpadă.

Apoi ceața se lasă și mai deasă, și mai apăsătoare. De fapt se lăsase noaptea, asta e. Se lăsase întunericul și ceața venise înaintea lui, așa cum se întâmplă iarna în satele noastre de pe văi, sau din câmpie. Se lăsase ceața, o ceață blândă, și sfântă, caldă, care-ți topește sufletul, și vine nu se știe de unde, de departe, din văzduh, sau din pământ, din vreme, din istorie. Și un dor sau o nostalgie stranie, pe care nici nu poți s-o descrii cum este, trece prin tine, și-ți vine aproape să lacrimi. Și te apucă așa o durere, un aer, un vânt vânat care vine de departe și apoi, deodată, vine noaptea, de parcă ar fi o clapă, sau o cursă care cade din cer și te prinde. Și întunericul veni atât de repede, că ei nici nu mai apucară să se împrăstie sau să se dea într-o parte. Îi prinse acolo, cum te-ar prinde o capcană în ea. Și atunci se lasă deodată o liniște înspăimântătoare. Se auzea numai întunericul cum tronează, cum pârâia ca gheața peste lume, desființând în văzduh și sate și nămeții de zăpadă, și tot. Apoi se auziră strigăte, rare și seci, prelungite. Și întunericul începu să se da la o parte din fața strigătelor. Și ele, țipetele, se vedeau ca niște dăre fosforice. Și strigătele deveneau din ce în ce mai vesele, mai luminoase. Câțiva începură chiar să fluiera, apoi apărură câteva torțe. Lumina se întindea ca și cum întunericul ar fi fost o mare de petrol care ia foc. Apoi se auziră câteva grupuri care începută să cânte în cor și glasurile li se

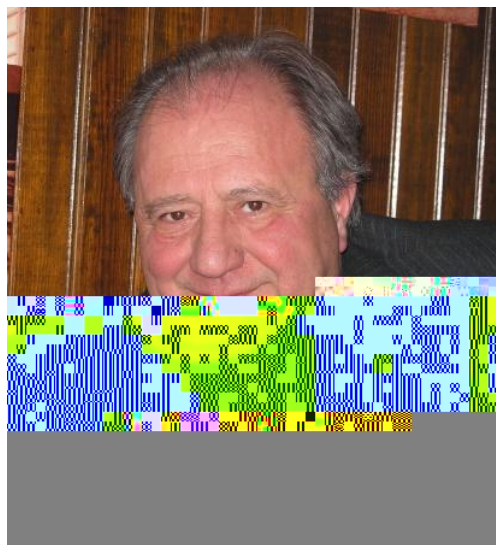
auzeau din ce în ce mai slabe cum pier. Poate crezuseră că venirea, căderea întunericului este semnul acela care trebuia să vină, ceea ce trebuia să li se întâmple lor, de aceea tăcuseră. Și poate că în întuneric se

chirciseră pe unde apucaseră, apoi când văzuseră că nu li se întâmplă nimic, și că acolo în întuneric se simt apărați, nevăzuți și să nu li se întâmplă nimic, începură să cânte.

Ioan BARBU

Diavolul o invită la dans pe Ileana Cosânzeana

Convoiul de femei pornise din comandoul de la Krumow spre Ungaria. Era în 1944, pe la mijlocul lunii ianuarie. Nemții începuseră retragerea, goleau lagărele. Simțeau pe aproape zilele judecății ce-o să vină.

În față, Jeep-ul comandantului înainta în scârțâit de omăt. În urma Jeep-ului o femeie, pielea și osul. trăgea după ea o sanie. Nu accepta vreun ajutor. Trăgea de sanie încovoiindu-se. În sanie se afla fata ei fără suflare. Lacrimile femeii înmuiaseră până și inima de piatră a comandantului convoiului care fu de acord să-și înmormânteze fata într-un cimitir întâlnit în cale.

Convoiul, măcinat de foame, și sete, înainta pe drumul lung și anevoios, sub povara gerului năprasnic. Unele deținute cădeau, dar se târau prin zăpada cimentuită, agățându-se de ultimul fir de putere, ca nu cumva să rămână în urma convoiului, undeva la marginea drumului. Știau că abandonul convoiului însemna sfârșitul.

Mărșăluiau alături cu moartea, dar gândul, obosit și el, reușea să străpungă timpul arestat. Își aminteau de clipele dulci de-acasă, de anii copilăriei, de speranțele spulberate de uraganul morții. Din când în când, în tăcerea aceea mărșăluită plutea spre cerul geruit câte un urlet ca de fiară înjunghiată, semn că vreuna dintre deținute a

înnebunit. Urma un plâns hohotit însoțit de blesteme, iar un soldat neamț se îndrepta într-acolo să vadă dacă nu cumva cineva trebuie să moară.

În toiul nopții de 31 decembrie 1943, la cumpăna dintre ani, s-a întâmplat tragedia. Convoiul a fost cazat în câteva case dintr-un sat polonez evacuat de hitleriști. În curtea unei case mai răsărite, ofițerii nemți au încins un chef. Găsiseră aici câteva butoaie cu vin. Pe la vreo unsprezece din noapte, un ofițer neamț a smuls-o din pat de lângă maică-sa pe Ileana, spunându-i c-o invită la dans. La ușă a pus o santinelă. Unul cânta din armonică și ofițerul i-a comandat un vals. Tot învârtind-o pe Ileana, după un timp s-a pierdut cu ea în beznă. Peste vreo două ceasuri a aruncat-o ca pe un hoit în camera din casa aceea unde se afla mama fetei. Ileana se îneca în lacrimi, rochia îi era înțeleiată în sânge, trupul i se zbătea ca după o înghițitură cu otravă. Dimineața a găsit-o moartă. Își înfundase gura și nările cu fâșii rupte din rochie.

Să facem cunoștință cu Ileana. La școală, colegii îi ziceau Cosânzeana. Fermecătoarea Ileana Cosânzeana visa să devină actriță, dar părinții au convins-o să se facă medic. La balul bobocilor, Ileana a cunoscut un student de la teatru, fiul unui influent om de afaceri. S-au întâlnit de câteva ori la o cafea și-o prăjitură.

Începuseră să aibă unul pentru altul sentimente. N-au apucat nici măcar să se sărute, hortiștii le-au dărâmat viața. Avea 19 ani, de-abia intrase la Facultatea de Medicină când toți ai familiei au fost arestați și aruncați în lagărul încropit la fabrica de cărămidă din Cluj, apoi târați din lagăr în lagăr, până în cel din Polonia, ocupată de nemți.

Alături de sania cu Ileana moartă mergea o mamă de vreo 30 de ani cu pruncul ei în brațe. Își ascunsese sarcina cât a putut și a născut în lagăr. Nu fusese ucisă. Pentru nemți, fetița nou-născută în lagăr era, la nevoie, un alibi pentru crimele săvârșite. Mulți așa credeau. Dacă i-ar fi ajuns aliații din urmă, se puteau justifica: „Iată, noi avem și un copil în convoi și facem totul pentru a-l ține în viață.”

Se târa convoiul prin zăpadă ca un șarpe lung și bolnav, aflat în agonie. Trecea prin păduri și prin sate pustii. Mergea Jeep-ul german în față, apoi lungul șir de prizoniere, iar în urma lor sania în care se afla Ileana moartă. În apropiere, mama cu fetița-prunc în brațe. Ca să-și mai tragă suflul o mai așeza din când în când lângă moartă.

Mergeau și treceau prin clipe ce cu greu pot fi zugrăvite acum. Când treceau prin păduri, unele reușeau să fugă. Nemții nu supravegheau convoiul de la un capăt la altul. Înadins închideau ochii! În schimb, spre seară, când poposeau, doi-trei se întorceau cu Jeep-ul comandantului și le vânau pe fugare.

Mergeau și în spatele convoiului se auzeau bubuituri de tun. Mergeau și nu vorbeau, țineau speranțele ascunse, ar fi vrut să ajungă cât mai repede la capăt, nici măcar popasul de noapte nu-l mai doreau, fiindcă acum în suflete le ardea doar clipa eliberării, deși viața și moartea se asemănau într-atât încât aproape că uitaseră cât de mult suferiseră și pentru ce își mai chinuie fiecare puținul sânge pe care îl mai au.

Cândva, o doamnă care a scăpat cu viață din acel infern s-a adresat lumii:

– Prea multe nu-mi mai amintesc despre jalnicul convoi ce-a străbătut un lung drum, prăpăstios drum dintre viață și moarte. N-am vrut să-l port în amintire. Coșmarul m-ar fi ucis. Poate, vreodată, voi fi întrebată ce gând m-a stăpânit în acea vreme a terorii. Nicidecum gândul morții! S-a numit speranță! Istovită și aflată foarte aproape de granița cu moartea, păstram totuși în mine acea lumină dătătoare de speranță că pot să fac totul pentru a supraviețui.

(Din volumul în pregătire cu același titlu)

Virginia PARASCHIV

Broboada de identificare

E o poveste lungă și misterioasă cum ajunge o femeie măritată președintă, președintă de partid. Pentru că după această etapă tranzitorie, se poate și mai mult, tot președintă, dar președinta neamului, prin vot universal. Da, dar ca să ajungi în etapa votului universal, susținută într-o campanie electorală cu sanie și zurgălăi, pentru că voturile întregului popor sunt planificate în miez de iarnă, de îndată după revelion, moment politic oportun. De ce tocmai după revelion? Răspunsul este la mintea și a celui mai sărac cu duhul, s-o spunem pe șleau, la mintea prostului, conform unei ziceri din popor.

Taman atunci cămara omului geme de carnea de porc tăiat în doaga milenară, fără mofturile postmoderniste cu asomare, conform ghidului de "ucidere porc"-proiectil liber, proiectil captiv penetrant, șoc electric etc. Nou născuții și cei înțărcați scapă temporar de ucidere profesionistă de Ignat și imediat după, se așteaptă să se facă mari și grași, buni de caltaboș, tobă și cârnați. În basmele strămoșești, zise copilului la culcare, uciderea era mai simplă,

fără ritualuri ocolitoare. Zmeul cel rău era căsăpuit cu buzduganului lui Făt Frumos, iar din gâtlejul descăpățânat ieșea sângele negru. Și uite așa copilașul se obișnuia cu execuția la moarte fără asomare. Zmeul cel rău nu avea dreptul la decerebrare. Și nici la anestezie. Facem specificarea că tăierea populară a porcului, în afara legii, se face clandestin, de unde aura de enigmă magică și de complot. Cu șuncile atârinate în pod, și cu cârnații rulănți pe sfoară, electoratul devine activ și binevoitor. Punem la socoteală și astâmpărarea setei ereditare cu vin și țuică, rachiu, palincă sau cum i s-o mai zice tăriei din fructe fermentate. Bărbații și femeile, deopotrivă, votează și găini, nu numai oameni răcnitori politic, fără segregare sexistă. În cabinele înguste de votare, ei știu una și bună, să pună minuscula șampilă, pe pătrățelul cu numărul doi, exact așa cum le-a spus primarul. Om bun primarul, închide ochii la toate abaterile de la litera legii de la oraș, din capitală, numai să pună tot omul șampiluța fix pe pătrățelul susnumit. La nevoie, cei beți criță, se prevalează de dreptul mersului bălângănit, și-și aduc nepoței, care cu

mănuțele lor neîncepte încă la munci agricole și zootehnice, votează în locul bunicilor, corect și fix în patrulele primarului iubit. După exercitarea gestului cetățenesc, bărbații se întorc la bodega de la căminul cultural, de unde au plecat, copiii își opintesc bocancii prin nămeți, exact ca în pastelurile hibernale, femeile așteaptă cu masa pusă până la ceas târziu de noapte.

- Mărie, ai votat?

- Am votat, lasă-mă să-mi beau și eu cafeaua, dis-de-diminează nu am apucat.

Și după vot se așterne o liniște benefică în sat.

Ne învârtim și noi, ca bețivii satului, în cerc . Ajungem, ca în fiecare dimineață, la sediul unui partid local. Acolo își păcănea tocurile, pe scările slinoase, doamna președintă de partid. Unde să se ducă biata femeie !? Soțul ei cel creativ financiar, cu suflet zburător de păpădie, după tinerele subalterne recrutate de firmă , în vederea extinderii relaționale. Un escadron vibrant, alcătuit din fete sănătoase, de la țară, fără inhibiții și fără prejudecăți. Fete puse în slujba firmei de țigăi și oale, Misiunea lor , spulberarea concurenței de pe piață. Junele, cu atavismele vitalității din dotare, voinicuțe și cu musculatură trepidând pe corpul unduitor, pătrundeau în cele mai opace instituții, zdrobeau orice rezistență în birourile de primire în audiențe. Aveau la purtător niște valizoare capitonate, să nu se audă clinchet de țigăi și oale. Pledau cu niște gurițe înfocate , în formă de inimioare. Purtau niște rochițe vaporease și transparente, pantofi roșii cu toc înalt și cu fundițe tricolore de catifea. O recuzită elegantă și insinuantă . Domnii funcționari erau anesteziati de izul de fân cosit al domnișoarei venită pentru audiență . Cerberii birocratici se dădeau înfrânți. Organele de stat și de partid fremătau la gândul ritualului însoțitor cu vestalele , prin munți și văi. Ritual în clinchet de tălângi și incantații murmurate de fecioare. Pe fotoliile lor din sălile de audiență, revitalizații neamului cel adormit , simțeau o vibrație

vindecătoare de sorbul plictiseli, și semnavoioși planul de achiziții pentru țigiri. Mângâiau cu mâinile lor catifelte de creme , mostrele de oale și țigăi, de căni și ulcele divin fasonate din lutul primordial. Domnișoarele plecau lăsând în urma lor o dără de ireversibilă melancolie. Oamenii legii și ai executivului ajungeau de la servicii visători, cu aprigă dorință de evadare silvestră și campestră din căminul matrimonial.

Patronul fetelor curtenitoare cu demnitarul amfitrion, fusese inspirat în ideea promovării afacerii sale productive. Mai avea însă un obiectiv confidențial, încredințat prietenului său din copilărie, trezorierul partidului prim , prim partidul neamului stătător istoric.

- Și ce mai faci, Lazăr, cu țigirile tale, cum le vinzi, organizezi evenimente?

- Ai ghicit, Ioane, mereu ai fost intuitiv . Da, mă fac organizator de evenimente, mă promovez pas cu pas, până am destule venituri .

- Și unde ai vrea să ajungi cu afacerea ta ?

- Păi unde să ajung? Să scap de nevestă.

- Toți am vrea, dar divorțul poate avea impact devastator pentru afaceri și carieră politică.

- Da, Ioane, dar ca bun prieten din copilăria noastră paradisiacă, printre găște și băltoace, eu îți dau soluția imbatabilă.

- Ai tu soluție unde nu se descurcă niciunul din camarazii mei de partid?

- Da, Ioane, avem o șansă istorică, să le mituim, să le aruncăm în vârtoarea politică. Scăpăm de ele de pe cap și ne trăim și noi a doua viață în libertate . Eu am infrastructura, tu dă-mi clienții.

- Ziceai de evenimente, piața este saturată de oferte.

- Nunți, botezuri, onomastici, da, dar nu și parastase, parastasele cu ștaif încă nu sunt ofertate.

- Tu ai țigăi și oale, cu astea faci tu parastase?

- Da, mă, parastase populare, în micile provincii și la țară. Senatori, miniștri, demnitari guvernamentali, au bunici, părinți,

unchi bătrâni pe care Domnul îi așteaptă cu nerăbdare pe drumul veșniciei și al pomenirii ritmice, după datina băbească și popească. Gândește cât electorat aducem de partea noastră la sfântul și îmbelșugatul parastas, voi sponsorizați evenimentul cu titlu umanitar, eu iau monopolul vaselor de cult, cazane, oale, cratițe, îndureratele capace complementare, astea sunt mai scumpe, le pun prețurile separat. Dacă treaba merge bine, mă apuc și de sfeșnice. Și apoi, linia mea privată de străchini și câni, cu care prea vrednicul participant la pomana mortului, pleacă apoi acasă. Fac străchini cu separatoare, aici copanul și pilaful, dincoace sarmaua, aperitivul înspre partea plată, ia uite ce viziune am eu în timp și spațiu. Voi sponsorizați pomana propriu zisă, eu îmi vând oale, străchini și cazane. Și vă mai ofer și servantele pentru cucernica pomenire de la masă, am fete vrednice, dinamice și cuvioase. Până vin rudele mortului din țară și de peste hotare, noi l-am și îngropat, ăia din diaspora nu pot zice nimic, ei sunt liberi să se ducă la succesiunea notarială, curați, luminați. La toate m-am gândit, și la corul de bocitoare, pâlcul meu de fete, fiecare cu câte o broboadă de identificare, bocește cutremurător. Să urle câinii, să guițe purceii, găinile să cotcodăcească. Tot satul să vină și să plângă, dacă doresc să vadă trăsurile cu caii îndoliați și oameni de mare vază prezenți la prohodire .

- Lazăre, încep să pricep, ca să punem planul tău în acțiune, băgăm o lege pentru îngroparea mortului operativă, ne prevalăm și de o directivă europeană.

– Gândește dacă mai suflă opoziția ceva, dăm și găleți și perne peste groapă. Nu uitați, peste groapă se dau găini. Tot eu vă vând gălețile, le bag și pe astea în linia de producție. Începutul este greu, avem nevoie de o colaborare impecabilă cu popii , pe urmă neamul îndurerat știe poteca parastasilui subvenționat sau cum vreți voi să-i ziceți. Numai să vă văd solidari la cumpăna tărâmului dintre cele două vieți. Să vă vadă poporul la prohod, întristați și înlăcrimați. Aia din opoziție să țopăie la

nunți și la alte întâlniri mondene, lumea îi va judeca și îi va disprețui pentru egoismul lor bolnăvicios.

- Bun, și de nevastă-ta ce tot ziceai?

- Păi eu nu zic, nu arunc vorbe deșarte în eter , am venit cu totul pregătit, ia de aici un mizilic, pentru început, un mic avans, când iese partidul nostru în prim plan, îndoliat pe tot cuprinsul patriei, voi cotiza legal. Deocamdată, vezi ce faci și scapă-mă de nevastă, ia-o la partidul central și fă lider din ea, e numai bună, la cât e de cucernică și melancolică. n-o să văd ce fac, te voi ține la curent. Am și eu o străbunică gata să se ducă la cele veșnice, vino și asistă-mă logistic cu tingiri și străchini. Am în sat niște babe cobitoare, ele mi-au dat de știre să mă pregătesc, am și un mic drept de moștenitor, niscaiva hectare de păduri.

- Invit-o pe nevastă mea la cel dintâi doliu rustic. Punem televiziunile pe ea și o facem primul om politic pe ultimul drum, laolaltă cu enoriașii.

Prietenii s-au despărțit în bună regulă. Acasă, soția îl aștepta. Fără ciorbă, fără felul doi. Concediase menajera. De certat nu s-au certat. Pur și simplu, au pus capul pe pernă, fiecare în camera lui , și au dormit până dimineață. Apoi, Lazăr s-a dus la sediul firmei, iar doamna a băut o limonadă și s-a dus la coafor. Coafeza însă se prezentase la procesul de divorț, cu un ochi învinețit. Doamna nu a stat pe gânduri, și-a netezit un pic tonsura și s-a dus glonț la sediul de partid local. În ziua aceea avea să demoleze două amazoane obraznice, un tataie hodorogit și o cocuță nou venită cu pretenții idilice la centru. În sala atelier pentru simbolurile de partid personalizate, niște studenți repetenți, de toate orientările și specializările, pictau pe sticlă: chipul doamnei cu un nimb celest. Chipul urma să fie dăruit drept credincioșilor ca semn al trecerii la sacru din profan. Pe la amiază, a sosit și o invitație cu un chenar oval, negru. Doamna președintă locală avea chemare să meargă la o înmormântare, departe, departe de monotonia de la oraș. Invitația era redactată din partea unei bătrânele defuncte.

Suna așa: ” Doamnă președintă, am votat, partidul nostru și pe dumneavoastră, la toate scrutinele. Acum îmi este cu neputință. Am zăcut cu demnitate și tot cu demnitate am murit. Am murit în singurătate, fără martori și fără lumânare. O nepoată a bătuit prin casă, chipurile să-mi pună perna la căpătâi, dar m-a pipăit fără urmă de rușine, să vadă dacă m-am răcit și dacă poate sfeterisi agoniseala mea de-o viață ascunsă sub saltea. Nu a reușit, banii i-am dat demult părintelui pentru fondul de veci. Totul este pregătit, în fundul curții e butoiul cu varză murată. Ultima mea dorință este să fiți cu mine la trecerea în celălalt tărâm , să moară de necaz cumetrele când or vedea, în carne și oase, pentru cine am lipit afișe noaptea, când eram și eu în putere. Popa de la noi face slujbe scurte, nu vă mai răpesc din timpul dumneavoastră prețios. Trăiască și înflorească al nostru partid nemuritor.”

Doamna Lazăr a citit cu atenție răvașul funebru. A dispus măsurile ce se impun pentru creștineasca deplasare. Până la capul satului de munte au mers cu automobilul. Apoi, delegația s-a urcat într-un car cu boi străvechi, dintr-un pictorial istoric. O publicitate impresionantă fusese făcută răvașului lăsat cu limbă de moarte. Puhoaie de oameni au venit sus în dealul presărat simetric cu oameni nemișcați și necuvântători. Mulți de curiozitate, alții în căutare de profit electoral, era o fremătare încrâncenată pentru luările la cuvânt. Când a venit popa cu sos de ketchup în barbă și cu anteriorul târător prin buruieni, s-a făcut o liniște prevestitoare, cu aromă de tămâie și dangăte de clopote , pe fond de colivă vanilată. Prohodirea a fost scurtă și la obiect. Se auzeau alternativ ghiorăituri din mațele populare. Dascălul bălăngănea cădelnița agale, la un moment dat, dând să facă un pas suitor pe dâmb, a lovit cu vasul sfânt, un copil , copilul și-a urlat durerea, bocitoarele au dat simultan, drumul la programul stabilit. Toți asistenții funerarîi au început să plângă din senin, muierile , cu strigături, bărbații, îndesat, cu șervețelele la nas. Plâneau fără istovire moartea, nu moarta

bătrână, nu aveau nici în clin nici în mână cu defuncta abil testamentară. Popa a pus capăt lamentației contagioase, a dat liber groparilor să-și facă treaba, băbuțele au început să moșmondească în legea lor, ba chiar s-au luat ca chioarele la ceartă, pentru cine să apuce pătura pufoasă, adusă de domnii de la oraș. Domnii și doamnele au așteptat cu bună cuviință colacul și cornetul de colivă , și apoi s-au îndreptat spre carele cu boi până la vale, la automobile. De acolo, direcția la parastasul de la căminul cultural, la o rezervă specială. Au mâncat, au băut, au zis Dumnezeu s-o ierte, mesenii din partea locului le-au auzit rostirea cu bunăcuviință și pioșenie neviclenită. Domnii au ieșit afară la adulmecat de presă, s-au imbarcat în automobile, cu gândul la înmormântarea viitoare , cu sporul de imagine fertilizator electoral. Se dăduse ordinul pe unitate, toată lumea la înmormântări și la parastase. Au murit bătrâni și la munte și la câmpie, au fost înmormântați prin ritual repetitiv. Televiziunile se obișnuiseră, contra cost, să monteze pe colțul ecranului, chenarul negru. Figura de mamaie cu frica lui Dumnezeu, pelerină stând la coadă pentru moaște, mergătoare pe la biserici, de jur împrejur, târșându-se pe brânci, pupătoare de icoane făcătoare și nefăcătoare de minuni, se imprima în uzul cotidian al îmblânzitului alegător. Dar mai ales prezența sa la înmormântările și la parastasele rurale trezeau respectul până la închinăciune. Domnul Lazăr își luase o lespede de pe suflet , afacerea cu vase retro de gătit, prospera în ritm vertiginos, femeia lui era liderul de partid hotărât la un congres feminist fantastic: aplauze și urale sincronizate, jocuri de sunete și de lumini, înghețată la pahar, televiziunile înghesuite să surprindă fila de istorie...

Domnul Lazăr se vedea eliberat de spectrul sumbru matrimonial, cu doamna lui urcând amvonul electoral cu șoșoneii cocheți și evanghelizând enoriașii la opțiuni pentru ea și numai pentru ea, amazoana cu damf religios funebru. În mormântările de la oraș nu prezentau niciun interes, lumea

pestriță și datinile deviate și înstrăinate nu aveau niciun impact emoțional. Prea sfânta inocență rustică arhaizantă, popi de țară pogorâți din matricea originară, credință adevărată, nepoluată cu prea otrăvitoarea știință de carte, ei bine, aceste elemente nepieritoare din înțelepciunea populară, impresionau gospodinele de la oraș. S-a dezlănțuit o fremătare feministă: doamne dezamăgite de alesul vieții lor, cu acte sau fără acte, domnișoare destabilizate psihic de prea severa și nemeritata solitudine, nimeni nu le invita la o înghețată, în oraș, apoi, prea zbânțuitele femei de libere moravuri, în veșnică rivalitate cu matroanele acrite de povara respectabilității matrimoniale. Doamna Lazăr avansa spectaculos, mână de o idee de imagine, mai mult decât inspirată. Stafful ei se specializase în garderobă folclorică de primă mână, nu lipsea niciun veșmânt sau accesoriu regional, și apoi nelipsita broboadă neagră, broboada de identificare și pentru starleta politică, dar și pentru corul de bocitoare. Urmă o furibundă campanie prezidențială, femeile aveau tacticile lor de răzbunare pentru condiția lor de ființe secunde, condiție de veacuri imemorabile. Zbierau la mitinguri, se infiltrau prin tabăra adversă, unde răspândeau în șoaptă, zvonuri infamante de alcov, se zdruncina prestigiul domnilor rivali, nimic nu stă în calea zăzaniei și intrigilor muieresti. Aproape toți copiii neamului au rămas fără tată, bieții bărbați au intrat într-un exil spontan, mai ales după ce niște escadroane de jandarmerițe, au pus bățele și tunurile de apă pe mișei misogini. Bune luptătoare, corp la corp, dar și de la distanță cu armele ordinii publice din dotare, tinerele în uniformă au băgat spaima în dușmanul politic al doamnei Lazăr. Doamna Lazăr avea și un nume pentru strigături, numele ei mic, de botez, Romina. Răgușise poporul feminin de atâta zbierat electoral. Nici Romina nu stătea mai bine, avea gâlci. Noroc cu broboada care-i ascundea grimasa de durere. Tensiunea

emoțională o făcuse să uite și de domnul Lazăr, omul ei cu cununie. Își întrebă o asistentă dacă știa ceva de soțul ei, omul nu mai răspundea la telefon. Fata, încurcată, întârzia răspunsul. Cum să zică, ce să zică. Domnul Lazăr o zbughise. Cu servantele dansante cu tot. Plecase în delegație departe, departe în țările exotice și calde. Plecase cu fetele lui cu tot. Oalele și tigăile rămăseseră în țară, în depozite. Domnul Lazăr plecase pentru ca doamna să-și urmeze ascensiunea ei politică, netulburată. Numai că și fetele, furate de mișcarea feministă, l-au părăsit pe domnul Lazăr, au plecat cu bani cu tot. Domnul Lazăr a ajuns instantaneu, din stăpânul tigăilor rentabile, boschetar. Mai mare rușinea, boschetar și cerșetor. Doamna Lazăr a luat act de veste și a amuțit. În plin avânt electoral, s-a trezit cu titlu executoriu pe vilă, cu tot ce avea în ea. Pentru că domnul Lazăr, în plecarea lui romantică, în compania fetelor, plecase cu bani cu tot, cu toți banii firmei și rezervele private. Doamna Lazăr s-a trezit cu firul gândirii retezat. S-a trezit și ea pe drumuri, femeie săracă și înfrigurată. Vestea s-a răspândit cu mare iuțeală. Candidata adorată, busc indezirabilă și îngropată strategic în apa mortuară a uitării. Unei babe militante i s-a făcut milă de biata femeie. A luat-o în căruță, a învelit-o cu o cuvertură cam soioasă și a lăsat-o în margine de sat să se descurce. Acolo procesul electoral se petrecea în plină ferveare. Primarul dăduse ordinul de vot, pentru ca să fie prima comună a țării cu mențiunea „votat”.

Iar băbuța cu broboadă, a ajuns acolo unde știa ea cel mai bine, la biserica din deal, la cimitir, așteptând înmormântarea și un parastas cu pachete de pomană. Numai că nimeni nu se mai grăbea să moară. Prea era viața frumoasă viața cu cârnații și slănina în pod.

Femeia a rămas acolo, pe vecie, în cimitirul întristat, fără morți și fără parastase.

Au venit acasă

Vin acasă puhoai de coconi, feciori, domnițe, doamne. domnișoare, puradei emancipați, laolaltă cu mamele și tații lor, care cum poate, cu automobile, dube colorate, tractoare cu remorci, camioane, mijloace de deplasare rutieră care de care mai spectaculoase, pictate, pline de praf și găinaț al năpăstuirii aviare, tot poporul se întoarce din băjenie. Să nu-i întreb ce au profesat pe la străini, ce-au mâncat și au băut în generoasele pauze de masă. Când zăresc vama țării strămoșești, chiuie de bucurie într-o înfrățire etnică, dar cu ochii la bagaje. Doamnele cu brățări, ceasuri și inele, în puritatea sufletului lor, sunt trase în interiorul caselor pe roți. Nu se știe niciodată cum zboară din mânuțele finuțe, accesoriile feminității elegante. Pur și simplu zboară în văzul călătorilor. Zboară în văzduh, ceasuri, coliere , zboară în libertatea țarinei natale. În călătoria pe patru și, mai nou pe două roți, nimeni din feminitatea accezorizată, nu simte nimic, în chiuitul nupțial. O adolescentă puritană nu se poate abține și plânge, nefericita, după inelul zburător și dispărut .

- Ei, lasă , fata mea, îți cumpără tătucul un ghiul strâmtat și supus legii gravitației pur inexorabile. Are tata bani de zestre , de măregele și inele.

- Aoleu tătucu, dar inelul mi l-a dat Ernesto, la plecare ce și cum să-i spun? Mereu mi-l cere să-l arat , ca semn al legăturii noastre. Mi l-a dat în dar la plecare, să-l păstrez până la întoarcere.

- Ia stai fata mea, care Ernesto, nu cumva pletosul de la pizzerie?

- Da, Ernesto, dorește ca la întoarcere să deschidem o afacere sezonieră împreună.

- Cum adică, tată, tu nu ai gând de școală, vrei să răsucești aluatul la tarabă?

- Lasă, Ghiță, fata în pace, nu vezi că e speriată?

- De ce să fie speriată, la câte hectare am cumpărat, ne întoarcem acasă în bună stare, Dăm fata la liceu, are de toate, știi cum am vorbit cu domnul primar să-l cheme pe popă pentru sfânta cuminecătură.

- Tată, dar ce să caute un popă în viața noastră? Știi că sunt liber cugetător.

- Oi fii tu liberă și cugetătoare, dar s-a terminat cu hachițele astea, suntem un neam de creștini, nu aiuriți fără credință. Iar de la Ernesto ia-ți gândul, pletosul nu-i de tine, nici de noi, familie cucernică și cinstită.

Tată dar ai spus că ne întoarcem acasă și rămânem ca și până acum. Ce legătură are Ernesto cu toate

astea, mie și frică de ce aud. Unde e inelul , amuleta mea?

- Noi suntem oameni cu stare, gospodari, tu singură ți-a dat inelul holbându-te la motociclist și tot

făcându-i cu mâna. În semn de salut. Pe ce lume trăiești fato, nu ai învățat la școală că tot ce strălucește, este lucru de furat? Cine știe de unde are Ernesto tinicheaua de furat? Ce-ai căutat să iei de la pițifelnic un cadou menit să treacă din hoț în hoț?

- Cum adică Ernesto, hoț? Motociclistul , hoț?

- Suntem aproape de casă, trebuie să te ferești de hoți.

Alicia a amuțit.

- Dar în țara noastră, unde mă duceți voi, sunt hoți?

- Da, fata mea, hoți, proști și puturoși. Etnia noastră și a lor. Iar tu ești menită să te păstrezi cuminte,

până la măritiș. Când trecem de vamă te duci cu mamă-ta la prima toaletă de la o benzinărie, dai trențele alea de pe tine și te îmbraci românește, cu portul din bătrâni. Blugii rupte îi dai la container, pui costumul popular pe tine, băsmăluța. Mamă-ta te va învăța să te

închini. Restul, mai târziu, nu intrăm cu tine alandala să ne rîdă tot satul. Blugii rupți să-îndeși bine, bine în container.

Dintr-odată, Uuiuiu și iarăși iu, se aude un chiot popular dintr-un automobil care depășește mașina

tatălui sfătos. Alicia încremenise, simțea că nu e a bună, dar tăcea. Își vedea tatăl cum ciupea dintr-un

clondir pe furiș, în timp ce șofa. Știa ce înseamnă roșeața de pe față, acasă dincolo, mergeau la picnic și dacă mamă-sa scotea numai o silabă, trosc, cu mâna grea de muncitor își plezneala soția peste față. Mamă-sa nici nu crâcnea. Când plecaseră de la oi și de la vaci, femeia, ca toate femeile născute și crescute după cutuma populară, trăgea nădejde că o să fie viața mai bună și mai frumoasă. Avea coastele rupte de la muncă și de la bătaie. Preotul îi tot spunea la sfânta împărtașanie să se roage pentru sufletul omului său.

Femeia se ruga, alăpta fetița și o ferea de tată, uneori în toiul beției, își lovea femeia cu capul de perete,

femeia își ținea fetița strâns și n-o scăpa. Când omul îi auzea scâncetul, fugea afară la tăiat de lemne cu

furie amară. Și tot așa, zile și nopți au trecut în alternanță ritmică până într-o zi când soarte a pus capăt

iadului domestic. Au venit oamenii în alb de la salvare, au luat femeia fără suflare, au dus-o cu sirena la spital, mai mult moartă decât vie. Liftul nu mergea, au dus-o cu o pătură până la etaj, au pus-o într-un pat, când au lăsat-o pe patul din rezervă, femeia s-a lovit cu capul de fierul de la capătul patului, i-a dat și sângele pe gură și gata, femeia a murit, simplu, fără lumânare. S-a dus și s-a tot dus. La toate întrebările deștepte ale poliției, s-a răspuns la unison că femeia s-a rostogolit și a căzut din pat, acasă. Ce-i drept e drept, așa au găsit-o salvatorii în alb, nu mai era urmă de tăgadă în vorbele familiei. Din căzătură i s-a tras și gata. O cruce de lemn, o pată de culoare pastelată în monotonia zăpezii întroienite. Sicriul l-au dus cu căruța, obicei împământenit. Satul avea șenilate, tractoare cu remorcă, pentru vreme grea, dar ducerea în tihna rumegătorilor tăcuți, făcea încă parte din tradiția stăpână în sufletele celor vii, în așteptarea împăcării cu cele două episoade, viața înnourată și liniștea serenă a veșniciei. Popa ședea în sania trasă cu patru cai și îngâna cuvioasele cântări.

- Dumnezeu s-o ierte, spuneau în liniște oamenii, puțini, câți erau, aruncând dintr-o găleată niște

dărâme de pământ cam înghețat, scotocit de prin grădină. Nu se știe de când oamenii au învățat că e

mare rușine și păcat să arunci asupra omului adus spre îngropăciune, cu bulgări de zăpadă. Cam nu ar mai fi nimic de spus, morții cu morții, viii cu viii. Babele satului specializate în pomana mortului au făcut toate cele de cuviință și s-au dus acasă cu colaci pentru nepoței.

Cei întorși acasă, vii și desfățați în prosperitate, aveau și ei necazuri. Nevestele, nărvite la confortul de

cocoane casnice, își așteptau bărbații serile târziu, de pe la "joburile" lor, așa se zicea. Femeile erau

gravide sau lehuze, aduceau sporul demografic țărilor de adopție și trăiau ca asistate social. Prima mare bucurie care nu costa niciun ban, era trusoul pentru nou născut, zestrea copilului în care era inclus și landoul, și alte accesorii nou nouțe, din rezerva de stat pentru bebeluși. Mai venea din când în când controlul de la inspecția socială, tinerele mame se anunțau fulgerător una pe cealaltă, stingeau țigările,

clăteau păhărele împlinite cu băuturi spirtoase, dădeau fuga la toaletă să-și clătească gura cu pasta de

dinți, unele înfășurau covorul de sufragerie mai radical și-l ascundeau în debara, una peste alta, femeile

căsătorite se descurcau, când sunau doamnele inspectoare la ușa lor, casa era curată, covorul cel pătat cu resturi de la chefuri era bine ascuns. Doamnele de la serviciul social controlau bebelușii la poponeț să nu fie iritat. Refuzau cafeluța cu care erau servite, se uitau la ceas și plecau la altă femeie fertilizatoare. Bebelușii erau clinic sănătoși, fără virusuri de import.

Vara era mai greu pentru doamnele inspectoare să ia urma tinerelor mămică. Ele se adăposteau la umbra copacilor din parcuri, care cum nimerea prin locuri discrete și ferite, cu băncuțe pentru fumătoare. Sigur că fumatul era interzis, numai că numai cine nu a fost imigrant, nu știe cum ai șansa să te faci nevăzut și neștiut. Când era canicula de nesuportat și mai intensă, nici pasărea pe cer nu se mai arăta, nici umbră de ființă umană, doamnele inspectoare rămâneau adăpostite în birouri răcoroase, sub adăpostul protecției muncii, în culturile societăților civilizate. Bebelușii și copiii mititei mai umblători, cu ADN-ul rezistent la pârjol, cu pielicica antrenată de la coasă, cu pălăriuțe elegante și cochete, erau fericiți, cei mai măricei se opinteau să se suie prin copaci, ce mai! viață liberă în paradis. Mămicile își beau cocteilul din cafeluță și coniac, neconstrânse de reguli fade și ipocrite. Trăgeau țigară de la țigară, apoi se strecurau pe străzi către domiciliul răcoros, să-și adape și să-și hrănească pruncii. Apoi și ele, își scoteau fripturile de la frigider, le îmbălsămau cu roșii și salate exotice. Un pahar de vin alb, întreaga prânză modestă și decentă. Femeile voinice de la țară se arătau adaptabile perfect și pentru viața de la oraș. Uitaseră să mai gătească în oale și tigăi. Nu era permis să faci fum și miros de mâncare în apartamentul închiriat. Așadar nu varză cu costiță, pe plita sclipitoare. Bărbații au înțeles din mers noile cerințe. Și doamnele diasporene nu prea s-au dat duse către casa natală, dar în multe familii erau fie îndoliate după bătrâni, fie așteptau ca sufletele lor să se înalțe la cer. Așadar a fost o necesitate gospodărească să se întoarcă și ele cu coconii lor, cu bărbatul istovit de munca forestieră, pripășit prin barăci, ca familiile să se întoarcă înapoi la neamul lor, pentru actele de moștenitori.

I-am povestit pe cei învingători.

Pentru Alicia mai este de povestit ceva, întoarsă acasă nenuntită, cu dorul după Ernesto după ea. Fără

mamă și cu un tată jerpelit, dat în damblaua mistică, behăind în corul bisericos, tolerat în comunitate, cu casa dărăpănată; nu avea unde să plece, nu avea unde și cu cine să mai rămână. Trăia din căpătat.

Alicia și-a găsit un verișor de mamă, cu care a pus la cale să se întoarcă la Ernesto. Încă mai știa să facă aluat de pizza, bun. La vamă nu ia dat nimeni la întors, împlinise anii să meargă singură prin lume. A cumpărat de la verișorul cel isteț, un telefon jerpelit, l-a făcut să aibă și semnal. A luat după ce a ajuns în orașul în care îl știa pe Ernesto. Își făcea mereu curaj, temerea ei era inelul, ce să-i spună, că l-a pierdut?

Că a zburat? Cătinel, cătinel, fata a jus la prăvălia lui Ernesto. Era îmbrăcată cu o rochie cam

bătrânicioasă, era de la mama ei. Ajunsă la teighea l-a văzut pe Ernesto, mai degrabă l-a simțit. Ernesto nu a recunoscut-o, sau mai degrabă era grăbit să pună pizza la cuptor, Parcă se oprise timpul în loc. L-a

strigat încetișor, cu timiditate.

- Ernesto, am venit. a-a da, ești Alicia, Ce vrei?

- Am pierdut inelul.

- A, da, mi-am, adus aminte. Ce faci? Spune repede, că sunt grăbit.

- Am pierdut inelul.

- Mi-ai mai spus o dată. Am auzit. Eu te întreb: Ce vrei fată?

- Am fost în țara mea cu mama și cu tata.

Și acum te-ai întors? Nu pricep ce vrei, dă-mi pace sunt grăbit. Nu ți-am cerut niciun inel. Știam cum

sunteți voi românii. Eu sunt vinovat că ți l-am dat. Du-te liniștită, nu te declar la autorități. Poți pleca, hai pleacă, e ora închiderii, mă duc să iau copiii de la școală. Drum bun. Și Ernesto trase repezit oblonul.

Alicia a făcut doi pași înapoi, nici să plângă nu putea. Ernesto avea copii era căsătorit. Ce să caute ea?

Unde a venit și unde să se ducă?

Avusese o prietenă cu care se plimba și ea, înainte să-l cunoască pe Ernesto. S-a dus la casa ei. Acolo, o doamnă i-a răspuns că nicio fată nu locuia și nu locuise vreodată acolo.

Trecuse bine de amiază, seara se apropia. A mers cât a putut, prin orașul pe care-l cunoștea. Într-un târziu, s-a așezat la baza unei statui. Un domn cu pălărie i-a zis ceva, fata a auzit ceva, dar nu a înțeles nimic. În cele din urmă, domnul a luat-o de mână slăbuță, fata l-a urmat. Nu știm ce s-a întâmplat în continuarea zilei. În satul ei de la țară de acasă, s-a auzit că o fată care semăna cu Alicia a fost văzută la șosea într-o rochiță scurtă, decoltată. În țara adoptivă, a apărut un comunicat de presă, lapidar. Era cu poza inconfundabilă a Aliciei, era un comunicat în care se semnala că la liziera unei păduri, fusese găsit cadavrul fetei din fotografie. După aceea nimic. În fotografia din ziar, ochii Aliciei priveau în sus. Da, Alicia privea la înaltul cerului. Se întorsese și Alicia acasă, la mama ei, în înaltul cerului luminător.

În satul ei natal, la căminul pentru evenimente, o festivitate zgomotoasă. Un majorat. Artificii, băutură,

mâncare din belșug, "Mulți Ani Trăiască". Tot evenimentul urmat în zorii zilei de cafeala uzuală, Păcat de tort, întins pe pardoseala lunecoasă....

Mihai GANEA

Orașul blestemat

Deasupra orașului, se înalță gâtul păsării Phoenix, coșul morții. Coșul acesta de evacuare a gazelor toxice are peste 350 de metri înălțime. A rămas ca un simbol al aducerilor aminte despre ”epoca de aur” din anii comunismului cenușiu, ca un simbol al durerii și neputinței istoriei. Ca un blestem, coșul acesta poartă numele uzinelor de preparare a minereurilor neferoase. Aduse din pământ și stâncă, metalele ca aurul, argintul, cuprul și plumbul, au primit și au dat viață locurilor acestea însufletindu-le. Acestea, au renăscut din propria lor cenușă geologică, condamnăm orașul la poluare și boală.

Privit de sus coșul, ar putea avea forma unui uriaș ceasornic solar, umbra sa indicând ora diurnă dar și sfârșitul unei lumi cenușii și demente. De aici din epicentrul acestui perimetru, unde au fost adunate de-a lungul a peste trei decenii, familii numeroase de nomazi, începe ceea ce Rudyard Kipling numea în a sa carte, ”coborârea junglei spre văi”. Orașul a devenit, pe nesimțite, locul țintă a invaziei de nomazi. Gunoaiele orașului s-au transformat în hrană și adăposturi pentru ei, cu șobolani cu tot. Pas cu pas, bloc după bloc, cartier după cartier, orașul s-a trezit deodată, acoperit și înghițit de junglă. Fenomenul a debutat insidios cu ocazia alegerilor locale de primari sau consilieri. Candidații, în lupta lor electorală, nu s-au sfiit să apeleze la liderii nomazilor riverani

care bântuiau periferiile adunând deșeurile de fier vechi sau metale neferoase, în special cuprul și plumbul. Le valorificau, apoi, prin centrele de colectare obținând venituri consistente în funcție de cantitatea colectată, atât din oraș, cât și din satele limitrofe, sau mai departe, cu zeci de kilometri, pe drumurile naționale sau regionale bântuite cu sălbăticie. Pentru asta, la început, au dezvoltat negoțul cu animale de tracțiune, măgari sau cai de povară, bine hrăniți și întreținuți pentru a face față la tractarea carelor cu roți de cauciuc, grele sub povara încărcăturilor colectate. Cu timpul, au devenit din ce în ce mai îndrăzneți. Au început să desfacă șine de cale ferată sau cabluri grele de la transformatoarele industriale sau chiar de la furnizorii sau distribuitorii de energie electrică, în special cupru. Nu s-au sfiit să atace și conductele de apă confecționate din plumb, înainte de a fi înlocuite cu plastic sau beton. Asta în ceea ce privește bărbații. Femeile și-au asigurat participarea la bugetul comun făcând copii cu nemiluita. De cum creșteau, micile fetițe devenind fertile le căsătoreau părinții, de la vârste foarte fragede. Apoi, făceau copii într-o veselie contribuind la asigurarea unui spor demografic prosper și aducător de venituri corespunzătoare sub genericul alocațiilor de bani pentru copii și ajutoare sociale pentru familiile defavorizate. În câțiva ani, cuantumul acestor câștiguri a atins pe cele ale salariilor medii pe

economie sau al pensiilor mijlocii, întrecându-le în cele din urmă. Cei plecați prin Europa la furat, s-au întors acasă. Europa a scăpat de ei. Europa a găsit soluția. Scapă de ei dând bani statului membru, bani europeni pentru întreținerea nomazilor în ghetourile riverane de baștină. Aici, băncile și bancomatele sunt pichetate de asistați, care își umplu sacoșele din pungii de plastic, cu teancuri de bancnote autohtone, murdare sau mototolite. Sunt așa zisele "ajutoare sociale". Uneori, cuantumul lor pentru o familie asistată, depășește salariul unui director general sau președinte de companie. Europa are bani, Europa dă bani ca să scape. Deasupra ei, plutește amenințarea războiului, un nou război mondial.

La graniță, bubuie tunurile, iar tancurile mușcă pământul fierbinte, în timp ce deasupra tuturor zboară cu viteze supersonice, rachetele morții. Războiul a început, dar oamenii îl ignoră, deocamdată sceptici la urmări sau consecințe. Căii sau măgarii au fost înlocuiți cu troci. Trocile sunt automobile vechi, de până la treizeci de ani, dar păstrând la vedere însemnele de lux ale mărcilor. Marca este bună pentru afișare publică. O troacă, este bună la ori ce, inclusiv de coteț pentru găini. Unele au în portbagaj câte un butoi zis boxă, de peste o sută de unități acustice bubuitoare pe frecvențe joase, de unde emană sunetele ademenitoare ale manelelor. Maneaua este melodia însoțitoare bună la toate. La ocazii ca: nuntă, botez, aniversare de viață, sau moarte. Se poate cânta și în biserică. Uneori, se mai ivește câte un prilej de îndemnare la meditație sau înțelepciune, dar trece și acela. Rămâne maneaua regină.

O chema Estera. Avea vârsta Beatricei când a cunoscut-o Dante. Privind-o prin geamul frigiderului tanatic, aveai impresia că te uiți la un copil prematur dintr-un incubator neonatologic. Parcă era vie fetița asta. Așteptai să se trezească și să te întrebe:

– Eu ce caut aici? Voi cine sunteți?

În capelă era liniște. Tatăl Esterei se ruga la căpătâiul catafalcului, dar rugăciunea

lui era mai mult blestem decât rugăciune creștină. El jura răzbunare și revanșă. În ghetoul cartierului, dangătul clopotului capelei, vestea ceasul de reculegere și începutul marșului funerar spre groapa cimitirului pregătită pentru a-și primi sicriul cuvenit. Octofori de ocazie, au apărut cu cele de trebuință, pentru transportul și înhumarea Esterei. O atmosferă cenușie și rece. Cerul era cenușiu și el.

Adunați de-a valma, bărbați, femei, copii, așteptau predica și recomandările preoților sau predicatorilor angajați de familie pentru desăvârșirea ritualurilor, conform canoanelor cutumiare, într-o armonie de pace a religiei cuvenită fiecărei confesiuni. Fetița fusese găsită lângă tomberoane de către gunoieri, moartă și murdară. În ghetou, acest lucru nu se cuvine deloc. Cineva făcuse crima și trebuia pedepsit. Orașul a fost cutremurat vreme de câteva zile de odiosul eveniment. Cercetările poliției și ale procuraturii, nu găsiseră vinovatul și nici vreun indiciu care să ducă spre o urmă sau motivație oarecare a crimei nu exista.

Avea să treacă un an până să fie găsit criminalul. Un adolescent oligofren iresponsabil de faptele sale, practic inapt pentru detenție, din punct de vedere juridic. Dar lumea, lumea clevetitoare din ghetou, vorbea de onoarea și omerta nomadă. Cutuma admite ca tatăl unei fete să o pedepsească cu moartea în caz de pierdere a virginității fără consimțământul patern.

Printre oamenii medii, din orașul condamnat, mișună scriitorii de maculatură. Plictisiții și neînțeleșii de lume, își dau premii, unii altora, onoruri sau grade după conjunctură și caz. Toți visează să ajungă cetățeni de onoare sau scriitori ai anului în urbea condamnată. Nimeni nu-i cunoaște, nimeni nu-i citește. Nici măcar ei între ei. Dospesc singuri, în propriu lor aluat literar. Printre aceștia, se strecoară haitele de câini comunitari, *mondo cane*, o altă lume.

În cele din urmă în orașul condamnat au năpădit, din toate părțile, asistații, ca niște păianjeni, acoperind totul cu pânza lor deasă și murdară. Arthur își aminti de Viola, mama lui chinuită. Stă singur și așteaptă. Este seara de Crăciun. Poate vor veni copii să-l colinde. Copiii lui și nepoții. Dar nu vine nimeni. În ghetou e liniște. Gunoii miroase în tomberoane a resturi fermentate, mâncare și băuturi alcoolice. Ca și orașul, strada Luminișului este condamnată.

Prin ceața deasă străbate cu greu lumina lămpilor cu intermitență plasate pe verticala coșului din vecinătate. Uneori se văd de la foarte mare distanță. Chiar din satele limitrofe sau orașul apropiat Banya Felso. Din stradă, Arthur privește în direcția coșului. Se gândește la dispariția acestuia din peisaj și istorie.

– Numai dacă, poate într-o zi, cineva va crea, din resturile coșului imens, prăbușit printr-o implozie controlată, un golem. Acesta ar putea să apere locul însuflețit, fiind cu abur și ceață. Făcu câțiva pași și intră în bezna blocului. Aici îl aștepta Magistra.

Arthur își aminti de Zina, de ziua a doua după căsătoria lor. I se făcuse deodată rău. Avea frison, palpitații și amețeli, toate deodată de bună dimineață. Locuiau la Angheloia, mătușa fetei. Improvizaseră în camera de alimente un pat cu o saltea de paie. Arthur așternuse câteva preșuri acolo, acoperindu-le cu un cearceaf alb. Pusese o pătură la îndemână pentru a se acoperi cu ea. Acolo au dormit, el și cu Zina o vreme. Zina, prima și tânăra lui soție. Zina, frumoasă și iubită. Cineva a chemat repede Ambulanța, salvarea spitalului regional. Aceasta a venit în câteva minute. Arthur a fost urcat în dubă. Zina a rămas în stradă cu mătușa sa Angheloia. Arthur era speriat. Ar fi vrut ca soția lui să urce alături de el în ambulanță, dar lucru acesta nu s-a întâmplat. A rămas singur, acolo în duba care l-a dus la spital. Toată viața a ținut minte acest amănunt. Atunci a înțeles că fata aceea

Zina. era o ființă rece și tristă. Cei patru copii care au urmat, au crescut cu o mamă rece, tristă și alcoolică. Zina s-a îmbolnăvit de tuberculoză, a lipsit mult din casă, având internări repetate la sanatoriu de boli pulmonare. Copiilor, Arthur le-a fost mamă și tată. I-a crescut cum s-a priceput și i-a iubit foarte mult.

Intrând în camera din apartamentul blocului din mijlocul ghetoului, Arthur se așeză la biroul lui și a început să scrie. I-a povestit Magistrei episodul cu Zina. Parcă înțelegându-i gândurile, aceasta îi spuse:

– O mamă care nu-și mângâie copilul pe frunte când îl culcă, este o mamă fătătoare, este Lilith ! Arthur o aprobă dând afirmativ din cap. Își aminti că pruncii lui au crescut singuri, având o mamă bolnavă și rece.

Într-o seară, când venise acasă din drumurile sale, prin exilul său interior, mama Viola îi așternu patul în camera din față. Obosit a adormi pe loc, iar când se trezi, a plecat în sud fără să își ia rămas bun de la dânsa. O lăsase să doarmă acolo în camera ei secretoasă. A fost pentru prima oară în viață, când Arthur își vedea mama dormind. Dar și ultima. Acum, își aminti de Viola, de mama lui, Viola.

– Îmi va fi milă din cer și nu o să pot face nimic pentru tine copilul meu, a spus Viola, cu puțin timp înainte de a-și da ultima suflare. Să te gândești când vei fi singur că și la părinții criminalilor este coadă de sărbători, la pușcărie, cu pachete. Eu nu am pierdut nimic, nici tu, dar ei, urmașii tăi vor pierde totul. Își vor pierde sufletul.

Și în bezna asta totală având o stare de spirit ciudată, își spuse singur ca pentru sine:

– Și Iisus a avut un moment de disperare, iar atunci a strigat ”Tată, pentru ce m-ai părăsit?”. Era pe cruce și nu putea pleca de acolo.

– Este sărbătoare, este Crăciunul deci, ”Sărbătorește-te pe tine, fiule, fii blând cu tine însuși”. Ai încredere în Dumnezeu, căci a lui este răzbunarea și răsplata pentru toate cele în lumea aceasta.

Ștefania OPROESCU

Poze de familie. Străbunicul

Radu ațipise pe scoarța veche de lână în fața cuptorului unde ardeau olanele pentru sobele de teracotă tocmită de boierul Mihalcea. Conacul acestuia, din Valea Viei, era aproape terminat. Construcția semeață, cu temelie înaltă din piatră avea trepte largi, urcând până la o verandă amplă, care cuprindea întreaga fațadă. Pe latura din spate, ce dădea spre curte, se deschidea intrarea spre beci, acoperită cu un grătare mare de lemn, dat cu var. Conacul respecta oarecum arhitectura locului, casele țărănești din jur aveau prispe înalte din lemn, împodobite vara cu flori, cel mai adesea mușcate albe, roșii, roz. Dimensiunile construcției erau însă altele, motiv pentru care era numită conac. Erau evidente bogăția și statutul proprietarului. Fântâna proprie, cu roată, închisă cu două capace de lemn și cu acoperiș de șindrilă, era o raritate în sat. Și, a păstrat multă vreme un secret ce avea să aducă neazuri mult mai mari boierului, decât pierderea proprietății, atunci când s-a schimbat regimul și au venit comuniștii la putere. Unul din meșterii care i-au făcut fântâna, fie din invidie, fie momit cu ceva de cei care-i scormoneau locuința căutând lucruri de valoare ascunse pe undeva, a „vorbit”. În fundul fântânii, sub un pod de lemn pe care au pus o lespede mare de piatră, se afla aurul ascuns de boier. Au ieșit la iveală cocoșei, lingouri, a căror valoare n-a aflat-o nimeni din sat. Și nici nu se știe

unde a fost dusă și dacă a fost înregistrată undeva. Avea și cărți boierul, multe din ele groase, legate în piele. Cărțile au fost arse în curte. Nu era vremea cititului și se temeau activiștii să nu conțină idei subversive. Conacul a fost transformat în dispensar, mai degrabă în preventoriu T.B.C. Boierul și-a pierdut urma, nu se știe pe unde. Dar toate acestea aveau să se petreacă mai târziu. Când Radu trudea la teracota pentru sobe, nimănui nu i-ar fi trecut prin minte ce avea să urmeze. De fapt, satul Vale Viei, era și așa a rămas, doar un drum printre munți, mărginit de case, șerpuiind la poalele Dealului Viei. Numele satului și al dealului n-aveau nimic de a face cu vița de vie. Aici între munți creșteau doar pruni, meri, peri, cireși sălbateci. Rar, câte o buturugă de teraz împodobeau cu hățiușul coardelor vreun pom dintr-o margine de gard.

Pe scoarța destrămată, Radu se trezi tulburat. Visase pe Ioana. Vis scurt, retezat de răcoarea nopții de toamnă și de umezeala ce i se adunase în barba albă, tunsă scurt. În ea se topise bruma de la căldura focului. Ioana era tânără în vis, aproape o copilă, ca atunci când îl născuse pe Moise, primul lor copil. Se scutură cu un tremurat atât de vis cât și de răcoare. Puse apoi lemne pe focul aproape stins. Sub cenușă, mai scânteiau ici, colo, cărbuni. Când flăcările se ridicară destul cât să dogorească din nou lutul olanelor, se duse în șopron să privească

plăcile de teracotă gata lăcuite peste modelele cu păsări și flori în nuanțe de albastru, pe albul ca laptele al fondului. Le mângâie ușor, ca și cum ar fi vrut să le numere sau să le verifice lustrul. Palmele lui bătătorite, care au mângâiat mai mult teracotele decât obrajii copiilor, simțeau defectele lutului ars și cu ochii închiși. Se duse apoi pe prispă, la cofa cu apă, din care bău îndelung, nu atât de sete, cât din nevoia de a rămâne treaz. Spre răsărit se arăta o sprânceană roșietică pe crestele munților, brăzdând întunericul sub o năvală de nori vineții. În casă, încă dormea Anicuța somn greu de femeie trudită, îmbătrânită înainte de vreme. Moartea Ioanei, prima nevastă a lui Radu, lăsase în urmă un bărbat în putere, pe care renumele de sobar de lux îl purta săptămâni, chiar luni, departe de satul cuprins între dealuri. Și patru copii, toți băieți. Așa s-a trezit Anicuța nevastă, înainte de-a prinde gustul otheadelor și a străngerilor de talie pe furiș, la horă. Nunta s-a făcut în grabă. Era nevoie în casă de mână de femeie. Părinții fetei și-au dat ușor acordul. Bărbatul nu era de lăsat, chiar dacă albise puțin pe la tâmpile și avea deja patru copii. Era om cu „stare”, hotărât și scurt la vorbă. Avea patima curățeniei, părea mai degrabă un negustor încheind afaceri, decât meseriașul modelând singur lutul ce-i aducea faimă și bani.

Nunta a fost singura sărbătoare din viața Anicuței. Sărbătoare scurtă ca un fulger, la care a participat pierită, fără să înțeleagă prea bine ce se petrece. Și-a pierdut inocența în glumele deocheate ale nuntașilor aburiți de tăria țuicii, și sub privirile veninoase ale celor patru băieți ai Ioanei. Spre dimineață și-a pierdut și fecioria, în odaia mare, cu geamurile acoperite cu frunze și ciorchini de teraz, sub care, nuntașii chiuiau așteptând „vinul roșu”. Au urmat ca într-un vârtej încă șase copii, șase botezuri, la răstimpuri destul de scurte. Între ele, muncind fără răgaz, dorea doar

somnul, niciodată destul, în care cădea cu repeziciunea flămândului, prețuind fiecare firimitură.

Acum Anicuța dormea și Radu n-ar fi vrut s-o trezească, dar visul venise parcă să-i amintească promisiunea făcută lui Moise, primul născut al Ioanei, pentru care avea nevoie de costumul cel bun și de cămașă curată. Și mai era nevoie să fie întreținut focul continuu și molcom în cuptor, până seara. Nevasta se ridică greoi din pat. Nașterile o îngreunaseră, iar mâinile îi erau deformată de apa cu leșie de cenușă, în care frecase ani de-a rândul rufele a zece copii. Încetineala ei stârni în Radu o neliniște, un arțag pe care bătrânețea nu-l înmuiașe. Costumul din postav maroniu nu era bine periat de scame, cămașa nu era cea care trebuia. Anicuța nu-l privea și poate nici nu-l auzea. Continua să-i dea un lucru sau altul fără să deschidă gura. Nu mai era nimic de spus și nimic de schimbat aici. Știa că Radu se duce cu Moise în peșit. Nu comenta în nici un fel decizia deja luată. Doar vag își amintea ca prin neguri cum se repetă faptul petrecut în tinerețea ei. Dintre copii Ioanei, doar Moise le-a a rămas oarecum aproape. Și-a deschis cârciumă în comuna vecină. Meticulos ca taică-său, a reușit s-o facă renumită. A dotat-o cu camere de oaspeți. Cu singurul telefon până în orașul cel mai apropiat, la distanță de vreo cincizeci de kilometri. Cu sală de biliard. Cum Radu era cunoscut mai mult cu porecla de Radu Albu, toți descendenții erau numiți „ai lu' Alboiu”. Așa că a pus numele cârciumii: „Stop. Cinci minute la Alboiu”. Abia pornită afacerea, Moise a rămas și el văduv, dar fără copii. Posibil să fi fost o toană moștenită sau, poate teama subconștientă de morți premature l-a determinat să aleagă tot o copilă drept nevastă de-a doua. Deși era om în toată firea, nu se cădea să meargă singur în peșit. Iar tatăl, n-avea motiv să-l refuze.

Radu traversă curtea însoțit de câinele ce-i împiedica mersul țopăind în juru-i,

poate de foame, poate de dor de drum. Închise poarta cu grijă, să nu -l scape din curte. Drumul era pustiu. Vecinii mai dormeau încă în geana dimineții de octombrie. După ce trecu de ultima casă își strânse bine în nasturi scurtucul de postav, duse mâna la pălărie mângâindu-i borul îngust de jur împrejur și porni să scurteze drumul pete câmp, prin iarba arsă de brumă. Trebuia să ajungă acasă la Moise, de unde mai aveau de mers, vreo opt kilometri, până la casa unde locuia fata la care mergeau în peșit.

* * *

Anastasia cernea făina pentru gogoși în bucătăria scundă, luminată slab de lampa cu gaz și de pâlparea focului, desenând pe tavan cercuri, prin ochiurile plitei. Flacăra lămpii ridica la răstimpuri câte un colt fumegând, semn că fitilul trebuia rețezat drept, până sub arsură. Întinericul învăluia casa cu umbre care tremurau în fereastra mică, aburită.

Mersul mamei, lipăit în târlicii de cârpă era azi mai grav decât îl cunoștea din copilărie. Mirosul dulceag de făină ținută în hambar se răspândea acum în căldura încăperii. Fata își duse mâna la pântec, acolo unde o durere difuză venea la răstimpuri, odată cu cearcănele care-i marcau pe trupul firav trecerea de la copilărie la alt statut, cu care nu apucase încă să se deprindă. Mama vorbea rar și puțin, de parcă ar fi costat-o risipa de cuvinte. Anastasia ridică spre ea ochii albaștri, căutând în privirea secătuită o urmă de îngrijorare, măcar. Găsi acolo doar o uitătură rece, pe fața uscată ca a stejarului bătrân de la poartă. Voia să închidă ochii și să doarmă somnul protector, somnul uitării pe care îl inventase copilăria ei în fața grozăviilor amplificate de neștiință. Voia să se ascundă în magazia unde se aflau hambarele cu cereale și să-și vânture mâinile alinător, prin lăzile cu cereale. Făina de grâu moale, catifelată ca apa gârlei în curgere. Mălaiul aspru ca nisipul, grâul alunecos,

boabele de porumb zgâriindu-i pielea fină cu marginile zgrunțuroase. Era taina ei, acolo se strecura hoțește, furând mângâieri. De parcă nimic nu urma să se întâmple, mama săltă de pe plită tuciul plin cu apă caldă pentru animale și ieși cu el pe ușă, ca într-o zi oarecare. Aluatul se aduna sub degetele Anastasiei pe blatul de lemn al mesei, albit de făină. Visul scurt, de dinainte de trezire, îi apăru brusc chiar acum, ca și cum ar fi ieșit dintr-o carte cu poze. Pe dealul care urca din temelie casei, pe iarba scurtă, otăvită după coasă, să afla o blană se oaie imensă, mai mare decât a unui vițel, întinsă la soare cu lâna în sus, ca întinsă la uscat. De jur împrejurul ei, mai mulți miei smotoceau cu boturile smocuri de lână ca și cum ar fi căutat ugerul plin de lapte. Degetele ei acum, răsfirând făina, păreau miei cu instinctele păcălite de ugere false. Anastasia nu știa să citească, în pofida faptului că tatăl ei era dascăl, adică un fel de învățător în sat.

– I-ați ochii din fereastră, că nu-i timp de visat!

Mama intrase în bucătărie cu găina tăiată, ținută de gât cu mâna dreaptă, ca să nu se scurgă sângele pe jos, și cu un braț de lemne sprijinite la piept cu mâna stângă. Tatăl, își căuta de treabă mai mult ca de obicei pe le așternutul vitelor. Duminica aceasta, anunțată cu puține zile în urmă venise, și doar el știa ce gânduri îl rodeau și cum le arunca odată cu gunoiul înfipt în furcă. Sau poate, doar se ferea de întrebări la care trebuia să răspundă. Pentru ce atâta grabă? Anastasia abia împlinise șaisprezece ani când, într-o seară, stând toți la masa scundă de lemn pe care mâncau untul topit sub mămăliga fierbinte, le-a spus așa, ca din senin:

– Duminică să vă pregătiți, că avem oaspeți!

– Ce oaspeți? a îndrăznit mama timid să întrebe, pentru că tatăl avea întotdeauna dreptate, și doar el lua deciziile importante.

– Peșitori!

Nici ce, nici cum, tăcerea se instalează speriată în gândul Anastasiei și indiferentă în al mamei. Obrajii cu pielea subțire și albă ai fetei devin mai palizi sub lumina gălbuie a lămpii. N-a întrebat cine-i pețitorul. Siguranța din vocea tatălui spunea că hotărârea fusese luată. Iar ea, gândea că de acum avea s-o lase la horă, și poate acolo ar fi prins-o de mână vreun băietan, ba chiar tremura la gândul că ar fi făcut împreună câțiva pași sub lunetea boare a nopții. N-avea contur precis gândul, nici băiatul chip. Cu atât mai mult misterul se înfășura ca un ghem de dor, încorsetându-i pieptul.

După o noapte în care trupul i s-a zvârcolit între nedumeriri și spaima, dimineața i-a oferit o mamă cu ochi de uliu, pătrunzători, cercetând-o de parcă o vedea prim oară. Vocea ei rostea o prorocie care semăna mai mult a reproș peste lipsa ei de bucurie la aflarea veștii.

– Sițo, ți-a venit norocul prin aer. Dumnezeu ți-a făcut cuib ca la pasărea chioară!

– De ce mamă, ce defect am? Îngăimă Anastasia, roșind mai mult de indignare decât de rolul de viitoare mireasă.

– N-ai nici un defect dar, sărăcia prinde coajă ca mămăliga veche și în ea îți rupi dinții dacă n-ai un dram de noroc.

– M-o cere vreun boier, cuteză Sița, căutând să-și ascundă zâmbetul ironic. Atât i-a fost curajul, lăsându-și mama să continue surprinzătoarea apropiere de ea. Nu se simțise niciodată prea copil. Acum, dintr-o dată, mama vorbea cu ea de la egal la egal, cum schimba cu vecinele cuvinte despre rosturile casei.

– Nu-i boier, dar nici departe nu-i. E cârciumar!

– Unde-i cârciumar, tresări Anastasia mai mult la auzul cuvântului aproape necunoscut, pe care îl asocia în minte cu un animal mare, greoi, trăind în pădure.

– Aici, la vreo șapte kilometri, în localitatea unde mergem de sărbători după

stofe bune, pânzeturi și încălțăminte bună, de prăvălie.

– Câți ani are, aproape scânci întrebarea cutremurată, căci nu văzuse oameni tineri la tejghele, prim locurile pe unde, rar, fusese dusă. Simțea în spate un fel de povară, ca o pală prea mare de fân ridicată cu furca în spate și dusă spre căpiță. Și o sudoare aspră ca de pleavă rozându-i ceafa. Un dor nelămurit de casa ei îi clătira apele ochilor albaștri, transparenți ca sticla. Le opri cu lâna de culoare grenă, înfășurată la capetele cozilor lungi, bogate, înainte să curgă pe obraji. Cârciumarul acesta, sau ce-o fi fost el, o ducea sigur într-o lume necunoscută, iar ei deja îi era un dor năprasnic de mirosul fânului din iesle, de la botul vitelor, de respirația lor caldă, aburită, mirosind a lapte sărat.

– Nu... nu-i bătrân, are așa cam puțin peste treizeci de ani! A, și să mai ști că a fost însurat și i-a murit nevasta de vreo jumătate de an. Ca să nu scapi vreo vorbă nelalocul ei. N-are copii, n-ai de ce să-ți bați capul. Hai, treci la treabă că-i târziu și timpu-i scurt!

Îmbăiată în copaie cu apă de gărlă aromată cu pelin, îmbrăcată cu iia nouă și fota neagră încinsă cu bete roșii, gătită, pentru că nu se știa când pică pețitorii, Anastasia frământa acum aluatul pentru gogoși, îmbujorată de căldura plitei, de efort și de spaima vederii mirelui anunțat. Sigur că n-a întrebat-o nimeni dacă vrea să fie nevestă, părerea ei n-ar fi contat. Aluatul i se tot lipea de mâini sporindu-i teama că tocmai azi n-o să crească cum trebuie. Privi pe geam la iarba din curte, brumată, sclipind în geana roz violet a răsăritului, sub norii vâlătuciți peste munți. Se uita la ei cu atenție, ca și cum si-ar fi luat rămas bun. Urcă apoi vasul de lemn acoperit cu un ștergar alb pe sobă, la căldură domoală. Își frecă mâinile cu făina rămasă, apoi se clăti cu apa din tuci. Fața de lemn a mesei, albită de făină, semăna cu blana de oaie din vis.

Soarele se ridicase între timp biruind stratul de nori întunecați și stătea ca o minge roșie pe coama muntelui cenușiu, în depărtare.

Mătura lungă de nuiele folosită la adunatul frunzelor și a paielor rămase în curte după melișatul cânepii, stătea lângă ușa magaziei, sprijinită de peretele de bârne. Când s-a dus s-o ia, să mai măture odată aleea pietruită spre poartă, Anastasia s-a trezit în față cu ursul care venea greoi, dinspre ușa deschisă a grajdului. N-a țipat, nici n-a fugit, dar nu din calcul, ci pentru că era încremenită de frică. Ursul a ignorat-o, călcând legănat pe potecă. Poarta de la drum a azvârlit-o doar cu o zvâcnitură a capului, orbecăind apoi pe ulița satului ca un om beat. La un timp, căzu pe o parte și rămase acolo, hârâind aspru, a muget, a durere. Abia după ce glonțul pădurarului i-a găurit fruntea, au cutezat sătenii să se apropie de movila brună, din botul căreia nu mai ieșeau aburi. Trupul era inert, doar burta vălurea cu spasme, în toate direcțiile. Se zbăteau puii, căutând să se nască. Au privit trupul prăvălit, până când ultima zvâcnire de viață a încetat să-l frământă. Nu i-a vrut nimeni nici blana, nici carnea. Cu doi boi și-un lanț de la căruța au dus animalul târâș până la buza prăpastiei de la Murători, mai la vale de izvorul cu apă sărată la care veneau oamenii din mai multe sate și umple cofele pentru treburi zilnice. Dar mai ales toamna, când se puneau murăturile. Au împins cu furcile trupul și, după un timp, s-a auzit bufnitura, când acesta a căzut în fundul râpei adânci, unde nu ajungeau decât lupii. Pe același drum al satului rămas acu pustiu, se vedeau venind doi bărbați străini, cu scurte de dimie în culoarea cenușii și cu fețele acoperite de pălăriile cu boruri înguste, trase mult pe frunte.

Tocmeala a fost scurtă, fără împotriviri și fără emoții. Ursoaica omorâtă cu puii în burtă, a ocupat mai mult timp în discuții, decât formalitățile peștelui.

Anastasia se uita când la Radu, când la Moise, golită de gânduri, de parcă ursoaica aceea i-ar fi luat cu ea puterea fricii. Radu avea părul complet alb, tuns scurt și barba la fel de albă rotunjită cu grijă în jurul bărbiei. Moise, părul negru, pielea închisă la culoare, nasul puternic și buzele subțiri, de un roșu intens, aproape vișiniu.

* * *

Anastasia și Moise au avut șapte copii. Ultimul născut, „al Șaptelea” cum ar fi spus un scriitor celebru, Ion Oproescu, a fost tatăl meu. Adolescent, după ce a terminat șase clase, a fost trimis de Anastasia la București, cu negustori cunoscuți, care aduceau constant marfă diversă la cârciumă. Asta, doar ca să nu-l mai vadă slugă la fratele cel mare, care luase cu forța cârciuma de la Moise. Acesta a și murit la puțin timp, nu se știe dacă de supărare sau de boală. Războiul l-a prins pe Ion, ospătar la restaurantul Trocadero. S-a întors acasă când s-a încheiat pacea, nevătămat și cu un document care-i atesta calitatea de oficianț sanitar. Primul loc de muncă l-a avut în dispensarul care fusese și preventoriu T.B.C., amenajat în fostul conac al boierului Mihalcea, din Valea Viei. Mergând din casă în casă prin satele din jur, în plină campanie de prevenire a tuberculozei, a cunoscut în casa lui Gheorghe Gruia, țăran gospodar din satul Valea Fântâniei, pe Maria. Cuminte, crudă și proaspătă ca un boboc, cum era tânăra de optsprezece ani abia împliniți, a cerut-o de nevastă fără să stea pe gânduri. Maria n-a prea vrut nici ea, la fel ca celelalte, să se ducă după Ion. Cunoscuse la horă un băiat de vârsta ei pe care îl îndrăgea și care credea că-i va fi mire. Dar încă nu venise vremea ca fetele de la țară să-și decidă singure alesul. Sanitarul a cumpănit mai mult în ochii lui Gheorghe Gruia, care a aprobat pe loc cerea lui. În casa veche, construită de Radu Albu, o nouă nuntă avea să fie începutul altei generații.

Doine și Balade

poezie contemporană

Mircea ȘTEFAN

Toate iubirile

e un gând lovit de un perete de foc
cum se întâmplă la margine de univers

urc pe o scară sus pe un turn de fildeș
să regăsesc iubirile spulberate de pulver
sub apele cascadei Niagara
într-o seară cercetată de îngeri

Culorile curcubeului

Lui Liviu Pendefunda

culorile curcubeului s-au decolorat
după atâta fluturat pe flamuri
nimic nu lasă pacea să liniștească marea

dar cine știe cum s-a întâmplat

(profesorul îmi povestește calm despre pământul
negru-cernoziom al Basarabiei
mustit de sânge de român
atât de dorit de muscal
atât de cântat)

în larg apele Tirenene susură împăcate cu prezența noastră
flămândă de vise

Destin

teza unui alt început se numește ortografie

Orașul

între ziduri și dune
imaginea albă a elementarului
malul pustiu peste nesfârșitul albastru
casele albe fără suflare de om

nu se văd fumuri
nu se văd coșuri de fum
iar noi am plecat fără a lăsa un un semn

doar masa de bistrou unde mi-am încărcat bateria telefonului
lângă o cafea mică
nespus de amară
s-a imprimat cu o umbră

Dragoș NICULESCU

Omul de zăpadă

Copii frumoși, sînt Omul de zăpadă
Care-a văzut prea multe-n viața lui
Și care mai așteaptă doar să cadă
Pe el omătul Dumnezeului.

Nu mă mai pot juca precum odată,
Cînd nas de morcovi îmi puneai și ochi
Din doi cărbuni, iar mătura stricată
Mi-o așezați sub braț ca pe-un deochi.

Acum vă las, fiindcă e-un rost în toate
Și vreau s-o fac atîta cît mai pot,
În sens invers și-ncet de a-i străbate
Poveștii mele albe drumul tot.

A fost frumos atîția ani de zile
Să ne jucăm alături, nu-i așa?
Definitiv rămîne scris pe file,
În cartea fericirilor de nea.

Cînd veți vedea că nu mai sînt în locul
În care mă clădeai voi tot mereu
Veți ști, mai mari, că-mi port în mine focul
Și mă topesc după un plan al meu.

Că Omul de zăpadă e-o poveste
Ce din păcate are un sfîrșit,
Ca orice basm, dispare fără veste
Cînd timpul vieții noastre-a-mbătrînit.

Veți ști, de-asemeni, că am fost aparte
Și că m-ați plămădit din fulg ceresc,
Că frigul lumii îl simțeam ca moarte,
Plângînd prin rîsul vostru pămîntesc.

Eu plec acum, cît încă mai e iarnă,
Prin încălziri globale mă disip,
Las viața voastră-ntreagă să discearnă
Trecutelor zăpezi frumosul chip.

Mă voi gîndi la voi întotdeauna,
Vă voi vedea-n paltoane și galoși
Și voi simți cum mi-așezați cu mîna
Bulgări pe trup și-am să v-aud voioși.

Cînd veți fi mari și triști și singuri poate,
Cînd veți uita frumosul nostru joc,
Din liniștea zăpezilor trădate
Vă voi aduce-n vis semn de noroc.

Iar de nu veți avea nici somn în noapte
Și un opaiț va lumina la geam,
Eu, Omul de zăpadă și de lapte,
Am să vă ning precum cînd ne jucam.

Înger fără statuie

Port cicatrici pe suflet, dar am cămașa-nchisă,
istoria mi-e fixată de sfînxul din Bucegi,
spre ceruri telefoane mai dau cu cîte-o fisă
și mai curtez șăgalnic fecioarele de regi.

Nu am mai fost la mare de la o vreme-ncoace,
s-au ramolit, se pare, stabilopozii vechi,
mă răcoresc în crame de mănăstări posace,
unde te ia răcoarea și vinul de urechi.

Sînt ultimul romantic, rămas cu o ștafetă,
o să mă plimb cu facla pe fundul vreunui lac,

cioplesc, în continuare, la camera secretă
și transfuzez speranțe cu sânge geto-dac.

Tu ce mai faci, iubito? Să știi, mi-e dor de tine,
sînt mai bătrîn, desigur, dar încă mă mai țin,
mai pun fața de masă și-o sticlă pe ruine
și-așa, fumînd, spre-o cioară, paharul ți-l închin.

Se rechiziționează statuia mea de înger...
Dormi-voi prin avuzuri, ca cel ce-am decăzut,
însă rămîn cu dreptul pe frunze să mai sînger
și să-i urez de bine cui mîrșav m-a vîndut.

Ehe, sînt alte timpuri..., e-un ceas al demolării,
mansardele sînt pline de-ocheanele cu glonț,
eu mă sfințesc metodic cu scrișnetul răbdării
și mă răzbun pe soartă legînd-o strîns de clonț.

Cunosc deci anotimpul după golaniile zilei,
sărbătoresc căderea drept început mai bun,
cînd mi se face foame păzesc Cutia Milei,
cînd scîrție credința alunec pe săpun.

Prea scurtele ierni

Ca lama unui brici mă taie raza
și sîngerez cu boabe de argint,
mi s-a topit, a jilțului, speteaza,
răceala ei curată n-o mai simt.

Picioare de cleștar o iau la vale,
ce-a mai rămas din neguroase oști,
cînd jilțul meu de ghețuri se prăvăle
și-ncepe anotimpul pentru proști?

Nimic lumina și nimic seninul...
Prinsesem pojghiți aspre, de taiga,
mă oțelise la privire vinul,

pe care-l beam gîndind la dumneata.

Mai viscolea cu patimă de glonte,
mai nimereai să vii din cînd în cînd,
te aşteptam pe blănuri de arhonte
şi focul înmuiam, să-ţi fie blînd.

Au fost prea scurte iernile acelea,
acum nu mai e iarnă pe pămînt,
doar sufletul meu trist mai umblă lelea,
tot căutînd al iernilor mormînt.

Şi dacă tot va fi să fie soare,
şi poezii s-or scrie pe asfalt,
eu mă voi deporta unde-i ninsoare,
luînd Siberii vaste cu asalt.

Şi, poate-atunci, făcînd popas o clipă
să beau un ceai din caldul samovar,
te voi zări prin fumul gros de pipă,
pe care-o voi aprinde din amnar.

Te voi găsi, la fel şi tu, fugită
cătrec limanul albelor zăpezi
şi-abia atunci, iernatică iubită,
de boala mea de frig ai să mă crezi.

August în flăcări

O ultimă lună a verii de foc...
Din soare bălţeşte mercur clocotit,
E timpul cînd rănilor-n suflet se coc,
E timpul iubirii ce-n noi a murit.

O secetă-n firea întreagă e-acum,
Pîrjolul ne mușcă perfid și total
Și nu e scăpare pe nicidecum,
Absente sînt apa și noi, și un mal.

Din lipsa de umbră se naște infern,
E "unul" terestru infernul deplin,
Nevoia de dublu e sensul etern,
În lipsa lui totul e jar și e chin.

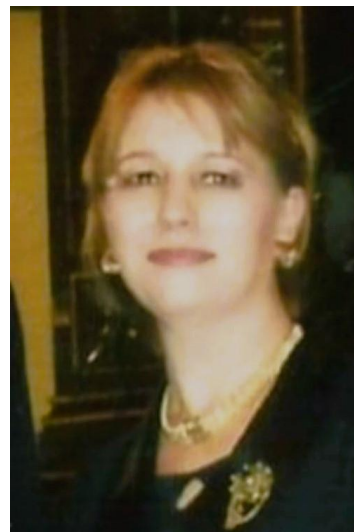
Nici marea să vină aici lîngă noi
Și valul s-arunce colacul lichid,
Și tot n-ar fi bine, căci nu sîntem doi,
Ar fi, în răcoare, un salt invalid.

Nisipul se scurge, betoanele fierb,
Iar ceasul se-oprește sub semnul fatal...
Ca spre o vedenie un muget de cerb
Înalț către tine apelul final.

Mai e încă timp, și o toamnă mai e,
Și-o iarnă, pierdută, veni-va la rînd;
Să dăm un răspuns omenesc la de ce,
Întîi să-ncercăm reunirea în gînd.

Un august în flăcări – toridul sfîrșit
Al verii ce strigă stins către viață,
Sau poate acel început fericit
Al toamnei de azi, deschisă spre ceață.

Aura POPESCU

Fluier și cânt

Sunt o zaludă
mereu în căutare de necunoscut
umblu de naucă desculță
pe uliți pline de tină, măcăciș
pe unde aleargă la trap sălbatici cai nechezând
speriați de o șopârlă și un porc mistreț
îi mângâi cu privirea din mers
de atâta alergat îmi cat odihna
în parcul cu tei și platani
pe o bancă albastră
cu inscripție indescifrabilă
vis-a-vis un personaj straniu
vorbește întruna despre vremurile apuse
ceapeuri, uzine, fabrici
ajunge în actualitate
despre războaie, secetă, foamete
că burta e goală și se lipesc intestinele
se adresează consoartei cu privirea dusă
nu-i răspunde
dar ochii îi sunt îndreptați către mine
intermitent mormăind zice: lasă-i în pace
se ridică, își șterge nasul cu mâinile
mușcă dintr-un măr, pufăie din țigări
abătut bate cu picioarele în asfalt
cu un murmur și un șuier prelung

mă ridic și plec
pe dealuri și lunci
alerg în rochia mea din in cu flori de mălin
s-aud ciobanii din caval cântând
în duet cu mioarele, îi îngân
în pierdute dimineți calc cu răsfaț
pe iarba încărcată de rouă
să admir răsăritul de după culme
să iau în mâini o rază de soare
s-o prind la ureche cercei
să mă simt mai aproape de aștri
și de tine vrăjitor al cântului
să-mi cânti pe struna viorii Sonata Iubirii
iubire să fie în toate
caut lumina cu o curiozitate bolnavă
în tot ce-i viu
să cânt în versete sucite, răsucite
bucuria de a fi
în vreme de răgaz mă joc cu gândurile
ce-mi zboară cu viteza luminii
dialoguri port cu personaje fabuloase, stranii
pe diverse meridiane
întrebări, mirări în tonuri diferite
accente grave pe tot ce-i urât
urâtul din lume mă înspăimântă
stau la taifas cu tine, vrăjitor al cântului
la o cafea și o pipă
cuvintele tale de iubire în șoapte rostite
mă învăluie în târzie noapte
ies pe terasă și fluier
să trezesc stelele din adormire
să valseze un vals al iubirii
luna se uită pieziș a mirare
Mănânc ciocolată, ronțai alune
mă uit în binoclu și fluier
să văd nevăzutul următorului drum
Fluier și cânt să se audă și dincolo de nori
Fluier și cânt/A.P.

Ionuț PANDE

Boierú natur

Pământul scrie în fiecare zi;
cu flori, cu frunze, cu copaci;

și, mai ales, cu oameni despovărați de umbre.

Scrie cu călimara-ntoarsă,
amestecând culori în croncănit de corb.

Prea mult albastru pentru o zi de doliu.

În răzorul de cer, pașii zdrobesc muguri de stele.

Buze lacome desfrunzesc săruturi.

O pasăre moțăie pe lemnul putred al gândului.

Mă izbește timpul violet al ochiului de flaut.

S-au descălțat zorii de iarbă;
nevertebrată lume de haos ordonat.

Pământul scrijelește o poezie de boierú natur.

Liniști de aur

Lemnul alege scrinul dintr-o pădure de nuanțe muzicale.
 Scoabește în geometria spațială culcușul clipelor venerate.
 Peste fibra răscolită, cad pulberi de neant colorat.
 În afunduri strămutate, oasele își storc seva de strugur mumificat.
 Timpul cioplește tăceri neguratrice dintr-o fâșie de stejari flămânzi.
 Un șotron adună pătrățele de amintiri în irisul de fosfor al ochiului.
 Mai vâjâie prin aer un zbor de ieruncă în lopeți măsurate de luturi.
 Inima se balansează între secunde de eterizări consecutive.
 Doar gândul împunge, cu unicornul, învelișul arid al așteptărilor
 definitive.
 Spiritul s-a altoit pe ramul cerului, un agregat minuțios de misterioase
 creșteri.

Tăcutele liniști de aur presărat...

Limbi ecouri

Bătrâne Univers de iască, ai adormit sub gene grele
 și tot îți cad genuni peste genunchi de stele!
 Ți-atârnă plete albe în haosuri de galaxii
 și tot mai strângi în pumni de pulberi
 căluți și lei și capricorni, puzderii mii de mii.
 Ajunge-atâtea nemăsurate căi de ingeri mestecați lumini
 în raiul modelat de spațiali ciorchini.

Și-au vuit de glasuri, repetate-n limbi ecouri
 miriadele frecvențe de avide inimi
 răsărite-n săltărețele rondouri.

Când am ajuns în Ursa Mare,
 mi-a căzut timpul la picioare:
 Am obosit, flăcău de humă
 arsă-n cuptoarele de Lună!
 M-apasă infinituri verzi,
 secundele când îmi dezmierzi.
 Și und' te pierzi! Și und' te pierzi!

Măciniș de graf

Murmur de izvoare seci;
Te aud de prin granitul măcinat,
Clipă vagă, cum petreci
Ca un foc de apă într-un însetat!

Și m-alungă un alean zglobiu,
Într-o ocnă de un metru sec,
Unde întunericu-i pustiu
Și n-am pași cu care să mai plec.

Și adorm, adorm, adorm,
Ca un semn de veci striat
Pe izvorul cruciform,
Ochi de lemn nemângâiat.

Alb și negru nu se mai atrag,
Ci din un' în altul, epitaf
Zimțuit pe-o margine de prag;
În clepsidră, măciniș de graf.

Ramakanta DAS

Zmeul sfâșiat

Primăvara face cu ochiul de pe pătura de gheață
a unui somn lung,
gâdilând ușor rădăcinile amorțite
a unui trandafir rosu in devenire.
Veselia veșnică pare să arunce o privire
dintr'o elegant ambalată
cutie de ciocolata.
Din dumbraca pustie
privighetoarea cântă în fericită armonie
pentru o schimbare unică.
Pârâul murmură,
suiera briza muntelui
și toate ființele vegetale și înaripate
par să zâmbească și să fluture,
șoaptă și gest în glasul
unei scrisori de dragoste.
Cu siguranță am auzit
precum toată lumea, banală și profundă
că se anunță într'o limbă tare și clar,
că în această Ziua a Îndrăgostiților
"dr

Emilian MARCU

Voi inventa planeta...

Voi inventa planeta în care să te duc,
Să te acopăr, simplu, cu frunze peste gură,
Prin tăietura genei să te privesc și, mut,
Nici să nu știi de taină, de patimă, de ură.
Izvornița luminii pe trupuri să ne cadă,
Deși târziu, nu-mi pară totuși prea târziu,
Să te-nvelesc în vrajă, în giulgiu de zăpadă...
Voi inventa planeta în care să te știi.
Noiembrie, ești timpul iubirii ce mă ține,
Izvornița luminii ne învelescă blând,
Să străjuim cu frunze atâta pătimire,
Iubito, să ne ningă pe trupuri sub pământ.
Voi inventa planeta în care să te știi,
Iubito, cât e seară și-n frunze nu-i târziu.

Alexandra BĂRNEAȚĂ

În prag de apus

Trandafiri rătăcesc în valuri albe...
 Cerul e în prag de apus,
 Tu ți-ai ridicat aripile să zbori
 Și oricât aș încerca nu te pot ajunge atât de sus,
 Rămân la mal și mă pierd în tonatice culori.

Melancolia și albastrele ei viori...
 Cerul e în prag de apus
 Și n-a rămas decât marea și un potop de flori...
 Timpul s-a scurs, n-a fost de ajuns ...
 Melancolia și albastrele ei viori...

Sentința

S-a dat sentința:
 Spiritul uitării va fi pentru întotdeauna îngropat în mine.
 Nu-ți încerca puținul ce ți-a rămas din credința
 Că mi te voi aminti, ca ieri, și mâine.

Degeaba-ți aprinzi-n focul lumânării dorința
 Că voi mai iubi încă un veac –
 S-a dat deja sentința:
 Voi uita și-n uitare am să tac.

Prea multe vorbe, prea multe gânduri, mult prea multe,
 Când eu credeam că viața se cumpără ca un chilipir
 Și am irosit atâta timp și atâta suflu...
 Degeaba acum mă-ncrunt, degeaba acum mă mir
 Că glasul de vorbe nu pot să mi-l mai umplu.

S-a dat sentința:
 Tu ferește-ți speranța, ferește-ți credința
 Că voi mai iubi încă un veac –
 În tăcere am să uit și-n uitare am să tac.

Heşvan

Fă-ți jurământul -
Spuse îngerul, glacial -
Îngenunche și udă pământul
Cu sânge, căci mi-ești vasal
Și nu îndrăzni a da înapoi,
Aici nu suntem nici lași, nici eroi.

Fă-ți jurământul -
Tună îngerul, cutremurător -
Lasă-ți mintea deoparte și dăruie-mi trupul,
Căci am foame să redevin un muritor,
Să mușc din trupul femeiesc,
Să-i simt căldura, să-i spun că o iubesc.

Fă-ți jurământul -
Mă prinse înnaripatul de umeri prea adânc -
Altfel cu mâna mea îți voi săpa mormântul
Chiar în infernul în care vor unii să m-arunc
Și în lanțuri cu mine te voi lega,
Fă-ți jurământul și nu mă obliga ...

Așa am făcut, căci știam ce va urma.
Acum iartă-mă de asupra ta năvălesc,
Mi-e foame de tine și foamea nu mi-o pot curma,
Până ce-n focul meu nu te am, nu te topesc,
Iartă-mă de te vreau numai a mea,
De-n trupul tău sufletul mi-l risipesc.

Am jurat, căci știam ce va urma.

Daniel CORBU

Pentru a vă povesti invizibilul

Lui Umberto Eco

Altcineva doarme până târziu
 în patul regal
 ornat cu prețioase pietre
 și terminale cu cap de dragon!
 După cum îți spuneam la acel Gaudeamus
 de octombrie într-un București cenușiu
 frate Umberto Eco, prinț legitim al
 Numelui trandafirului și lector în fabula
 eu am apărut pentru a vă povesti invizibilul.
 Sunt compus din strigăte de pe diguri
 din agonii și regrete limite căderi
 și litere fierbinți
 ca toți cei din Ordinul Metaforei.
 Pentru frații mei născuți orbi
 construiesc pești din cuvinte
 zmei elefanți și antilope în alergare
 și le-ascund zi de zi
 Neantul primit blazon pe numele meu.
 Și pentru ei sunt zeul primar
 născut pentru a povesti
 invizibilul.
 Ei știu că poetul se-avântă
 acolo unde misteru-i mai profund
 iar spaima de viață sau moarte
 e salvată doar prin iubire.
 Ei știu: CEA MAI CURATĂ FÂNTÂNĂ E LACRIMA.

Sudhakar GAIDHANI

Tatuează-mă în ochii tăi de oglindă

„Ca florile care cad din tulpini
te scuturi de toate lucrurile pământești,
cum să mai folosesc acele flori, o zână!
Cum din ușă în ușă cerșesc”.

„Nu ești tu acela
și arată spre păsări
urmărind nebunește, partenerii lor, în călduri
și arată pădurea întreagă
înflorind ca păcatele lui Cupidon”.

„Ești un adevăr pe jumătate, o zeiță
căci o atingere tinerească mă convertește
într-un om comun și te schimbă
într'o înflorire de zână”.

„Dă'mi voie să mă îmbrac cu tinerețea ta
și îmi voi stinge setea
iar prin acest cânt de flaut
povestea ta sfâșietoare.
Și posibil, dacă nu este așa
tatuează-mă în ochii tăi de oglindă”

„Ești goală – o, zână
sau ești fara formă?
Ești virgină, o zână
sau esti mamă?

Limpezi trebuie să fi fost ochii mei
sau mi i-ai fi deschis :

Adio, o zână, adio
iată, vine despărțirea.
Întoarce-te, o, zână
când dorința în mine se micșorează
și până atunci
stropiește-te cu apă sfințită,

și spală-ți patimile, curăță-te”.

Traducere de **Liviu PENDEFUNDA**

Vlad SCUTELNICU

poetul caută o pagină albă

alfabetul ar trebui să înceapă cu litera s
de la socrate, gândește poetul

pe masa sa de lucru sunt
maldăre de hârtii ca sterilul minei în care
coboară zilnic de secole
minerii cu fețe crețe și trupuri obosite

fiecare pagină este o istorie scrisă cu sufletul
cuprins de flăcări albe, ca de înviere
însemnările acestea vor deveni poeme
la a căror rostire cititorul va plânge
ori va aplauda
epitetele, comparațiile, metafora

poetul cu fruntea în palme mai caută
cu privirea o pagină albă imaculată
pentru poemul fatal

între timp curg nopți și zile peste inocența sa
zile și nopți golesc scrumiere pline
până când poetul trezit deodată
se-ntreabă

: ? *unde cade umbra luminii*
unde o poți vedea
dar neașteptând răspunsul, revelația
își smulge inima din piept cu ambele mâini
și ridicând-o în soare șoptește
” ! acum știu...”

aerul din jurul capului său este atât
de fierbinte, atât de comprimat încât
poate exploda în cea mai perfectă poezie
în orice clipă
! răbdare, vă rog...

Tața PARTNOI
Profesor Limba Latină

AUTUMNI ANIMUS

Timpul *a patinat* anii ce m-au făcut să o cunosc, nu pe eleva Bogdan E. Daniela, ci pe mesagera Domnului, Daniela E. Bogdan, care, cu „REFLECȚII DIN DEȘERT”, a ajuns să se regăsească în secolul XXI, plin de miracole.

Tipărită cu binecuvântarea PRESFINȚITULUI PĂRINTE DR. VISARION, EPISCOPUL TULCII, cartea de „MAXIME ȘI CUGETĂRI” te scoate din labirintul existențial și te înalță în lumina valorilor umane.

Înveți să înțelegi, lecturând-o, că deșertul poate fi străbătut, dacă îl ai în tine, cu tine, pe Dumnezeu.

Depinde de fiecare dintre noi cum și când ajungem în casa Lui, dar, cu siguranță, vom fi bine primiți.

Am tradus în limba latină, atât cât mi-a permis timpul scurgător, câteva dintre aforismele autoarei, cu speranța că ele vă vor călăuzi să aflați răspunsul la întrebările neînțelese.

SOL OMNIBUS LUCET.

1. Punte. Întrebarea este: iubirea sau interesul?

Pons. Interrogatio est: amor aut commodum ?

2. Omul îndrăgostit. Nu dragostea ți-a luat mințile, ci patima.

Amore captus homo. Non amor tibi mentes sumpsit, sed affectus.

3. Durere: să-l iubești pe cel pe care nu îl poți avea.

Dolor: illum ames quem non habere potes.

4. Banul. Cei bogați vorbesc aceeași limbă.

Nummus. Divides eandem linguam loquuntur.

5. Cunoașterea de sine. Este înțelept cel care știe că nu e.

Tua notitia. Sapiens est ille qui scit non esse.

6.Omul dificil. Iubește-l și stai la distanță !
Dificilis homo. Eum ama et intervallo sta!

7.Lipsă de smerenie.Greșește întotdeauna cel care nu iartă.
Pudicitiae inopia. Semper errat ille qui non ignoscit.

8.Dragoste. Apoi jertfă.
Amor. Mox sacrificium.

9.Dumnezeu . Cel mai bun prieten.
Deus. Optimus amicus.

10.Neascultarea.Am ales să fim niște fii risipitori.
Inoboedientia. Elegimus esse quidam prodigi filii.

11. Bătrânețea. Mă doare acest splendid apus de soare.
Senectus . Mihi dolet hic splendidus occasus solis.

12.Slăbiciunile nu ocolesc pe nimeni.Virtuțile- da.
Gracilitates neminem vitant. Virtutes- etiam.

13. Nu este om de valoare cel care spune că este, ci acela despre care se spune.

Non pretii homo est ille qui esse dicit, sed ille quo dicitur

14. Ești cineva dacă ai reușit să ajungi....OM.

Quidam es si advenire se gessistiHOMO.

15. A fi bun nu este o vocație . Este o alegere.

Bonus esse non studium est .Dilectus est.

16. Omul nu este ceea ce are ,nici ceea ce face și nici măcar ceea ce spune. Omul este ceea ce este.

Homo non est illam rem quam habet, nec facit et ne quidem quid dicit. Homo est is quis est.

17. Este un om mare acela care știe să fie și mic.

Magnus homo est ille qui scit esse et parvus.

18. Cine nu iubește adevărul nu dorește să facă, de fapt, schimbarea.

Ille qui veritatem non amat, non cupit facere, de facto, mutationem.

19. Adevărul doare, dar înobilează.

Veritas dolet, sed honestat.

20. Viața este trecătoare; dragostea- nu.

Fugax vita est; amor- non.

21. Uneori a iubi înseamnă și a renunța .

Interdum amare est et renuntiare.

22. Cine are sufletul rupt să-și păstreze măcar mintea întreagă.

Quis fractum animum habet sibi conservet solum modo integram mentem.

23. În această lume orice lucru poate fi cerșit. Dragostea, însă, nu.

In eo mundo quamquam rem mendicari potest. Amor, vere, non.

24. În dragoste nu există tentativă.

In amore non inceptum est.

25. Să rămâi în viață nu este un lucru mare. Să rămâi în iubire, este.

In vita manere, non magnam rem est. In amore manere, est.

Hora la români

evenimente

LA SIBIU, SĂRBĂTORIM 30 DE ANI DE LA DEBUTUL DIALOGULUI ȘCOLAR CU FRANȚA

În 15 decembrie 2023 la Colegiul Economic „George Barițiu” din Sibiu s-a desfășurat o reuniune cu totul specială, marcând împlinirea a 30 de ani de la debutul dialogului cu Lycée hotelier din Talence, Franța. În cuvântul doamnei directoare Daniela Roșca s-a subliniat importanța desfășurării unor experimente profesionale rodnice ale liceenilor sibieni împreună cu cei din Talence de-a lungul a 7 ani, când s-au realizat culegeri de rețete româno-franceze, pe baza practicii viitorilor bucătari. „Fără ezitare, putem afirma că acest prim proiect profesional, cel cu parteneri francezi, a dezvoltat dorința profesorilor și elevilor noștri de a avea asemenea dialog cu străinătatea. Au urmat schimburi cu licee din Austria, Turcia, Slovenia, Portugalia, Sicilia, Creta etc., dar colaborarea cu Franța rămâne un reper inconfundabil“.

Ca inițiatore și organizatoare a proiectului, conf. univ. dr. Anca Sîrghie a explicat câtă pricepere și tenacitate au fost necesare ca din oferta largă pe care o avea liceul francez, să aleagă liceul sibian, deși Ministerul Învățământului de la Paris sugera alte unități școlare de la București sau Călimănești. Totuși profesorii Thérèse Claise, Jean Banse, ca și președintele Ligii franco-române din Bordeaux, prof. Pierre Raymond, au conlucrat entuziast cu prof. Anca Sîrghie, pe atunci activând în respectiva instituție școlară, astfel că anual plecau în Franța 20 de elevi și 5 profesori ai Liceului Economic din Sibiu și, la rândul lor, primeau delegația franceză similară, pentru efectuarea unei practici profesionale comune.

Pe ecranul aulei s-au perindat 120 de poze, pregătite de informaticianul Petru Avram, creând o ambianță care ne-a transpus în acei ani frumoși. Mulțumim din suflet dlui inginer pentru realizarea acestei proiectii, menită să ne stimuleze rememorarea.

Experimentul acestei călătorii anuale era bine gândit, ca să aibă rol formativ în multiple planuri. Elevul clasei a XII-a D-Turism Ovidiu Copaci se afla, împreună cu alți colegi de profil, în colectivul care realiza documentarea pentru traseul Sibiu-Budapesta, Viena München, Paris, Bordeaux, cu returul Milano, Padova, Veneția. El a evocat modul cum s-a documentat pentru caietul de excursie, conceput de profesoara Anca Sîrghie, căci „zile la rând am bătut la mașină datele necesare, încât și acum îmi amintesc că mă dureau buricele degetelor de atâta scris. Fiecare oraș vizitat era în responsabilitatea altui elev de la specialitatea Turism, care își semna textul. Nu uit regulamentul din caiet, prelucrat cu noi la plecare, privind modul în care trebuia să ne comportăm în timpul călătoriei, care însemna 6.500 km în autocar, dar nu mai puțin și în zilele de practică. A fost o experiență formatoare

unică”, a conchis Ovidiu Copaci, care, după absolvirea liceului, a urmat Facultatea de Științe Economice la specialitatea Finanțe-Bănci a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca. Acolo a valorificat cunoștințele lui serioase de limba franceză, atunci când, în anul IV, a participat la concursul internațional „Le mot d’or”, care la aceeași oră și zi se desfășura în întreaga lume, constând într-o cupă a limbii franceze de afaceri, cu probe complexe, între ele și propunerea unor cuvinte franceze pentru anglicismele aflate în circulație. El a primit Locul I pe Universitate, la ceremonia de premiere participând și Ambasadorul Franței în România. În prezent, este director național al companiei germane CONECON de energie regenerabilă-centrale fotovoltaice.

Doamna economistă dr. Daniela Simtion, reîntorcându-se cu gândul la anii când era profesoara Liceului Economic, a reconstituit prima deplasare a sibienilor la Talence, întrucât și ea făcea parte din echipaj. Serile românești pe care musafirii le ofereau gazdelor îmbrăcați în costume naționale, dansând și cântând melodii populare nu se pot uita.

Studentii și liceenii sibieni oferind o tradițională „Seară românească” partenerilor francezi de la Liceul hotelier din Talence, Franța.

Amintirile curg. Elevul de altădată Marius Cristea, de mulți ani om de afaceri la București cu realizări remarcabile, ne-a mărturisit: „În anul ‘94 sau 95 am ajuns în Franța, ca elev al Liceului Economic Sibiu. Aveam 15 sau 16 ani. Mi-aduc bine aminte că am plecat dintr-o Românie gri, dezorientată, la începuturi de capitalism, spre Bordeaux, în acest program de schimb cultural/educațional de vreo 10 zile de practică profesională. Traseul a fost cu opriri prin multe orașe europene. Am descoperit o altă lume, una normală și viu colorată. La Bordeaux, liceul mișto, teoria bună, practica reală, oamenii prietenoși. Vizite, muzee, locuri noi. Experiența asta mi-a deschis mintea și mi-a dat speranța că se pot construi lucruri minunate și în România. Mulțumesc prietenilor francezi și celor români care au făcut posibile asemenea proiecte. Și tuturor celor care continuă de 30 de ani să facă să se întâmple aceste experiențe.”

Iată de ce prof. Anca Sîrghie a propus conducerii Colegiului să realizeze, cu ocazia acestui jubileu, un panou, care să reprezinte experiența româno-franceză, ca model pentru următoarele proiecte cu străinătatea. Directoarea Daniela Roșca a explicat că partenerii austrieci au dat ideea proiectului ECONET, desfășurat în prezent, cu acceptul Ministerului Învățământului, în Colegiul Economic sibian, sub forma firmelor de exercițiu, prin care elevii creează în mod virtual o firmă cu toate problemele ei concrete.

Profesorii Ștefan Hoza și Lelia Urziceanu și-au amintit ce responsabilitate revenea pe traseul parcurs cu autocarul cadrelor didactice, care în popasurile făcute în orașele vizitate răspundeau fiecare de câte un grup de 5 elevi, totdeauna încredințați de la plecare. Totuși, nu au lipsit nici peripeții cu rătăcirea unor elevi, cum s-a întâmplat în aglomerația din centrul orașului Cannes, când s-a apelat la ajutorul Poliției, sau, altădată, pe Valea Loirei, unde două eleve nu s-au mai putut orienta să revină la autocar. Însă cele mai dramatice întâmplări au fost cele când, rulând pe Coasta de Azur a Franței, autocarul s-a stricat și noaptea următoare s-a dormit în fața unui atelier între păduri, iar sosirea la Bordeaux a fost amânată cu 20 de ore. Altădată, plecarea de la liceul francez s-a amânat din cauza defectării autocarului, care a fost dus la un atelier al reprezentanței, dar prețul stabilit pentru reparație a fost exorbitant. Cei doi șoferi sibieni au decis să repare chiar ei autocarul, ceea ce pentru mentalitatea franceză era o absurditate, întrucât la ei numai mecanicul are cunoștințele necesare, nicidecum șoferul. Treabă a fost multă, dar reușita a uimit direcțiunea liceului, care i-a întrebat pe șoferii noștri dacă nu vor să rămână în Franța, unde imediat ar fi fost angajați niște șoferi care sunt și mecanici pricepuți. „Așa-i că nici azi nu puteți pleca?, mă întreba o franțuzoaică îmbujorată, încântată că va mai avea alături încă o zi pe sibianul de care se îndrăgostise.

Dialogul româno-francez al liceenilor din anii 1993-2000 nu era de conceput fără iubire, dar convingerea greșită a celor ce credeau că în Franța adolescenții au toate libertățile posibile s-a izbit de realitatea unor reguli drastice prin care elevii de liceu aveau un timp absolut limitat să se amuze în fața televizorului, părinții alegând riguros numai emisiuni instructive, iar seara erau obligați să se întoarcă acasă înainte de ora 20.00, când în căminele liceului elevii cazați în școală aveau dreptul să intre în dormitoarele pe care le părăsiseră dimineața la ora 8.00. În cele 12 ore, elevii desfășurau diferite forme de activitate, colective și individuale, dar nu aveau posibilitatea să doarmă sau să se relaxeze în dormitor. Iată niște restricții greu de înțeles și de acceptat de către grupul nostru.

Despre partea de practică profesională a vorbit la reuniunea de vineri Alexandru Marcu, profesorul care organiza în acest proiect echipe de câte doi elevi-unul francez și altul român-, puși în situația de a cumpăra niște alimente și de a găti împreună un preparat, care apoi era jurizat și, dacă era valoros, intra în rețetarul franco-român, anume pregătit. Liceenii francezi, obișnuiți la Talence cu spații de practică largi, cu bucătării moderne, la început au refuzat să gătească în bucătăriile din subsolul liceului sibian, dar apoi au apreciat cunoștințele colegilor români și colaborarea s-a desfășurat în bune condiții.

Eleva Alina Tatu era în cls. a XI-a când a ajuns în Franța și a participat la demonstrațiile practice și la orele de curs teoretic, uimită să concluzioneze că înțelegea bine limba franceză și că avea cunoștințe profesionale la nivelul partenerilor ei, deși la Sibiu ea învăța într-o singură clădire, pe când la Talence liceul de același profil dispunea de 13 clădiri, dintre care 3

erau numai restaurantele de aplicație, iar una era hotelul deservit de elevii în practică. Astăzi Alina este profesoară a Colegiului „G. Barițiu” din Sibiu. În același proiect, Cristian Opriș a plecat în Franța ca elev la profilul profesional, unde accent se punea în primul rând pe partea practică a viitoarei profesii de bucătar. Invitat să asiste la o oră de limba engleză, el a înțeles mai bine ca toți elevii francezi ai clasei filmul propus de prof. Claise, care a rămas consternată. De ce? Pentru că elevii ei făceau anual și câte două perioade de practică în Anglia, tocmai ca să învețe mai bine limba engleză. Or, elevul sibian îi demonstra, așa cum mi-a mărturisit „că totuși nu face destul...” Nici la ora de limba franceză, la care asistase eleva Andrada Cristea, care avea la Economic nota 8 la acest obiect de studiu, lucrurile nu au arătat altfel. Profesoara a dat, în mod neașteptat, o dictare la toată clasa, îndemnând-o și pe Andrada să scrie. La sfârșit, a strâns toate foile și, curioasă, a corectat prima dată textul românei. Descumpănită, apoi, a recunoscut că nu va corecta și textele elevilor ei, pentru că ei fac mai multe greșeli ca sibianca noastră. Iată de ce, complexul de inferioritate, pe care îl aveam la început, s-a mai estompat. Concluzia noastră a fost aceea că, deși nu aveau aceleași condiții materiale ca francezii, în fapt, elevii Economicului sibian făceau școală serioasă. Cultura generală a lor o întrecea cu brio pe cea a partenerilor de proiect, dar francezii aveau toate atuurile să fie mai bine pregătiți profesional.

Așa cum românii vizitau Franța, și musafirii lor francezi doreau să vadă frumusețile țării noastre. „Dialogul între adolescenți-elevi din diferite locuri cu oameni de pe diferite meridiane ale pământului- ne-a mărturisit, filosofând, profesoara -poetă Paula Romanescu din București- este cu atât mai important cu cât nevoia acestora de comunicare și de găsire a rostului în viață este mai stringentă. Așa i-am văzut pe liceenii de la Talence, Franța, veniți cu prietenii lor sibieni să viziteze capitala României, moment când eu le-am făcut un ghidaj în limba franceză. Sunt zeci de ani de atunci și multe s-au schimbat odată cu maturizarea lor. Unde vor fi adolescenții de atunci? Lumea adulților de azi, bulversată de războaie (dar rațiunea lor doar me?!), de legile aberante înscrise sub dictatul „corectitudinii politice” de o devastatoare, agresivă și aberantă corectitudine, este departe de a le da elevilor exemple de decență, responsabilitate, respect de sine și de semenii, imbold de formare personală întru desăvârșire.

A nu se aștepta de la aceștia soluția miraculoasă a instaurării păcii și normalității pe pământ. Ei nu au soluții. Le așteaptă de la noi, deși lasă să se înțeleagă că nu de îndrumare au nevoie, confundând revolta cu vulgaritatea - de limbaj, de comportament, de teribilism de dragul afirmării personalității - pasăre rară, pe care nu prin zgomot o obligi să prindă a cânta într-un suflet-colivie închisă. Felicitări Ligii Culturale „România-Franța”, Filiala Sibiu și, în mod special coordonatoarei acesteia, D-na conf. univ. Anca Sîrghie, pentru Dialogul interliceal Bordeaux-Sibiu.”

Proiectul acesta franco-român nu s-a rezumat la cei 7 ani de dialog liceal, ci din 1997 a cuprins și o dimensiune universitară, inițiată de prorectorul Universității „Michel de Montaigne”-Bordeaux III” și de Anca Sîrghie devenită atunci cadru didactic la Facultatea de Litere și Istorie a Universității „Lucian Blaga” din Sibiu. Contractul instituțional realizat atunci prevedea anual 3 burse pentru studenți și mobilitatea unor profesori, experiment finanțat din fonduri europene prin proiectul Erasmus. Dintre studenții biblioteconomiști

plecați în Franța, Denisa Pascu a impresionat prin seriozitate și tenacitate, ea fiind invitată, după absolvirea facultății la Sibiu, să continue studiile la Bordeaux. Iată ce amintiri profesionale ne-a comunicat acum, la ceas aniversar:” Aventura mea a început cu un moment aparent simplu: acompaniată la serviciul administrativ al IUT-ului de Roland Ducasse, tutorele meu universitar pentru acest schimb și inițiatorul programului de colaborare între Sibiu și Bordeaux, împreună cu profesoara Anca Sîrghie, care s-a dovedit a fi sufletul acestui proiect, am fost întrebată dacă doresc să urmez cursurile pentru a obține o diplomă sau dacă prefer să particip doar din când în când, fără o implicare asiduă. Răspunsul meu spontan a fost: „Vreau diploma”, gândindu-mă că ce-i în mână, nu-i minciună. Această decizie, făcută în necunoștință de cauză, m-a determinat să integrez programul „Année spéciale”, unde am descoperit că trebuia să cumulez programa a doi ani într-unul singur. Evaluările continue ale cunoștințelor dobândite, redactarea unei lucrări de diplomă de sfârșit de an și un stagiu de 3 luni, în plus urmărirea cursurilor în limba franceză, au fost doar câteva dintre provocările ce au marcat acel an. Bineînțeles, că aventura a continuat în anii următori cu obținerea unei licențe și a unui master în cadrul aceleiași universități, și a evoluat către o carieră în învățământ. Astăzi, am privilegiul de a fi *life coach* /antrenor de viață/ și formator în dezvoltare personală și comunicare interpersonală, continuând să acompaniez și să inspir alți studenți în propriile lor parcursuri de evoluare personală și de carieră.”

În anii următori, studenții Simona Moisuc și Leon Păun au plecat cu burse la Universitatea din Bordeaux, orașul unde mai târziu s-au căsătorit și trăiesc și în prezent. Din experiența profesională a sa, Simona ne relatează:” Sunt Simona Păun și anul acesta se împlinesc cu exactitate 20 de ani de când am plecat în Franța cu o bursă Erasmus de la Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, cu sprijinul doamnei profesoare Anca Sîrghie. Am avut norocul să pot pleca timp de un an în Franța, la Bordeaux, unde am avut ocazia să frecventez alte universități : IUT (Institutul Universitar Tehnic) în timpul experienței Erasmus, ca mai apoi să frecventez l’ISIC (L’Institut des Sciences de l’Informations et de la Communication) și să urmez cursurile Masterului în comunicare, cu totul alte sisteme de învățământ unde, pe lângă stagiile de la Mediateca din Pessac și primăriile din Bordeaux și Merignac, acest program mi-a oferit oportunități unice, permițându-mi să experimentez noi culturi, să-mi îmbunătățesc abilitățile lingvistice, să dezvolt perspective internaționale și să-mi construiesc rețele de contact. Această experiență mi-a schimbat complet personalitatea și modul de gândire.

Un alt punct important sunt prietenii pe care mi i-am făcut la Bordeaux. Să trăiesc împreună cu atât de mulți tineri din întreaga lume rămâne una dintre cele mai memorabile amintiri legate de șederea mea în Franța. Această experiență internațională este deosebit de valoroasă. Ea nu doar îmbogățește parcursul academic, ci și oferă oportunități de dezvoltare personală și profesională remarcabile. Participarea la programul Erasmus oferă șansa de a dobândi competențe interculturale, adaptabilitate și reziliență în fața schimbărilor. Experiența mea în Franța prin programul Erasmus reprezintă nu doar o amintire deosebită, ci și o etapă semnificativă în dezvoltarea mea personală și profesională.

În general, cred că, dacă aveți ocazia, nu ar trebui să ezitați. Un an în străinătate vă permite să vă cunoașteți și să dezvoltați anumite aspecte ale personalității voastre:

responsabilitate, independență, perspicacitate. Întâlniți oameni care trăiesc în toate colțurile lumii, vă îmbogățiți descoperind o nouă cultură. Este ceva de neuitat.”

În primul deceniu, Anca Sîrghie a coordonat programul de colaborare cu Universitatea bordoleză, ținând cursuri pentru studenți, propunând conferințe publice, coordonând practica studenților biblioteconomiști cu care sosea anual, atentă să includă în program vizitarea Bibliotecii Mériadeck din „port de la Lune” și a Bibliotecii Naționale de la Paris.

Popas în curtea interioară a Bibliotecii Naționale a Franței la Paris într-o vizită ghidată de Rodica Paleologue (a doua din dreapta).

După anul 2007 până la pandemia de coronavirus, mobilitatea studenților și chiar a unor profesori ai Facultății de Științe Socio-Umane Sibiu a continuat în mod susținut, iar în prezent, schimbul universitar este pe cale să se restabilească.

Concluzionând, considerăm că pentru aproape toți participanții la acest dialog, de la liceeni și studenți la profesori, proiectul a ocazionat niște deplasări fundamentale, îmbogățitoare intelectual și sufletește, uneori chiar modelatoare ale destinului, cum s-a întâmplat și cu fiul meu, Răzvan, și cu soția lui. Așa se face că Simona Sîrghie, nora mea din Denver CO. SUA, a relatat cu vizibilă emoție: „Ne aducem aminte cu mare plăcere de această minunată excursie din proiectul Erasmus al Liceului Economic Sibiu la liceul partener din Talence. Franța. A fost practic excursia noastră din „luna de miere” pentru că s-a întâmplat în primăvara anului 1996, după ce noi ne-am căsătorit în februarie. Profesoara Thérèse Claise din Bordeaux fusese invitată la nuntă, dar nu s-a putut prezenta. Era o iarnă grea în România. În schimb, ne-a făcut această invitație particulară, să fim musafirii ei la Bordeaux. Așa că, oricine mă întreabă cum a fost în luna de miere, îi spun că a fost minunată și că am fost în Franța împreună cu mama soacră și cu colectivul de la Economic. Bineînțeles că rămân uimiți și apoi le povestesc despre toate locurile frumoase pe care le-am vizitat în această excursie. Îmi aduc aminte cu mare plăcere că atunci am mâncat și prima scoica (stridie) din viața mea. Eram în apropiere de Dune du Pilat. Făcusem deja o croazieră în care văzusem cum se cresc

stridiile în Basin d'Arcachon. Am fost foarte surprinsă să văd „cuștile”, ca niște panouri, în care creșteau stridiile, împărțite pe ani, și să aflu că durează 3 ani ca o scoică să ajungă la maturitate, încât să se poată mânca. De asemenea, ne amintim cu plăcere de masa servită în restaurantul elegant al Liceului hotelier din Talence, cu acel somelier care, la fiecare fel de mâncare, ne servea alt sortiment de vin. Porțiile de mâncare erau foarte mici, atât cât să poți degusta apoi vinul respectiv. Acolo făceau practică elevii liceului, viitori serveuri în restaurante. Am aflat de ce considerație deosebită se bucură profesiile de bucătari, serveuri și somelieri ori oenologi în Franța, căci niciodată nu ajung să șomeze, atât sunt de căutați....”

La acest moment aniversar, au participat foști elevi din promoția 1972 – Gabriela Marcu, venită alături de fiica ei, Ruxandra, tocmai sosită din Germania, Mariana Dordea și Mariana Paștiu, căs. Luca, din promoția 1982, și profesoare ca Adriana Țibrea sau Aurelia Cotârlea, care au oferit poze din periplul nostru francez. Ne-am bucurat să vedem în aula și părinți ai elevilor călători de altădată, precum economistul Ion Cristea și soția sa Mariana. Mihaela Bartalis- căs. Roman, actualmente cadru didactic universitar la Facultatea de Inginerie Sibiu, a venit la aniversare cu o întreagă echipă de colegi, liceeni de altădată, bucuroși să retrăiască emoțiile acelor călătorii.

Aniversând 30 de ani de la începutul dialogului școlar și universitar al sibienilor cu Franța.

În timpul depănării atâtor amintiri, fetele cele mai pricepute culinar ale Colegiului ne-au surprins cu bogăția și cu rafinamentul produselor preparate pentru noi. Mulțumim profesoarelor și echipei de elevi, cu sinceră recunoștință !

Am plecat de la reuniunea organizată la Economic fericiți că am aniversat un vis împlinit. Vom reveni acolo la primăvară, ca să continuăm șirul de Scheherazade al amintirilor, greu, chiar imposibil de epuizat...

Dana ANADAN

"Visul unei nopți de vară" în mijlocul iernii

Astă seară am fost și noi visul domnului Will, fiecare cu visul lui dar în.... **"Visul unei nopți de vară" în mijlocul iernii** - la Teatrul Stela Popescu. Și asta datorită Alinei Hiristea, care prin viziunea sa regizorală ne-a permis să intrăm, să visăm, să ne trezim ca să putem pleca acasă. Altfel, unii ar mai fi visat solitari în sala de spectacol.

Conceptul Alina Hiristea Aldulescu este stenic, indiferent de destinul personajelor construite de Shakespeare, printre planurile paralele se strecoară ideile regizoarei bine dozate epistemic, care reușesc să ne ducă și să ne readucă în realitate, vrăjindu-ne, desvrăjindu ne. Alina Hiristea e conservatoare, textul shakesperian e respectat întocmai, captivantă viziunea regizorală, mișcarea scenică, toată lumea a plecat mulțumită

Alina Hiristea creează roluri de compoziție, mișcarea scenică construită cu inteligență artistică, coregrafia modernă, coloana sonoră inspirată, dans într-un vis atemporal.

Adaptarea scenică: Radu Aldulescu

Regia și selecția muzicală: Alina Hiristea Aldulescu

Decorul: Tinatin Gobejishvili

Coregrafia: Sandra Mavhim

Shakespeare ne reamintește că dragostea e pentru cei curajoși.

Omul contemporan e la fel de vulnerabil ca acum 400 de ani, asaltat de propriile patimi, impulsuri, dominat, condus, uneori, de duhurile nopții interioare. Spectacolul *Visul unei nopți de vară* explorează inconștientul, visul, fantasma, un joc pe viață și pe moarte, cu formele stranii și intense pe care le poate lua iubirea în miez de noapte. Dar e o noapte de vară încântătoare, la capătul căreia se restabilește armonia și răsare soarele unei vieți noi:

„- Zile fericite, prieteni!

– Și vouă, fericire înmiită, la prânz, pe drum, precum și-n așternut!”.

Un spectacol în care toți actorii strălucesc, în care Shakespeare este contemporanul nostru, prietenul nostru, sfătuitorul de taină și regele comediei absolute. Yes, we love Will!

PREMIERĂ: București, 16 noiembrie 2023 – Teatrul Nottara, Sala Horia Lovinescu

HIPOLITA /TITANIA – Crina Matei

THESEU / OBERON – Karl Baker

PUCK – Patricia Ionescu

HERMIA – Cristina Danu

HELENA – Ana – Maria Ivan / Irina Cărămizaru

LYSANDER – Tudor Cucu-Dumitrescu

DEMETRIUS – Cristi Neacsu

FUNDULEA / PYRAM – Dorin Enache

GUTUIE, ZIDUL 2, LUNA, EPILOGUL – Cătălin Frăsinescu

FRANCES FLAUT / THISBE – Irina Cărămizaru / Ana – Maria Ivan

BLÂNDU / PROLOGUL / LEUL – Sorin Aurel Sandu

EGEU – Cătălin Frăsinescu

ZÂNA – Cristina Marin Neagu
ZIDUL 1 – Florentin Munteanu

Ficțiunea domnului Will - aventurile a patru îndrăgostiți din Atena și a unui grup de actori amatori într-o pădure luminată feeric de Lună, apar intrigi între personajele umane și spiridușii, zânele pădurii .

Theseu (ducele Atenei) anunță volens-nolens că peste patru zile va avea loc căsătoria sa cu Hippolyta, regina amazonei, dar află de la Egeu că fiica sa, Hermia, refuză să se mărite cu pretendentul ales, Demetrius, fiindcă e îndrăgostită de Lysander

Theseu hotărăște ca viitor soț al Hermiei pe Demetrius altfel Hermia va trebui să aleagă între a muri sau a se călugări.

Lysander și Hermia fug în pădure, ajung apoi ajung la casa mătușii sale.

Prietena Hermiei, Helena, află despre aceasta și se hotărăște să-l înștiințeze pe Demetrius de care e îndrăgostită.

Demetrius o iubește pe Hermia. Helena speră să se întâlnească cu toții în pădure. Între timp, Gutuie, Poponeț, Fluieraș, Slăbănogu', Blându' și Botișor pun la cale o reprezentație pe care să o prezinte la nunta lui Theseu.

În pădure, Oberon (regele zânelor) se ceartă cu Titania (regina zânelor) pentru că vrea să-l aibă ca paj pe copilul ei orfan. Titania se opune, susținând că ea e regina.

Cearta apare deoarece Oberon o iubește pe Hippolyta, iar Titania pe Theseu.

Ca să obțină băiatul, Oberon îi ordonă spiridușului Puck (cunoscut și ca Pițigoi-Băiat-Bun) să obțină de la Cupidon o floare care face o persoană să se îndrăgostească de prima persoană care-i iese în cale. Oberon plănuiește să-i dea Titaniei floarea, astfel încât ea să se îndrăgostească de altcineva și să-i dea lui copilul. Apar Demetrius și Helena, Helena urmărindu-l, iar Demetrius fugind de ea. Sosește Puck cu floarea și Oberon îi poruncește să-l atingă pe Demetrius cu ea, astfel încât să se îndrăgostească de Helena în loc de Hermia. Apoi, Oberon o atinge pe Titania cu floarea. În pădure, Lysander și Hermia stau culcați și se odihnesc. Puck, crezând că Lysander este

Demetrius, îl atinge cu floarea. Apare Helena care-l trezește pe Lysander și acesta se îndrăgostește imediat de ea.

Tot în pădure, trupa de actori discută punerea în scenă a piesei lor. Puck apare și-i transformă capul lui Poponeț într-un cap de măgar. Actorii fug, dar Titania se trezește și se îndrăgostește de Poponeț, poruncindu-le zânelor din slujba ca să-l servească pe Poponeț. Puck observă că Demetrius o urmărește pe Hermia, cu toate că aceasta îl acuză că l-a omorât pe Lysander și astfel, Puck își dă seama că i-a dat floarea omului nepotrivit. Puck încearcă să repare acest lucru, atingându-l pe Demetrius cu floarea, în așa fel încât acesta să se îndrăgostească de Helena și așa se și întâmplă.

Însă acum amândoi o iubesc pe Helena, în timp ce aceasta crede că amândoi sunt falși. Sosește Hermia și o acuză pe Helena că pune la cale o ticăloșie cu cei doi bărbați, pentru a o ațâța. Oberon, dându-și seama că Puck a făcut încurcătura, îi poruncește să facă o ceață deasă pentru a-i despărți pe cei patru și să-i cufunde într-un somn adânc, astfel încât farmecul să se destrame.

Oberon o trezește pe Titania și-i transformă pe Poponeț înapoi în om.

Oberon și Titania se împacă. În pădure, Theseu, Hippolyta și Egeu apar și-i trezesc pe cei patru. Demetrius și Lysander le mărturisesc dragostea lor pentru Helena și, respectiv, Hermia. Nobilii sunt de acord să le permită să se căsătorească.

Poponeț se trezește și nu își amintește de întâmplările nopții.

La cină, cu toții ascultă scurta piesă tragică, plecticoasă, a lui Gutuie. Thisby (jucată de Fluieraș) și Pyramus (jucată de Poponeț) își șoptesc dragostea printr-o crăpătură dintr-un zid (jucată de Botișor). Cei doi își dau întâlnire la mormântul lui Ninny, dar un leu (jucată de Blându') o atacă pe Thisby. Pyramus îi găsește eșarfa, bănuiește că a fost omorâtă și se sinucide. Sosește Thisby care-l găsește pe Pyramus mort și se sinucide și ea - piesa a fost scrisă după ROMEO ȘI JULIETA

La miezul nopții, toată lumea merge la culcare, apoi apar zânele și dansează.

"Visul unei nopți de vară, e o comedie romantică a dramaturgului englez William Shakespeare, scrisă, în perioada anilor 1595 - 1596.

Publicată, în quarto, în 1600, cu 23 de ani înainte de 1623, anul publicării ediției

First Folio, prima ediție a operelor lui Shakespeare, care a fost publicată la șapte ani după moartea sa.

Vivat Teatrul Stela Popescu !

Liliana POPA

21 decembrie 2024

TEATRUL STELA POPESCU
Teatru la nivel de EXCELENȚĂ

Stagiunea 2023 - 2024
Director Cristian Șafron

VISUL UNEI NOPTI DE VARĂ

William Shakespeare

Coregrafia: Sandra Mavhima
Concept video și filmări: Iulia Pană
Light design: Lucian Moga

Traducerea: Dan Grigorescu și Șt. O. Iosif
Adaptarea scenică: Radu Aldulescu
Regia și selecția muzicală: Alina Hiristea
Decorul: Tinatin Gobejishvili

Crina Matei
Karl Baker
Patricia Ionescu
Dorin Enache

Cristina Danu
Ana Maria Ivan
Irina Cărămizaru
Tudor Cucu-Dumitrescu
Cristi Neacșu

Cătălin Frăsinescu
Sorin Aurel Sandu
Cristina Marin Neagu
Florentin Munteanu

Mă bucur să aflu că în reuniunea literară din 3 decembrie 2023 a Cenaclului Românesc “Mircea Eliade” de la Denver Colorado, USA, se prezintă cărțile scriitoarei Cristina Bejan. Mi-am pus întrebarea firească: ”Oare câți dintre dumneavoastră ați aflat despre Cristina?” Așa am decis să vă fac cunoscut interviul pe care eu i l-am luat în anul acesta. Realitatea este că pe universitara Cristina Bejan¹, tânăra româncă trăitoare în Denver, orașul la 1000 m altitudine din USA, am remarcat-o în câteva reuniuni ale Cenaclului internațional “Mircea Eliade”, unde prin zoom a citit din versurile sale, iar în plin Mărțișor 2023 ne-am întâlnit cu mare emoție la Primăria Sibiu, unde a sosit cu volume de versuri bilingve. Așa am decis să realizăm un interviu, dar Cristina l-a acceptat numai după ce termină anul universitar în curs, care îi absorbea prea multă energie. Iată că ziua așteptată a venit².

1. Anca Sîrghie/: *Ce ne poți spune despre familia în care te-ai născut ? Ce rol au jucat părinții și apoi profesorii și școlile urmate în formarea ta intelectuală și scriitoricească ?*

-Cristina/ B/ejan/: Datoriez totul părinților mei, am moștenit intelectul lor (amândoi au obținut doctoratul), de asemenea, le mulțumesc că m-au crescut pe mine, pe sora și pe fratele meu, în așa fel încât să ne simțim mereu liberi să ne urmăm visele. Când am crescut, părinții m-au ajutat să descopăr cine sunt cu adevărat și m-au sprijinit în fiecare etapă ca artist și scriitor. Am fost, de asemenea, rebela familiei, dar m-au sprijinit și atunci. Când m-am mutat într-o insulă din Pacific, în 2010, n-au încercat nicidecum să mă oprească. Mi-au spus doar: „Sună-ne când ajungi acolo”. Ceea ce am făcut în fiecare zi și voi continua să fac toată viața. Când am locuit în Vanuatu, am scris o piesă de teatru despre drepturile femeilor. Când le-am spus părinților că asta fac acolo, reacția lor a fost: „Ei bine, are sens ce faci.”

2. A.S.: *Care este domeniul tău de competență profesională și ce lucrări mai importante ai publicat? La ce manifestări științifice și artistice te-ai afirmat până în prezent în America?*

-C.B.: Sunt un autor publicat, cu trei cărți, în cele trei genuri de care mă simt atrasă: istorie, teatru și poezie. Am publicat, în timp, numeroase poezii și traduceri de poezie în reviste literare. Sunt profesor de istorie și teatru la Universitatea Metropolitană din Denver, Colorado. Predau cursuri universitare din anul 2010, de când am obținut doctoratul în istorie modernă la Universitatea din Oxford, unde am studiat ca bursieră Rhodes și Fulbright. Am lucrat ca istoric la Muzeul Holocaustului din Washington D.C. și am publicat 64 de articole în *Enciclopedia Lagărelor și Ghetourilor, vol. III*. De asemenea, am fost co-autor la Introducere(a) volumului despre Africa. O carte de istorie a mea, despre Asociația „Criterion”, și cea de poezie *Cai verzi pe pereți*, tocmai au fost publicate în traducere

¹ Cristina Bejan are un doctorat în istorie obținut la Oxford, este profesor, om de teatru și poetă ce locuiește și creează în Denver, Colorado. Pentru mai multe informații: cristinabejan.com.

² Răspunsurile date de Cristina Bejan în limba engleză au fost traduse în limba română de prof. Sebastian Doreanu.

românească și le-am lansat cu ocazia turului meu prin diferite orașe din România, în martie 2023.

3. A.S.: *Care este temelia relațiilor tale cu România? De când ai început să călătorești în România?*

-C.B.: În timpul Războiului Rece, nu am avut voie să călătorim în România, deoarece tatăl meu era un transfug, încălcase legile statului român prin rămânerea lui în Statele Unite ale Americii. Eu și familia mea am reușit să călătorim în România doar după Revoluția din 1989. În anii '90 am fost în fiecare an cu familia, iar după 2000 de una singură. Iubesc România, de asemenea familia și pe prietenii mei de acolo. Am învățat limba română cu adevărat în anii 2007 - 2008, când am avut o bursă Fulbright pentru a studia la Universitatea din București. Iubesc limba română, o vorbesc cu plăcere, dar cu un inevitabil accent american. Prietenii și familia din țară nu au probleme să mă înțeleagă, doar unele persoane din diaspora românească sunt mirate că cineva crescut în America, în timpul Războiului Rece, de către un „dușman al statului”, nu a vorbit românește în copilărie.

4. A.S.: *Ce impresie ți-au făcut țara tatălui tău, cu tradițiile ei istorice, folclorice, culturale, și oamenii cu calitățile și defectele lor? Poți face o comparație cu cele americane?*

-C.B.: Așa cum am spus, iubesc România. Am crescut cu sentimentul că lipsește o parte din mine, atâta timp cât tot ce era legat de România îmi era interzis. Mă simt ca și când aș fi regăsit o parte din mine în România. Cei mai mulți americani nu-și cunosc originile și asta este o mare problemă în America. Mă simt norocoasă că nu este la fel în cazul meu dar, în același timp, câteodată am și un sentiment de frustrare. Să știi că ai avut membri ai familiei tale care au suferit în perioada fascismului și comunismului este ceva care te apasă ca un bagaj greu. Cât despre tradiții, îmi place mâncarea românească, pe care o găsim tot timpul la cele câteva magazine europene din zona noastră în Colorado. Iubesc muzica pop și rap românească. De fapt, ascultând muzica actuală, învăț mai bine limba română. Bine-nțeles, iubesc cultura română, istoria și pe scriitorii români. Consider toți membrii fostei Asociații „Criterion” niște genii creative care m-au inspirat. Despre țara în sine, este greu să spun care zonă este cea mai importantă pentru mine. Familia mea este din Galați, dar consider București orașul meu de suflet, unde am locuit și studiat.

5. A.S.: *Tocmai te-ai întors dintr-un turneu poetic prin România, prilejuit de lansarea volumului *Cai verzi pe pereți*, adus în două variante - engleză și română. Cum a fost primită fiecare dintre ele?*

-C.B.: M-am simțit onorată să-mi prezint poezia (atât prin recitare cât și prin spectacol live, sub numele meu de scenă, „Lady Godiva”, pe parcursul turneului meu în România. Succesul a fost mai mare decât m-am așteptat. Am fost de două ori invitată la Televiziunea Națională, de asemenea am dat interviuri la posturi locale și naționale de radio. Și în engleză, și în românește, cu accent cu tot! Poezia mea a trezit interesul publicului, mai ales că este un gen cu totul nou în România: *spoken word poetry*, poezia cu mesaj deschis. În ultimul timp, au apărut și la București și la Timișoara asemenea cluburi de poezie și limbaj la marginea poeziei și a fost foarte fain să mă conectez cu artiști care scriu în acest fel. *Spoken word* este poezia cu mesaj de suport pentru o cauză și își trage rădăcinile din tradiția povestirilor orale din Africa de Vest. Acest fel de poezie abordează de cele mai multe ori probleme dificile ale societății actuale. În multe privințe *spoken word* este, de fapt, activism și are nevoie de o comunitate unde să se facă auzit. Acest fel de poezie trebuie spus cu voce tare. Eu consider că faptul în sine de a scrie o asemenea poezie este o acțiune radicală. Cei care reacționează

negativ la poezia pe care o scriu cred că au dificultăți în a accepta această formă de artă. Dar, întâlnirea cu acești artiști ai poeziei cu mesaj, așa cum am menționat, mă face să sper că România își va deschide mintea și inima pentru această puternică tradiție poetică.

6. A.S: Pentru că acum trei luni ai făcut un turneu literar în România, te rugăm să rezumi fiecare popas în marile orașe pe care le-ai vizitat. *Cum s-au desfășurat întâlnirile cu publicul iubitor de poezie din România?*

-C.B.: În acest tur livresc al meu, fiecare oprire a fost diferită. Am lansat volumul de versuri *Cai verzi pe pereți* la Librăria Cărturești „Verona” din București, chiar de Ziua Internațională a Poeziei. Librăria a fost plină ochi, iar evenimentul a fost transmis în direct pe Facebook. Am avut ocazia să recit din versurile mele alături de actrița Zita Moldovan. A avut loc o discuție aprinsă despre carte, discuție moderată de Mugur Grosu (unul dintre artiștii *spoken word* apăruiți în București, de care am menționat mai devreme). De acolo, eu și prietenul meu ne-am deplasat la Sibiu, unde am lansat cartea în Curtea interioară a Primăriei din Sibiu, alături de doamna primar Astrid Fodor, într-o prezentare moderată de cunoscutul poet Radu Vancu. M-am bucurat că ați fost și dumneavoastră prezentă, doamnă profesor Anca Sîrghie, și că ați luat cuvântul. Primăria își are sediul într-o clădire extraordinară, dar surpriza a fost recitarea poeziilor mele, pe muzică, de către artistul local Charlie Falamas.

Următoarea etapă a fost Brașov, unde, atât eu cât și prietenul meu, la invitația profesorului Adrian Lăcătuș, am vorbit în fața studenților. Am lansat volumul de poezie la Centrul Cultural al Universității „Transilvania” și am avut onoarea să-l am alături, pe scenă, pe un cunoscut autor și profesor brașovean, Romulus Bucur. Audiența, în seara respectivă, a fost formată, în special, din studenți. A urmat la rând Timișoara, Capitala Culturii Europene 2023. Ambele cărți ale mele s-au găsit la Bookfest Timișoara și am avut ocazia să le prezint pe amândouă și să recit din poeziile mele. O neașteptată onoare a fost o prezentare a versurilor mele, în direct, pe Instagram, din fața bisericii unde a izbucnit flacăra Revoluției din 1989. Ne-am întors apoi la București pentru a-mi prezenta volumul de istorie la Librăria Cărturești „Carusel”, alături cu un grup de prieteni și colegi și o audiență numeroasă, în rândurile căreia

s-au aflat și fratele meu mai mare împreună cu soția lui. Întregul tur național a fost ca un vârtej, ca un vis. Încă mai trebuie să îmi revin de pe urma acestui efort, o adevărată aventură ce ți se poate întâmpla doar o dată în viață.

7. A.S.: *Ce planuri de viitor îți faci profesional și ca scriitor ?*

-C.B.: Câteodată am impresia că nu pot ține ritmul cu numeroasele planuri pe care le am. Vreau să realizez un audiobook al volumului *Cai verzi pe pereți* împreună cu Charlie Falamas, artistul muzician pe care l-am întâlnit cu ocazia evenimentului de la Primăria Sibiu. Tocmai au ieșit de la tipar un mic volum, cu o piesă de teatru *Buchenwald*, de asemenea, un alt volum de teatru intitulat *În sfârșit, liniște*. Patru piese de teatru *De la București la Washington*. Am pregătit și un alt volum de poezie, care va fi publicat în curând. Titlul ales este *Câinii latră, caravana trece*, așadar o altă expresie tipic românească, la fel ca în primul volum. Am și multe piese de teatru care așteaptă să fie publicate. Vreau să mă reîntorc și la „prima mea iubire”, aceea de actor, vreau să am timp să joc pe scenă. Voi prezenta din poezia mea *spoken word* în luna Iulie, la Washington, la Festivalul Românesc. Voi recita la microfon, mâine, din volumul *Cai verzi pe pereți*. În plus, am un milion de cărți pe care aș vrea să le citesc în vara aceasta. Nu am destul timp pentru tot și, ca să fiu sinceră, nu am nici un plan sigur pentru viitor. Lucrurile se vor întâmpla de la sine, atâta timp cât voi avea inspirația nesecată.

A.S.: Mulțumesc, dragă Cristina, pentru modul cum ai reușit să esențializezi aspectele semnificative din activitatea ta literară, căci numai aceasta ne-a interesat acum, urmând ca data viitoare să dialogăm și despre lucrările tale dedicate istoriei, domeniul tău esențial de competență științifică. Atunci vom stăruii și asupra biografiei tale și asupra istoriei familiei tale, peste care de data aceasta am trecut în fugă, ca să nu scăpăm ceea ce era cel mai valoros, anume noutatea viziunii tale literare, *spoken word*, care interesează și pe unii poeți din România.

(Interviu realizat de **Anca SÎRGHIE**)

Tainele Symbolismului

REPERE TEORETICE ȘI ESTETICE ÎN SIMBOLISMUL ROMÂNESC

Nu a apărut ca Minerva din capul lui Jupiter.

Și mă refer, aici, la symbolismul românesc, inițiind o analogie, pentru că știm că gândirea analogical e specifică simboliștilor.

Legenda mitologică pretinde că Minerva, zeița înțelepciunii, a meșteșugarilor și invențiilor, s-a născut din țeasta lui Jupiter: matură, gata îmbrăcată în armură, și cu lance.

Așadar, symbolismul românesc nu a apărut desăvârșit de la bun de la început, întocmai ca Minerva din capul lui Jupiter, ci a parcurs câteva etape pentru a se desăvârși.

Ca și în Franța, symbolismul a apărut la noi ca produs al orașului, născut împotriva inflației de poezie minoră a epigonilor eminescieni, a sămănătorismului, a parnasianismului, dar reluând, în profunzime, romantismul. El s-a dovedit chiar mai eterogen decât cel francez, fiind dificil a reuni reprezentanții acestui curent într-o formulă poetică unică: Al. Macedonski, Șt. Petică, Iuliu Cezar Săvescu, D. Anghel, I. Minulescu, G. Bacovia, D. Iacobescu, Ion. M. Rașcu, Emil Isac, Alexandru. T. Stamatiad, N. Davidescu, Elena Farago, Mihail Cruceanu, Barbu Fundoianu.

Luând în considerare caracteristicile estetice ale symbolismului românesc, s-a identificat o primă etapă teoretică și estetică, a experienței și căutărilor, reprezentată de Al. Macedonski și de activitatea sa la revista „Literatorul”, editată în 1880. Macedonski a

teoretizat symbolismul în articolele sale, deschizând calea prin *Arta versurilor*, din 1890, în care afirma faptul că poezia are o muzică interioară, diferită de muzicalitatea prozodică. Doi ani mai târziu, reia ideea în articolul *Poezia viitorului*, afirmând că poezia este „formă și muzică”, aflându-și originea în misterul universal. Potrivit concepției sale, poezia are „o logică proprie”, „ea tinde să se deosebească de proză, creându-și un limbaj al ei propriu.” Domeniul poeziei este departe de a fi al cugetării, el fiind al imaginației. În articolul *Despre poemă*, dezvăluie că a fi poet înseamnă a simți: poezia să deștepte cugetarea, nu să fie ea însăși cugetare, să fie „însăși inima omului”. Poeții acestei prime perioade, Ștefan Petică, Iuliu Săvescu, Mircea Demetriad, D. Anghel, sunt simboliști prin temele și motivele cultivate: angoasa, spleenul, nevrozele, voluptatea morții, prin prețiozitate, parfumuri, pietre prețioase, prin sinestezii și corespondențe.

Primei etape i-a urmat etapa /direcția pseudo-symbolistă de la revista „Vieța nouă” (1900-1925), avându-l ca teoretician pe Ovid Densusianu, întemeietorul revistei. Densusianu promovează polemic symbolismul în articolul *Rătăcirile literare*, prin atitudinea de combatere a epigonismului eminescian și a sămănătorismului, prin proclamarea principiului libertății și a progresului în artă. În accepția sa, symbolismul trebuia să oglindească viața în desfășurarea ei. El cerea o literatură nouă, opinând că specificul național nu este propriu doar sămănătoriștilor, ci că apare în

orice opera scrisă de români, și în mediul țărănesc, dar și în cel citadin. Pledează pentru „arta înaltă”, în articolul *Poezia orașelor*, arta adresându-se celor inițiați.

A treia etapă este a simbolismului exterior, formal, al lui Minulescu, poet simbolist prin muzicalitatea versurilor, prin mijloace și nu prin substanță, viziune, sensibilitate. Chemarea depărtărilor, marea, călătoriile creează iluzia și aparența unor spații simboliste, fără a fi marcate de marile tristeți și nostalgii specifice curentului.

A patra etapă este etapa simbolismului autentic bacovian, simbolism dezolant și depresiv. Spațiul poeziei este spațiul citadin, sufocant, reprezentat de mahalaua noroioasă, de parcuri pustii, cafenele și cârciumi sordide, abator și cimitir. Neliniștea, spleenul, angoasa nevroza, prefigurarea obsedantă a morții dau măsura golului interior, a prăbușirii sufletești, schițând imaginea poetului solitar, damnat, rătăcitor în universul formelor.

Programul estetic simbolist propune anumite teme, motive și tehnici specifice. Taxonomia esteticii simboliste cuprinde termeni precum simbolul, sugestia, corespondențe, sinestezii, culori, muzicalitate, versul liber, tehnica refrenului.

Simbolul devine polul estetic al poeziei, antrenând refrene și constituind adesea un leitmotiv. Simbolul susține cultivarea intuiției, întărind concepția lui Henri Bergson conform căreia adevărul nu poate fi cunoscut, dar poate fi intuit, cunoașterea umană fiind relativă. Astfel, simbolul florilor la D. Anghel, rozele, crinul ca simbol al purității, simbolul oglinzii (ce reprezintă infinitul, misterul), prezent și la M. Cruceanu în „Poemele oglinzii” sau la Ștefan Petică, apoi simbolul plumbului, al lacustrei, al cavoului bacovian, al ploii ca simbol al descompunerii interioare, al amurgului ca semn al sfârșitului, sunt exemple de puternică expresivitate.

Sugestia cultivă ambiguitatea, imaginile difuze, neclare. A sugera, nu a numi e intenția simbolistilor, de aceea Anghel nu descrie florile, în volumul „În grădină”, nici Ștefan Petică fecioarele în „Fecioara în alb”, iar Minulescu exprima nostalgia călătoriilor și dorința de evadare prin motive: mări, corăbii, faruri, insule. Bacovia în „Umbra” doar schițează „o umbră în odaie pe umeri m-apăsa – vedeam ce nu se vede, vorbea ce nu era”.

Sinestezia ia naștere prin combinarea mai multor senzații de natură diferită: „clar de noapte parfumat”, „primăvara – o pictură parfumată cu vibrații de violet”, „lacrimi roze de cristal” la Bacovia, apoi „clopotul de jale” la Macedonski și valțul rozelor ce „păreau năluci de carnaval ce se mișcau catifelate”, la Barbu Fundoianu – „tacerea lungă și gri”, la Minulescu „simfonia de lumină” și „ochii verzi/culoarea wagnerienelor motive” sunt doar câteva exemple memorabile.

Corespondențele, ce exprimă relația eului liric cu lumea, bazată pe asemănări și afinități, duc la asocieri de profunzime. M. Demetriade în „Sonuri și culori” creează corespondențe pentru fiecare vocală: „alb,

A; E, gri; I, roșu, un cer de asfințire/Albastru, O, imensul în lacuri oglindit.” La D. Anghel corespondentele se stabilesc între om și elemente ale naturii, precum oceanul în „Nemuțumitul”, dar și stejarul, șipotul, marea. La Bacovia, se creează corespondențe între emoție și instrumentul muzical, vioara e asociată cu tristețea și melancolia, pianul corespunde emotivității feminine, țambalul e asociat stridenței etc.

La alt nivel, corespondența între micro și macrocosmos devine un concept pe care este construit personajul masculin simbolic din romanul macedonskian „Thalassa”. Venit să înlocuiască vechiul paznic de far pe Insula șerpilor, ajuns în paradisul visat, Thalassa trăiește mai mult în spațiul imaginar, fiind conectat doar cu natura în realitatea obiectivă. Personajul întreprinde o călătorie interioară a descoperirii de sine prin reverie, concomitent cu o regresie imaginară în spațiu și timp. Se construiește o relație de corespondență între trăirea erosului și tema creației, tânărul materializează prin dorința intensă femeia, pe Caliope, trăind drama creatorului ce aspiră la absolut.

Condiția poetului este ilustrată la Macedonski în „Noaptea de decembrie” de către emir, de drumul său prin deșert în căutarea idealului – cetatea preasfântă, Meka. El reprezintă, în fapt, drumul spre conștiința de sine a eului poetic. Japonezul din „Rondelul apei din ograda japonezului”, care își așează bolovani în ograda spre a crea armonie, e asemenea poetului care „dă

răsunet de cristale” emoției din universul poetic prin cascada de consoane și vocale..

În ceea ce privește condiția poeziei, simbolismul promovează conceptul de poezie pură, poezia ca floare a spiritului. Roza ce infloresce suavă e un simbol al poeziei sacre, al renașterii spirituale pe care floarea o oferă, compensatoriu, provocărilor vieții cu fiecare înflorire în poezia „Rondelul rozei ce înflorește”: „O roză-nflorește suavă.../Ca nor risipit e necazul.” Roza apare și în „Paharul fermecat” al lui D. Anghel, roză ținută în mână mijlocește accesul în spațiul inspirat al iubirii generatoare de stări mistice.

Culorile susțin **motivele cromatice**, în ideea că fiecărui obiect și sentiment îi corespunde o culoare. Spațiul simbolist bacovian este marcat obsedant de culori cu valoare de simbol - alb, negru, gri, violet, roșu- care indică tristețea, monotonia, melancolia, maladivul, funebrul. La ceilalți simbolisti apar și culori pastel, de exemplu în descrierea Bagdadului din „Noaptea de decembrie”: „Bagdadul! Cer galben și roz ce palpită”, „Bagdadul, poiana de roze și crini”, sau în evocarea strălucirii pietrelor prețioase la Minulescu: „Chihlimbare,/Smaralde verzi/Ș-opale blonde”, ori în cadrul în care apar corăbiile profilate în „violetul înserării”, „în cenușii depărtării”.

Muzicalitatea se realizează prin diverse mijloace: cultivarea sugestiilor sonore, aliterații și asonanțe, repetiții sau refrene. Macedonski afirma că „arta versurilor nu

este nici mai mult nici mai puțin decât arta muzicii”. La D. Anghel muzica înseamnă armonie, ritm, expresivitate, reprezentate prin sunete ale naturii: cântecul greierilor, susurul vântului, glasul izvoarelor, zbuciumul oceanului. Bacovia prefera asonanțele, aliterațiile, refrenele, dar și repetiții obsesive ca în poezia „Rar”:
„Singur, singur, singur, într-un han departe/
ploua, ploua, ploua, vreme de beție/
nimeni, nimeni, nimeni/ cu atât mai bine”. Relevant pentru muzicalitatea deosebită este poemul „Monosilab de toamnă”, ce cumulează atât trăirile interioare, cât și atmosfera simbolistă, reflectate în decorului autumnal–
„Toamna sună-n geam frunze de metal,/Vânt./ În tăcerea grea, gând și animal/Frânt.” Cuvintele monosilabice accentuează dezolarea, închizând sec, consonantic, distihul, prefigurând, și în această manieră, sfârșitul.

Desigur că inventarul instrumentelor și al tehnicilor simboliste este cu mult mai complex de atât, dar intenția nu a fost de a le trata exhaustiv, ci de a deschide o fereastră spre posibilitățile de interpretare a textului simbolist, oferind câteva repere în abordarea creațiilor simboliste din literatura noastră, conturând un traseu posibil spre a întreprinde o călătorie în universul liric simbolist, atât de vast și, în egală măsură, fermecător.

Luisa AMARIE

În ceea ce privește simbolistica visului, a reveriei și tentația evadării, se observă că în lirica lui D. Anghel predilecția spre vis și reverie are subtilizări proprii și o funcție predominant psihologică. Nu întâlnim nevroza sau spleenul simbolist care să provoace dorința evadării. Ea declanșează o cu totul altă nostalgie sau melancolie. ”Călătorul lui Anghel nu apare în ipostaza exploratorului de senzații și de teritorii necunoscute, ci este, metaforic, peregrinul uman pe drumurile vieții”. Deși apar simboluri ale unor teritorii îndepărtate, exotice, înghețate ”fiordurile nordice”, marea, universul acvatic, le simte și le privește la fel cum receptează senzorial

grădina, fiind copleșit de ineditele metamorfoze. Poetul nu are neapărat dorința de evadare în paradisuri iluzorii, aceste chemări lăuntrice sunt doar pretexte pentru introspecție.

Gabriela BUNGHEZ.

Simpozionul „Dimitrie Anghel” ediția a II-a cu participare internațională

Abordarea dificilei teme a simbolismului s-a desfășurat vineri, 10 noiembrie 2023 la Congress Hall, Family Market, Miroslava – Iași. Profesori, elevi, scriitori au încercat să cuprindă în cele trei sesiuni ale simpozionului esența acestui important curent liric, plastic și muzical care continuă și în zilele noastre. Membrii Cenaclului care îi poartă numele au recitat versuri din creația poetului Dimitrie Anghel. Invitații mass-media în parteneriat cu revista *Contact international* și sub auspiciile Academiei Mondiale de Artă și Cultură: **Luisa Amarie (România), Mircea Ștefan Bartan (USA), Gabriela Bunghez (România), Alexandru Cetățeanu (Canada), Georges Chapouthier Friedenkraft (Franța), Diana Aurora Deliu (România), Carmen Oana Dumitriu (România), Sudhakar Gaidhani (India), Cleopatra Lorințiu (România), Mihaela Roibu (România), Vlad Scutelnicu (România), Maria Eugenia Soberanis (Mexic), Petru Solonaru (Romania), Shoshana Vegh (Israel) și Bella Clara Ventura (Columbia)** s-au întrecut în a sublinia contemporaneitatea acestui curent literar.

Moderatori al manifestării au fost scriitorii **Julieta-Carmen** și **Liviu Pendefunda**.

Cu acest prilej a avut loc o *lansare de carte* inedită prin faptul că reprezintă o premieră mondială – un volum de versuri tradus în limba română de Liviu Pendefunda, traducere integrală într-o altă limbă decât originalul (Marathi), nici măcar în India nefiind încă publicate cele o mie de versuri

ale poemului epic *Devdoot the Angel* al marelui poet simbolist **Sudhakar Gaidhani**. Toate versurile în română și câteva în

italiană au apărut doar în revista *Contact international*: între 2021-2023:

www.contactinternational.ro

Primăria Comunei Miroslava
Consiliul Local
Cenaclul Literar-Artistic „Dimitrie Anghel”
Revista Contact international

Simpozion „Dimitrie Anghel” 2023
ediția a doua cu participare internațională

Tainele Symbolismului

Invitați:

- Luisa Amarie (România)
- Mircea Ștefan Bartan (USA)
- Gabriela Bunghez (România)
- Alexandru Cetățeanu (Canada)
- Georges Chapouthier Friedenkraft (Franța)
- Diana Aurora Deliu (România)
- Carmen Oana Dumitriu (România)
- Sudhakar Gaidhani (India)
- Cleopatra Lorințiu (România)
- Mihaela Roibu (România)
- Vlad Scutelnicu (România)
- Maria Eugenia Soberanis (Mexic)
- Petru Solonaru (Romania)
- Shoshana Vegh (Israel)
- Bella Clara Ventura (Columbia)

Moderator
Liviu Pendefunda

Vă așteptăm –
Vineri, 10 Noiembrie 2023, orele 10:00, Congress Hall, Family Market, Miroslava, Iași

*E cald și lângă trunchiuri umbra
treptat se face tot mai mică,
Văzduhul tot nu se-nfioară de
nici un zbor de rândunică
Și doar furnicile de-aleargă
acuma fără de hodină,
Mărgele negre sămănate pe
drumuri albe de lumină.*

*În straturi florile-s trudite; un
crin din când în când se-ndoaie
Și lung privește-n sus să vadă:
nu se purcede-un nor de ploaie?
Dar întristat în ternă iarăși își
frânge trupul zvelt în două...
Ce n-ar da florile să aibă acum,
măcar un strop de rouă!*

Dimitrie Anghel - *Amiaza*

**Premieră mondială:
Lansare de carte**

Sudhakar Gaidhani - *Devdoot Ingerul*
Prezintă
Liviu Pendefunda
Cleopatra Lorințiu

AGENȚIA DE
ARTE
CULTURĂ
ȘI CULTURĂ

Tele Moldova +

FAMILY MARKET

FITERMAN
PLAZA

Premieră mondială
Prima traducere integrală din limba Engleză
a poemului epic scris original în limba Marathi

Devdoot the Angel

Sudhakar Gaidhani

**Devdoot
Îngerul**

Traducere de
Liviu Pendefunda

Contact international
2023

ISBN 978-973-9412-68-1

Răspântii și soartă

sociologie, politică, istorie

Nicolae BĂLAȘA

Despre Omul indolent, târâie brâu în marele sat și Scârță, vechiul și noul delator la stat

Înainte de a vorbi despre un alt tip de om, evident, și el într-un permanent război cu el însuși, precizăm că acea curățenie a omului interioară și exterioară, curățire sugerată în capitolul anterior, este, înainte de orice, un permanent îndemn la înțelepciune, indiferent de treapta socială pe care se află omul trăitor, ca om, în lume. Animalele, plantele, spre deosebire de cel cu pretenții umane, trăiesc într-un mediu, de obicei, în unul care să le asigure minimul confort al supraviețuirii, ca specie. La prima vedere, ar părea inutil să amintim că pe pajiștea parfumată, printre flori, răsar și spinii. Totuși, afirmația anterioară, luată în seamă, ne ferește de înțepături, unele dintre ele, mai mult decât dureroase. Cam aceeași situație și printre animale, în plus, cu observația conform căreia, ele, animalele, se mănâncă între ele, la vedere. În lume, adică între oameni, lucrurile se complică. Las la o parte

felul de a se hrăni al omului, când cu una, când cu alta, într-un fel de combinație, după rețete care mai de care, câtă vreme hrana ține de firesc, de rânduieli, apoi de o anume normalitate și de un anume echilibru. De neconceput și, în același timp, de neacceptat, este „mâncătoria” între ei, „mâncătorie” ce nu e la vedere, ci dincolo de lumina zilei, în hățișul gândirii obscure, oculte și viclene, gândire aflată în permanență sub imboldul invidiei, egoismului și al mândriei. Am mai vorbit despre astfel de „apucături” ce țin de căderea noastră. Nu are rost să insistăm. Din acest motiv, de data aceasta vom vorbi despre „al de gură cască, pierde vară”, un fel de „târâie brâu” aproape nevăzut în puzderia de lume. Altfel spus, literar vorbind, indolentul, că despre el e vorba, neglijent cu sine, nespălat, hrănit prost, cu haine cam tot timpul ponosite etc., câtă vreme nu afectează în mod direct, este

aproape neobservabil. Analizat cu mai multă atenție, din perspective diferite, ne dăm seama că și târie brâu-om-ferchezuit, poate fi „lup pentru om”, mai ales în condițiile în care este urcat în scaunul puterii. Pentru a înțelege și a accepta logica, am să fac trimitere la o situație, evident, supusă gândirii critice.

Prin urmare, mă aflu în urmă cu ceva timp, într-o primărie, conform tuturor legilor, inclusiv celor morale, instituție în slujba cetățeanului și mai ales a comunității. În cazul de față, vai de comunitate! În vremurile ce s-au scurs după '89, stâlcită din toate încheieturile și mai ales subțiată și îmbătrânită cu peste de măsură. Cei tineri, care încotro, peste hotare, pentru o felie de pâine în plus. Ceilalți, cu coșciugul pe prispa casei sau în podul ei și lumânările împachetate, pe masă, în așteptarea plecării dincolo, în lumea cealaltă. Casele rămase singure, stau gata să cadă una câte una, dacă n-au răsărit cumva în ele sau de jur împrejurul lor, tot felul de arbuști sălbatici, sprijin, spre disperarea celor ce au locuit cândva în ele. Într-o discuție, preotul din sat îmi spunea că, în ultimii cinci, șase ani, nu mai cununase pe nimeni. Un singur botez și ăla al unei familii întoarsă doar contextual în țară cu prilejul evenimentului. Au venit, au botezat și duși au fost! În rest, aproape săptămânal, înmormântări. Pe scurt, comunitatea în disoluție, satul, pe calea dispariției.

În primăria aceasta, despre care facem acum vorbire, ca de altfel în multe alte instituții din această țară, de la intrare, probabil, chiar și în birourile funcționării, nici ordine, nici dezordine, nic curat, nici murdar... Totul sub semnul „las` că merge și așa!”. La vremurile astea când, „țara arde și baba se piaptână”, mai ales aici, în acest colț uitat și de lume, și de mai marii vremurilor, nici că ar fi putut fi altfel!

Cum, cam pe niciunde, în instituțiile publice, nu te primește careva la pocnitul tău din degete, la fel și aici. Prin urmare, m-am așezat și eu, ca tot plătitorul de taxe, în fața unui anume birou și am așteptat. Ușa de la cabinetul primarului, pentru transparență,

era deschisă. În spatele unui birou, el, primarul, mimând faptul că nu știe încotro, cu atâtea pe cap. Vorbea la telefon cu directoarea școlii din localitate.

„Doamna profesoară, în legătură cu nota aceea, știți, aia despre care am mai vorbit, să-mi faceți un necesar de laptopuri, imprimante și alte astea,.. .cam de două sute de mii de euro!” Dacă se poate, bine ar fi mai mult, cât să avem și noi ce lua, ce da”

„Două sute de mii! Domnule primar, de euro?! Mă rog, cum ziceți... Da, cine face licitația?”, am auzit glasul panicat al unei femei.

„ Eu! Cum cine?! Eu! Adică... Mă rog, fără licitație! Împărțim ălea două sute de mii în două, dacă e cazul, chiar și în nouă... cât să ne permită legea. Achiziții!!!... Ce atâtea licitație?! Coduri diferite... V-am învățat și... Hai, că nu e întâia oară!” – a părut șifonat primarul.

„Și ce o să zică cei de la Curtea de Conturi? Ce, mai ales în condițiile în care dăm greș la achiziționare? Le luăm așa, pentru a da bine, după culoare, și le scoatem din uz la prima casare?”

„ Cei de la Curte? ...Să zică ce vor vrea, noi nu avem specialiști în specialitatea asta. Faceți nota și nu mai comentați atâtea!”

Uimit, până să mă primească funcționarul cu care aveam de rezolvat problema, mi-am făcut, pe degete, ca Moș Gheorghe, socoteala: pentru cei 20-25 de copii, cât avea școala, și câțiva profesori, între 8000 și 10 000 de euro de persoană. Nu e de colea! Apoi un laptop bun și o imprimantă asemenea, nu depășesc, împreună, suma de 1500 de euro. Prin urmare, ficare individ trebuia să primească, vorba vine, cel puțin 8-10 laptopuri și tot atâtea imprimante. Ce o face, donule, cu atâtea?! Admitem și ideea de pe vremea lui Caragiale, idee conform căreia „două la Prefectură, două la Casa de fete...”, două în fiecare cap al comunei, cât să vadă poporul preocuparea pentru binele său, în plus, să se știe unde sunt îngropați banii oamenilor, două să le fi trimis și boierului, pe lumea cealaltă, în semn de mulțumire că a lăsat conacul, loc de tăvăleală, pentru ștăbimea de

pe timpurile, pcr-ului, și pământul, pădurea, grădinile, iazul și celelalte, pentru cei din vremurile astea, democrate, de acum, și tot nu ieșea la liman socoteala. „Și atunci: cine, când și cum, cu banii?”, m-am întrebat eu, ca omul cu frica în sân. Am pus capăt frământărilor, târziu, abia când mi-am amintit spusele sătenilor, spuse despre cum fusese justificată în acte ca școală nou construită, școala veche, deja existentă și de două ori renovată. „Dacă admit ca științifică explicația, dacă mai adaug și piatra, chipurile, luată de ploile-potop, de pe ulițele satului,... da, socoteala pare a ieși cumva.

Lăsând gluma la o parte, fără a mai face haz de necaz, în cei 33 de ani de după evenimentele din '89, în localitatea cu pricina s-a forat un puț pentru alimentarea cu apă, s-au înșirat niște țevi de-a lungul drumului principal, din localitate, s-au refăcut 8-10 km de drum, dintre care 5-6 nefinalizați nici până în ziua de astăzi, la doi ani după abandonarea lucrărilor, și cam atât. În rest, șanțuri stricate și nereabilitate, ierburi pe marginea lor, cât omul, peturi, gunoaie, dejecții de la animale depozitate, tot la margine de drum, în văzul trecătorului, pomi uscați, canale înfundate etc. și niște haite de câini adunați, cu știința autorităților, în câteva locuri, pe valea satului, cât să spargă liniștei și să parfumeze aerul cu miros de fecale și urină, până ce acestea, împreună, aveau să între, zi de zi, în pânza de apă freatică. Ce să faci, bea, Grigore, urină, că de agheasmă te-ai fi săturat!

Mai mult, din „marea grijă” pentru om și natură cu precădere, prin depozitarea bitumului și pietrișului rașchetat de pe vechea structură a drumului, sub un stejar secular, de peste 450-500 de ani, singurul rămas în picioare, în loc să-l declare monument al naturii și să-l protejeze prin lege, au reușit să îi usuce în parte crengile. Curând se va usca sau, slăbit de indolența unor obscuri fără gram de minte, va fi pus la pământ de oricare vijelie, o idee mai iute. Asta da, mare realizare! Sau cel puțin egală cu realizările din județele învecinate comunei, județe în care Ministerul mediului a constatat și a anunțat public faptul că apa

din fântâni nu este potabilă, întrucât cantitatea de urați, existentă în ea, este cu mult mai mare decât limita admisă de lege. Și este tot din aceleași motive: depozitarea dejecțiilor și diverselor gunoaie la întâmplare, fără a fi neutralizate. Desigur, retoric, ne întrebăm: cum ar mai putea fi apa din fântâni bună de băut, câtă vreme, aproape an de an, inclusiv în toamna lui 2023, pe dealurile din preajma localității, repet, despre care facem vorbire, dealuri la limita dintre județe, sunt depozitate, apoi, împrăștiate, pe terenurile primite în arendă, sute de tone de dejecții de la animale și gunoi de la fermele de păsări, amestecat cu șobolani și păsări moarte? Indolenții, proprietari ai unor societăți comerciale, certați cu legea, dar cu lipic la cei ce ar trebui să o aplice, cot la cot cu primăriile locale, otrăvesc pământul, otrăvesc aerul, îmbolnăvind totul între cer și pământ, inclusiv, omul. Indolența ucide, în timp ce ei, indolenții, fac averi din a-și ignora semenii.

Autoritățile, la oricare nivel, inclusiv cele puse acum sub semnul întrebării, deși sesizate, n-au văzut, n-au auzit. După spusele sale, primarul și funcționarii săi, pentru astfel de situații, nu ar avea nici cea mai mică responsabilitate. Ei doar se pot plimba, dintr-un capăt în altul al comunei, muți și surzi la toate, strângând doar taxe și iar taxe. Pe de altă parte, parcă la comandă, cei din instituțiile județene, ce trebuiau să vegheze chiar și din propria inițiativă și să prevină astfel de fapte ilegale, au ajuns și de data aceasta la fața locului, pentru constatări, în ultima zi impusă de lege, când urmele erau deja șterse. Mișcare în stil mafiot. Investitorul, la tot pasul, clipă de clipă „sprijinit”, că de!, de acolo dacă nu curge, tot pică, cetățeanul dijmuit cum se cuvine, de către toți, pus în situația de a strânge apa de ploaie, pentru a-și potoli setea înainte de a da ortul popii. Vremuri de bine în care ni s-a spus: „să trăiți bine!”, însă trăiește dacă poți, cu indolentul, care, la „întronarea” ca primar, a făcut cum a făcut și a împroșcat propria-i nesimțire, semenilor sai din sat!

Trăiește dacă poți cu „al de încurcă lume”, pe cap!

Dragii mei, după 33 de ani, aici, în această localitate, ca de altfel, în multe alte locuri, apă cu țărâita, ca pe vremea împușcatului, canalizare, la sfântul așteaptă, utilități comunale ioc, alimentare cu gaze, când o face plopul pere și răchita micșunele, mizerie la tot pasul și miros de hoit cam peste tot, câtă vreme până și groapa de gunoi este amplastă la întâmplare, între niște vâlcele și funcționează fără avize, într-un cuvânt, funcționează fără niciun Dumnezeu... Doar haitele de câini și vântul în pragul vreunui anotimp șuieră a pagubă și pustiu! Domnule, ce ți-e și cu autoritățile astea și lipsa lor de simțuri?! Și iar vin și întreb: poți trăi, doar cu „să trăiți bine?”

Mai nou, trăiește, dacă poți, nu doar cu indolentul pe cap, ci și cu Scârță, delatorul reinventat pentru recuperarea banilor, făcuți de Baba Ioana și Moș Gheorghe, din vânzarea sărăciei, de care încercau să scape, ehe, tocmai de pe vremea lui ceașcă împărat. Pentru a vedea că Scârță nu este o nouă invenție a noului regim, ci doar o scursură în istorie, dintr-un regim în altul, vă reamintesc faptul că el face parte, ca și târâie brâu, din „zeloșii poporului”. Toți turnători la securitatea politică și patrioți de serviciu, când contextul o cere. Pe vremurile de dinainte de '89, Scârță putea fi văzut aproape la oricare colț de stradă, în echipele de muncitori, în familiile mai numeroase, pe scara blocului, în asociațiile de proprietari, în școli, în universități, în biserică, la cârciumă, oriunde... El era tipul de om căruia, la necaz, îi puneam sufletul pe tavă, apoi tot el, din servilism, până în scăpătatul soarelui sau „cel mai târziu, a doua zi, în zorii dimineții, te vindeau celor cu ochii albaștri și negri în cerul gurii. Câteva ceasuri după aceea „meseriașii” vremurilor te aruncau, bătut măr, în boscheți, la marginea orașului. Te aruncau însă nu oricum, ci bine îmbibat în alcool, pentru derutare prostului și pentru a atrage, desigur, și oprobiul trecătorului și, în general, societății. Cam același este și cel din ziua de astăzi, chiar

dacă, în vremurile democrat-urii, și-a ieșit din mână. Își pierduse cătarea, rostul și folosul. Readus la viață, ca prin minune, de ditamai ministrul, noul Scârță ne scrie:

„Domne comandant, io, Scârță, ăla cu dușumeaua, în seara asta, treaz, adică negustat, am văzut cu ochii mei chestiuni împotriva partidului și împotriva orânduiri. Așa că vă aduc la cunoștință că l-am văzut pe pocitul ăsta de Fircă Capdegloabă, investit de partid cu credință, să-i culturalizeze cu doctrina sau să-i belească pe șarlatanii de țărani, acum trădător de stat... Și ar mai fi... În consecință, cobora pe scări cu ambele putori cu care o viață s-a distrat, dar cu care la sfat, adică la primar, neam! Din acest motiv zic, conform statutului în partid, că e, după aliniatul al șaselea, mai mult decât poligam, că a trăit, când cu una, când cu alta, încât unul ca mine, cu origini sănătoase, neam! Acu, târziu, la ora asta, când latră haita de câinii peste drum, nu știu. Sunt la Drincă, ce o face ei doi derbedei împotriva moralei la partid, cu două, iar nu știu. Io, Scârță, propun să luați la cunoștință și să-i băgați la temniță vreo câteva luni, pentru binele poporului, că e pericol mare pentru sat, scara blocului și pentru neam. Că poate atenta și la Scârța mea. De- aia io zic să fiți fermi și să-l tăbăciți ca să opriți toate aceste nenorociți. Că după aceea, Tăsică al meu, pâinea lui Dumnezeu, și cu Scârța face ei cele de trebuință și io, la fel, și pentru dumneata! Nu mai semnezi că mă știți cât de serios și cât v-am servit cu cauza.

PS. Patriot, după cum mă știți, până în pânzele albe! Când t'oarășii, hai cu colectivizarea, io, hai! Jenial! În 89, când ei, hai... eu, hai! Jenial, domnule, iar Fircă, acu, na, când cu una, când cu alta, în poligam,...iar io, neam! Păi, să plătească taxa, zeciuiala... Nu?! Cum a zis și t'oarășu, că eu neam...

Doamne, 33 de ani a tunat și ne-a adunat! Cu încurcă lume, târâie brâu prin sat, și cu Scârță, delator la stat, nu ne mai facem bine neam! Voi ce ziceți?

Mărturii despre ororile colectivizării. Implicarea lui Nicolae Ceaușescu în represiunile din sudul Moldovei

⁹

Ceaușescu (dreapta jos), Ana Pauker și Gheorghiu-Dej în vremea colectivizării FOTO Memorialul Sighet

Ororile din vremea colectivizării din România au avut patru tipuri de torționari: liderii bolșevici, milițienii, securiștii dar și, ca-ntr-un atfel de „Experiment Pitești”, țărani transformai, prin manipulare psihologică, din victime în călăi.

După cum am arătat deja în episoadele anterioare, despre ororile de la colectivizarea din Culdalbi, **Piscu, Tudor Vladimirescu și alte sate din județul Galați**, dincolo de abuzurile securiștilor și milițienilor, la represalii au participat și personaje care aveau să ajungă în fruntea țării, dar și torționari recrutați din rândul țăranilor.

Ca-ntr-un altfel de „Experiment Pitești”, oamenii aleși dintre cei mai săraci țărani erau „încurajați” cu alcool, apoi erau duși dintr-un sat în altul pentru a acționa cu violență pentru a-i convinge pe săteni să semneze adeziunile pentru colectiv.

Descinderile aveau loc în miez de noapte. Potrivit mărturiilor urmașilor lui

Ion Tăbăcaru, din satul Jorăști, județul Galați, 10-12 inși au spart ușa locuinței în care acesta se afla, în vara lui 1956, cu soția și cei patru copii. Apoi, l-au luat la bătaie pe capul familiei, l-au scos în curte și l-au călcat în picioare până l-au lăsat fără simțire, deoarece refuza să dea la colectiv cele patru hectare de teren pe care le avea. Cu organele interne zdrobite, omul s-a stins în doar câteva zile. Niciunul dintre criminali, care erau adunați din satele vecine, nu a fost vreodată pedepsit.

La un moment dat, metoda s-a dovedit atât de bună, încât regiunea Galați a ajuns să trimită „forțe speciale” și „specialiști” și în alte județe. Printre securiștii care s-au evidențiat prin maniera dură de anchetare a fost Gheorghe Boștină, fost locțiitor pentru pază și regim la Penitenciarul Galați între anii 1957-1960. La vremea aceea Vrancea ținea de Regiunea Galați, iar anchetele se desfășurau în județul vecin.

Colonelul Ștrul lega țăranii cu sârmă ghimpată

În galeria torționarilor comuniști, un loc aparte îl ocupă colonelul de Securitate

Mauriciu Ștrul. Metoda de tortură prin care s-a remarcat era legarea deținuților cu sârmă ghimpată și umilințele extreme înainte de executare. Îi plăcea să împuște personal deținuții.

Și-a perfecționat „stilul“ în timpul reprimării revoltelor țărănești din Vrancea, din 1950-1951, unde securiștii aflați sub ordinele sale îi legau cu sârmă ghimpată pe cei prinși, după care aceștia erau umiliți și scuipați, înainte de a fi executați, după cum se consemnează în „Raportul Final al Comisiei Prezidențiale pentru Analiza Dictaturii Comuniste din România“ al lui Vladimir Tismăneanu.

De la sediul Securității din Focșani a condus reprimarea revoltelor țărănești din Vrancea din 1950-1951. În afara torturilor cu sârmă ghimpată, a procedat și la execuții sumare a zeci de țărani și la distrugerea mai multor sate.

Cel mai dur torționar s-a dovedit a fi însă Ion Aramă, comandant al Securității Poporului din Galați, care i-a torturat pe țărani răsculați de la Vadu Roșca.

„Ne-au dus la Galați pentru proces, unde am luat bătaie cum nu-ți imaginezi. Era un ofițer, lovea numai la gât. După câteva zile se umflase gâtul cât capul, da' n-am spus nimic criminalilor ăia“, își amintea de călăul Aramă țăranul Nițu Stan, căpetenia răsculaților de la Vadu Roșca, condamnat la șase ani de închisoare, pentru „revoltă împotriva orânduirii sociale“.

Ceașescu a dat ordin să se tragă

În lucrarea „Rezistența armată anticomunistă din România“, scrisă de Ion Brișcă, se povestește pe larg despre acele momente, când însuși Ceaușescu ar fi ordonat prim-secretarului PCR din raionul Liești să folosească regimentul de Securitate din Tecuci.

Securiștii au pozat pancartele comuniste distruse de țărani FOTO Arhiva CNSAS

Satul a fost înconjurat, la distanță de trei kilometri, pentru ca tancurile și mașinile să nu fie văzute. Armata a deschis focul, fără somație, secerând cu mitralierele tot ce mișca, fără discernământ. Satul cucerit era acoperit de sânge. Morții au fost strânși la marginea satului, duși la Focșani cu camioanele și îngropați în gropi comune.

„Răniții și peste 100 de arestați au fost duși la Securitatea din Galați, unde comandantul Aramă a ordonat începerea unor anchete și chinuri îngrozitoare. Procesul s-a judecat la Tribunalul Militar Constanța, iar recursul la Galați. La Răstoaca și Boțârlău, țărani au ocupat primăriile și au ars cererile de înscriere în colective, dar și alte acte. Armata a deschis focul, ca și la Suraia. O parte din țărani au reușit să ajungă în păduri, dar alte zeci au fost prinși și condamnați. Așa a fost îngenuncheată populația regiunii Galați“, se menționează în cartea lui Ion Brișcă.

N. GRIGORIE LĂCRIȚA

O Românie care nu mai pare a fi românească...

„Românie, Românie,
Te făcură colonie...”
(Folclor postdecembrist)

În loc de rezumat. Dacă nu scriem (și) pe probleme care să fie legate de realitățile vieții poporului nostru și a situației în care a ajuns țara noastră, înseamnă că facem parte (1) fie din categoria jurnaliștilor care, în lăcomia lor nebună după bani, după bunuri materiale și posesiuni, acceptă, în schimbul plății, să distrugă adevărul, să mintă sfruntat, să pervertească, să denigreze, să slujească și lui Satan, să își vândă țara și neamul, (2) fie din categoria *grafomanilor*, al celor care sunt dominați de impulsul patologic de a scrie mult și fără rost. Acesta este crezul meu când scriu fiecare articol: să ofer ceva din adevărurile lumii în care trăim care pot fi de folos. Articolul de față abordează problema în care a ajuns România, care nici nu mai pare românească și care nici nu mai este a românilor. Faptul că foarte mulți buni români nu mai au curajul să prezinte starea de fapt reală în care a ajuns România, exprimă cel mai bine situația de dezastru în care am ajuns.

Chiar și oamenii simplii au ajuns să înțeleagă situația cu adevărat gravă în care a ajuns țara noastră, în care nu prea mai avem nimic al nostru, care, pe alocuri, nici nu mai pare românească, care nici nu mai este a românilor și care își duce existența, în mare măsură, pe împrumuturi externe.

Uneori, când sunt bine dispuși, **conducătorii noștri** ne spun că n-are importanță faptul că străinii au acaparat cea mai mare parte din bogățiile României, căci ei, străinii, sunt oameni muncitori, eficienți și inteligenți și că, dacă fac avere pe bogățiile și pe munca noastră, averile lor rămân tot în țara noastră, ceea ce este fals.

Dacă așa stau lucrurile, de ce nu ne-am preda cu totul acestor străini, să nu mai fim numai colonizați, căci ei sunt muncitori, eficienți și inteligenți?

Un neam a cărei clasă conducătoare îți vorbește laudativ despre calitățile străinilor care-l acaparează, nu va mai avea loc în istorie; un asemenea neam este în risc acut de dezintegrare și de colaps.

Doar niște lideri patrioți și capabili, cu autoritate internă și internațională, ar mai putea salva România, prin politici credibile și responsabile.

Numai că, **sataniicii suprastatali**, care ne

hotărăsc destinele, au grijă ca la conducerea României să nu ajungă asemenea oameni.

După ce România a ajuns în mâna străinilor, *cei care au predat-o, trădători de neam și de țară*, nici nu mai pot fi trași la răspundere din cauză că sunt protejați de Guvernul Mondial.

Sun Tzu (n. c. 544 î.Hr. - d. 496 î.Hr.) a avertizat lumea, încă de acum circa 2.500 de ani, că „**Nici o țară nu poate fi cucerită fără o complicitate din interior**”.

Ce să mai zicem de România când tot omul vede că și Europa întreagă, cu toată Uniunea ei parazită (prin fondurile enorme pe care le consumă, tot mai ineficient), este pe cale să fie pusă pe butuci pentru ca, după aceea, să fie tot mai ușor preluată sub conducerea Guvernului Mondial.

Satanicii stăpâni ai României nu numai că sunt total indiferenți de faptul că am ajuns să nu prea mai avem nimic al nostru în această țară, nici material și nici spiritual, că țara noastră nici nu prea mai pare românească, dar **sunt pe cale să ne distrugă chiar și puținul care a mai rămas din frumoasele și din tradiționalele noastre colinde și cântece specifice sfintelor sărbători**¹.

Nu numai în zilele de sâmbătă și de duminică, dar și în zilele Sfințelor Sărbători, precum cele de **Crăciun, de Anul Nou, de Paști** etc., atât dimineața de la ora 5 la ora 7, uneori chiar până la ora 8, cât și la mai multe ore din zi, **se transmite numai muzică și colinde de-ale străinilor, în limbile acestora bineînțeles**.

Satan dacă ar fi făcut asemenea programe și tot ar mai fi lăsat să se mai audă și câteva dintre frumoasele și tradiționalele noastre colinde și cântece specifice acestor sărbători.

¹ A se vedea articolele subsemnatului intitulate „*Despre unele emisiuni muzicale de la radio, care sunt toxice pentru tradițiile noastre strămoșești și creștinești*” și „*S-a dus bucuria din inimile noastre, prin unele din triste emisiuni muzicale de la radio*”.

Toți cei care atentează și la spiritualitatea poporului român, nu merită, din parte acestuia, decât urarea de a se bucura de dragostea lui Satan și de fericire veșnică în Iad.

Satanicii au ajuns să stăpânească tot mai multe instituții ale statului, fiind un pericol social, cultural, politic și spiritual pentru întreaga societate, satanizarea lor ajungând să fie stare de lege, de ordine, de guvernare și o modalitate de viață socială.

Dar **cei din conducerea României** parcă nu mai au nimic românesc în sufletul lor, uitând că sunt plătiți din bani publici, că sunt în slujba poporului român, mare parte destul de oropsit și care și-ar mai găsi alinare de sfintele sărbători în frumoasele și în tradiționalele noastre colinde și cântece specifice acestora.

„**Faceți din ticăloși conducători și apoi vă întrebați de unde vine dezastrul!**” (Winston Churchill).

Și dezastrul vine cu atât mai repede și este cu atât mai mare cu cât acești conducători sunt și mai mulți și mai ticăloși!.

Agramați și impostori,

Trădători și bătători,

Mincinoși și grandomani,

Parveniți, ingrați, măgari,

Vanitoși, duplicitari,

Egoiști, trepăduși,

Sunt și mulți și ticăloși!”.

Crima elitelor conducătoare, române și străine, constă în distrugerea și a sufletului românului adevărat, care nu se mai poate bucura nici de siguranța zilei de mâine și nici chiar de frumoasele și tradiționalele noastre colinde și cântece specifice sfintelor sărbători.

Marea majoritate a românilor au ajuns ca, din munca lor, să rămână, în final, după achitarea tuturor obligațiilor către stat (din salarii, pentru plata impozitelor și a taxelor locale etc.), numai cu circa 40% din contravaloarea muncii lor.

Mare parte din respectivul venit rămas este preluat de stat pe calea accizelor, impozitelor, taxelor etc. conținute în prețul produselor și a serviciilor achiziționate.

Aceste preluări la bugetul public național nu ar fi un rău atât de mare dacă ar fi folosite rațional, în folosul cetățeanului, spre binele public, precum în „țări-vitrină ale societății capitaliste”, așa cum sunt Suedia, Norvegia, Finlanda, Danemarca.

Dar, așa după cum constată cu ușurință și tot omul de rând, veniturile bugetului de stat cheltuite și irațional și sunt și fraudate în mare parte. Că ar fi fraudate de români, în special de persoane juridice, cu rămânerea în țară a fondurilor respective, nu ar fi răul cel mai mare.

Răul cel mai mare (care este o realitate acum) este atunci când fondurile fraudate sunt transferate în străinătate, în special de firmele străine.

După ce industria României a fost lichidată, după ce bogățiile solului și ale subsolului au trecut în proprietatea firmelor străine, a urmat politica mării finanțe internaționale de a aduce România în starea de sclavie, pe calea (sigură a) împrumuturilor externe.²

² În aprilie 1989, România a ajuns cu datoria externă la zero, după care a început să fie un creditor extern net. Prin „Legea nr. 3 din 18 aprilie 1989 privind interzicerea creditelor din străinătate”, se interzicea contractarea de credite din străinătate. În decembrie 1989, România avea: (1) cea mai mică datorie publică, ca procent din PIB, fiind lider mondial; (2) în conturi două miliarde de dolari cash, bani care „au dispărut” în anii '90; (3) datorii de recuperat în valoare de aproximativ 8 miliarde de dolari, care nu au mai fost recuperate și (4) numeroase investiții în străinătate, care și acestea au fost pierdute. (https://ro.wikipedia.org/wiki/Datoria_extern%C4%83_a_Republicii_Socialiste_Rom%C3%A2nia)

Bugetul de stat, prădat tot mai mult în fiecare an, nu-și mai poate exercita rolul și funcțiile sale decât prin a se îndatora, an de an, de la marea finanță internațională.

Așa cum „**orice împrumut face din omul liber un sclav**”, tot așa și „**orice împrumut făcut de o țară o aduce în starea de sclavie**”, adică o aduce în situația de a se afla sub controlul (și dictatura) total al creditorilor săi, așa cum este România acum.

În august 2023, România a ajuns deja la o datorie guvernamentală totală de aproape 736 de miliarde de lei, adică 48,9% din Produsul Intern Brut (PIB).³

În timp ce **povara fiscală** crește permanent asupra onestului cetățean, **deficitul bugetar** (cheltuielile sunt mai mari decât veniturile) crește de la an la an (în cifre absolute), iar **împrumuturile externe** cresc și ele anual, atât în cifre absolute, cât și ca pondere în PIB⁴, rezultatul fiind „**O Românie care nici nu mai pare românească și care nici nu mai este a românilor**”.

Pentru a se înțelege cât mai bine situația în care a ajuns țara noastră, fiecare familie și fiecare cetățean în parte, să luăm ca exemplu o familie, respectiv **familia domnului C. Durere**, care redă cât mai fidel unele din realitățile actuale din România.

Domnul C. Durere are un salariu lunar de **5.000 de lei**, o soție șomeră (și cu probleme de sănătate) și doi copii, ambii eminenti la învățătură și cumiți.

Cheltuielile lunare strict necesare familiei sale sunt de **5.300 de lei**.

Fiind foarte preocupat de binele familiei sale, având o dorință foarte mare pentru ca

³ Vezi <https://romania.europalibera.org/a/datoria-publica-a-romaniei-pe-intelesul-tuturor/32656708.html>

⁴ **Produsul intern brut** (prescurtat **PIB**) este un indicator macroeconomic (pe ansamblul economic al țării) care reflectă suma valorii de piață a tuturor mărfurilor și serviciilor destinate consumului final, produse în toate ramurile economiei în interiorul unei țări în decurs de un an.

cei doi copii ai săi să ajungă „*oameni de succes prin puterea minții lor*”, domnul C. Durere a făcut, și face, an de an, de mai mulți ani, eforturi deosebit de mari în acest sens; respectiv:

1) de la părinții săi și ai familiei sale a moștenit mai multe suprafețe de teren, pe care le-a vândut unui cetățean străin, care a cumpărat cam toate terenurile din localitățile respective;

2) de la unul din bunici a moștenit o casă, tot în localitatea în care erau și terenurile, pe care a vândut-o tot respectivului cetățean străin;

3) cum (a) nu mai făcea față cu cheltuielile și (b) nu mai avea nici ce vinde, iar cei doi copii (ambii eminenți, studenți la medicină) erau în ultimii ani de facultate, **a contractat un credit** de nevoi personale, pentru care are de plătit și o rată lunară (împrumut + dobânzi), **de 1.200 de lei**.

Așa după cum am mai arătat, la sfârșitul lui august 2023, România a ajuns deja la o datorie guvernamentală totală de aproape 736 de miliarde de lei.

La o populație, aflată efectiv în România la sfârșitul lunii august 2023, de 18 milioane, rezultă o datorie făcută de stat, în numele fiecăruia din cetățenii care locuiesc în România, de 736 de miliarde de lei : 18 milioane de locuitori = **41.000 de lei**.

Acestei familii îi revine o datoria făcută de stat, în numele lor, dar fără ca aceștia să conștientizeze acest lucru, de $41.000 \times 4 =$ **164.000 de lei**.

Cum an de an (1) România ajunge tot mai săracă, (2) datoria făcută de stat crește mereu, iar (3) numărul cetățenilor care locuiesc în României se reduce mereu,⁵ este

⁵ După unele surse, aproape șase milioane de cetățeni români figurează cu domiciliul sau reședința în străinătate, majoritatea emigranți la prima generație. Mulți alții nu apar în registrele oficiale (<https://romania.europalibera.org/a/romani-strainatate->

ușor de înțeles că datoria făcută de stat ce revine atât fiecărui locuitor, cât și fiecărei familii, va crește mereu și tot mai mult.

Cine va plăti această datorie?

Un răspuns exact este greu de dat, dar este ușor de înțeles că această grea povară va rămâne în sarcina urmașilor și a urmașilor domnului C. Durere.

Domnul C. Durere tot speră ca serviciile sociale se îmbunătățesc, respectiv: asistența medicală (spitale); educația (școli și universități); facilități publice (locuințe comunitare); transport (căi ferate și drumuri); transportul public local; alimentarea cu apă și canalizare; alimentare cu energie termică; iluminatul public; salubritatea localităților etc.

Dar, în loc ca aceste speranțe ale sale să se îndeplinească, statul îi spune:

1) că (el, statul) e sărac;

2) că deficitele bugetare anuale sunt mereu în creștere;

3) că datoria externă a ajuns așa de mare că este tot mai greu să fie plătite fie și numai dobânzile la creditele împrumutate;

4) că cheltuielile militare (de multe miliarde de dolari anual, impuse, obligatoriu, de partenerii externi) sunt mereu în creștere;

5) că nu mai sunt bani de investiții etc.

Statul a ajuns așa de sărac și de împovărat încât a ajuns ca peste 20% din totalul cheltuielilor sale să se ducă pe rate și dobânzi la împrumuturi.

Dacă, prin similitudine, privim situația la nivelul domnului C. Durere, aceasta este următoarea, în anul 2024:

romania-scadere-populatie/32262375.html). După alte surse, cel puțin 8 milioane de români se află în afara granițelor țării (<https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/social/secretar-de-stat-cel-putin-8-milioane-de-romani-au-plecat-din-tara-1945889>).

1) veniturile sunt de 5.000 de lei x 12 = **60.000 de lei;**

2) cheltuieli sunt de 5.300 de lei x 12 = **63.600 de lei;**

3) împrumuturile și dobânzile bancare, contractate pe 30 de ani = **200.000 de lei;**

4) datoria făcută de stat, în numele familiei sale = **164.000 de lei.**

Aceasta acum, la începutul anului 2024.

Dar dacă avem în vedere că datoria pe cap de locuitor a crescut în România de 3 ori doar în ultimii 10 ani, este ușor de înțeles care va fi povara datoriilor externe ale României în viitor.

Satanicii conducători, care au adus România în această situație, îi spun (cu multă seninătate) onestului cetățean (1) că nu mai sunt bani la buget, (2) că e vremea să strângă cureaua, (3) că și cu plata pensiilor pensii sunt probleme tot mai grele, fapt pentru care acestea nu mai pot fi mărite nici chiar cu rata inflației etc.

„[...]Vai, nenorocită țară, rele zile-ai mai ajuns!

A lor gheare-nfipe-n pieptu-ți, fără milă l-au străpuns

Și-n bucăți împart, infamii, carnea ta, avutul tău!

Tot ce s-a găsit pe lume mai stricat, mai crud, mai rău,

Ăști nemernici fără suflet, fără nici un căpătâi,

Țin a tale zile-n mână, ș-a ta cinste sub călcâi.

Și călări pe tine, țară, se cred zei aceste bestii,[...]”

(Din poezia „Cârmacii”, de Alexandru

Vlahuță).

După ce cei doi copii ai domnului C. Durere au terminat facultatea, aceștia, constatând (încă de când erau studenți la medicină) faptul că în unitățile medicale de stat din România, nu funcționează criteriul valorii-muncă, al meritului personal, nici la angajare și nici la promovare, au plecat să muncească în străinătate, unde au ajuns medici eminenți la unul dintre cele mai renumite spitale din Europa.

Satanicii stăpâni ai României (care au adus țara și poporul în această situație) nu numai că sunt total indiferenți de faptul că am ajuns să nu prea mai avem nimic al nostru în această țară, nici material și nici spiritual, că țara noastră nici nu prea mai pare românească, dar sunt **pe cale să ne distrugă chiar și puținul care a mai rămas din frumoasa și bogata noastră spiritualitate, în baza căreia acest popor a rezistat de mii de ani atâtor și atâtor vicisitudini care s-au abătut asupra sa.**

Acestea sunt unele dintre cauzele principale care au făcut ca România să nici nu mai pară românească și care nici nu mai este a românilor.

Și asta e destul pentru românul adevărat ca să înceapă să plângă; dacă mai poate.

În suferințele sale, oropsitul popor român le urează tuturor care l-au adus în această situație să se bucure de dragostea lui Satan și de fericire veșnică în Iad.

Este o problemă de timp până când **blestemul acestui popor creștin va cădea asupra tuturor asupritorilor poporului român, care au distrus și România de azi, în care nu prea mai avem nimic al nostru, care nici nu mai pare românească.**

La închiderea ediției

Poeta Lia Filoteia Ruse s-a născut într-o familie de educatori, din comuna Teiu din Vale, județul Argeș, România. Mama dânzei a absolvit Școala Normală de Fete din Câmpulung, iar tatăl a absolvit Școala Normală de Băieți « Alexandru Odobescu » din Pitești, fiind premiant de onoare de-a lungul anilor de studiu. În anul 1928 tatăl autoarei, profesorul Nestor Gogoncea a reușit înființarea Căminului Cultural, printre primele din Județ, un important ideal al părinților Liei Ruse, în afara familiei. Astfel au contribuit la ridicarea și culturalizarea satului, pregătind elevii și tinerii satului pentru a participa cu poezie, coruri, conferințe istorice, teatru și dansuri populare la diferitele etape și evenimente naționale, reușind să fie printre premiați timp de 25 de ani, perioadă în care tatăl Liei Ruse a fost și directorul școlii din Teiu.

Tatăl autoarei a publicat articole cu conținut social, istoric și educativ, în diverse reviste și ziare, a scris cărți de poezie și proză și alte creații cu conținut filozofic și istoric în care relevant este rolul educației și

moralei, înțelegerea și prețuirea familiei, alături de tineri și sătenii din comunele în care a profesat, față de muncă, natură și istoricul și emanciparea satului.

După reforma învățământului, urmare a promovării cadrelor puțin instruite și a luptei dintre acestea pentru schimbarea scării valorice, mai cu seama a păturii sociale, părinții doamnei Lia Ruse au fost persecutați de noul sistem politic, fiind excluși din învățământ.

Deși înainte de a fi dislocat, domnul Nestor Gogoncea a promovat excelent cursurile ca profesor de matematică pentru ciclul II, nu s-a ținut cont de diplome, pregătire și valoare când s-a luat decizia de a fi înlăturat și trimis la reeducare la Canal și la orezăria din Chirnogi, motivul principal fiind refuzul de a fi președintele Comisiei de Vot al comunei la primele alegeri comuniste din anul 1946. Cu toate piedicile întâmpinate de-a-lungul activității pedagogice în comunele unde au fost dislocati, Bârlogu și Mozăceni, părinții autoarei au continuat procesul de culturalizare, contribuind cu tot ce le stătea în putință la ridicarea nivelului cultural și de viață al tinerilor din comunele unde au funcționat.

În toată perioada copilăriei Lia Ruse a primit o educație orientată spre bunătate, hărnicie, dragoste de oameni, libertate, cinste și adevăr încununată de deschiderea pentru cultură, studiu, natură, prietenie și frumos, aceste valori ocupând locuri prioritare în morala familiei, transmisă și tinerilor din sat ce au participat la repetițiile din casa parintească pentru serbările și concursurile naționale.

Moștenind setea pentru artă și cultură a tatălui său, dăruită fiind cu o o

impresionantă sensibilitate, profunzime interioară și talent pentru poezie, Lia Ruse avea să continue cultivarea acestor activități promovate în casa părintească, preocupările sale de suflet fiind lectura și scrisul. Frumusețea naturii, ciclul romantic al anotimpurilor, sentimentele de iubire, amintirile și melancolia trecerii timpului, ocupă un loc important în creația autoarei, alături de sentimentele patriotice în care regăsim frecvent dorul de copilăria și anii tinereții petrecuți în țara mamă.

Deși scrie poezie încă din primii ani de școală, Lia Ruse a debutat târziu, în anul 1990, datorită faptului că în timpul adolescenței și o bună parte din anii maturității poeta a suferit restricțiile și opresiunile regimului totalitar din România, înlăturată fiind de la continuarea studiilor superioare, prin blocarea examenului susținut, respingându-i-se ani în șir dreptul de a se reînscris la alte examene și de a se încadra în muncă.

De-abia după revoluție, la începutul anului 1990, poezia autoarei a fost remarcată de un grup de oameni de cultură alcătuit din Victor Ștregaru, Mihai Rosetti și Ioana Velisar, într-o emisiune de popularizare a creației literare românești, promovată de emisiunea anticomunistă Vocea Americii; astfel poeziile Liei Ruse au avut un răsunet special în țară și în afara granițelor ei, foarte multă lume ascultând aceasta emisiune de susținere internațională a spiritului și libertăților românești.

Autoarea a publicat în peste 20 de reviste și ziare din România, Canada, Statele Unite, Grecia, Basarabia. În anul 1994 Lia Ruse debutează editorial cu primul volum de poezie, publicând până în prezent 20 volume de poezie, și o antologie intitulată « A 13-a carte » conținând poezii selectate din primele 12 cărți alături de aprecieri semnate de mai mulți critici literari.

Carmen DOREAL

MEMBRII ȘI MEMBRII
FONDATORI

ASRAN

(în ordine alfabetică)

Veronica Balaj
Ioan Barbu
Marian Barbu
Mircea Ștefan Bartan
Eugen Enea Caraghiaur
Melania Caragioiu
(Vicepreședintă)
Alexandrina Caragioiu
Iacob Cazacu
Alexandru Cetățeanu
(Președinte)
Sergiu Cioiu
Ion Cosmuță
Nicholas Dima
Carmen Doreal
Dumitru Ichim
Constantin Ionițescu
Smaranda Livescu (Mada)
Constantin Lupeanu
Dumitru V. Marin
Cristina Mihai
(Vicepreședintă)
Marin Mihalache
Elena Mitru
Dorin Nădrău
Dana Opriță
Liviu Pendefunda
(Președinte România)
Anca Sîrghie
Florentin Smarandache
(Președinte SUA)
Lavinia Stan
Camelia-Carmen Stănescu
Sanda Tulics
Corneliu Tocan
Cerasela Tofan
(Secretară)
Lucian Turcescu

IN MEMORIAM MEMBRII
DE ONOARE POST-
MORTEM

Acad. Victor Craciun
Monica Ligia Corleanca
Gheorghe Culicovschi
Francisc Ion Dworschak
Eugen Evu
Al Francisc
Dan Frunteală
Traian Găduș
Dan Ghițescu
Eugene Giurgiu
Doru Dinu Glăvan
Vasile Gorduz
Dumitru M. Ion
Cezar Ivănescu
Corneliu Leu
Pompiliu Manea
Claudiu Mătasă
Netuța Mătasă
Ion Murgeanu
Livia Nemțeanu
Gen. Ion Mihai Pacepa
Gheorghe Palcu
Vavila Popovici
Constantin Răuță
Arthur Silvestri
Antoine Soare
Sorin Sonea
Ortansa Tudor
Ion Țăranu
Cezar Vasiliu
Zoe Torneanu Vasiliu
Grigore Vieru
Virginia Zeani

MEMBRI DE ONOARE

ASRAN

(în ordine alfabetică)

Martin Alexander · Hong Kong
Celia Altschuler · Porto Rico
Ion Andreiță · România
Ioan Barbu · România
Marian Barbu · România
Jacques Bouchard · Canada
Dan Brudașcu · România
Sorin Cerin · România
Jean-Yves Conrad · Franța
Monica Ligia Corleanca · USA
Nicholas Dima · USA
R.K. Das · India
Bidhan Datta · India
Sebastian Doreanu · USA
Gilles Duguay · Canada
Marius Fincă · Canada
Mihai Ganea · România
Daniela Gîfu · România
Lidia Grosu · Rep. Moldova
Jacob Isaac · India
Carolina Ilica · România
Shirley Lee · South Coreea
Miron Manega · România
Dr. Lucian Marina · Serbia
Marc Marinescu Constantin
Kae Morii · Japonia
Doru Moțoc · România
Dariusz Pacak · Austria
Virginia Paraschiv · România
Acad. Ioan-Aurel Pop · România
Florentin Popescu · România
Theodor Răpan · România
Dorel Schor · Israel
Simona Sîrghie · USA
Emil Străinu · România
Otilia Tamaru · Canada
Doina Uricariu · SUA
Traian Vasilcău · Rep. Moldova
Aurelia Zmeu · România
Ceng Zhuo · China

COLABORATORI *Destine Literare*

Cezarina Adamescu
 Catinca Agache
 Alina Agafiței
 Mihaela Aionesei
 Dan Anadan
 Petruș Andrei
 Dimitrie Anghel
 Lia-Maria Andreiță
 Adrian Anghelescu
 Liviu Apetroaie
 Ana Ardeleanu
 Ovidiu D. Argeșeanu
 Elena Armenescu
 Ion Baba
 George Bacovia
 Veronica Balaj
 Horia Bădescu
 Mircea Băduț
 Nicolae Bălașa
 Ioan Barbu
 Iulian Barbu
 Marian Barbu
 W.B. Bayril
 Nicolae Bălașa
 Adrian Bede
 Claudine Bertrand
 Lucreția Berzintu
 Alexandrina B#rnea'
 Michaela Bocu
 Antonia Bodea
 Ioan-Aurel Bolba
 Teresia Bolchiș Tătaru
 Mircea Botiș
 Radu Botiș
 Magda Botez
 Ovidiu Bufniță
 Mihai Batog Bujenița
 Eugenia Bulat
 Sabin Buraga
 Erwin Lucian Bueriu
 Rareș Burlacu
 Constantin Butunoi
 Mihaela C.D.
 Rodica Calotă
 Melania Rusu Caragioiu
 Mario Castro Navarrete
 Roni Căciularu
 George Călin
 Gabriela Căluțiu Sonnemberg
 Iulian Cătălui
 Zenovie Cărlugea
 Sorin Cerin
 Nicholas Cetățeanu
 Ana R. Chelaru
 Aura Christi
 Johnny Ciatloș-Deak
 Luca Cipola
 Sergiu Cioiu
 Valentin Ciucă
 Livia Ciupercă

Theodor Codreanu
 Ion Coja
 Ioana-Alina Cojocariu
 Monica Ligia Corleanca
 Daniel Corbu
 Traian T. Coșovei
 Costel Crangan
 Dan Petru Cristea
 Ion Cristofor
 Radu Mihai Crișan
 Dorin Croitor
 Grigore M. Croitoru
 Octavian Curpaș
 Ion Cuzuic
 Rita Dahl
 Theodor Damian
 Nichita Danilov
 R.K.Das
 Ion Anton Dătu
 Alensis de Nobilis
 Corina Diaconescu
 Julia Deaconu
 Virgil Diaconu
 Dominic Diamant
 Nicholas Dima
 Viorel Dinescu
 Mihaela Donciulescu
 Isabela Elena Drăghici
 Carmen Doreal
 Mihaela Dordea
 Sebastian Doreanu
 Corneliu Drăghici
 Ion Draghici
 Darie Ducan
 Aurel Dumitrașcu
 Ștefan Dumitrescu
 Daniel Dumitru
 Victorița Duțu
 Mihai Eminescu
 Gela Enea
 Anatol Eremia
 Hasan Erkek
 Eduard Filip
 Petre Fluierașu
 Joseph Earl Franco
 Nicolae Dan Fruntelată
 Harrison Forbes
 Karina Galvez
 Keith Garebian
 Sudhakar Gaidhani
 Mariana Gheorghe
 Ioana Gherman
 Vasile Ghinea
 Remus Giorgioni
 Ana-Maria Gibu
 Suparna Gosh
 Nadejda Godoroja
 George Goldhammer
 Dimitrie Gramma
 Adrian Grauenfels

Paul Grecu
 Vasilica Grigoraș
 Nicolae Grigorie-Lăcrița
 Lidia Grosu
 Iury Gugolev
 Ion Haineș
 Rosemarie Haineș
 Eva Halus
 Muhammad Shamsul Huq
 Valentin Iacob
 Vasilica Ilie
 Isabella-Elena Ioniță
 Romanța Iovanovici
 Bill Jonke
 Laura T. Ilea
 Jacob Isaac
 Liviu Florian Jianu
 Manuela-Cerasela Jerlăianu
 Brândușa Juică
 Magda Isanos
 Dimana Ivanova
 Cezar Ivănescu
 Hilal Karahan
 Katya Kelaro
 Simona Laiu
 Maurice Lebeuf
 Krystyna Lenkowska
 Paul Leu
 Dan Lupescu
 Guofu Li
 Amalia Licheva
 Mihaela Litvn
 Florin Logreșeanu
 Cleopatra Lorențiu
 Sophie Lu
 Octavian Lupu
 Constantin Lupeanu
 Dan Lupescu
 Daniel Constantin Manolescu
 Luisa Marc
 Vasile Dan Marchiș
 Bianca Marcovici
 Emilian Marcu
 Boris Marian
 Gabriela Marin
 Lucian Marina
 Netuța Mătasa
 Mihai Mălaimare
 Nicolae Grigore Mărășanu
 Cristiana Memelis
 Mihai Merticaru
 Irina Lucia Mihalca
 Vasile Mic
 Mircea Micu
 Călin Mihăilescu
 Silvia Miler
 Eugen Mircea
 Elena Mitru
 Gabriele Mga Lazăr
 Milena Munteanu

Dorin Nadrau
Eugen Nasta
Gheorghe Neagu
Tudor Nedelcea
Silvia C. Negru
Marian Nencescu
Mihai Miltiade Nenoiu
Octavian Laurențiu
Grigore Nicolae Lăcrița
Dragoș Niculescu
George Condtantin Nistoroiu
Lucia Olaru Nenati
Ștefania Oproescu
Veronica Oșorheian
Dariuzs Pacak
Svetlana Paleologu Matta
Tan'a Partuoi
Emil Pădurețu
Marian Pătrașcu
Cornelia Păun Heinzl
Mariana Pândaru
Elleny Pendefunda
Ionela Petercă
George Petrovai
Ion Enescu Pietroșița
Dan Plăieșu
Alexandru-Grigore Pisoski
Ecaterina Pop
Elena Pop
Cristinel C. Popa
Doina Popa
Liliana Popa
Aura Popescu
Coca Popescu
Corina Popescu
Petru Popescu
Virginia Popovic

Horea Porumb
Dan Predescu
Alfred-Rennert Poplinger
Adam Puslojic
Long Quan
Daniel Ravech
Constantin Răuță
Florian Roatiș
George Roca
Paola Romanescu
Cristina Sava
Virgil Sacerdoțeanu
Malak Sahioni
George Sarry
Irian Sautean
Adrian Săhlean
Cristian Săileanu
Octavian Sărbătoare
Marin Scarlat
Vlad Scutelnicu
Heidi S. Simon
Anca Sîrghie
Petru Solonaru
Valeriu Stancu
Carmen Stănescu
Nichita Stănescu
Emil Străinu
Petru Solonaru
Beatrice Silvia Sorescu
Passionaria Stoicescu
Victor Stroe
Ada Stuparu
Tsvica Szternfeld
Mircea Ștefan
Ion Pachia Tatomiurescu
Dumitru Tâlvescu
Mădălina Tănasă

Ion Floricel Teicani
Flavia Teoc
Clementina Timuș
Gheorghe Tomozei
Constantin Trandafir
Diana Trandafir
Mihai Tudor
Daniel Tudosiu
Mihaela Tudosiu
Alexandrina Tulics
Al. Florin Țene
Titina Nica Țene
Bogdan Ulmu
Ion Iancu Vale
Traian Vasilcău
Isabela Vasiliu-Scraba
Mariana Vicky Vărtosu
Le Verne
Lidia Vianu
Rafael Vilches Proenza
Mihai Vinereanu
Alessandra Viorică
Ștefan Vișan
Matei Vișniec
Letiția Vladislav
George Vlăduțescu
Marin Voican-Ghioroiu
Alina Voicu
Leonard Ionuț Voicu
Daniela Voiculescu
Niculae Vrăsmaș
Dan Vulpe
Adriana Weimar
Maria Zavati Gardner
William Zhou

Destine Literare

În această perioadă, cenaclul „Destine Literare”, se va ține ONLINE.
Dacă doriți să participați puteți trimite un email pe adresele destineliterare2@gmail.com sau romwriters@gmail.com sau stanescucamellacarmen@gmail.com pentru a vă putea trimite link-ul de conectare

CONTACT INTERNATIONAL - REVISTĂ ÎNFRĂȚITĂ

cu DESTINE LITERARE
www.contactinternational.ro

Fiecare autor care semnează în revista „Destine Literare” răspunde moral și juridic de conținutul articolului său. Redacția respectă ortografia autorului. Materialele nepublicate nu se înapoiază autorilor. Autorii textelor publicate nu se remunerează.

Destine Literare COLECTIVUL DE REDACȚIE THE EDITORIAL BOARD

- Alexandru Cetățeanu - Director fondator • Founding Manager, (destineliterare2@gmail.com)
- Liviu Pendefunda - Director executiv • Executive Manager (pendefunda@gmail.com)
- Florentin Smarandache - Redactor-șef SUA • USA Editor in Chief
- Ion Andreiță - Consilier cultural • Cultural advisor
- Ioan Barbu - Consilier cultural • Cultural advisor
- Marian Barbu - Consilier cultural • Cultural advisor
- Rosemarie Haines - Consilier social și politic • Social and Political advisor
- Ion Haines - Consilier Literatură Română • Romanian Literature advisor
- Robert Nissen - Consilier cultură americană, traducător • American Culture advisor, translator
- Dana Opriță - Consilier cultural • Cultural advisor
- Virginia Paraschiv - Consilier cultural • Cultural advisor
- Florentin Popescu - Consilier cultural • Cultural advisor
- Radu Vida - Consilier cultural • Cultural advisor
- Valentin Florin Luca - Tehnoredactor și editor • Layout and Design Editor
- Andrei Scutelnicu - Webmaster

Library and Archives Canada • Government of Canada

ISSN 1916-0623

Bibliothèque et Archives Canada • Gouvernement du Canada

www.bac-lac.gc.ca/eng/services/issn-canada

Sumar

Alexandru CETĂȚEANU - *A fost iar vremea colindelor!*, 1

Liviu PENDEFUNDA - *Per aspera ad astra*, 3

Comoara Mioritică (evocări, memorii, tradiții literare)

Horia BĂDESCU – *Colind*, 5

Horea PORUMB - „*Înconjurul lumii în doi*”, 6

Lucreția BERZINTU - *Interviu cu Daniel Revach*, 9

Nicholas DIMA - *Piramida evoluției și cunoașterii: Autocunoaștere și Afirmare*, 17

Beatrice Silvia SORESCU - *Marian Barbu, scriitorul total*, 19

Ioana-Alina COJOCARIU - *O scriitoare: echilibru între două lumi*, 21

Cleopatra LORINȚIU - *Sub vrajă sadoveniană*, 26

Ion HAINEȘ - *Lidia Vianu „CALEIDOSCOPII”*, 29

Milena MUNTEANU - *Topsy-Turvy*, 31

Doine și Balade (lirică contemporană)

Adriana WEIMER – *Poeme*, 33

Beatrice Silvia SORESCU – *Poeme*, 38

Florentin SMARANDACHE - *Haikuri de toamnă*, 44

Camelia Carmen STĂNESCU-LUCA – *Poeme*, 46

Irina Lucia MIHALCA - *O fată și-a traversat timpul*, 50

Furtunile Gândului (eseistică, critică literară)

Anca SÎRGHIE - *O Triadă inedită în “Cartea cu mituri” a lui Dumitru Cristănuș*, 51

Paola ROMANESCU - *Argument*, 54

Liviu PENDEFUNDA - *Maladia lecturii, Fragmente în deznădejdea generală*, 58

Înțelepciunea bufonului, 60, *Armonia creatorului*, 63

Petru SOLONARU - *Eminescu, Oda...*, 65

Ada STUPARU - *Dialogul ca formă de istorie literară*, 69

Antonia BODEA - *Anca Sîrghie, „Dialog epistolar cu Nae Antonescu” Corespondența – un veritabil portret interior*, 72

Sebastian DOREANU - *Epistolae Manent*, 77

Nicholas DIMA - *PostDoc în Țara Soarelui Răsare (Fotojurnal Instantaneu) de Florentin Smarandache*, 80

Dimitrie GRAMA – *Ilidia*, 82

Doine și Balade (lirică contemporană)

Sophie LU – *Poems*, 83

Liliana POPA – *Epigrame*, 95

Adrian PĂUNESCU - *Ce frumoasă ești*, 97

Moara Cuvintelor (proză scurtă, fragmente de roman)

Ștefan DUMITRESCU – *Mireasa*, 99

Ioan BARBU - *Diavolul o invită la dans pe Ileana Cosânzeana*, 110

Virginia PARASCHIV - *Broboada de identificare*, 112, *Au venit acasă*, 117
Mihai GANEA - *Orașul blestemat*, 121
Ștefania OPROESCU - *Poze de familie..Străbunicul*, 124

Doine și Balade (lirică contemporană)

Mircea ȘTEFAN – *Poeme*, 129
Dragoș NICULESCU – *Poeme*, 131
Aura POPESCU - *Fluier și cânt*, 136
Ionuț PANDE – *Poeme*, 138
Ramakanta DAS - *Zmeul sfâșiat*, 141
Emilian MARCU - *Voi inventa planeta...*, 142
Alexandra BÂRNEAȚĂ – *Poeme*, 143
Daniel CORBU - *Pentru a vă povesti Invizibilul*, 145
Sudhakar GAIDHANI - *Tatuează-mă în ochii tăi de oglindă*, 146
Vlad SCUTELNICU - *poetul caută o pagină albă*, 148
Liviu PENDEFUNDA - *Rondelul unei dezvăluiri*, 149
Tanța PARTNOI - *AUTUMNI ANIMUS*, 150

Hora la Români (evenimente în lume)

Dana ANADAN - *la Sibiu, sărbătorim 30 de ani de la debutul dialogului școlar cu Franța*, 153
Liliana POPA - *"Visul unei nopți de vară" în mijlocul iernii*, 160
Anca ȘÎRGHIE - *Popasuri ale poetei Cristina Bejan în România*, 163
Contact internațional - *Tainele Simbolismului, repere teoretice și estetice în simbolismul românesc*, 167

Răspântii și soartă ()

, Nicolae BĂLAȘA - *Despre Omul indolent, târâie brâu în marele sat și Scârță, vechiul și noul delator la stat*, 173
Costel CRANGAN - *Mărturii despre ororile colectivizării. Implicarea lui Nicolae Ceaușescu în represiiunile din sudul Moldovei*, 177
N. GRIGORIE LĂCRIȚA - *O Românie care nu mai pare a fi românească...*, 179
Carmen DOREAL – *La închiderea ediției*, 184

In memoria George Filip, 188

Membrii ASRAN, 295

Membrii colaboratori, 296

Colectivul de Redacție, 298

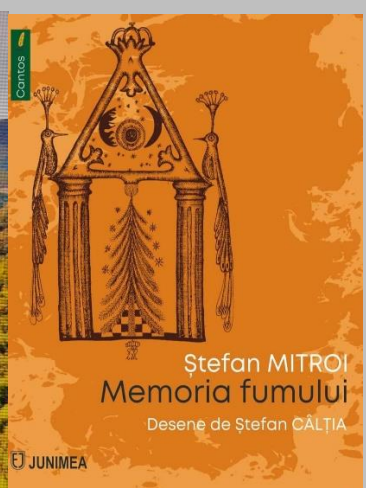
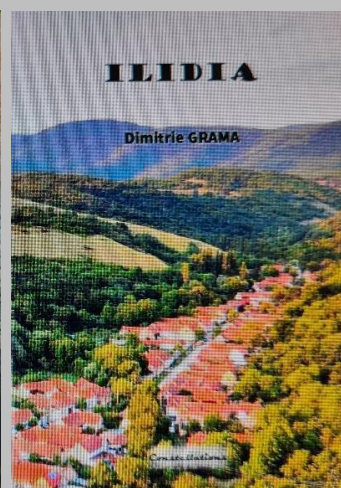
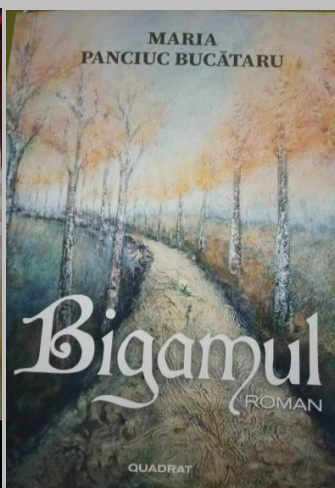
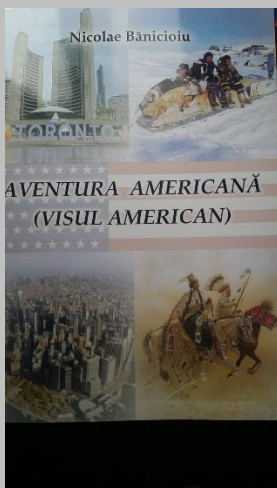
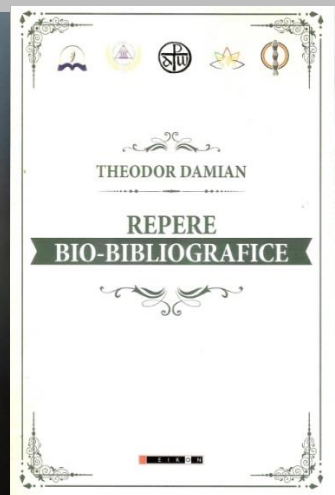
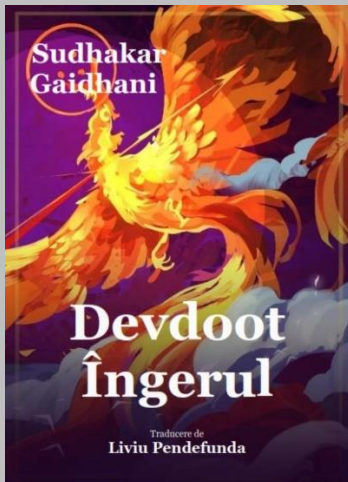
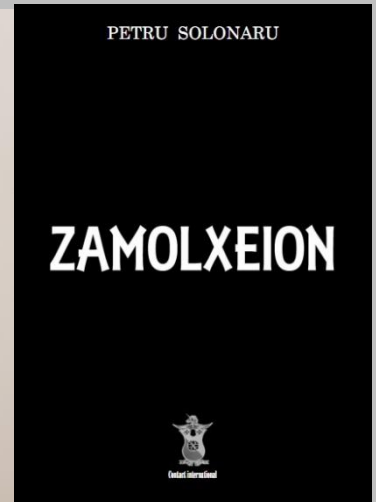
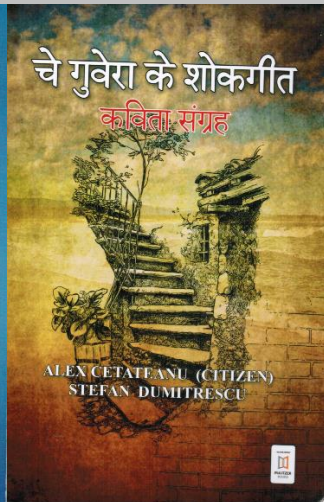
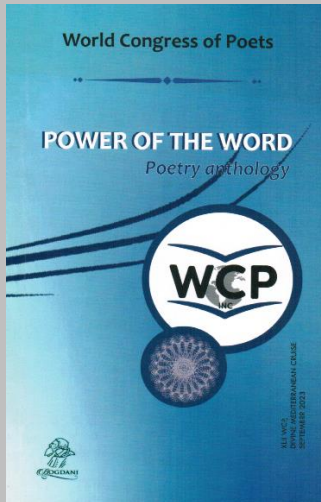
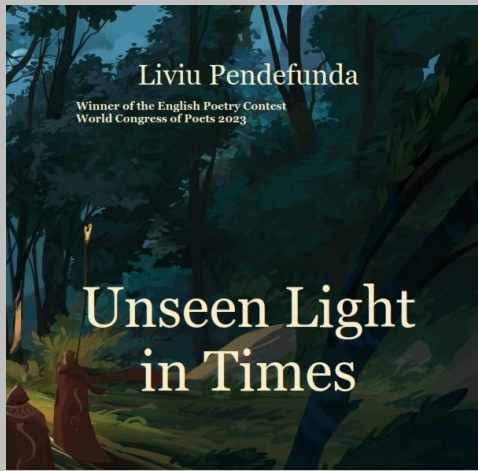
Coperta 1 – Petru Damir

Ilustrații după tablourile lui **Petru Damir** în paginile 16, 20, 25, 43, 48, 49, 98, 109, 111, 120, 140, 147, 151, 186

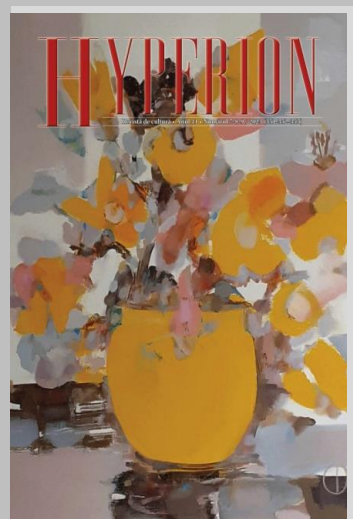
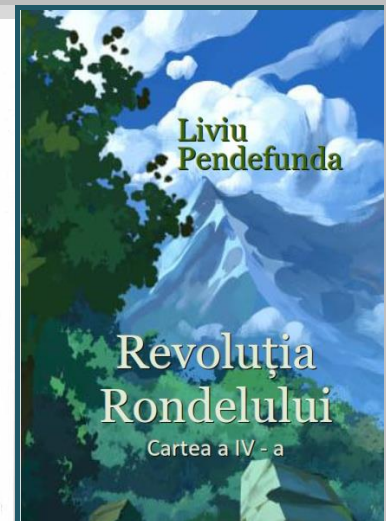
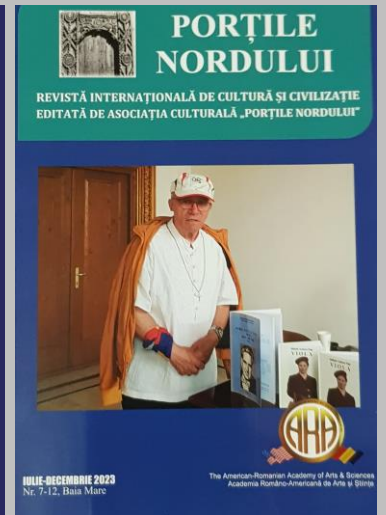
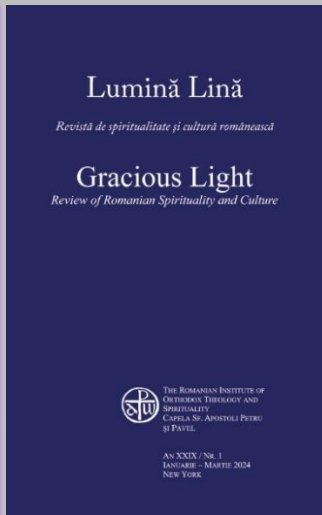
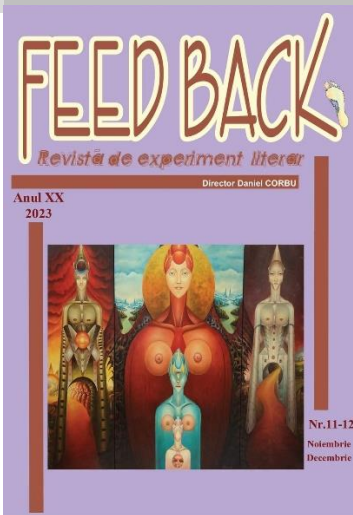
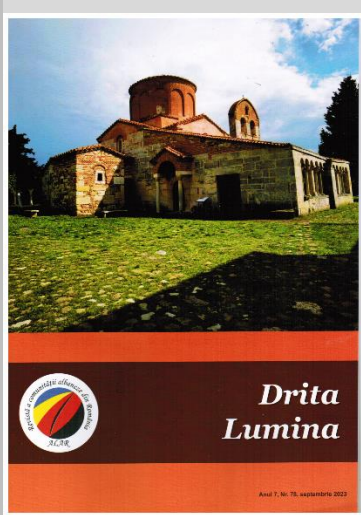
Semnate de **Theodor Hueală** în paginile 36, 68 și 76

După lucrările lui **Dong Faliang** în paginile 86, 93 și 94

Coperta 2, 3 și 4 Cărți și reviste care au trecut oceanul

Cărți și reviste care au trecut Oceanul

Destine Literare, an 18, nr. 66, ianuarie-martie 2024